Dysgu Cymraeg Sylfaen Foundation (A2)

Gogledd Cymru

www.dysgucymraeg.cymru

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

CYMRAEG Dysgu Learn

Croeso i'r cwrs Sylfaen.

Er mwyn dysgu'n llwyddiannus, mae mynychu dosbarthiadau'n rheolaidd yn bwysig dros ben, yn ogystal â dysgu'r eirfa ym mhob uned, ymarfer y patrymau a defnyddio'ch sgiliau newydd. Er mwyn eich helpu chi i ymarfer, mae 'na lawer o weithgareddau ar-lein sy'n cyd-fynd â'r cwrs yma ar www.dysgucymraeg.cymru, ac ym mhob uned yn y cwrs mi fyddwch chi'n cael gwybod sut i adolygu'r gwaith efo Duolingo hefyd – dyma'r eiconau bach sy ar ddiwedd pob uned. Mae 'na unedau Gwaith cartref yng nghefn y llyfr yma. Gwrandewch ar Radio Cymru, gwyliwch S4C a darllenwch! Mi fydd eich tiwtor hefyd yn deud wrthoch chi am lawer o gyfleoedd i ymarfer a defnyddio'ch Cymraeg.

Pob lwc!

Welcome to Sylfaen/Foundation level.

To be a successful learner, you need to attend class regularly, learn the vocabulary in the units as you go along, practise the language patterns and use your new skills. To help you practise, you can access learning materials specifically designed to accompany this course at www.learnwelsh.cymru. As you work through the units, you will also know which Duolingo units will help you revise specific language patterns – the icons at the end of the units correspond with the same work with Duolingo. There are homework sections for each unit at the back of this book. Listen to Radio Cymru, watch S4C and read! Your tutor will inform you regularly of the numerous opportunities available to practise and use your Welsh.

Good luck!

Cynnwys

Uned	Teitl	Nod/ *Aim*	Cynnwys newydd/ *New content*	Pwnc siarad
1	Croeso'n ôl	Adolygu cyffredinol, efo pwyslais ar yr amser gorffennol yn benodol/ *General revision with particular emphasis on the past tense*		Siopa
2	Dw i'n nabod rhywun sy'n...	Gofyn cwestiynau a siarad am bobl eraill/ *Asking questions and talking about others*	sy	Chwaraeon
3	Mi faswn i'n hoffi...	Mynegi dymuniad/ *Expressing a wish*	mi faswn i, mi faset ti, mi fasai fo/hi, mi fasen ni, mi fasech chi, mi fasen nhw	Dysgu Cymraeg
4	Taswn i'n gyfoethog...	Mynegi dymuniad neu fwriad/ *Expressing a wish or intention*	taswn i, taset ti, tasai fo/hi, tasen ni, tasech chi, tasen nhw	Diddordebau
5	Mi ges i fy ngeni	Siarad am gael eich geni a'ch magu/ *Talking about being born and brought up*	mi ges i fy ngeni mi gest ti dy eni mi gaeth o ei eni mi gaeth hi ei geni mi gaethon ni ein geni mi gaethoch chi eich geni mi gaethon nhw eu geni	Teulu a ffrindiau
6	Adolygu ac ymestyn	Adolygu unedau 2-5/ *Revision of units 2-5*	mi weles i mi welest ti mi welodd o/hi mi welon ni mi weloch chi mi welon nhw	Yr ardal
7	Dw i'n meddwl bod...	Mynegi barn/ *Expressing an opinion*	dw i'n meddwl bod... dw i'n meddwl fod o dw i'n meddwl bod hi dw i'n meddwl bod nhw	Rhaglenni teledu/radio/ ffilmiau

Uned	Teitl	Nod/ *Aim*	Cynnwys newydd/ *New content*	Pwnc siarad
8	**Arddodiaid** *(Prepositions)*	**Dysgu sut i ddefnyddio arddodiaid/** *Learning how to use prepositions*	**i** **ar** **at**	**Darllen**
9	**Mwy o arddodiaid** *(More prepositions)*	**Dysgu sut i ddefnyddio arddodiaid/** *Learning how to use prepositions*	**am** **wrth**	**Anifeiliaid**
10	**Wnei di agor ffenest?**	**Mynegi bwriad, cynnig gwneud rhywbeth a gofyn cymwynas/** *Expressing an intention, offering to do something and asking a favour*	**mi wna i, wnei di?,** **mi wneith o/hi,** **mi wnawn ni, wnewch chi?,** **mi wnân nhw**	
11	**Mi a i i'r dosbarth yfory**	**Trafod lle fyddwch chi'n mynd yn y dyfodol/** *Discussing where you will go in the future*	**mi a i, mi ei di, mi eith o/hi,** **mi awn ni, mi ewch chi,** **mi ân nhw**	**Teithio**
12	**Mi ga i dost i frecwast yfory. Ga i dost i frecwast yfory?**	**Gofyn am ganiatâd a'i roi/** *Asking for and giving permission*	**mi ga i, mi gei di,** **mi geith o/hi, mi gawn ni,** **mi gewch chi, mi gân nhw**	**Technoleg**
13	**Un flwyddyn, dwy flynedd, tair blynedd**	**Trafod cyfnodau o amser/** *Discussing periods of time*	**un flwyddyn,** **dwy flynedd,** **tair blynedd,** **pedair blynedd,** **pum mlynedd,** **chwe blynedd,** **saith mlynedd,** **wyth mlynedd,** **naw mlynedd,** **deg mlynedd,**	**Gwaith**
14	**Adolygu ac ymestyn**	**Adolygu ac ymarfer ymadroddion ar gyfer trefnu digwyddiadau/** *Revision and useful phrases for arranging events*	**mi ddo i, mi ddoi di,** **mi ddaw o/hi,** **mi ddown ni, mi ddowch chi,** **mi ddôn nhw**	**Y flwyddyn nesa**

Uned	Teitl	Nod/ *Aim*	Cynnwys newydd/ *New content*	Pwnc siarad
15	Disgrifio	Disgrifio pobl a phethau/ *Describing people and things*	Pa mor dal dach chi? mor dal â	Cymdogion
16	Mae hi'n oerach heddiw!	Cymharu ansoddeiriau/ *Comparison of adjectives*	talach, mwy, llai, gwell, gwaeth	Dw i ddim yn hoffi...
17	Y wlad gynhesa? Y wlad oera!	Cymharu ansoddeiriau/ *Comparison of adjectives*	tala, mwya, lleia, gorau, gwaetha	Hoff lefydd a hoff bethau
18	Pwy? Be? Pryd? Sut? Lle? Pam?	Cyfnewid gwybodaeth ffeithiol a phersonol/ *Exchanging factual and personal information*		Dathlu
19	Trowch i'r dde	Cyfarwyddo a chyfeirio/ *Giving directions and instructions*	Mwynhewch! Dos â... Tyrd â...	Bwyd
20	Ydw! Oes! Do!	Ymarfer atebion/ *Practising answers*		Y tŷ
21	Gwyliau	Adolygu ac ymestyn/ *Revision and extension*		Gwyliau

Uned	Teitl	Nod/ *Aim*	Cynnwys newydd/ *New content*	Pwnc siarad
22	**Mi ddylet ti fynd!**	**Dysgu sut i gynghori/** *Learning how to give advice*	**mi ddylwn i, mi ddylet ti, mi ddylai fo/hi, mi ddylen ni mi ddylech chi, mi ddylen nhw**	**Darllen**
23	**Mi hoffwn i, Mi fedrwn i**	**Mynegi dymuniad a'r gallu i wneud rhywbeth** *Expressing a wish and the ability to do something*	**mi hoffwn i, mi hoffet ti, mi hoffai fo/hi, mi hoffen ni, mi hoffech chi, mi hoffen nhw. mi fedrwn i, mi fedret ti, mi fedrai fo/hi, mi fedren ni, mi fedrech chi, mi fedren nhw.**	**Byw'n iach**
24	**Y cynta(f), yr ail, y trydydd**	**Dysgu trefnolion/** *Learning ordinal numbers*	**cynta(f) - degfed**	**Dyddiau Ysgol**
25	**Pan o'n i'n blentyn...**	**Adolygu ffurfiau gwahanol ar y gorffennol/** *Revising different forms of the past tense*		**Pan o'n i'n blentyn**
26	**Y Dyfodol**	**Adolygu'r dyfodol/** *Revising the future tense*		

Uned 1 – Croeso'n ôl

Nod yr uned hon ydy...
Adolygu *Revision*

Geirfa

- **enwau benywaidd** *feminine nouns*
- **enwau gwrywaidd** *masculine nouns*
- **berfau** *verbs*
- **ansoddeiriau** *adjectives*
- **arall** *other*

archfarchnad(oedd)	*supermarket(s)*
meithrinfa (meithrinfeydd)	*crèche(s)*
Sbaeneg	*Spanish*
sedd(i)	*seat(s)*

cefn gwlad	*the countryside*
diwedd	*end*

colli	*to lose, to miss*
cropian	*to crawl*
gwarchod	*to protect, to babysit*

cyfleus	*convenient*

a deud y gwir	*to be honest*
yn aml	*often*
mwy nag unwaith	*more than once*
Rhaid cropian cyn cerdded	*You must walk before you can run*

Geiriau pwysig i mi...

....

....

....

Pwy dach chi?

Deudwch wrth y dosbarth. Sgwennwch frawddegau llawn.

Enw	
byw yn	
dŵad o	
gwaith	
hoffi	
ddim yn licio	

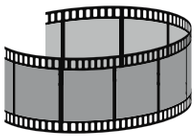
Holiadur

Enw	byw yn	dŵad o	gwaith	hoffi	ddim yn licio

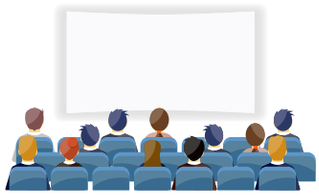
Disgrifiwch un person o'r dosbarth fel hyn:
Dyma Siôn. Mae o'n byw yn...

.....

.....

Yn y gorffennol *(past)*

Mi wnes i brynu papur newydd ddoe.
Mi es i i'r sinema neithiwr.
Mi ddes i i'r dosbarth ar y bws.
Be wnest ti ddoe?
Pryd wnaethoch chi godi heddiw?
Sut ddaethoch chi i'r dosbarth?

Ddoe

Enw	codi	prynu	mynd

Sgwrs

A: Croeso'n ôl o'r gwyliau.
B: Gwyliau, wir! Mi wnes i gwrs Cymraeg yn Nant Gwrtheyrn.
A: Gest ti amser da?
B: Do, diolch. Mi ges i amser da iawn ond dw i wedi blino.
A: Be wnest ti ddysgu?
B: Mi wnes i ddysgu llawer o eiriau newydd.
A: Efo pwy wnest ti siarad?
B: Mi wnes i siarad efo'r bobl ar y cwrs ac efo pobl yn y siopau ym Mhwllheli.
A: Wnest ti brynu rhwybeth?
B: Do, mi wnes i brynu cardiau Cymraeg. Roedd 'na gardiau Cymraeg hyfryd yn y siopau.
A: Dw i isio mynd i Nant Gwrtheyrn. Pryd mae'r cwrs nesa?

Mae Nant Gwrtheyrn yn ganolfan dysgu Cymraeg yng ngogledd Cymru – www.nantgwrtheyrn.cymru

Gofyn cwestiwn

Wnest ti aros yn Ffrainc am bythefnos?
Wnest ti gyrraedd adre am bump o'r gloch ddoe?
Wnaethoch chi adael y bag ar y trên?
Wnaethoch chi yfed gormod o goffi ddoe?

Do. ✔ **Naddo.** ✘

Gêm

DECHRAU	Wnest ti godi'n gynnar ddoe?	Wnest ti brynu rhywbeth ddoe?	Wnest ti yfed coffi ddoe?
Wnest ti fwyta ffrwythau ddoe?	Wnest ti edrych ar y teledu ddoe?	Wnest wrando ar y radio ddoe?	Wnest ti yrru ddoe?
Wnest ti ffonio rhywun ddoe?	Wnest ti weld ffrind ddoe?	Gest ti ebost ddoe?	Gest ti bost ddoe?
Wnest ti ddarllen papur newydd ddoe?	Est ti allan neithiwr?	Est ti am dro ddoe?	Wnest ti siarad Cymraeg ddoe?
Wnest ti weld ffrindiau ddoe?	Est ti i'r sinema mis diwetha?	Est ti i'r gampfa mis diwetha?	**YN ÔL I'R DECHRAU**

Gêm – Llongau rhyfel *(Battleships)*

aros yn y tŷ	codi'n gynnar	aros tan y diwedd	yfed y llefrith
gyrru i'r gwaith	gweld y rhaglen	mynd i'r gwely'n hwyr	gwneud y gwaith cartre
prynu rhywbeth	ffonio'r bòs	edrych ar y teledu	darllen y papur

Siaradwch

Ar dy wyliau diwetha:

Lle est ti?	Be wnest ti fwyta?
Pryd est ti?	Be wnest ti yfed?
Lle wnest ti aros?	Be wnest ti brynu?

Gwrando

Gwrandewch ar y gerdd: 'Rap Cwestiynau' gan Aneirin Karadog. Mewn grwpiau, atebwch a siaradwch:

1. Pa lefydd sy yn y rap?

2. Dach chi wedi bod i'r llefydd yn y rap? Dach chi'n hoffi'r llefydd yma? Pam/Pam ddim?

3. Ffeindiwch o leia pedwar cwestiwn yn y rap.

4. Gofynnwch gwestiwn o'r rap i'r tiwtor.

Sgwrs

Dafydd: Croeso'n ôl i'r gwaith.

Siân: Diolch yn fawr. Mae'r flwyddyn wedi hedfan!

Dafydd: Sut mae'r babi?

Siân: Da iawn, diolch. Mae hi efo Taid heddiw.

Dafydd: Fydd hi efo dy dad bob dydd?

Siân: Na fydd. Mi fydd hi yn y feithrinfa dydd Mercher, dydd lau a dydd Gwener – mi wnaeth hi ddechrau wythnos diwetha. Mi fydd Dad yn gwarchod dydd Llun a dydd Mawrth, a gyda'r nos weithiau.

Dafydd: Ydy hi'n cropian eto?

Siân: Cropian, wir! Mae hi'n cerdded! Mi wnaeth hi ddechrau cerdded pan oedd hi'n naw mis oed.

Dafydd: Wyt ti wedi colli'r gwaith?

Siân: Naddo, a deud y gwir. Ond dw i wedi colli pawb yn y swyddfa. Be ydy'r newyddion?

Dafydd: Wel...lle dw i'n dechrau? Efo'r parti Nadolig?

Siân: Ia, grêt, ond rhaid i ni gael paned gynta...

Siaradwch – Yr wythnos nesa

Enw	dydd Llun	dydd Mawrth	dydd Mercher	dydd Iau	dydd Gwener	dydd Sadwrn	dydd Sul

Siopa

Efo'ch partner, ysgrifennwch o leia *(at least)* chwe gair ar y thema 'siopa'.

Siaradwch

- Lle dach chi'n prynu bwyd fel arfer? Pryd dach chi'n siopa am fwyd?
- Dach chi'n siopa'n aml?
- Lle dach chi'n prynu dillad fel arfer? Be brynoch chi ddiwetha?
- Lle dach chi'n siopa Nadolig fel arfer?
- Dach chi'n gyrru? Lle brynoch chi eich car diwetha chi? Dach chi isio prynu car newydd?
- Dach chi'n siopa ar y we? Be dach chi'n ei brynu? Be brynoch chi ddiwetha ar y we?
- Pryd fyddwch chi'n siopa nesa?

Robin Radio

a) **Atebwch:**

Lle mae Robin wedi bod? .....

Sut mae Sbaeneg Robin? .....

Lle mae Anti Mair? .....

b) **Gwrandewch am:**

Croeso'n ôl i Gymru!	*Welcome back to Wales!*
Os dach chi ddim yn gwybod...	*If you don't know...*
Dw i newydd ddŵad yn ôl.	*I've just come back.*

c) Cyfieithwch:

I saw many things. .....

I spoke a lot of Welsh. .....

How is your Spanish? .....

Help llaw

1. *Here are the past tense forms for four verbs:*

Mynd	**Dŵad***	**Gwneud**	**Cael**
Mi es i	Mi ddes i	Mi wnes i	Mi ges i
Mi est i	Mi ddest ti	Mi wnest ti	Mi gest ti
Mi aeth o/hi	Mi ddaeth o/hi	Mi wnaeth o/hi	Mi gaeth o/hi
Mi aethon ni	Mi ddaethon ni	Mi wnaethon ni	Mi gaethon ni
Mi aethoch chi	Mi ddaethoch chi	Mi wnaethoch chi	Mi gaethoch chi
Mi aethon nhw	Mi ddaethon nhw	Mi wnaethon nhw	Mi gaethon nhw

* Mi fyddwch chi hefyd yn gweld ac yn clywed **mi ddois i, mi ddoist ti, mi ddoth o, mi ddoth hi.**

Revision 1

Revision 2

Revision 3

Uned 2 – Dw i'n nabod rhywun sy'n...

Nod yr uned hon ydy...

Gofyn cwestiynau a siarad am bobl eraill *Asking questions and talking about others*

Geirfa

camp(au)	*feat(s)*
Ffrangeg	*French* (iaith)
Eidaleg	*Italian* (iaith)
naid	*a jump*
pêl-fasged	*basketball*
pêl-rwyd	*netball*
sboncen	*squash*

hyfforddwr(-wyr)	*trainer(s)*
ymarfer corff	*physical education*

hyfforddi	*to train*

byw	*live, alive*

ar ben	*on top of*
chwarae teg	*fair play*
eleni	*this year*
holl	*all*

Geiriau pwysig i mi...

....

....

....

Sy

Dw i'n nabod rhywun sy'n byw yn Awstralia.	*I know someone who lives in Australia.*
Dw i'n nabod rhywun sy'n gweithio mewn ysbyty.	*I know someone who works in a hospital.*
Dw i'n nabod rhywun sy'n siarad Eidaleg.	*I know someone who speaks Italian.*
Dw i'n nabod rhywun sy'n gyrru mini.	*I know someone who drives a mini.*
Dw i ddim yn nabod neb sy'n byw yn Ffrainc.	*I don't know anyone who lives in France.*
Dw i ddim yn nabod neb sy'n gweithio mewn garej.	*I don't know anyone who works in a garage.*
Dw i ddim yn nabod neb sy'n siarad Almaeneg.	*I don't know anyone who speaks German.*
Dw i ddim yn nabod neb sy'n gyrru Ferrari.	*I don't know anyone who drives a Ferrari.*
Wyt ti'n nabod rhywun sy wedi bod yn y gemau Olympaidd?	*Do you know anyone who has been in the Olympic Games?*
Wyt ti'n nabod rhywun sy wedi bod yn Wimbledon?	*Do you know anyone who has been in Wimbledon?*
Wyt ti'n nabod rhywun sy wedi gwneud naid bynji?	*Do you know anyone who has done a bungee jump?*
Wyt ti'n nabod rhywun sy wedi dringo Ben Nevis?	*Do you know anyone who has climbed Ben Nevis?*
Ydw. ☑	**Nac ydw. ☒**

Wyt ti'n nabod rhywun sy...?

	Enw ..... ✔ **neu** ✘	**Enw .....** ✔ **neu** ✘	**Enw .....** ✔ **neu** ✘
wedi bod yn Wimbledon?			
wedi bod yn y gemau Olympaidd?			
wedi gwneud naid bynji?			
wedi bod ar ben yr Wyddfa?			
wedi bod yn Ne America?			
wedi rhedeg marathon?			
wedi dysgu Cymraeg?			

Faint o bobl yn y dosbarth sy'n...?

	Dyfalu	Ateb	Sgôr
gyrru car coch?			
gweithio mewn swyddfa?			
brysur dydd Sul nesa?			
dŵad i'r dosbarth nesa?			
siarad Ffrangeg?			
canu'r piano?			
hoffi garddio?			

Be sy ar y teledu heno?	*What's on television tonight?*
Be sy i ginio fory?	*What is for dinner tomorrow?*
Pwy sy ar y ffôn?	*Who's on the phone?*
Faint sy yn y dosbarth?	*How many are in the class?*
Faint o lyfrau Cymraeg sy gynnoch chi?	*How many Welsh books do you have?*
Faint o ystafelloedd gwely sy gynnoch chi?	*How many bedrooms do you have?*
Faint o amser sy gynnoch chi?	*How much time have you got?*
Faint o waith sy gynnoch chi?	*How much work have you got?*

Pwy sy'n...?

Ysgrifennwch un enw (o'r rhestr) ym mhob bocs gwag:

edrych ar raglenni Cyw?	
gadael y tŷ heb frecwast yn y bore?	
chwarae dartiau?	
archebu bwyd ar y we?	
gweithio mewn meithrinfa?	
coginio bwyd Eidalaidd?	
nofio yn y môr bob dydd?	
priodi flwyddyn nesa?	
byw yng nghefn gwlad?	
hoffi dysgu'r treigladau?	

Alaw Bethan Emyr Gareth Gruff Fflur Lowri Marc Siwan Trefor

Sy, Oedd, Fydd

Dw i'n nabod rhywun sy'n chwarae golff.	*I know someone who plays golf.*
Dw i'n nabod rhywun oedd yn chwarae golff.	*I know someone who used to play golf.*
Dw i'n nabod rhywun fydd yn chwarae golff dydd Sul	*I know someone who will be playing golf on Sunday.*

Sgwrs – Yn y swyddfa

A: Be sy'n digwydd yn y gwaith wythnos yma?

B: Dim byd diddorol, fel arfer.

A: Pwy sy'n gweithio penwythnos nesa?

B: Dim fi – Ceri, dw i'n meddwl.

A: Ceri? Ond mi wnaeth Ceri weithio penwythnos diwetha hefyd.

B: Bechod…

A: Pwy sy'n mynd i'r cyfarfod 'ta?

B: Pa gyfarfod?

A: Y cyfarfod yng Nghaerdydd efo staff yr Alban.

B: Dw i ddim yn gwybod.

A: Maen nhw wedi trefnu tocynnau i'r gêm rygbi a'r gig yn y stadiwm wedyn.

B: Wel, erbyn meddwl, dw i'n gweithio penwythnos nesa. Rhaid i mi fynd i Gaerdydd, felly.

A: Chwarae teg i ti!

Chwaraeon

Efo'ch partner, ysgrifennwch o leia chwe gair ar y thema 'chwaraeon'.

Siaradwch

- Be ydy'ch hoff chwaraeon i wylio/i wneud?
- Sgynnoch chi hoff seren chwaraeon?
- Pan oeddech chi'n blentyn, pwy oedd eich hoff seren chwaraeon?
- Pan oeddech chi'n blentyn, be oedd eich hoff chwaraeon?
- Be doeddech chi ddim yn hoffi ei wneud mewn gwersi ymarfer corff yn yr ysgol?
- Dach chi'n nabod rhywun sy'n chwarae gemau bwrdd?
- Dach chi'n nabod rhywun sy'n mynd i sgio bob gaeaf?
- Be sy'n digwydd yn y byd chwaraeon eleni?

Robin Radio

a) Atebwch:

Be sy'n digwydd yn Abercastell mis nesa? .....

.....

Pam dydy pobl y siopau ddim yn hapus? .....

.....

Be sy'n digwydd yn Abercastell ar ddydd Sul fel arfer? .....

.....

b) Gwrandewch am:

Lle yn union bydd y gwaith?	*Where exactly will the work be?*
mae'n ddrwg gen i	*sorry*
y tu allan	*outside*

c) Cyfieithwch:

We must do the work. .....

I have heard. .....

What happens on Sundays? .....

Help llaw

1. *We use* **sy** *to convey who is.../which is... to link two parts of the sentence:*

Dw i'n nabod rhywun. Mae o'n gweithio yn yr archfarchnad.
Dw i'n nabod rhywun **sy'n** gweithio yn yr archfarchnad.

2. *In a question, we use* **sy** *after* **Pwy/Be/Faint** *and before an* ***indefinite*** *noun, verb, adjective or preposition:*

Pwy sy'n athro?
Pwy sy'n mynd?
Pwy sy'n oer?
Pwy sy ar y bws?

If there is a ***definite*** *noun or pronoun we use* **ydy**:

Pwy ydy'r athro?
Be ydy'r pris?
Faint ydy o?

3. **Sy** *is only used in the* ***present*** *tense. (Notice the* treiglad meddal *in other tenses):*

Dw i'n nabod rhywun **fydd** yn chwarae golff.

Education 1

Uned 3 – Mi faswn i'n hoffi

Nod yr uned hon ydy...

Mynegi dymuniad *Expressing a wish*
(mi faswn i, mi faset ti, mi fasai fo/hi, mi fasen ni, mi fasech chi, mi fasen nhw)

Geirfa

malwen (malwod)	*snail(s)*
milltir(oedd)	*mile(s)*
oergell(oedd)	*fridge(s)*
olwyn(ion)	*wheel(s)*
popty (poptai)	*oven(s)*
priodas(au)	*wedding(s)*
rhewgell(oedd)	*freezer(s)*
Yr Eidal	*Italy*

cangarŵ(od)	*kangaroo(s)*
cinio rhost	*roast dinner*
crys(au)	*shirt(s)*
plwg (plygiau)	*plug(s)*

chwilio (am)	*to look (for)*
newid	*to change*
ymarfer	*to practise*

diolchgar	*grateful*

tramor	*abroad*
tybed?	*I wonder?*

Geiriau pwysig i mi...

....

....

....

Adolygu sy

Dilynwch y patrwm:
Be ydy actores? Person/dynes sy'n actio.

actores	ffermwr	organydd	clerc
Americanes	garddwr	pianydd	awdur
cigydd	gweithiwr garej	Sbaenes	Ffrancwr
gwerthwr tai	tiwtor	ficer	nofelydd
athrawes	nyrs	tafarnwr	peilot

Mi faswn i

Mi faswn i'n hoffi mynd i'r Eidal.	*I would like to go to Italy.*
Mi faswn i'n hoffi dysgu Eidaleg.	*I would like to learn Italian.*
Mi faswn i'n hoffi bwyta pitsa.	*I would like to eat pizza.*
Mi faswn i'n hoffi yfed *Prosecco*.	*I would like to drink Prosecco.*

Faset ti'n medru newid olwyn?	*Could you change a wheel?*
Faset ti'n medru newid plwg?	*Could you change a plug?*
Fasech chi'n medru rhedeg milltir?	*Could you run a mile?*
Fasech chi'n medru gwneud cacen briodas?	*Could you make a wedding cake?*

Baswn. ☑	**Na faswn.** ☒
Faswn i ddim yn licio mynd i'r Sahara.	*I wouldn't like to go to the Sahara.*
Faswn i ddim yn licio dysgu dawnsio bol.	*I wouldn't like to learn to bellydance.*
Faswn i ddim yn licio bwyta malwod.	*I wouldn't like to eat snails.*
Faswn i ddim yn licio yfed coffi du.	*I wouldn't like to drink black coffee.*

Faset ti'n ....

bwyta cig cangarŵ?					
nofio yn y môr ym mis Rhagfyr yng Nghymru?					
ffonio cwis ar y radio?					
aros mewn gwesty dros y Nadolig?					
mynd i noson dawnsio llinell?					
bwyta bocs o siocledi mewn un noson?					
canu carolau yn y stryd?					
byw yng nghefn gwlad?					
hoffi dysgu'r treigladau?					

Mi fasai Bethan yn byw dramor.	*Bethan would live abroad.*
Mi fasai fo'n byw mewn carafán.	*He would live in a caravan.*
Mi fasai hi'n byw ar ben mynydd.	*She would live on top of a mountain.*
Mi fasai'r plant yn byw yn Llangrannog.	*The children would live in Llangrannog.*
Fasen ni ddim yn gwerthu ein tŷ ni.	*We wouldn't sell our house.*
Fasen ni ddim yn prynu jacwsi.	*We wouldn't buy a jacuzzi.*
Fasen nhw ddim yn gwerthu eu tŷ nhw.	*They wouldn't sell their house.*
Fasen nhw ddim yn prynu jacwsi.	*They wouldn't buy a jacuzzi.*

Ar ôl ennill y loteri...

Fasai fo'n prynu car newydd?	Basai. / Na fasai.
Fasai hi'n prynu tŷ newydd?	Basai. / Na fasai.
Fasech chi'n mynd i fyw yn y Bahamas?	Basen. / Na fasen.
Fasen nhw'n ymddeol?	Basen. / Na fasen.

Be ydy'r ateb?

Faset ti'n hoffi paned?	Basai.
Fasech chi'n mynd ar wyliau i Siberia?	Basech.
Fasai Ryan yn hoffi mynd i'r gêm bêl-droed?	Basen.
Fasai'r plant yn mwynhau mynd i'r ffair?	Basen.
Faswn i'n dallt y ddrama?	Baswn.
Fasen nhw'n talu'r bil?	Basai.
Fasai hi'n deud y gwir?	Baset.
Fasen ni'n medru darllen y llyfr?	Basen.

Lle faset ti'n hoffi byw?	*Where would you like to live?*
Lle fasech chi'n hoffi byw?	*Where would you like to live?*
Be faset ti'n hoffi ei wneud?	*What would you like to do?*
Be fasech chi'n hoffi ei wneud?	*What would you like to do?*

Sgwrs

Twm: Be faset ti'n hoffi ei wneud penwythnos yma?

Teleri: Mae 'na sêl yn siop Lewis Hughes. Mi faswn i'n hoffi mynd yno i chwilio am fargen.

Twm: Be wyt ti isio?

Teleri: Mi faswn i'n licio prynu côt newydd.

Twm: Pa liw?

Teleri: Du, dw i'n meddwl, mi fasai côt ddu'n mynd efo popeth. Wyt ti isio prynu rhywbeth?

Twm: Nac oes, ond mi faswn i'n hoffi cael swper yn y dre.

Teleri: Lle faset ti'n hoffi mynd?

Twm: Mi fasai pitsa yn dda. Faset ti'n licio dŵad efo fi am fwyd?

Teleri: Pam ddim? Mi fasen ni'n medru mynd i'r sinema wedyn.

Twm: Be sy ymlaen, tybed?

Mi fasai'n well gen i...

Be sy'n well gen ti – sudd oren neu sudd afal?	*What do you prefer – orange juice or apple juice?*
Mae'n well gen i sudd oren.	*I prefer orange juice.*
Be sy'n well gen ti – te neu goffi?	*What do you prefer – tea or coffee?*
Mae'n well gen i de.	*I prefer tea.*
Be fasai'n well gen ti – te neu goffi?	*What would you prefer – tea or coffee?*
Mi fasai'n well gen i goffi.	*I would prefer coffee.*
Be fasai'n well gen ti – cappuccino neu siocled poeth?	*What would you prefer – cappuccino or hot chocolate?*
Mi fasai'n well gen i siocled poeth.	*I would prefer hot chocolate.*

Efo'ch partner, trafodwch:

Fasech chi'n hoffi mynd i Ffrainc? Mi fasai'n well gynnon ni fynd i'r Eidal.

Fasech chi'n hoffi mynd i'r sinema? .....

Fasech chi'n hoffi chwarae dartiau efo ni? .....

Fasech chi'n hoffi prynu ffôn newydd? .....

Fasech chi'n hoffi paned o de? .....

Fasech chi'n hoffi edrych ar y newyddion? .....

Dim ots

Does dim ots gen i.	*I don't mind.*
Doedd dim ots gen i.	*I didn't mind.*
Fydd dim ots gen i.	*I won't mind.*
Fasai dim ots gen i.	*I wouldn't mind.*

Dysgu Cymraeg

Efo'ch partner, ysgrifennwch o leia chwe gair am 'ddysgu Cymraeg'.

Y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol — National Centre for Learning Welsh

Siaradwch

- Pryd wnaethoch chi ddechrau dysgu Cymraeg?
- Lle oedd eich dosbarth cynta?
- Pwy oedd eich tiwtor cynta?
- Sut dach chi'n ymarfer Cymraeg y tu allan i'r dosbarth?
- Efo pwy dach chi'n siarad Cymraeg?
- Efo pwy fasech chi'n hoffi siarad Cymraeg?
- Fasech chi'n hoffi gweld rhywun enwog yn dysgu siarad Cymraeg? Pwy?

Robin Radio

a) Atebwch:

O le mae'r teulu'n dŵad? .....

.....

Be mae Siani isio? .....

.....

Sut maen nhw'n nôl y dodrefn? .....

.....

b) Gwrandewch am:

Mae'r cyngor wedi rhoi tŷ iddyn nhw. *The council has given them a house.*

Mi faswn i wrth fy modd yn helpu. *I would be delighted to help.*

c) Cyfieithwch:

They have nothing in the house. .....

We would like anything. .....

We have a van. .....

Help llaw

1. Dysgwch:

Mi faswn i	Faswn i ddim	Faswn i?	Baswn/Na faswn
Mi faset ti	Faset ti ddim	Faset ti?	Baset/Na faset
Mi fasai fo/hi	Fasai fo/hi ddim	Fasai fo/hi?	Basai/Na fasai
Mi fasen ni	Fasen ni ddim	Fasen ni?	Basen/Na fasen
Mi fasech chi	Fasech chi ddim	Fasech chi?	Basech/Na fasech
Mi fasen nhw	Fasen nhw ddim	Fasen nhw?	Basen/Na fasen

2. Mi faswn i *comes from the verb* **bod**:

- Dw i = *I am*
- Ro'n i = *I was*
- Mi fydda i = *I will (be)*
- Mi faswn i = *I would (be)*

3. Cofiwch, **treiglad meddal** efo cwestiwn: **F**asech chi?

4. Cofiwch, **treiglad meddal** yn y negyddol (achos does 'na ddim T, C, P): **F**aswn i ddim.

5. Weithiau, mi fyddwch chi'n clywed pobl yn talfyrru *(abbreviate)*:

Mi faswn i	'Swn i	Mi fasen ni	'Sen ni
Mi faset ti	'Set ti	Mi fasech chi	'Sech chi
Mi fasai fo/hi	'Sai fo/hi	Mi fasen nhw	'Sen nhw

6. Fel arfer, *when we have a pattern where the person is changed at the end of the sentence rather than the beginning, we have the third person singular at the beginning:*

Mae'n well gen i.	*I prefer.*
Roedd yn well gen i.	*I used to prefer.*
Mi fasai'n well gen i.	*I would prefer.*

Hefyd, mae 'na **dreiglad meddal** ar ôl **gen i**:

Mi fasai'n well gen i **g**offi.

Cond. 1 Would Do

Uned 4 – Taswn i'n gyfoethog...

Nod

Mynegi dymuniad neu fwriad *Expressing a wish or intention*
(taswn i, taset ti, tasai fo, tasai hi, tasen ni, tasech chi, tasen nhw)

Geirfa

ardal(oedd)	*area(s)*
cerddoriaeth	*music*
cydweithwraig	*colleague*
elusen(nau)	*charity (-ies)*
ffeil(iau)	*file(s)*
lleuad	*moon*
trafferth(ion)	*trouble(s)*

achub	*to save, to rescue*
cofrestru	*to enrol*
crio	*to cry*
dotio (ar)	*to love* (rhywbeth)
llosgi	*to burn*
papuro	*to paper*
pasio	*to pass*
rhoi	*to give*
suddo	*to sink*
syrthio	*to fall*
torheulo	*to sunbathe*

cydweithiwr (cydweithwyr)	*colleague(s)*
cyfle(oedd)	*chance(s), opportunity (-ies)*
cynnig (cynigion)	*offer(s)*
dart(iau)	*darts(s)*
hamdden	*leisure*
oedolyn (oedolion)	*adult(s)*
pwrs (pyrsiau)	*purse(s)*
pwynt(iau)	*point(s)*
pwys(au)	*pound(s)* (dim arian)
pwysau	*weight, weights*
pythefnos	*fortnight*
twpsyn	*silly person*

addas	*suitable*
clasurol	*classical*
distaw	*quiet*
gwirfoddol	*voluntary*
preswyl	*residential*
sbeislyd	*spicy*

Geiriau pwysig i mi...

....

....

Mi faswn i'n licio mynd i'r sinema heno.	*I would like to go to the cinema tonight.*
Mi faswn i'n licio mynd i'r sinema taswn i'n medru.	*I would like to go to the cinema if I could.*
Mi faswn i'n gweithio mewn ysgol taswn i'n medru.	*I would work in a school if I could.*
Mi faswn i'n rhedeg marathon taswn i'n medru.	*I would run a marathon if I could.*
Mi faswn i'n mynd ar wyliau yfory taswn i'n medru.	*I would go on holiday tomorrow if I could.*
Faset ti'n hoffi mynd i weld opera taset ti'n medru?	*Would you like to go to see an opera if you could?*
Faset ti'n gweithio mewn ysgol taset ti'n medru?	*Would you work in a school if you could?*
Fasech chi'n rhedeg marathon tasech chi'n medru?	*Would you run a marathon if you could?*
Fasech chi'n mynd ar wyliau yfory tasech chi'n medru?	*Would you go on holiday tomorrow if you could?*

Baswn. ✓ Na faswn. ✗

Tasai Tara'n ymddeol, mi fasai hi'n symud tŷ.	*If Tara retired, she would move house.*
Tasai Tara'n torheulo, mi fasai hi'n llosgi.	*If Tara sunbathed, she would burn.*
Tasai Non yn trio nofio, fasai hi'n suddo?	*If Non tried to swim, would she sink?*
Tasai Lewis yn trio'r prawf gyrru, fasai fo ddim yn pasio.	*If Lewis tried the driving test, he wouldn't pass.*
Tasen ni'n clywed jôc, mi fasen ni'n chwerthin.	*If we heard a joke, we would laugh.*
Tasen ni'n ymddeol, mi fasen ni'n teithio.	*If we retired, we would travel.*
Tasech chi'n trio sgio, fasech chi'n syrthio?	*If you tried to ski, would you fall?*
Tasen nhw'n gweld ffilm drist, fasen nhw ddim yn crio.	*If they saw a sad film, they wouldn't cry.*

1 - fi
2 - ti
3 - hi
4 - ni
5 - chi
6 - nhw

2 = Taset ti'n nofio, faset ti'n suddo?

1	**torheulo**	**chwarae pêl-droed**	**suddo**	**sgorio**
2	**nofio**	**ennill y loteri**	**llosgi**	**chwerthin**
3	**sgio**	**gweld ffilm drist**	**dysgu Ffrangeg**	**cysgu**
4	**clywed jôc**	**ymddeol**	**prynu...**	**ymlacio**
5	**yfed coffi du**	**symud i Ffrainc**	**deffro**	**syrthio**
6	**gwylio criced**	**ennill y loteri**	**crio**	**teithio**

Sgwrs 1

A: Does 'na ddim bwyd yn y tŷ eto!
B: Faset ti'n licio mynd allan am fwyd?
A: Na faswn, dim heno – dw i wedi blino ac mae 'na bêl-droed ar y teledu.
B: Be am gael têcawê, 'ta?
A: Iawn.
B: Mi faswn i'n licio pitsa.
A: O na, mae'r pitsas yn ddrud iawn – dim ond bara, caws, tipyn o sos tomato, cig a llysiau ydyn nhw!
B: Faset ti'n lico cyrri, 'ta?
A: Na faswn wir, dim ond reis a thipyn o gig, llysiau a sos sbeislyd ydy o.
B: Oes 'na bwynt gofyn fasai'n well gen ti fwyd Tsieineaidd?
A: Wel, mi fasai'n well gen i fwyd Tsieineaidd, a deud y gwir!
B: O'r gorau 'ta. Pwy sy'n mynd i ffonio? Fi?
A: Ia, a phan wyt ti'n mynd, faset ti'n medru prynu potel o win o'r garej?
B: Baswn, wrth gwrs. Pa fath o win faset ti'n licio? Gwin coch?
A: Mi fasai'n well gen i win gwyn...

Siaradwch

- Tasech chi'n cael pryd têcawê nos Sadwrn, be fasech chi'n ei ddewis?
- Be fasech chi'n ei yfed efo'r bwyd?
- Be fasech chi ddim yn ei ddewis?

Mi faswn i'n coginio tasai gen i amser.	*I would cook if I had time.*
Mi faswn i'n talu tasai gen i bres.	*I would pay if I had money.*
Mi faswn i'n aros tasai gen i waith.	*I would stay if I had work.*
Mi faswn i'n ffonio tasai'r rhif gen i.	*I would phone if I had the number.*
Mi fasai fo'n coginio tasai gynno fo amser.	*He would cook if he had time.*
Mi fasai hi'n talu tasai gynni hi bres.	*She would pay if she had money.*
Mi fasen ni'n aros tasai gynnon ni waith.	*We would stay if we had work.*
Mi fasen nhw'n ffonio tasai'r rhif gynnyn nhw.	*They would phone if they had the number.*

Gyda'ch partner, unwch y ddau hanner.

1. Tasai gen i gar,	**a.** mi faswn i'n yfed lemwn a mêl.
2. Tasai 'na newyddion,	**b.** mi faswn i'n cael bws.
3. Tasai'r car ddim gen i,	**c.** mi faswn i'n gwneud fy ngwaith cartref.
4. Tasai 'na dân yn y tŷ,	**ch.** mi faswn i'n rhoi lifft i ti.
5. Tasai hi'n braf,	**d.** mi faswn i'n ffonio'r banc.
6. Tasai gen i ddolur gwddw,	**dd.** mi faswn i'n eich ffonio chi.
7. Taswn i'n colli fy mhwrs,	**e.** mi faswn i'n achub fy ffeil Gymraeg.
8. Tasai gen i amser,	**f.** mi faswn i'n nofio yn y môr.

Sgwrs 2

A. Pryd dan ni'n mynd i bapuro'r ystafell yma?

B: *Mi faswn* i'n gwneud *tasai* gen i amser, ond...

A. *Tasai* gen ti amser, wir! Mae gen ti ddigon o amser i wylio pêl-droed a chwarae dartiau.

B. Rhaid i mi ymlacio tipyn bach weithiau.

A. Ymlacio! *Mi faswn* i'n licio cael cyfle i ymlacio weithiau, ond rhwng y smwddio, y golchi, y glanhau, y coginio...

B. Cofia am fy *sciatica* i. Be *taswn* i'n cael trafferth efo fy nghefn eto?

A. Trafferth efo dy gefn, wir! Coda o'r gadair 'na rŵan a dechreua stripio!

B. Ond mae'n oer. Be *taswn* i'n cael niwmonia?

A. Stripio'r papur wal, y twpsyn!

Darllen a siarad

Hwyl wrth gadw'n heini!

Cyfle i ddechrau'r flwyddyn efo hobi newydd iach!

Tasech chi'n mynd i un o'r cyrsiau yma, pa un fasech chi'n ei ddewis? Pam?

Pa un fasech chi **ddim** yn ei ddewis? Pam?

Zumba

Dach chi'n hoffi dawnsio? Dach chi isio colli pwysau?

Dewch i'r dosbarth Zumba yn neuadd y Ganolfan Hamdden bob nos lau am 8pm.

Cost: £4.50 yr awr.

Mi fydd y sesiwn gynta'n dechrau ar 6 Ionawr, am 15 wythnos.

Croeso cynnes i bawb.

Dawnsio Bol

Dewch i gael llawer o hwyl yn y dosbarthiadau dawnsio bol.

Bob nos Lun rhwng 7 a 9 o'r gloch, am 10 wythnos.

Bargen am £5! Mi fydd y sesiwn gynta ar 24 Ionawr.

Dewch â ffrind!

Mi fydd y dosbarth yn neuadd Canolfan Hamdden Abercastell.

Dosbarth loga

Cyfle i chi ymlacio wrth gadw'n heini.

Dewch i'r sesiwn gynta yn neuadd y Ganolfan fore Mercher 16 Ionawr am 11.30am.

Cwrs 10 wythnos, £3 y sesiwn.

Cofiwch wisgo dillad addas.

Oedolion yn unig.

Nofio i oedolion

Dach chi'n medru nofio? Dach chi isio dysgu?

Dewch am wersi yn y pwll nofio bob nos Lun rhwng 7 a 9 o'r gloch.

Cost y cwrs ydy £100 am 20 wythnos.

Ffoniwch y Ganolfan i gofrestru ac i dalu am y cwrs. Rhaid i chi dalu cyn 1 Ionawr.

Mi fydd y sesiwn gynta ar 18 Ionawr, ac mi fydd y cwrs yn gorffen ym mis Mehefin.

Sgwrs 3 – Taswn i'n un deg wyth oed eto...

A: Be fasech chi'n ei wneud tasech chi'n un deg wyth oed eto?
B: Mi faswn i'n teithio o gwmpas y byd.
A: Diddorol! Lle fasech chi'n dechrau?
B: Mi faswn i'n dechrau yn Dubai.
A: Dw i'n gweld. Lle fasech chi'n mynd wedyn?
B: Mi faswn i'n mynd i Seland Newydd.
A: Be fasech chi'n ei wneud yno?
B: Mi faswn i'n gweithio ar fferm.
A: Da iawn! Am faint fasech chi'n mynd?
B: Mi faswn i'n mynd am chwe mis.

Siaradwch

- Be oedd yn bwysig i chi pan oeddech chi'n un deg wyth oed?
- Be fasech chi'n ei wneud tasech chi'n un deg wyth oed eto?
- Dach chi'n nabod rhywun sy tua un deg wyth oed rŵan?

Diddordebau

Efo'ch partner, ysgrifennwch dair brawddeg am ddiddordebau.

1. .....

2. .....

3. .....

Geirfa

- chwaraeon
- darllen – nofelau
- mynd i'r sinema/theatr
- cerdded
- teithio – gwyliau
- garddio
- cerddoriaeth
- mynd allan efo ffrindiau
- cyfrifiaduron – y we
- hanes
- siopa
- dysgu Cymraeg
- gwaith gwirfoddol

Cyffredinol

- Dw i'n hoffi...
- Dw i'n mwynhau...
- Dw i wrth fy modd yn...
- Dw i'n dotio ar...
- Dw i'n hoff o...
- Mae gen i ddiddordeb mewn...

Be nesa?

- Wythnos nesa, mi fydda i'n...
- Tasai gen i amser/ddigon o bres, mi faswn i'n...

Yn y gorffennol...

- Pan o'n i'n ifanc...
- Cyn i mi gael plant...
- Cyn priodi...
- Ro'n i'n arfer...
- Wythnos diwetha,...

Siaradwch am eich diddordebau chi – rŵan, pan oeddech chi'n blentyn, a be fasech chi'n hoffi ei wneud yn y dyfodol.

Robin Radio

a) Atebwch:

Lle mae Anti Mair wedi bod ar wyliau? .....

Ydy Anti Mair isio ymddeol? .....

Pryd fydd Anti Mair yn ôl yn y gwaith? .....

b) Gwrandewch am:

Roedd y tywydd yn grasboeth!	*The weather was scorching!*
Taswn i yn eich lle chi...	*If I were in your place...*
Ro'n i'n colli gweithio.	*I missed working.*

c) Cyfieithwch:

I would go back tomorrow. .....

If you were to retire... .....

The carnival has finished. .....

Help llaw

1. ***If*** *is included in the form* **taswn**. *There is no need to say* ***os***.

Mi faswn i'n dŵad taswn i'n medru.	*I would come if I could.*
Mi faswn i'n helpu taswn i ddim yn gweithio.	*I'd help if I wasn't working.*

2. Weithiau dach chi'n clywed *shortened versions*:

taswn i	**'swn i**
taset ti	**'set ti**
tasai fo/hi/Ceri/y plant	**'sa fo/'sa hi/ 'sa Ceri/ 'sa'r plant**
tasen ni	**'sen ni**
tasech chi	**'sech chi**
tasen nhw	**'sen nhw**

3. tasai gen i _____ *if I had _____*
tasai gynnyn nhw _____ *if they had _____*

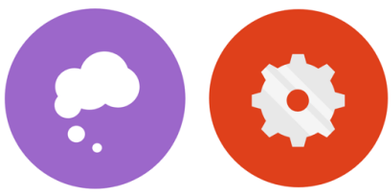
The third person singular is always at the beginning with this pattern. Look at the other tenses:

Mae gen i gur pen
Roedd gen i gur pen
Mi fydd gen i gur pen
Mi fasai gen i gur pen
Tasai gen i gur pen

4. Pan dach chi'n deud ***if*** yn Gymraeg, mae amser dau hanner y frawddeg yn cytuno. Mae hyn yn wahanol yn Saesneg:

Mi faswn i'n mynd **tasai** hi'n braf.
I would go if it were fine. (**lit.** *if it would be fine*)

Mi fydda i'n mynd os **bydd** hi'n braf.
I will be going if it is fine. (**lit.** *if it will be fine*)

Cond. 1 Would Do

Uned 5 – Mi ges i fy ngeni

Nod

Siarad am gael eich geni a'ch magu *Talking about being born and brought up*

Geirfa

acen(ion)	*accent(s)*
canrif(oedd)	*century (centuries)*
dinas(oedd)	*city (cities)*
llysfam(au)	*stepmother(s)*
merch(ed)	*daughter(s)*
oes(oedd)	*age(s)* (amser)
wyres(au)	*granddaughter(s)*
ysgol gyfun	*comprehensive school*
ysgol gynradd	*primary school*
ysgol uwchradd	*secondary school*

llystad(au)	*stepfather(s)*
ŵyr(ion)	*grandson(s), grandchild(ren)*
ysgariad(au)	*divorce(s)*

actio	*to act*
geni	*to be born*
magu	*to bring up*

anhygoel	*amazing*
gwahanol	*different*

beth bynnag *anyway*

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dach chi'n cofio?

Mi ges i dost i frecwast.
Be gest ti i ginio?
Mi ges i fy nghar cynta yn 1990.
Pryd gaethoch chi eich swydd gynta?

Mi ges i fy ngeni yn Wrecsam.	*I was born in Wrexham.*
Mi ges i fy ngeni mewn ysbyty.	*I was born in a hospital.*
Mi ges i fy ngeni ym mis Mawrth.	*I was born in March.*
Mi ges i fy magu mewn pentre.	*I was brought up in a village.*
Mi ges i fy magu mewn teulu mawr.	*I was brought up in a large family.*
Mi ges i fy magu yng Nghymru.	*I was brought up in Wales.*
Lle gest ti dy eni?	*Where were you born?*
Lle gest ti dy fagu?	*Where were you brought up?*

Enw	geni	magu

Lle gaethoch chi eich geni? — *Where were you born?*
Lle gaethoch chi eich magu? — *Where were you brought up?*

Y Gwanwyn
Mawrth
Ebrill
Mai

Yr Haf
Mehefin
Gorffennaf
Awst

Yr Hydref
Medi
Hydref
Tachwedd

Y Gaeaf
Rhagfyr
Ionawr
Chwefror

Mi gaethon ni ein geni yn y gwanwyn.	*We were born in spring.*
Mi gaethon ni ein geni yn yr haf.	*We were born in summer.*
Mi gaethon nhw eu geni yn yr hydref.	*They were born in autumn.*
Mi gaethon nhw eu geni yn y gaeaf.	*They were born in winter.*

Mi gaeth fy nhad i ei eni yng ngogledd Cymru.	*My father was born in north Wales.*
Mi gaeth o ei eni yng ngogledd Cymru.	*He was born in north Wales.*
Mi gaeth fy mam i ei geni yng ngogledd Lloegr.	*My mother was born in the north of England.*
Mi gaeth hi ei geni yng ngogledd Lloegr.	*She was born in the north of England.*

Pa ganrif?

Pryd gaeth John ei eni?	*When was John born?*
Pryd gaeth o ei eni?	*When was he born?*
Pryd gaeth Siân ei geni?	*When was Siân born?*
Pryd gaeth hi ei geni?	*When was she born?*
Mi gaeth o ei eni yn y ganrif ddiwetha.	*He was born in the last century.*
Mi gaeth o ei eni yn y ganrif yma.	*He was born in this century.*
Mi gaeth hi ei geni yn y ganrif ddiwetha.	*She was born in the last century.*
Mi gaeth hi ei geni yn y ganrif yma.	*She was born in this century.*

Darllen

Mae Russell a Kylie yn cyfarfod ar awyren o Gaerdydd i Sydney.

Russell: Helô Kylie, sut wyt ti ers oesoedd?

Kylie: Wel sut wyt ti, Russell? Dw i ddim wedi dy weld di ers dyddiau *Neighbours*.

Russell: Lle wyt ti'n mynd, 'ta?

Kylie: Dw i'n mynd adre i weld y teulu yn Awstralia. Mi gest ti dy eni yn Awstralia, on'd do?

Russell: Naddo, yn Wellington, Seland Newydd.

Kylie: Mi ges i fy ngeni yn Awstralia, wrth gwrs. Ond mi gaeth mam ei geni ym Maesteg. Mae gen i deulu yng ngogledd Cymru hefyd.

Russell: Wel, byd bach. Mi gaeth fy nhaid i ei eni yn Wrecsam.

Kylie: Gest ti dy fagu yn Awstralia, 'ta?

Russell: Do, yn Sydney, am dipyn, ac wedyn mi aethon ni'n ôl i Seland Newydd.

Kylie: Wel, mi ges i fy magu ym Melbourne.

Russell: Wel, dan ni'n medru bod yn 'Gymdogion' ar yr awyren, beth bynnag.

Efo'ch partner, ffeindiwch ddau beth sy'n debyg am Kylie a Russell, a dau beth gwahanol. Atebwch mewn brawddegau.

1. .....

.....

2. .....

.....

3. .....

.....

4. .....

.....

Lluosog *(Plurals)*
Does 'na ddim patrwm i luosog (*plurals*) geiriau'r teulu.
Rhaid i chi ddysgu be dach chi angen!

Unigol	**Lluosog**
mam	mamau
tad	tadau
chwaer	chwiorydd
brawd	brodyr
merch	merched
mab	meibion
cyfnither	cyfnitherod
cefnder	cefndryd
wyres	wyresau
ŵyr	wyrion
llystad	llystadau
llysfam	llysfamau

Gofynnwch i'r tiwtor os dach chi angen geiriau gwahanol.

Blynyddoedd
Sut dach chi'n deud y blynyddoedd yma yn Gymraeg?
Gweithiwch efo'ch partner.

1926
.....
1939
.....
1945
.....
1962
.....
1973
.....
1980
.....
2000
.....
2001
.....
2002
.....
2014
.....

Holiadur

Llenwch y bylchau drwy ofyn cwestiynau, e.e.
Lle gaeth Gareth Bale ei eni?/Pryd gaeth Laura Ashley ei geni?
Cofiwch am y treiglad trwynol ar ôl **yn**!

Partner A

Enw	Lle?	Pryd?
Dylan Thomas		1914
Shirley Bassey	Caerdydd	
Anthony Hopkins		1937
Rhys Ifans	Hwlffordd	
Colin Jackson		1967
Catherine Zeta-Jones	Abertawe	
Gareth Bale	Caerdydd	
Richard Burton		1925
Aneurin Bevan		1897
Huw Stephens	Caerdydd	
Tom Jones	Trefforest	1940
Laura Ashley		1925
Roald Dahl	Caerdydd	
Lloyd George		1863
George Everest	Crucywel	
Tanni Grey-Thompson		1969
Mam Delia Smith	Pen Llŷn	
Tad Bob Marley		1882
Nain Hillary Clinton		1883
Taid Russell Crowe	Wrecsam	

Partner B

Enw	Lle?	Pryd?
Dylan Thomas	Abertawe	
Shirley Bassey		1937
Anthony Hopkins	Margam	
Rhys Ifans		1967
Colin Jackson	Caerdydd	
Catherine Zeta-Jones		1969
Gareth Bale		1989
Richard Burton	Pont-rhyd-y-fen	
Aneurin Bevan	Tredegar	
Huw Stephens		1981
Tom Jones		
Laura Ashley	Merthyr	
Roald Dahl		1916
Lloyd George	Manceinion	
George Everest		1790
Tanni Grey-Thompson	Caerdydd	
Mam Delia Smith		1919
Tad Bob Marley	Prestatyn	
Nain Hillary Clinton	Pennsylvania (roedd ei rhieni hi'n dŵad o Ferthyr Tudful)	
Tad-cu Russell Crowe		1907

Lle gaeth Shirley Bassey, Colin Jackson, Gareth Bale, Roald Dahl a Tanni Grey-Thompson eu geni?

Lle gaeth Catherine Zeta-Jones a Dylan Thomas eu geni?

Pryd gaeth Shirley Bassey ac Anthony Hopkins eu geni?

Pryd gaeth Rhys Ifans a Colin Jackson eu geni?

Sgwrs – Yn y Clwb Cymraeg yn Llundain

A: Lle gest ti dy eni?

B: Mi ges i fy ngeni yn Ysbyty Abercastell.

A: Wel, wel, Mi ges i fy ngeni yn Ysbyty Trecastell. Ddim yn bell.

B: Wel, wir, byd bach! Lle est ti i'r ysgol 'ta?

A: Mi es i i'r ysgol yn Nhrecastell, wrth gwrs. Lle est ti i'r ysgol?

B: Mi es i i'r ysgol gynradd yn Abercastell ac i'r ysgol uwchradd Gymraeg yn Nhrecastell.

A: Wel, wir! Es i ddim i'r ysgol Gymraeg ond mi es i i'r ysgol yn Nhrecastell hefyd.

B: Lle ddechreuest ti ddysgu Cymraeg, 'ta?

A: Yn y coleg yn Nhrecastell mewn dosbarth nos. Mi ges i fy nysgu gan Rhiannon Roberts.

B: Anhygoel! Rhiannon Roberts ydy fy mam i!

A: Wel, wir, byd bach!

B: Diod arall?

A: Dim diolch. Roedd hi'n athrawes ofnadwy.

Teulu a ffrindiau

Efo'ch partner, sgwennwch o leia chwe gair am eich teulu neu eich ffrindiau.

Siaradwch

Siaradwch am aelod o'r teulu neu ffrind da. Cofiwch ddeud:

- lle gaeth y person ei eni
- lle gaeth y person ei fagu
- be ydy/oedd gwaith y person
- be mae/oedd o/hi'n hoffi ei wneud.

Gwrando a gwylio

Edrychwch ar y fideo a sgwennwch ddau beth am dair o'r merched – lle gaethon nhw eu geni/magu.

Enw: .....

1a. .....

1b. .....

Enw: .....

2a. .....

2b. .....

Enw: .....

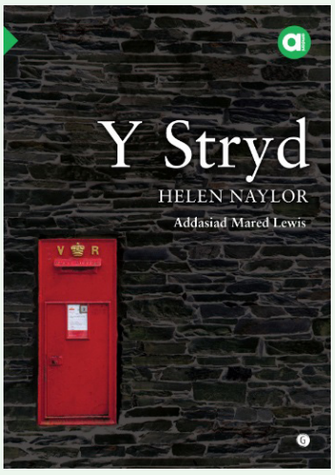
3a. .....

3b. .....

Darllen

Dach chi rŵan yn medru darllen *Y Stryd* gan Helen Naylor. Dach chi'n medru prynu'r llyfr yn eich siop Gymraeg leol neu ar www.gwales.com

Dyma'r clawr a'r paragraff cynta.

Mae Stryd y Parc yn stryd yn Llandudno, gogledd Cymru.

Un nos Wener ym mis Mawrth, am chwech o'r gloch, roedd pobl yn dod adre o'r gwaith fel arfer. Roedd y plant ysgol adre'n barod.

Robin Radio

a) Atebwch:

Lle mae Marlon a Chuck? .....

Be mae Ffiffi isio ei wneud?

i) .....

ii) .....

b) Gwrandewch am:

Mae eich Cymraeg chi'n ardderchog.	*Your Welsh is excellent.*
Os ca' i ddeud.	*If I may say.*
Mae hi isio newid ei henw.	*She wants to change her name.*

c) Cyfieithwch:

She is very well, thanks. .....

She has red hair. .....

She burns in the sun. .....

Help llaw

Y Goddefol – *The Passive*

To create the passive pattern (when something happens to the subject), you need to combine 2 familiar elements:

I had + pronoun (e.e. fy, dy, eich) *and relevant mutation + verb =*

Mi ges i + fy + ngeni

The concise form of the verb **cael** *'to have' is:*

mi ges i	mi gaethon ni
mi gest ti	mi gaethoch chi
mi gaeth o/hi	mi gaethon nhw

Mi fyddwch chi hefyd yn gweld cafodd o/hi weithiau.

In order to be confident using this passive voice, you have to be able to use the past tense of cael *and the possessive pronouns:*

Mi ges i fy ngeni (tr. trwynol)	Mi gaethon ni ein geni
Mi gest ti dy eni (tr. meddal)	Mi gaethoch chi eich geni
Mi gaeth o ei eni (tr. meddal)	Mi gaethon nhw eu geni
Mi gaeth hi ei geni (tr. llaes)	

Brought up

Uned 6 – Adolygu ac Ymestyn

Geirfa

amserlen(ni)	*timetable(s)*

addurno	*to decorate*
cymdeithasu	*to socialise*

adloniant	*entertainment*
arfordir(oedd)	*coast(s)*
bwthyn (bythynnod)	*cottage(s)*
cimwch (cimychiaid)	*lobster(s)*
cranc(od)	*crab(s)*
cymeriad(au)	*character(s)*
dyddiadur(on)	*diary (diaries)*
llwybr(au)	*path(s)*

amyneddgar	*patient*
blasus	*tasty*

bob yn ail	*every other*
y llall (y lleill)	*the other(s)*

Geiriau pwysig i mi...

....

....

....

Gêm o gardiau

				
A	Be sy'n well gynnoch chi – bath neu gawod?	Lle gaethoch chi eich magu?	Gaethoch chi eich geni yn yr haf?	Be wnaethoch chi brynu ddiwetha ar y we?
2	Dach chi'n nabod rhywun sy'n gyrru car gwyrdd?	Dach chi'n berson amyneddgar?	Lle gaethoch chi eich geni?	Be oeddech chi'n hoffi ei wneud mewn gwersi chwaraeon yn yr ysgol?
3	Dach chi'n mwynhau cymdeithasu?	Lle gaeth eich ffrind gorau chi ei fagu/ magu?	Pa ffilm fasech chi'n hoffi ei gweld yn y sinema?	Tasech chi'n cael cynnig malwod mewn bwyty, fasech chi'n bwyta un?
4	Lle dach chi'n siopa Nadolig fel arfer?	Dach chi'n nabod rhywun sy wedi bod yn India?	Tasech chi'n cael mynd am noson i ddinas, lle fasech chi'n mynd?	Faint o'r gloch aethoch chi i'r gwely neithiwr?
5	Fasech chi'n hoffi gwyliau sgio neu wyliau ar lan y môr?	Lle dach chi'n byw?	Lle fasech chi'n hoffi byw, tasai gynnoch chi lawer o bres?	Sgynnoch chi feic?
6	Tasech chi'n medru addurno unrhyw ystafell yn y tŷ, pa un fasai hi?	Tasech chi'n cael pwdin rŵan, be fasech chi'n ei ddewis?	Fasech chi'n medru rhedeg marathon?	Dach chi'n nabod rhywun sy'n gwneud karate/taekwondo/ jiwdo?
7	Be dach chi'n hoffi ei wneud yn eich amser sbâr?	Tasech chi'n gweld hysbyseb am gwrs ioga am ddim, fasech chi'n mynd?	I le aethoch chi mewn awyren ddiwetha?	Fasech chi'n hoffi mynd i noson bingo?
8	Tasai gynnoch chi fwy o amser, be fasech chi'n licio ei wneud?	Be doeddech chi ddim yn hoffi ei wneud mewn gwersi chwaraeon yn yr ysgol?	Be fasech chi'n hoffi ei wneud penwythnos yma?	Lle gaeth eich mam chi ei magu?
9	Tasech chi'n cael tocyn am ddim, fasech chi'n mynd i weld *Hamlet*?	Dach chi'n cadw dyddiadur?	O le dach chi'n dŵad yn wreiddiol?	Tasech chi'n ennill raffl, be fasech chi'n hoffi ei ennill?
10	Efo pwy fasech chi'n hoffi cael pryd o fwyd? (person enwog)	Be sy'n digwydd yn y byd chwaraeon eleni?	Tasech chi'n cael paned rŵan, be fasech chi'n ei ddewis?	Dach chi'n nabod rhywun sy'n gweithio mewn garej?
Jac	Faint o'r gloch wnaethoch chi godi heddiw?	Be ydy'ch gwaith chi?	Be sy ar y teledu nos Sul?	Dach chi'n mwynhau siopa yn y sêls?
Brenhines	Dach chi'n casglu rhywbeth?	Dach chi'n mynd i gampfa o gwbl?	Lle dach chi'n prynu dillad fel arfer?	Dach chi'n nabod rhywun sy'n byw yng Nghanada?
Brenin	Lle dach chi'n prynu bwyd fel arfer?	Dach chi'n nabod rhywun sy'n canu mewn côr?	Dach chi'n hoffi eira?	Fasech chi'n licio paned o goffi?

Adolygu

Be ydy'r cwestiwn?

..... Mi ges i fy ngeni yn Abergele.

..... Mi ges i fy magu yn Aberystwyth.

..... Mi gaeth o ei eni yn y de.

..... Mi gaeth hi ei magu yng Nghaernarfon.

Yr amser gorffennol *(The past tense)*

Dach chi'n cofio?

Helpa!	Ymolcha!	Coginia!	Ymlacia!	Edrycha!	Siarada!
Helpwch!	Ymolchwch!	Coginiwch!	Ymlaciwch!	Edrychwch!	Siaradwch!

I wneud gorchmynion (*commands*), rhaid i chi wybod be ydy bôn y berfau (*the stem of the verbs*).

Dysgwch rŵan:

helpu	mi helpes i	coginio	mi goginies i	edrych	mi edryches i
ymolchi	mi ymolches i	ymlacio	mi ymlacies i	siarad	mi siarades i

Mi helpes i ffrind ddoe.	*I helped a friend yesterday.*
Mi ffonies i ffrind ddoe.	*I phoned a friend yesterday.*
Mi ymlacies i efo ffrind ddoe.	*I relaxed with a friend yesterday.*
Mi siarades i efo ffrind ddoe.	*I spoke to a friend yesterday.*
Mi yrres i ddoe.	*I drove yesterday.*
Mi goginies i ddoe.	*I ate yesterday.*
Mi weithies i ddoe.	*I worked yesterday.*
Mi ddarllenes i ddoe.	*I read yesterday.*
Mi fwytes i siocled ddoe.	*I ate chocolate yesterday.*
Mi fwytes i sglodion ddoe.	*I ate chips yesterday.*
Mi fwytes i gig ddoe.	*I ate meat yesterday.*
Mi fwytes i gaws ddoe.	*I ate cheese yesterday.*
Mi redes i adre neithiwr.	*I ran home last night.*

Mi yfes i win neithiwr.	*I drank wine last night.*
Mi weles i ddrama neithiwr.	*I saw a play last night.*
Mi wrandawes i ar y radio neithiwr.	*I listened to the radio last night.*
Mi arhoses i yn y tŷ neithiwr.	*I stayed in the house last night.*
Fwytest ti siocled ddoe?	*Did you eat chocolate yesterday?*
Ddarllenest ti bapur newydd ddoe?	*Did you read a news paper yesterday?*
Welest ti ffrind ddoe?	*Did you see a friend yesterday?*
Yfest ti goffi ddoe?	*Did you drink coffee yesterday?*

Do ✓ Naddo ✘

Gêm

DECHRAU	**Godest ti'n gynnar ddoe?**	**Brynest ti rywbeth ddoe?**	**Yfest ti goffi ddoe?**
Fwytest ti ffrwythau ddoe?	**Edrychest ti ar y teledu ddoe?**	**Wrandawest ti ar y radio ddoe?**	**Yrrest ti ddoe?**
Ffoniest ti rywun ddoe?	**Welest ti ffrind ddoe?**	**Gest ti ebost ddoe?**	**Gest ti bost ddoe?**
Ddarllenest ti bapur newydd ddoe?	**Est ti allan neithiwr?**	**Est ti am dro ddoe?**	**Siaradest ti Gymraeg ddoe?**
Welest ti ffrindiau ddoe?	**Est ti i'r sinema mis diwetha?**	**Est ti i'r gampfa mis diwetha?**	**YN ÔL I'R DECHRAU**

Edrychoch chi ar y teledu neithiwr?	*Did you watch television last night?*
Arhosoch chi yn y tŷ neithiwr?	*Did you stay in the house last night?*
Yfoch chi lefrith neithiwr?	*Did you drink milk last night?*
Brynoch chi rywbeth neithiwr?	*Did you buy something last night?*

Do ✓ Naddo ✘

Gêm – Llongau rhyfel *(Battleships)*

aros yn y tŷ	**codi'n gynnar**	**aros tan y diwedd**	**yfed y llefrith**
gyrru i'r gwaith	**gweld y rhaglen**	**mynd i'r gwely'n hwyr**	**gwneud y gwaith cartre**
prynu rhywbeth	**ffonio'r bòs**	**edrych ar y teledu**	**darllen y papur**

Mi edrychodd Sam ar *Pobol y Cwm* ddoe.	*Sam looked at Pobol y Cwm yesterday.*
Mi brynodd o fara ddoe.	*He bought bread yesterday.*
Mi fwytodd hi frechdanau ddoe.	*She ate sandwiches yesterday.*
Mi ddarllenodd y plant lyfr ddoe.	*The children read a book yesterday.*

Be waeth Sam ddoe?
Partner A

8.00am	Codi
9.00am	
10.15am	Bwyta brecwast yn y swyddfa
11.15am	
1.30pm	Prynu brechdanau o'r siop
2.30pm	
5.00pm	Gyrru adre
10.00pm	

Partner B

8.00am	
9.00am	Gyrru i'r gwaith
10.15am	
11.15am	Ysgrifennu ebost at y bòs
1.30pm	
2.30pm	Ffonio swyddfa Bangor
5.00pm	
10.00pm	Darllen y papur

Ni a Nhw

Mi edrychon ni ar y teledu neithiwr.	*We looked at the television last night.*
Mi wrandawon ni ar y radio neithiwr.	*We listened to the radio last night.*
Mi arhoson ni yn y tŷ neithiwr.	*We stayed in the house last night.*
Mi chwaraeon ni *Monopoly* neithiwr.	*We played Monopoly last night.*

Mi edrychon nhw ar y teledu neithiwr.	*The looked at the television last night.*
Mi wrandawon nhw ar y radio neithiwr.	*They listened to the radio last night.*
Mi arhoson nhw yn y tŷ neithiwr.	*They stayed in the house last night.*
Mi chwaraeon nhw *Monopoly* neithiwr.	*They played Monopoly last night.*

1 - i	golchi'r car	darllen y papur
2 – ti	ffonio ffrind	smwddio
3 - fo	cerdded i'r gwaith	golchi dillad
4 - ni	chwarae pêl-droed	chwarae rygbi
5 - chi	aros yn y tŷ	gwrando ar y radio
6 - nhw	edrych ar y teledu	gwylio ffilm

Ynganu – Darllenwch yn uchel

Darllenwch y darn yma i'ch partner. Os dach chi'n ddynes, chi ydy Llinos Llywarch. Os dach chi'n ddyn, chi ydy Llion Llywarch.

Helô, Llinos Llywarch/Llion Llywarch dw i. Dw i wedi prynu tafarn y Llew Llwyd. Cogydd dw i. Mi ddysges i sut i goginio yn y coleg yn Llandrindod, ac wedyn yn Llundain mewn gwesty mawr. Mi ges i fy ngeni a fy magu yma yn Llanilltud. Mi benderfynes i werthu fy nghaffi yn Llandudno a phrynu'r Llew Llwyd yn Llanilltud.

Mae polisi arbennig yn y Llew Llwyd – rhaid i bawb sy'n gweithio yma siarad Cymraeg. Mae rhai o'r staff wedi dysgu yn y coleg. Dan ni'n defnyddio bwyd lleol pan dan ni'n medru. Dan ni'n coginio bwyd blasus o Gymru a phitsas, achos mae fy mhartner i'n dŵad o'r Eidal! Mae'n hapus yma yng Nghymru ond mae'n bell i fynd i weld y teulu. Mae bwydlen y Llew Llwyd yn Gymraeg a Saesneg wrth gwrs, ac mae 'na dipyn bach o Eidaleg hefyd!

Mi faswn i'n hoffi ennill seren Michelin yn y Llew Llwyd, a chael rhaglen goginio ar S4C. Taswn i'n cael seren Michelin a rhaglen deledu, mi faswn i'n medru agor y Llew Llwyd fel gwesty bach hefyd. Sgen i ddim digon o bres i wneud hynny eto, ond mae'n braf cael breuddwyd! Mae pob bwrdd yn y tŷ bwyta'n llawn yn y Llew Llwyd am y pythefnos nesa. Ella bydda i'n medru agor tŷ bwyta arall cyn bo hir – y Llew Llwyd yn Llanilltud a'r llall yn Llandudno.

Newidiwch y darn i sôn am Llinos/Llion – Dyma Llinos/ Llion. Mae hi/o wedi prynu... Brawddeg bob yn ail!

Siaradwch – Yr Ardal

- Be sy'n arbennig am y Llew Llwyd?
- Tasech chi'n prynu tafarn neu dŷ bwyta, be fasech chi'n ei wneud yno?
- Sgynnoch chi hoff dŷ bwyta?
- Lle aethoch chi i fwyta allan ddiwetha?

Efo'ch partner, ysgrifennwch o leia 10 gair am y thema 'Yr ardal'.

Yr ardal

- Pryd symudoch chi i'r ardal yma?
- Be sy yn yr ardal? Oes 'na siop/theatr/ganolfan hamdden/bwll nofio/sinema/orsaf drenau yn yr ardal?
- Be fasech chi'n hoffi ei weld yn yr ardal sy ddim yma ar hyn o bryd?
- Lle dach chi'n hoffi mynd am dro yn yr ardal?
- Dudwch rywbeth am eich hoff le chi yn yr ardal.
- Be fyddwch chi'n ei wneud nesa yn yr ardal?

Gwylio a gwrando

Gwyliwch y fideo am Aberdaron yng ngogledd Cymru. Atebwch y cwestiynau:

1. Lle yn Aberdaron mae'r person yn aros?

.....

2. Faint o dafarnau sy yn Aberdaron?

.....

3. Pryd dach chi'n medru mynd i Ynys Enlli (*Bardsey Island*)?

.....

4. Be dach chi'n medru ei brynu yn y siopau? (2 beth)

.....

5. Lle dach chi'n medru mynd ar y bws bach?

.....

6. Pryd dach chi ddim yn medru defnyddio'r bws bach?

.....

7. Be sy ddim yn Aberdaron?

.....

8. Sut dach chi'n cael pres yn Aberdaron?

.....

Sgwrs – Ar y bws

Gyrrwr bws: Bore da. Croeso i Ben Llŷn a chroeso i'r bws. Mae hi'n braf, tydy?

Cerddwr: Ydy, wir. Ga i ddod ar y bws o Nefyn i Aberdaron? Dw i isio cael cinio ar lan y môr heddiw.

Gyrrwr bws: Cewch, wrth gwrs. Mae'n cymryd 45 munud.

Cerddwr: Gwych. Pryd mae'r bws yn mynd yn ôl o Aberdaron i Nefyn?

Gyrrwr bws: Am chwarter wedi pedwar.

Cerddwr: Perffaith. Dw i isio dŵad yn ôl i gael swper yn Nefyn achos dw i'n aros mewn bwthyn yna.

Gyrrwr bws: Dewch 'ta, ac ymlaciwch!

Cerddwr: Diolch!

Rŵan, defnyddiwch yr amserlen i wneud deialogau newydd.

Bysus Pen Llŷn					
Trefor	08.30	13:00	Llanbedrog	10:45	15:15
Nefyn	08:45	13:15	Abersoch	11:00	15:30
Morfa Nefyn	09:00	13:30	Aberdaron	11:45	16:15
Aberdaron	09:30	14:00	Morfa Nefyn	12:15	16:45
Abersoch	10:15	14:45	Nefyn	12:30	17:00
Llanbedrog	10:30	15:00	Trefor	12:45	17:15

Siaradwch

- Lle dach chi'n hoffi mynd am dro i lan y môr? Pam? Be dach chi'n hoffi ei wneud yna?
- Lle roeddech chi'n mynd i lan y môr pan oeddech chi'n blentyn?

Robin Radio

a) Atebwch:

O le mae Cara'n dŵad yn wreiddiol? .....

Pwy sy'n dŵad i aros efo hi? .....

Be dach chi'n medru ei wneud yn y parc? .....

b) Gwrandewch am:

Mae'r olygfa'n fendigedig.	*The view is lovely.*
Be tasai hi'n bwrw glaw?	*What if it rained?*
Dydy hi byth yn bwrw glaw.	*It never rains.*

c) Cyfieithwch:

Who is coming to stay? .....

He is eleven years old. .....

Does your brother like climbing? .....

Gwylio

Gwyliwch y fideo o Siân James yn canu'r gân 'Ar Lan y Môr'.
Mae hi'n gân enwog.

1. Peidiwch ag edrych ar y geiriau. Faint o weithiau dach chi'n clywed 'ar lan y môr'?

2. Llenwch fylchau rhif 1 – i ymarfer treigladau.

3. Llenwch fylchau rhif 2 – i ymarfer berfau (*verbs*).

Ar lan y môr mae rhosys cochion,
Ar lan y môr mae lilis gwynion,
Ar lan y môr mae '..... (1) inne
Yn ..... (2)'r nos a ..... (2)'r bore.

Ar lan y môr mae carreg wastad
Lle bûm yn ..... (2) gair â'm cariad,
O amgylch hon mae teim yn ..... (2)
Ac ambell sbrigyn o rosmari.

Llawn iawn yw'r môr o swnd a chregyn,
Llawn iawn yw'r wy o wyn a melyn,
Llawn iawn yw'r coed o ddail a blode,
Llawn iawn o ..... (1) ydw inne.

Ar lan y môr mae cerrig gleision,
Ar lan y môr mae blodau'r meibion,
Ar lan y môr mae pob rhinwedde,
Ar lan y môr mae '..... (1) inne.

Help llaw

1. Dach chi rŵan wedi dysgu pob person yn y gorffennol cryno (*concise past*). Cofiwch, dach chi'n medru defnyddio gwneud hefyd:

Mi wel**es** i.	Mi wnes i weld.	Mi wel**on** ni.	Mi wnaethon ni weld.
Mi wel**est** ti.	Mi wnest ti weld.	Mi wel**och** chi.	Mi wnaethoch chi weld.
Mi wel**odd** o.	Mi wnaeth o weld.	Mi wel**on** nhw.	Mi wnaethon nhw weld.
Mi wel**odd** hi.	Mi wnaeth hi weld.		

2. Y llall – Dach chi wedi dysgu **arall/eraill** yn barod:

y siop **arall** - *the other shop* y siopau **eraill** – *the other shops*

Dysgwch rŵan:

y llall – *the other (one)* **y lleill** – *the others*

Dw i wedi prynu'r llyfr yma ond dw i ddim wedi prynu**'r llall**.

Dw i'n hoffi'r llyfrau yma, ond dw i ddim yn hoffi**'r lleill**.

Mae un mab yn byw yng Nghaerdydd, ac mae**'r llall** yn byw yng Nghaernarfon.

Dw i'n medru gweld rhai o'r plant, ond lle mae**'r lleill**?

Extend 1

Uned 7 – Dw i'n meddwl bod...

Nod

Mynegi barn *Expressing an opinion*

(dw i'n meddwl bod..., dw i'n meddwl fod o, dw i'n meddwl bod hi, dw i'n meddwl bod nhw)

Geirfa

celf	*art*
comedi (comedïau)	*comedy (comedies)*
daearyddiaeth	*geography*
rhaglen ddogfen (rhaglenni dogfen)	*documentary (documentaries)*
gwyddoniaeth	*science*
mathemateg	*maths*
natur	*nature*
realiti	*reality*

arswyd	*horror*
cartŵn (cartwnau)	*cartoon(s)*
dyddiad(au)	*date(s)*
ffantasi	*fantasy*
sebon	*soap*
trais	*violence*

cerddorol	*musical*
cyffrous	*exciting*
chwerw	*bitter*
doniol	*amusing, funny*
golygus	*handsome*
gwael	*poor (quality)*
gwych	*excellent*
prydferth	*beautiful*

rhegi	*to swear*

mae'n debyg	*it's likely*

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dw i'n meddwl bod rygbi yn iawn.	*I think rugby is ok.*
Dw i'n meddwl bod golff yn ddiflas.	*I think golf is boring.*
Dw i'n meddwl bod tennis yn ddiddorol.	*I think tennis is interesting.*
Dw i'n meddwl bod pêl-droed yn gyffrous.	*I think football is exciting.*

Be dach chi'n feddwl o rygbi?	*What do you think of rugby?*
Be dach chi'n feddwl o bêl-droed?	*What do you think of football?*
Be oeddech chi'n feddwl o ginio ysgol?	*What did you think of school dinners?*
Be oeddech chi'n feddwl o wersi mathemateg?	*What did you think of maths lessons?*

Ro'n i'n meddwl bod cinio ysgol yn flasus.
Ro'n i'n meddwl bod mathemateg yn hawdd.
Ro'n i'n meddwl bod gwyddoniaeth yn anodd.
Ro'n i'n meddwl bod hanes yn ddiflas.
Ro'n i'n meddwl bod cerddoriaeth yn iawn.
Ro'n i'n meddwl bod ymarfer corff yn ofnadwy.
Ro'n i'n meddwl bod daearyddiaeth yn ddiddorol.
Ro'n i'n meddwl bod celf yn fendigedig.

Lle mae Aled?

Dw i'n meddwl bod Aled yn gweithio.	*I think Aled is working.*
Dw i'n meddwl fod o'n gweithio.	*I think he's working.*
Dw i'n meddwl fod o'n brysur.	*I think he's busy.*
Dw i'n meddwl fod o yn y gêm.	*I think he's in the game.*
Dw i'n meddwl fod o ar wyliau.	*I think he's on holiday.*

Ble mae Elen?

Dw i'n meddwl bod Elen yn sâl.	*I think Elen is ill.*
Dw i'n meddwl bod hi'n sâl.	*I think she is ill.*
Dw i'n meddwl bod hi mewn cyfarfod.	*I think she is in a meeting.*
Dw i'n meddwl bod hi i ffwrdd.	*I think she is away.*
Dw i'n meddwl bod hi efo'r teulu.	*I think she is with the family.*

Lle mae pawb heddiw?	
Nain	
Taid	
Mam	
Dad	
Y bòs	
Y tiwtor	

mewn parti	**mewn cyfarfod**	**allan**
ar lan y môr	**yn y dafarn**	**yn y parc**
yn y gêm	**ar wyliau**	**yn y farchnad**

Dw i'n meddwl bod y plant yn dda.	*I think the children are good.*
Dw i'n meddwl bod nhw'n ddistaw.	*I think they are quiet.*
Dw i'n meddwl bod nhw'n annwyl.	*I think they are sweet.*
Dw i'n meddwl bod nhw'n ddiog.	*I think they are lazy.*
Dw i'n meddwl bod nhw'n ddoniol.	*I think they are funny.*

Sgwrs

Llyfrgellydd:	Nesa!
Eryl:	Bore da. Dach chi'n brysur heddiw?
Llyfrgellydd:	Ddim yn brysur iawn. Dw i'n meddwl bod y glaw yn cadw pobl adre.
Eryl:	Mae gen i bedwar llyfr i ddŵad yn ôl heddiw. Dw i'n meddwl bod y dyddiad yn iawn.
Llyfrgellydd:	O, mae'n ddrwg gen i, mae'r llyfrau yma'n hwyr.
Eryl:	O diar! Faint o arian dach chi isio?
Llyfrgellydd:	Pum deg pum ceiniog yr un – felly dwy bunt dau ddeg.
Eryl:	Dyma chi.
Llyfrgellydd:	O, un munud, sgynnoch chi lyfr arall?
Eryl:	Dw i ddim yn meddwl bod gen i un arall.
Llyfrgellydd:	Dw i'n meddwl bod gynnoch chi eiriadur Cymraeg.
Eryl:	Mae'n ddrwg gen i, mi wnes i anghofio! Dw i'n meddwl bod y geiriadur yn y bag efo'r ffeil dosbarth. Ga i gadw'r geiriadur am bythefnos arall?
Llyfrgellydd:	Wrth gwrs, ga i eich cerdyn chi?
Eryl:	Un munud, dw i'n meddwl bod y cerdyn yn fy mag i. Ydy! Dyma chi!
Llyfrgellydd:	Diolch.
Eryl:	Ga i'r tri llyfr yma yr wythnos yma, os gwelwch chi'n dda?
Llyfrgellydd:	Cewch, wrth gwrs. Dyma chi.
Eryl:	Diolch. Hwyl, ac mi fydda i'n ôl mewn pythefnos.
Llyfrgellydd:	Hwyl.

Rhaglenni teledu/radio/Ffilmiau

Ffilmiau	Rhaglenni
comedi	dogfen
arswyd	sebon
ffantasi	realiti
rhamantus	newyddion
cartŵn	drama
	hanes
	natur
	coginio
	cerddoriaeth

Siaradwch

- Lle a phryd dach chi'n gwrando ar y radio?
- Pan oeddech chi'n ifanc, be oeddech chi'n ei hoffi ar y radio?
- Pan oeddech chi'n ifanc, be oeddech chi'n ei hoffi ar y teledu?
- Be dach chi'n ei hoffi ar y teledu ar hyn o bryd?
- Be weloch chi ar y teledu ddoe?
- Dach chi'n gwylio S4C?
- Oes 'na raglenni dach chi ddim yn eu hoffi?
- Pryd aethoch chi i'r sinema ddiwetha? Be weloch chi?

Robin Radio

a) Atebwch:

Be sy'n digwydd ar Fehefin y cynta? .....

Lle fydd Anti Mair nos Wener? .....

Ydy Robin yn mynd i wneud y bingo? .....

b) Gwrandewch am:

yn bell i ffwrdd	*far away*
Sgynnoch chi ddim dyddiadur?	*Haven't you got a diary?*
Ella bydda i'n mynd i Eisteddfod yr Urdd.	*Perhaps I'll be going to the Urdd Eisteddfod.*

c) Cyfieithwch:

May I ask...? .....

Phone again in May. .....

Are you free this Friday night? .....

Help llaw

1. Yn Saesneg: *I think (that) the book is good.*

Yn Gymraeg: dach chi'n deud **bod**:

Dw i'n meddwl + mae'r llyfr yn dda =

Dw i'n meddwl **bod** y llyfr yn dda.

2. **Bod** *changes with some pronouns:*

fod o (treiglad meddal ar ôl **ei** (gwr), fel brawd > ei frawd o)
bod hi (dim treiglad ar ôl **ei** (ben))
bod nhw (dim treiglad ar ôl **eu**)

3. **Bod** *can be past (imperfect) as well as present:*

Dw i'n meddwl bod hi'n dda.	*I think she is good.*
Ro'n i'n meddwl bod hi'n dda.	*I thought she was good.*

Opinions 2

Uned 8 – Arddodiaid *(Prepositions)*

Nod

Dysgu sut i ddefnyddio'r arddodiaid **i, ar, at** *Learning how to use prepositions*

Geirfa

derbynfa (-feydd)	*reception(s)*
gwefan(nau)	*website(s)*
neges(euon)	*message(s)*
nofel(au)	*novel(s)*
stori (storïau)	*story (-ies)*

anfon	*to send*
cyfarfod	*to meet*
dibynnu (ar)	*to depend (on), to rely (on)*
postio	*to post*
rhoi gwybod (i)	*to inform*
sylwi (ar)	*to notice*
ymweld (â)	*to visit*

ar yr un pryd	*at the same time*
y dyddiau hyn	*these days*

cofiant (cofiannau)	*biography (biographies)*
gwahoddiad(au)	*invitation(s)*
gweinidog(ion)	*minister(s)*
hunangofiant (hunangofiannau)	*autobiography (autobiographies)*
llythyr(au)	*letter(s)*
optegydd (optegwyr)	*optician(s)*
parsel(i)	*parcel(s)*

Eidalaidd	*Italian* (e.e. bwyd)
ffeithiol	*factual*

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

I - Dach chi'n cofio?
Rhaid **i mi** fynd.
Rhaid **i ti** fynd.
Rhaid **iddo fo** fynd.
Rhaid **iddi hi** fynd.
Rhaid **i ni** fynd.
Rhaid **i chi** fynd.
Rhaid **iddyn nhw** fynd.

Efo'ch partner, newidiwch y brawddegau. Dilynwch y patrwm:

Rhaid i Tom ganu. > Rhaid iddo fo ganu.

Rhaid i Siôn gofrestru. > .....

Rhaid i Margot ddawnsio. > .....

Rhaid i Anthony actio. > .....

Rhaid i dîm Cymru ennill. > .....

Rhaid i Gwyn warchod. > .....

Rhaid i'r plant ymarfer. > .....

Gofyn i

Dw i'n mynd i ofyn i Dafydd.	*I'm going to ask Dafydd.*
Dw i'n mynd i ofyn iddo fo.	*I'm going to ask him.*
Dw i'n mynd i ofyn iddi hi.	*I'm going to ask her.*
Dw i'n mynd i ofyn iddyn nhw.	*I'm going to ask them.*

Rhoi i

Rhaid i mi roi anrheg i Siân.	*I've got to give Siân a present.*
Rhaid i mi roi anrheg i ti.	*I've got to give you a present.*
Rhaid i mi roi anrheg i'r plant.	*I've got to give the children a present.*
Rhaid i mi roi anrheg i bawb.	*I've got to give everyone a present.*

Prynu i

Dach chi angen siopa! Rhaid i chi brynu anrheg i Aled (8 oed), Ffion (22 oed, sy'n mynd i deithio'r byd), eich tiwtor, Taid (70 oed) a Huw a Gwen sy'n priodi.

	chi				
Aled					
Ffion					
y tiwtor					
Taid					
Huw a Gwen					

Be mae pawb arall yn mynd i brynu iddyn nhw?
Dach chi'n cytuno efo rhywun?
Defnyddiwch y patrwm: 'Dw i'n mynd i brynu XX i Aled'.

Edrych ar

Edrychwch ar S4C bob nos.	*Look at S4C every night.*
Edrychwch arno fo.	*Look at him/it.*
Edrychwch arni hi.	*Look at her/it.*
Edrychwch arnyn nhw.	*Look at them.*

Gwrando ar

Gwrandewch ar Radio Cymru bob dydd.	*Listen to Radio Cymru every day.*
Gwrandewch arna i.	*Listen to me.*
Gwrandewch arnon ni.	*Listen to us.*
Gwrandewch arnyn nhw.	*Listen to them.*

edrych		✔ **neu** ✘	**gwrando**		✔ **neu** ✘
y ddrama	(hi)		Robin Radio	(fo)	
y papur newydd	(fo)		y neges ffôn	(hi)	
y gwaith cartref	(fo)		y plant yn darllen	(nhw)	
y cwestiynau	(nhw)		y cyfweliad	(fo)	
y ffilm	(hi)		y rhaglen radio	(hi)	
y gêm	(hi)		y tiwtor	(hi/fo)	

At

Anfon at

Pwy anfonodd ebost?

Mi anfonodd John ebost **at Chris.**	*John sent Chris an email.*
Mi anfonodd John ebost **ata i.**	*John sent me an email.*
Mi anfonodd John ebost **atat ti.**	*John sent you an email.*
Mi anfonodd John neges **ato fo.**	*John sent him a message.*
Mi anfonodd John neges **ati hi.**	*John sent her a message.*
Mi anfonodd John lythyr **aton ni**.	*John sent us a letter.*
Mi anfonodd John lythyr **atoch chi.**	*John sent you a letter.*
Mi anfonodd John flodau **atyn nhw.**	*John sent them flowers.*

Sgwennu at

Wyt ti wedi sgwennu at Elen?

Mi sgwennes i ati hi ddoe.
Dw i'n sgwennu ati hi rŵan.
Dw i'n mynd i sgwennu ati hi yfory.

Wyt ti wedi sgwennu at Emyr?

.....
.....
.....

Wyt ti wedi sgwennu at y plant?

.....
.....
.....

Wyt ti wedi postio cerdyn at Siân?

.....
.....
.....

	ddoe	yfory	X
y Prif Weinidog			
y cymdogion			
y tiwtor			
y pennaeth			

Mynd at

Pryd wyt ti'n mynd at y deintydd?	*When are you going to the dentist?*
Pryd wyt ti'n mynd at y doctor?	*When are you going to the doctor?*
Pryd wyt ti'n mynd at yr optegydd?	*When are you going to the optician?*
Pryd wyt ti'n mynd at y rheolwr?	*When are you going to the manager?*

Cofio at

Dw i'n mynd i weld Siôn yfory.	Cofia fi ato fo.	*Give him my regards.*
Dw i'n mynd i weld Siân yfory.	Cofia fi ati hi.	*Give her my regards.*
Dw i'n mynd i weld Siôn a Siân yfory.	Cofia fi atyn nhw.	*Give them my regards.*
Dw i'n mynd i weld Siôn, Siân a'r plant yfory.	Cofia fi at bawb.	*Give everyone my regards.*

Edrych ymlaen at

Efo'ch partner, dilynwch y patrwm:

Wyt ti'n edrych ymlaen at y parti?	Ydw, dw i'n edrych ymlaen ato fo. Nac ydw, dw i ddim yn edrych ymlaen ato fo.
Wyt ti'n edrych ymlaen at y briodas?	.....
Wyt ti'n edrych ymlaen at y cyfarfodydd?	.....
Wyt ti'n edrych ymlaen at yr arholiadau?	.....
Wyt ti'n edrych ymlaen at y criced?	.....
Wyt ti'n edrych ymlaen at y cyfweliadau?	.....
Wyt ti'n edrych ymlaen at y ddrama?	.....
Wyt ti'n edrych ymlaen at y cyngerdd?	.....
Wyt ti'n edrych ymlaen at y gystadleuaeth?	.....
Wyt ti'n edrych ymlaen at y dosbarth?	.....
Wyt ti'n edrych ymlaen at y ffair?	.....

Negeseuon ebost – Llenwch y bylchau

PWYSIG: Neges i Eryl: Rhaid i mi ofyn ..... ti am help. Mae Pat Phillips yn dŵad o'r brif swyddfa heddiw am ddeg o'r gloch. Mae o'n meddwl bod 'na broblem yn y swyddfa. Rhaid i ti ei gyfarfod o yn y dderbynfa. Rhaid i ti ofyn ..... fo fynd ..... y rheolwr data i gael y ffigyrau. Wedyn rhaid i ti wneud paned ..... fo. Wyt ti'n medru anfon ebost ..... i ar ôl y cyfarfod i ddeud sut aeth pethau? Diolch!

PWYSIG: Neges i Eryl: Rhaid i mi ofyn ..... ti am help. Mae Pat Phillips yn dŵad o'r brif swyddfa heddiw am ddeg o'r gloch. Mae hi'n meddwl bod 'na broblem yn y swyddfa. Rhaid i ti ei chyfarfod hi yn y dderbynfa. Rhaid i ti ofyn ..... hi fynd ..... y rheolwr data i gael y ffigyrau. Wedyn rhaid i ti wneud paned ..... hi. Wyt ti'n medru anfon ebost ..... i ar ôl y cyfarfod i ddeud sut aeth pethau? Diolch!

PWYSIG: Neges i Miss Jones: Rhaid i ni ofyn ..... chi am help. Mae Pat Phillips yn dŵad o'r brif swyddfa heddiw am ddeg o'r gloch. Mae o'n meddwl bod 'na broblem yn y swyddfa. Rhaid i chi ei gyfarfod o yn y dderbynfa. Rhaid i chi ofyn ..... fo fynd ..... y rheolwr data i gael y ffigyrau. Wedyn rhaid i chi wneud paned ..... fo. Dach chi'n medru anfon ebost ..... ni ar ôl y cyfarfod i ddeud sut aeth pethau? Diolch!

Llongau rhyfel

Wyt ti wedi...

gofyn i'r bòs? (fo/hi)	rhoi paned i Dafydd? (fo)	sgwennu nodyn ata i? (ti)	gwrando ar Robin Radio? (fo)	anfon cerdyn post at dy ffrind? (fo/hi)
edrych ar luniau'r briodas? (nhw)	anfon neges at y bobol yn y dosbarth? (nhw)	gwrando ar y neges? (hi)	gofyn i'r rheolwr banc? (fo/hi)	gofyn i'r dosbarth? (nhw)
gwrando ar y gân newydd? (hi)	gofyn i Llinos? (hi)	anfon ebost at y bòs? (hi/fo)	rhoi'r parsel i'r cymdogion? (nhw)	edrych ar y ffilm Gymraeg? (hi)

Sgwrs ar y ffôn – Parti Pen-blwydd syrpréis!

Eryl: Helô, Jo. Eryl yma.
Jo: Wel, wel, dyna syrpréis! Sut wyt ti ers oesoedd?
Eryl: Dw i'n dda iawn, diolch, ond dw i'n trefnu parti syrpréis i Pat. Mae o'n hanner cant ym mis Awst.
Jo: Ydy o, wir? Pryd mae'r parti?
Eryl: Nos Sadwrn, Awst y cynta, yng nghlwb criced Bryncastell.
Jo: Dw i'n siŵr bydda i'n rhydd. Wyt ti wedi anfon y gwahoddiadau eto?
Eryl: Wel, dw i wedi anfon at ei ffrindiau coleg, ond roeddech chi'n gweithio i'r cyngor ar yr un pryd. Rwyt ti'n nabod ffrindiau gwahanol. Wyt ti'n medru rhoi gwybod iddyn nhw?
Jo: Be am blant Pat?
Eryl: Maen nhw'n gwybod yn barod, ond chwarae teg i Chris, mae'n bell iddo fo ddŵad o Ganada.
Jo: Be am anrheg iddo fo? Oes gen ti syniadau?
Eryl: Be am docyn llyfrau?
Jo: Syniad da!

Siaradwch – Darllen

Llyfrau	Arall
nofelau ffeithiol storïau taith coginio cofiant/cofiannau hunangofiant/hunangofiannau	papurau newydd print papurau newydd ar y we cylchgrawn/cylchgronau gwefan/gwefannau

Sgwrs:

A: Be ddarllenoch chi ddiwetha?

B: Mi ddarllenes i *Y Stryd*.

A: Dw i'n gweld. Pwy sgwennodd y llyfr?

B: Helen Naylor oedd yr awdur.

A: Am be oedd y llyfr?

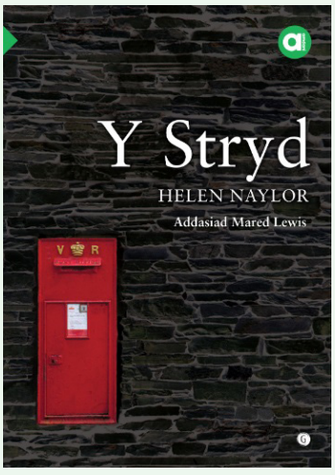
B: Hanes pobol sy'n byw ar yr un stryd.

A: Diddorol! Wnaethoch chi fwynhau'r llyfr?

B: Do, roedd o'n ardderchog.

A: Gwych. Ga i fenthyg y llyfr?

B: Cewch wrth gwrs, dyma chi.

- Dach chi'n hoffi darllen?
- Dach chi'n darllen papur newydd a/neu gylchgrawn?
- Pan oeddech chi'n blentyn, pa fath o lyfrau oeddech chi'n eu hoffi?
- Rŵan – lle dach chi'n darllen fel arfer? Pryd dach chi'n darllen fel arfer?
- Dach chi wedi darllen llyfr Cymraeg eto?
- Be oedd y llyfr diwetha wnaethoch chi ddarllen?
- Dach chi'n defnyddio llyfrgell o gwbl?

Robin Radio

a) **Atebwch:**

Lle fydd Robin yn mynd gynta? .....

Lle fydd o'n mynd wedyn? .....

Pam dydy Robin ddim isio mynd i'r syrjeri? .....

b) **Gwrandewch am:**

Dyna ddiwedd rhaglen arall.	*That's the end of another programme.*
Does dim ots gen i.	*I don't care.*
Pobl sy isio cwyno.	*People who want to complain.*

c) **Cyfieithwch:**

What's the matter? .....

I've got to go to the dentist. .....

Give her my regards. .....

Help llaw

1. *Prepositions* (arddodiaid) *are small words which describe a relationship between things. They are often followed by a soft mutation. This is true of the 3 prepositions in* Uned 8 – **i, ar, at**.

2. *Prepositions can conjugate (change) before a pronoun:*

i	**ar**	**at**
i mi	arna i	ata i
i ti	arnat ti	atat ti
iddo fo	arno fo	ato fo
iddi hi	arni hi	ati hi
i ni	arnon ni	aton ni
i chi	arnoch chi	atoch chi
iddyn nhw	arnyn nhw	atyn nhw

3. *Here are some of the most familiar combinations of verbs and prepositions.*

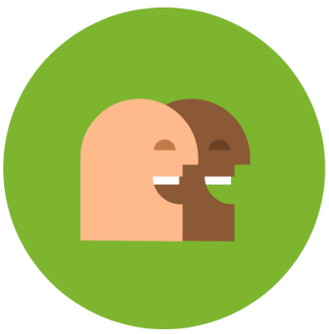
i	**ar**	**at**
gofyn	edrych	mynd (person)
rhoi	gwrando	sgwennu (person)
dangos	gwenu	anfon (person)
cynnig	dibynnu	cofio
gweithio	sylwi	edrych ymlaen
mynd (lle)		

4. *The preposition* **i** *is very useful as it means* ***for*** *when referring to people, e.g.*

i'r plant	*for the children*
prynu anrheg i Dai	*to buy a present for Dai*
coginio i chi	*to cook for you*

5. **at** – Dan ni fel arfer yn defnyddio **at** gyda **mynd** ac **anfon** o flaen pobl, ond **i** o flaen llefydd:

Dw i'n mynd **at** y meddyg.	Dw i'n mynd **i**'r ysbyty.
Dw i'n anfon cerdyn **at** fy ffrind.	Dw i'n anfon cerdyn **i** Awstralia.

Must & Must Not

Health

Uned 9 – Mwy o Arddodiaid!

Nod

Dysgu'r arddodiaid **am** ac **wrth** *Learning more prepositions*

Geirfa

buwch (buchod)	*cow(s)*
cwningen (cwningod)	*rabbit(s)*
cynffon(nau)	*tail(s)*
dafad (defaid)	*sheep*
gafr (geifr)	*goat(s)*
gwartheg	*cattle*
gwiwer(od)	*squirrel(s)*
gŵydd (gwyddau)	*goose (geese)*
hwyaden (hwyaid)	*duck(s)*
iâr (ieir)	*hen(s)*

anghytuno (â)	*to disagree (with)*
sôn (am)	*to mention*
ymddiheuro	*to apologise*

heibio	*past*

aderyn (adar)	*bird(s)*
blawd	*flour*
bochdew(ion)	*hamster(s)*
ceiliog(od)	*cockerel(s)*
cyw(ion)	*chick(s)*
eliffant(od)	*elephant(s)*
jiráff (jiraffod)	*giraffe(s)*
llo (lloi)	*calf (calves)*
llew(od)	*lion(s)*
llwynog(od)	*fox(es)*
mochyn (moch)	*pig(s)*
mochyn cwta	*guinea pig*
mwnci (mwncïod)	*monkey(s)*
oen (ŵyn)	*lamb(s)*
pris(iau)	*price(s)*
teigr(od)	*tiger(s)*

Geiriau pwysig i mi...

....

....

....

Am

Rhaid i rywun fynd i'r cyfarfod yn Barcelona!

Be **am Bethan**?	*What about Bethan?*
Be **amdana i**?	*What about me?*
Be **amdanat ti**?	*What about you?*
Be **amdano fo**?	*What about him?*
Be **amdani hi**?	*What about her?*
Be **amdanon ni**?	*What about us?*
Be **amdanoch chi**?	*What about you?*
Be **amdanyn nhw**?	*What about them?*

Dan ni wedi bod yn siarad amdanoch chi.	*We have been talking about you.*
Dan ni wedi bod yn poeni amdanoch chi.	*We have been worried about you.*
Dan ni wedi bod yn chwilio amdanoch chi.	*We have been looking for you.*
Dan ni wedi bod yn aros amdanoch chi.	*We have been waiting for you.*

Defnyddiwch y brawddegau isod pan dach chi'n siarad am y tabl:

Dw i'n siarad am XX yn aml.
Dw i'n siarad am XX weithiau.
Dw i ddim yn siarad am XX yn aml.
Dw i ddim yn siarad am XX o gwbl.

Pa mor aml dach chi'n siarad am rygbi?
Dw i'n siarad amdano fo'n aml.

Siarad am...	yn aml	weithiau	dim yn aml	dim o gwbl
rygbi (fo)				
y gwaith (fo)				
y dosbarth Cymraeg (fo)				
y ddynes drws nesa (hi)				
y teulu (nhw)				
operâu sebon (nhw)				
(person yn y newyddion)				

Wrth

Ydy hi wedi deud **wrth Delyth**?	*Has she told Delyth?*
Ydy hi wedi deud **wrtha i**?	*Has she told me?*
Ydy hi wedi deud **wrthat ti**?	*Has she told you?*
Ydy hi wedi deud **wrthyn nhw**?	*Has she told them?*

Efo'ch partner, dilynwch y patrwm:

Wyt ti wedi deud wrth Ben?	Do, dw i wedi deud wrtho fo.
Ydy Ben wedi deud wrth Beth?	.....
Ydy Beth wedi deud wrth y teulu?	.....
Ydyn nhw wedi deud wrth y lleill?	.....
Ond dw i ddim wedi deud wrth neb!	.....

Llongau rhyfel

Wyt ti'n...?

poeni am dy deulu di? (nhw)	deud wrth y tiwtor? (fo/hi)	aros am y plant? (nhw)	meddwl am y prawf? (fo)	aros am y bws? (fo)
meddwl am agor gwesty? (fo)	siarad am dy waith di? (fo)	poeni am y Gwasanaeth Iechyd? (fo)	chwilio am dy ffôn di? (fo)	darllen am y brotest? (hi)
edrych ar y wefan? (hi)	edrych ar y rhaglen newydd? (hi)	meddwl am y penwythnos? (fo)	poeni am yfory? (fo)	gofyn am brisiau'r llyfrau? (nhw)
siarad am dy swydd di? (hi)	deud wrth y teulu? (nhw)	meddwl am y Nadolig? (fo)	poeni am yr arholiad? (fo)	siarad am y bobol drws nesa? (nhw)
gwrando ar y gân newydd? (hi)	chwilio am dy oriadau di? (nhw)	poeni am y treigladau? (nhw)	meddwl am symud tŷ? (fo)	gwrando arnon ni? (chi)

Efo

Dw i'n siarad efo fo.	*I'm talking to him.*
Dw i'n cytuno efo fo.	*I agree with him.*
Dw i'n anghytuno efo fo.	*I disagree with him.*
Dw i'n briod efo fo.	*I'm married to him.*

Ffeindiwch yr ateb:

1. Peidiwch â phoeni	**a.** wrth y staff
2. Mi wnes i ofyn cwestiwn	**b.** arnoch chi
3. Cofiwch fi	**c.** ar y teledu
4. Dw i'n gwrando	**ch.** amdanyn nhw
5. Mi edryches i	**d.** at bawb
6. Mi wnes i ddeud	**dd.** iddo fo

Cyfieithwch:

Efo'ch partner, cyfieithwch y brawddegau:

1. *I am cooking supper for the children.*

.....

2. *He will buy a book for them.*

.....

3. *We made a coffee for them.*

.....

4. *They have painted the bedroom for me.*

.....

5. *The tutor wrote a letter for me.*

.....

Sgwrs

Crysau duon = *black shirts*, hefyd y Crysau Duon ydy'r enw Cymraeg am dîm rygbi Seland Newydd yr *All Blacks*

Ffôn yn canu

Meinir: Helô?
Marc: Helô, cariad, dw i'n ffonio o'r gwaith. Mae gen i newyddion cyffrous.
Meinir: Gwych! Be ydy dy newyddion di, cariad?
Marc: Rhaid i mi fynd i Seland Newydd am dri mis efo'r gwaith.
Meinir: Be? Faint o bobol sy'n mynd?
Marc: Dim ond fi.
Meinir: Pryd wyt ti'n mynd?
Marc: Ym mis Gorffennaf.
Meinir: Ond be amdana i?
Marc: Mi fyddi di'n iawn am dri mis.
Meinir: Be am y plant?
Marc: Dw i ddim yn poeni amdanyn nhw, mi fyddan nhw'n iawn.
Meinir: Ond sut fyddwn ni'n siarad efo ti?
Marc: Mi fydda i'n medru siarad efo chi drwy'r cyfrifiadur.
Meinir: Wel, mi fyddwn ni'n edrych ymlaen at sgwrs efo ti bob nos.
Marc: Ym…ia…wel, mi fydda i'n meddwl amdanoch chi yn yr haf yng Nghymru, achos mi fydd hi'n aeaf yn Seland Newydd!
Meinir: Ym, un munud!
Marc: Be, cariad?
Meinir: Ydy Cymru yn mynd ar daith rygbi i Seland Newydd ym mis Gorffennaf?
(*saib*)
Marc: Ydyn nhw? Mi anghofies i am y rygbi… wel, ella bydda i'n medru gweld un gêm ac mi fydda i'n medru prynu crysau duon i'r plant.
Meinir: Hy! Cofia fi at y Crysau Duon!
Marc: Cariad? Cariad?…

Gêm Arddodiaid

Dechrau

Yn ôl i'r dechrau

Dan ni'n deud wrth
chi
Rwyt ti'n sôn am
fo
Maen nhw'n meddwl am
ti
Mi ofynnes i
fo
Mae hi'n mynd at
chi
Dw i'n edrych ymlaen at
fo
Dw i'n gwrando ar
fo
Deudwch wrth
nhw
Sonioch chi am
nhw
Mi anfones lythyr at
fo
Beth sy'n bod ar
hi?
Dw i'n ymddiheuro am
fo

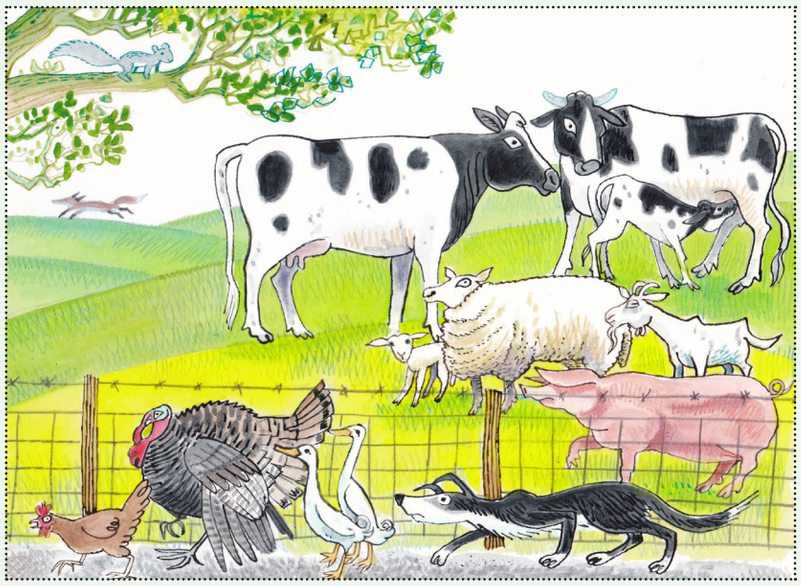
Siaradwch – Anifeiliaid

Efo'ch partner, sgwennwch o leia chwe gair ar y thema **anifeiliaid** – dim enwau anifeiliaid!

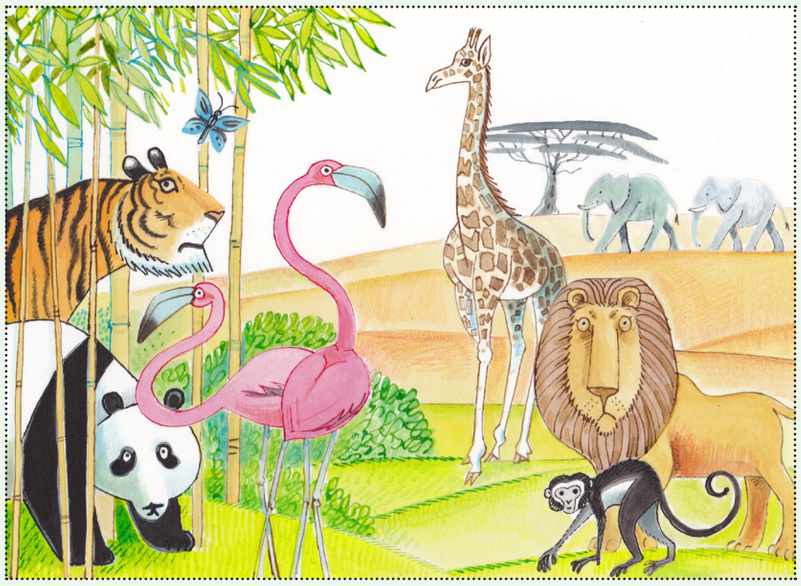
Efo'ch partner, sgwennwch enwau'r anifeiliaid anwes ger yr anifeiliaid.

- Sgynnoch chi anifail neu anifeiliaid anwes?
- Fasech chi'n licio cael anifail anwes/anifail anwes arall?
- Oedd gynnoch chi anifail/anifeiliaid anwes pan oeddech chi'n blentyn?

Efo'ch partner, sgwennwch enwau'r anifeiliaid fferm yma ger yr anifeiliaid.

- Dach chi'n byw ar fferm rŵan?
- Dach chi'n nabod rhywun sy'n byw ar fferm?
- Dach chi wedi byw ar fferm?
- Oes 'na rywun yn eich teulu chi wedi byw ar fferm?
- Fasech chi'n hoffi byw ar fferm?

- Sgynnoch chi hoff anifail 'egsotig'?
- Oes 'na unrhyw anifail dach chi ddim yn ei hoffi?

'Anifail anwes' gan Emyr Davies

'Gawn ni anifail anwes?'
Y cwestiwn mawr ges i;
'Wel, cewch... dw i'n dad caredig...
Cewch fwji, cath neu gi.'

Edrychodd Twm ar Mari
Â llygaid mawr y plant.
Daeth ateb ar ôl eiliad:
'Dim diolch. Eliffant!'

Be ydy'r lluosog? Gweithiwch efo'ch partner.

Anifail	Anifeiliaid
cath	
gwiwer	
buwch	
cwningen	
ceiliog	
eliffant	
llwynog	
teigr	

Nesa, sgwennwch ansoddair (*adjective*) i ddisgrifio pob anifail – yr unigol (*singular*) a'r lluosog (*plural*).

Robin Radio

a) **Atebwch:**

Be mae Robin yn ei wneud ar ddiwedd y rhaglen heddiw?

.....

Sut mae pobol yn cysylltu efo rhaglen Robin?

.....

Ydy Robin isio siarad efo Alwen?

.....

b) **Gwrandewch am:**

pobol arbennig iawn	*very special people*
y rhai sy'n gwrando arnon ni	*those who listen to us*
rhaid i chi gael rheswm	*you must have a reason*

c) **Cyfieithwch:**

This programme is about you. (chi) .....

You told us. (chi) .....

nothing interesting .....

Help llaw

1. **am** *and* **wrth** *both conjugate:*

am	**wrth**
amdan**a i**	wrth**a i**
amdan**at ti**	wrth**at ti**
amdan**o fo**	wrth**o fo**
amdan**i hi**	wrth**i hi**
amdan**on ni**	wrth**on ni**
amdan**och chi**	wrth**och chi**
amdan**yn nhw**	wrth**yn nhw**

2. **am** *often means* **about***:*
e.e. poeni, siarad, cwyno, sgwennu, darllen, clywed, sôn.

Ond, dysgwch:	chwilio am	*to look for*
	anfon am	*to send for*
	talu am	*to pay for*
	aros am	*to wait for*

Uned 10 – Wnei di agor y ffenest?

Nod

Mynegi bwriad, cynnig gwneud rhywbeth a gofyn cymwynas
Expressing an intention, offering to do something and asking a favour
(mi wna i, wnei di? mi wneith o/hi, mi wnawn ni, wnewch chi? mi wnân nhw)

Geirfa

eitem(au)	*item(s)*
ffafr(au)	*favour(s)*
gôl (goliau)	*goal(s)*
gwawr	*dawn*
lawnt(iau)	*lawn(s)*
llaw (dwylo)	*hand(s)*

benthyg	*to borrow, to lend*
difetha	*to spoil, to destroy*
ebostio	*to email*
gwrthod	*to refuse*
pobi	*to bake*

clecs	*gossip*
creision	*crisps*
cwsmer(iaid)	*customer(s)*
emyn(au)	*hymn(s)*
twll (tyllau)	*hole(s)*

dawnus	*talented*
personol	*personal*
ysgafn	*light*

mwy neu lai	*more or less*
materion cyfoes	*current affairs*

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dach chi'n cofio?

Mi wnes i'r coffi.

Dysgwch rŵan:

Mi wna i'r coffi.	*I'll make the coffee.*
Mi wna i'r swper.	*I'll make the supper.*
Mi wna i'r smwddio.	*I'll do the ironing.*
Mi wna i'r siopa.	*I'll do the shopping.*

Yfory:

Mi wna i godi am saith o'r gloch.	*I will get up at seven o'clock.*
Mi wna i fwyta cinio am hanner dydd.	*I will eat lunch at midday.*
Mi wna i goginio swper am chwech o'r gloch.	*I will cook supper at six o'clock.*
Mi wna i edrych ar y teledu am naw o'r gloch.	*I will watch television at nine o'clock.*
Mi wna i gysgu am ddeg o'r gloch.	*I will sleep at ten o'clock.*

Pryd wnei di godi yfory?	*When will you get up tomorrow?*
Pryd wnei di fwyta cinio yfory?	*When will you eat lunch tomorrow?*
Pryd wnei di gysgu yfory?	*When will you sleep tomorrow?*
Pryd wnei di edrych ar y teledu yfory?	*When will you watch television tomorrow?*

Enw	codi	bwyta cinio	cysgu

Wna i ddim codi'n gynnar yfory.	*I won't get up early tomorrow.*
Wna i ddim bwyta brecwast yfory.	*I won't eat breakfast tomorrow.*
Wna i ddim ebostio ffrind yfory.	*I won't email a friend tomorrow.*
Wna i ddim pobi cacen yfory.	*I won't bake a cake tomorrow.*

Wnei di helpu efo'r gwaith?	*Will you help with the work?*
Wnei di dalu'r bil?	*Will you pay the bill?*
Wnei di roi lifft i mi?	*Will you give me a lift?*
Wnei di fenthyg dy gar di i mi?	*Will you lend me your car?*

Wna i (wrth gwrs). ✔ **Na wna i (mae'n ddrwg gen i). ✘**

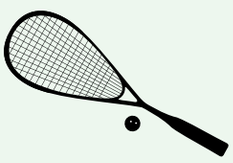
benthyg £10 i mi?	codi'r plant o'r ysgol?	trefnu cyfarfod?
llenwi'r tanc petrol?	helpu yn y bore coffi?	prynu tocyn raffl?
siarad Cymraeg efo fi?	smwddio'r dillad?	golchi'r llestri?
agor y llenni?	dawnsio efo fi?	mynd â'r llyfr yn ôl i'r llyfrgell?
cario'r bocs i mi?	gorffen y gwaith cartre i mi?	gwarchod y plant i mi?

Yn y ganolfan hamdden:

Mi wneith Ceri chwarae criced.	*Ceri will play cricket.*
Mi wneith Sam chwarae sboncen.	*Sam will play squash.*
Mi wneith Nerys nofio.	*Nerys will swim.*
Mi wneith Jo ddysgu jiwdo.	*Jo will learn judo.*

Ceri

Sam

Nerys

Jo

Ar ôl y dosbarth:

Mi wnawn ni yrru adre.	*We will drive home.*
Mi wnawn ni gerdded adre.	*We will walk home.*
Mi wnawn ni ymlacio.	*We will relax.*
Mi wnawn ni goginio.	*We will cook.*

Be wnewch chi rŵan?	*What will you do now?*
Be wnewch chi nesa?	*What will you do next?*
Be wnewch chi yfory?	*What will you do tomorrow?*
Be wnewch chi ar ôl y dosbarth?	*What will you do after class?*

Cyn y parti

Mi wnân nhw ebostio pawb.	*They will email everyone.*
Mi wnân nhw addurno'r ystafell.	*They will decorate the room.*
Mi wnân nhw brynu anrheg.	*They will buy a present.*
Mi wnân nhw bobi cacen.	*They will bake a cake.*

Rhaglenni Cymraeg y penwythnos:

Dydd Sadwrn

Cân y Wawr	Eitemau am ffermio a natur, caneuon ysgafn
Mae gen i broblem	Cyngor Anti Mair
Tri brawd o Benmaenmawr	Drama drist
Rygbi, rygbi!	Rhaglen am dimau rygbi Cymru
Y Goliau i gyd	Pêl-droed yng Nghymru a gwledydd eraill
Newyddion	
Dysgwyr dawnus	Rhaglen am ddysgwyr a'u talentau arbennig
Noson Lawen iawn	Cerddoriaeth, comedi, eitemau ysgafn

Dydd Sul

Plant y Pentre	Opera sebon i blant
Cwis y Ganrif	Cwis am hanes Cymru a'r byd
Newyddion	
Bys ar y Pyls	Rhaglen materion cyfoes
Cegin Catrin	Coginio a chlecs
Gardd Gareth a Gwyn	O'r ardd arbennig ar lan y môr ger Aberystwyth
Emynau Cymru	Emynau ac eitemau lleol o gapeli ledled Cymru
Taclo'r Treigladau	Cwrs gramadeg Cymraeg ar y radio cyn cysgu

Holiadur

Be wnest ti a be wnei di?

	Enw	**Enw**	**Enw**	**Enw**
dydd Sadwrn diwetha				
nos Sadwrn diwetha				
ddoe				
heno				
yfory				
dydd Sul nesa				

Ymarfer – Dilynwch y patrwm:

Dw i wedi colli fy ffôn.	Be wnei di rŵan?
Mae Mair yn ymddeol heddiw.	.....
Mae o wedi colli'r bws.	.....
Does 'na ddim trydan yn y tŷ.	.....
Mae pawb wedi cael y sac.	.....
Mae'r tiwtor ar streic.	.....

Ymarfer – Problemau! Be sy'n bod? Dilynwch y patrwm:

Be sy'n bod ar y car?	Wneith o ddim dechrau.
Be sy'n bod ar y cyfrifiadur?	.....
Be sy'n bod ar y tomatos?	.....
Be sy'n bod ar y cwsmer?	.....
Be sy'n bod ar y bachgen?	.....
Be sy'n bod ar y tiwtor?	.....

Be wnei di ym mis...?

canu carolau (I)	torri'r lawnt (Ch)	anfon cerdyn Santes Dwynwen (M)
mynd i'r Eisteddfod Genedlaethol (E)	chwarae tric ffŵl Ebrill (M)	gwneud dyn eira (M)
mynd i barti nos Galan (G)	mynd i Wimbledon (A)	mynd i barti Nadolig (M)
prynu wy Pasg (H)	nofio yn y môr (T)	dringo'r Wyddfa (Rh)

Efo'ch partner, dilynwch y patrwm:

Wna i ddim canu carolau ym mis Ionawr, mi wna i ganu carolau ym mis Rhagfyr.

Gwrando

Mae'r ferch yn gofyn saith ffafr. Wnewch chi roi'r ffafrau yn eu trefn (*in order)*?

Mynd â hi i'r archfarchnad i siopa .....

Rhoi lifft adre iddi hi .....

Golchi ei ffrog hi .....

Benthyg ei hesgidiau hi .....

Rhoi lifft i Ceri .....

Rhoi lifft iddi hi i'r parti .....

Mynd â hi i'r peiriant twll yn y wal .....

Mae Mam yn gwrthod gwneud un ffafr. Pa un? .....

Sut fydd mam yn golchi'r ffrog? .....

Sgwrs

Eryl: Helô Chris, sut wyt ti heddiw?

Chris: Iawn, diolch. Mae'n braf, tydy? Dach chi'n brysur?

Eryl: Wel, a deud y gwir, dan ni'n mynd i ffwrdd wythnos nesa am bythefnos. Dan ni'n mynd i weld y mab yn Glasgow.

Chris: Braf iawn.

Eryl: Wnewch chi gadw llygad ar y tŷ i ni?

Chris: Wnawn ni, wrth gwrs.

Eryl: Wnewch chi roi bwyd a dŵr i'r gath bob dydd?

Chris: Wna i, dim problem.

Eryl: A wnewch chi roi dŵr i'r tomatos os bydd hi'n boeth?

Chris: Wrth gwrs.

Eryl: Diolch yn fawr i chi. Mi wna i ddŵad ag anrheg yn ôl i chi, *haggis* ella!

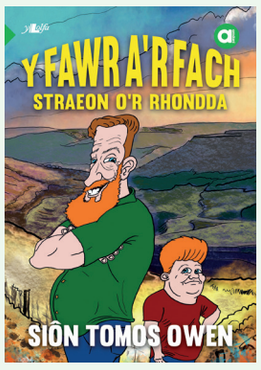
Siaradwch – Penwythnosau

Rhowch ✓ wrth ymyl pob gair sy'n wir am eich penwythnosau chi:

cysgu'n hwyr	**cael brecwast yn y gwely**	**edrych ar y teledu**
mynd allan	**gwylio chwaraeon**	**siopa**
gwneud gwaith tŷ	**mynd allan i fwyta**	**mynd i'r gwely'n hwyr**
mynd i'r eglwys/i'r capel/i'r mosg/i'r synagog		

- Be dach chi'n ei wneud dros y Sul fel arfer? Oes 'na rai pethau dach chi'n gwneud bob penwythnos? Dach chi'n mynd i eglwys/capel/mosg/synagog?
- Be wnaethoch chi penwythnos diwetha?
- Be fyddwch chi'n wneud penwythnos nesa?
- Be mae'n rhaid i chi wneud ar benwythnosau?
- Be fasai eich penwythnos perffaith chi (heb aros dros nos rhywle)?

Dach chi rŵan yn medru darllen *Y Fawr a'r Fach* gan Siôn Tomos Owen. Dach chi'n medru prynu'r llyfr yn eich siop Gymraeg leol neu ar www.gwales.com.

Y Sgiw
(Ynyswen)

Es i i **Ysgol Gynradd** Gymraeg Ynyswen. Mae pump ysgol Gymraeg yn y Rhondda – Ynyswen, Bronllwyn, Bodringallt, Llwyncelyn a Llyn y Forwyn. Ynyswen oedd yr ysgol Gymraeg gyntaf i agor yn y cwm, yn 1950. Doedd dim llawer o blant yno ar y dechrau ac roedd rhaid i bobl weithio'n galed iawn i gael ysgol Gymraeg yma. Hefyd, dim ond plant gyda mam a thad yn siarad Cymraeg oedd yn cael mynd i'r ysgol Gymraeg newydd. Does dim rhaid i'r ddau siarad Cymraeg erbyn heddiw, diolch byth neu faswn i ddim wedi mynd i Ysgol Ynyswen o gwbl!

Y Sgiw – *settle* **Ysgol Gynradd** – *Primary School*

Robin Radio

a) **Atebwch:**

Be ydy'r broblem yn y stiwdio heddiw?

.....

Pwy oedd yn canu ar y radio nos Sul diwetha?

.....

Be wneith Llinos?

.....

b) **Gwrandewch am:**

wnewch chi ddim credu	*you won't believe*
y cyfarchion pen-blwydd	*the birthday greetings*
y ceisiadau	*the requests*

c) **Cyfieithwch:**

What will we do? .....

Everyone likes gardening. .....

People will phone in. .....

Help llaw

1. Dysgwch amser dyfodol (*future*) **gwneud** – *to do/to make*

Mi wna i	Mi wnawn ni
Mi wnei di	Mi wnewch chi
Mi wneith o/hi	Mi wnân nhw
Mi wna i'r gwaith.	*I'll do the work.*
Mi wna i'r coffi.	*I'll make the coffee.*

2. Gwneud *is widely used with verb nouns to create sentences in the future:*

Mi wna i helpu.	*I'll help.*
Mi wna i yrru.	*I'll drive.*

3. *Notice the difference in the two ways of expressing the future:*

Mi wna i gerdded.	*I'll walk.*
Mi fydda i'n cerdded yn Awstria.	*I'll be walking in Austria.*

4. *The future tense of* gwneud *is also used to ask a favour:*

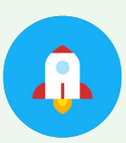
Wnei di yrru heno?	Wna i/ Na wna i
Wnewch chi yrru heno?	Wna i/Na wna i

Eto, *notice the difference*:

Wnewch chi yrru heno?	*Will you drive tonight?*
Fyddwch chi'n gyrru heno?	*Will you be driving tonight?*

5. *In statements, the future tense of* gwneud *is used to express a willingness to do something or to offer to do something (or not):*

Mi wna i yrru.	*I'll drive. (I'm willing/offering to drive.)*
Wna i ddim golchi'r llestri.	*I won't wash the dishes. (I'm not willing/offering to wash the dishes.)*

Future Gwneud 1

Aux Future Gwneud

Uned 11 – Mi a i i'r dosbarth yfory

Nod

Trafod lle fyddwch chi'n mynd yn y dyfodol *Discussing where you will go in the future* (mi a i, mi ei di, mi eith o/hi, mi awn ni, mi ewch chi, mi ân nhw).

Geirfa

cadair olwyn (cadeiriau olwyn)	*wheelchair(s)*
fferi(s)	*ferry (ferries)*
lori(s)	*lorry (lorries)*
rheilffordd (rheilffyrdd)	*railway(s)*
senedd	*parliament*

noddi	*to sponsor*

sawl	*several*

coleg(au)	*college(s)*
cwch (cychod)	*boat(s)*
eli haul	*suncream*
gorffennol	*past*
hofrennydd (hofrenyddion)	*helicopter(s)*
maes awyr (meysydd awyr)	*airport(s)*
opsiwn (opsiynau)	*option(s)*
porthladd(oedd)	*port(s)*
rhaeadr(au)	*waterfall(s)*
tacsi(s)	*taxi(s)*
tractor(au)	*tractor(s)*
twnnel (twnneli)	*tunnel(s)*

Geiriau pwysig i mi...

....

....

....

Dach chi'n cofio?

Mi es i i'r dre ddoe.

Dysgwch rŵan:

Mi a i i'r sinema yfory.	*I'll go to the cinema tomorow.*
Mi a i i'r theatr yfory.	*I'll go to the theatre tomorrow.*
Mi a i i'r ganolfan hamdden yfory.	*I'll go to the leisure centre tomorrow.*
Mi a i i'r archfarchnad yfory.	*I'll go to the supermarket tomorrow.*

Neithiwr mi es i i'r gwely am ddeg o'r gloch. Heno mi a i i'r gwely am ddeg o'r gloch hefyd.

Lle ei di wythnos nesa?	*Where will you go next week?*
Lle ei di yfory?	*Where will you to tomorrow?*
Lle ewch chi wythnos nesa?	*Where will you go next week?*
Lle ewch chi yfory?	*Where will you go tomorrow?*

Mi a i i Gaerdydd.	*I'll go to Cardiff.*
Mi a i i nofio.	*I'll go swimming.*
Mi a i i chwarae golff.	*I'll go to play golf.*
Mi a i i siopa yn	*I'll go shopping in ..... .*

Holiadur – Lle ewch chi wythnos nesa?

Enw	Lle?	Sut?	Efo pwy?	Pryd?

Mi eith Sam i'r gwaith.	*Sam will go to work.*
Mi eith Sam i'r dafarn.	*Sam will go to the pub.*
Mi eith Sam i sgio.	*Sam will go skiing.*
Mi eith Sam adre.	*Sam will go home.*

Awn ni ddim adre ar ôl y dosbarth.	*We won't go home after class.*
Awn ni ddim i'r gwaith ar ôl y dosbarth.	*We won't go to work after class.*
Ân nhw ddim i'r gwaith ar ôl y dosbarth.	*They won't go to work after class.*
Ân nhw ddim i'r dafarn ar ôl y dosbarth.	*They won't go to the pub after class.*

Os ewch chi i'r caffi,	mi wnewch chi ddysgu llawer.
Os eith hi allan heb eli haul,	mi wnei di weld ffilm dda.
Os eith o i'r siop,	mi wnawn ni barcio yng nghanol y ddinas.
Os a i i'r gwely'n hwyr heno,	mi wneith hi losgi.
Os ân nhw i'r ganolfan hamdden,	wneith o ddim prynu dim byd neis.
Os ewch chi i'r cwis tafarn,	mi wna i ddechrau coginio swper.
Os awn ni i'r gwaith,	mi wnewch chi brynu paned o de a bara brith.
Os a i i'r gegin,	mi wnân nhw chwarae sboncen.
Os ei di i'r sinema,	wna i ddim codi'n gynnar bore fory.
Os awn ni i Gaerdydd yn y car,	mi wnawn ni weithio ar y cyfrifiadur.

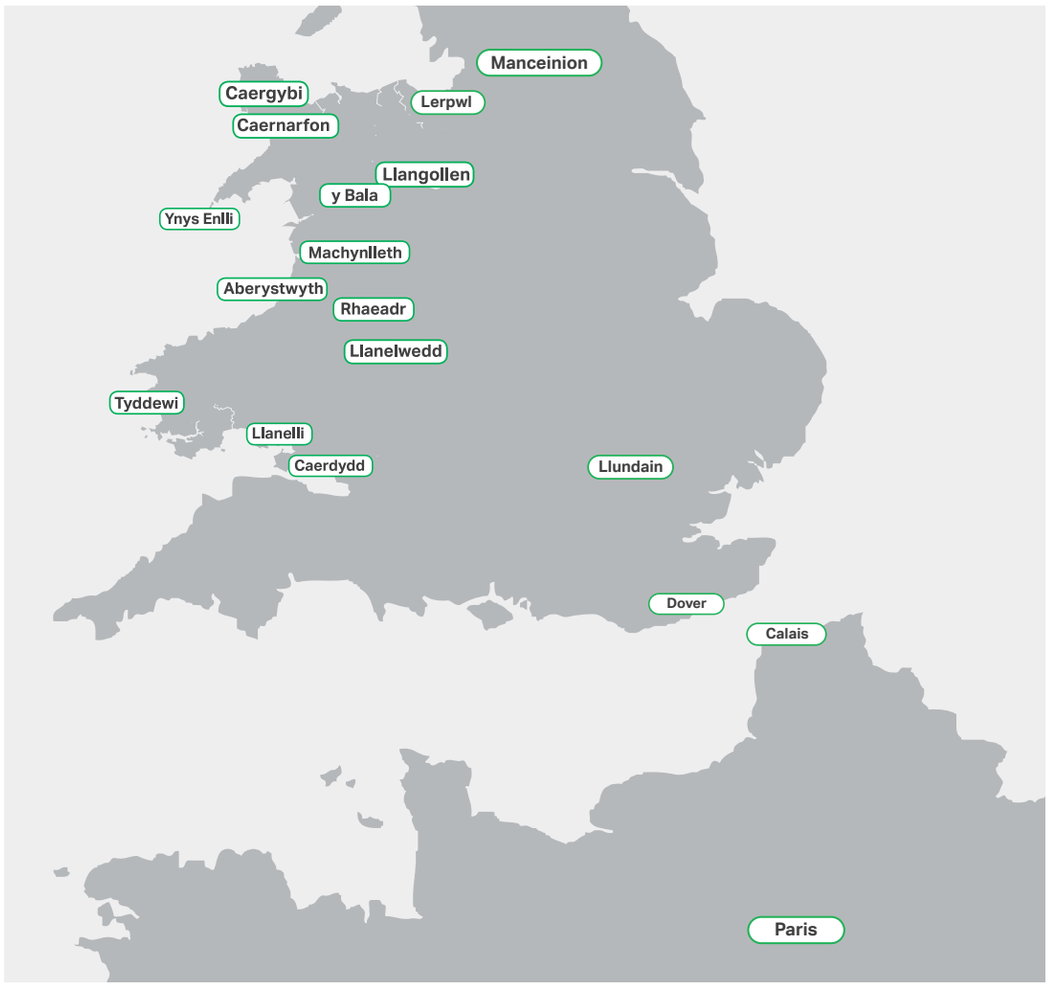

1 – fi **2** – ti **3** – fo **4** – ni **5** – chi **6** – nhw

Dilynwch y patrwm:

Rhif 5: Os ewch chi i ....., mi wnewch chi weld .....
.....

Rhif 6: Os ân nhw i ....., mi wnân nhw weld .....
.....

Sgwrs

Ceri: Dw i'n cael pen-blwydd arbennig eleni…

Eryl: Wyt, wrth gwrs! Beth wyt ti isio ei wneud?

Ceri: Dw i isio mynd i Baris am y penwythnos!

Eryl: Gwych, sut awn ni?

Ceri: Wel, dw i wedi bod yn edrych ar yr opsiynau. Mae sawl ffordd yn bosib!

Eryl: Fel be?

Ceri: Dan ni'n medru hedfan o'r maes awyr – dim ond £86 ydy'r awyren.

Eryl: Ond mi fydd rhaid i ni yrru i'r maes awyr – ac mae parcio'n ddrud iawn yn y maes awyr!

Ceri: Wel, be am fynd ar y fferi? £85.50 ydy pris y car a'r fferi!

Eryl: Ond dw i'n mynd yn sâl ar y môr.

Ceri: Mae'n bosib mynd â'r car drwy'r twnnel ond mae'n costio dwbl y pris – £160!

Eryl: Mae Dover yn bell beth bynnag. Mae'n cymryd oriau i yrru drwy Loegr, a mynd heibio Llundain! Ych a fi! Be am y trên?

Ceri: Wel, mae'r trên o Lundain yn £109 yr un, a basai rhaid i ni gael trên i Lundain wrth gwrs.

Eryl: Mae'r bws yn rhad.

Ceri: Ydy, ond mi fasai'r bws yn cymryd amser hir iawn. Mi fasai rhaid i ni adael tua chwech o'r gloch y bore a chyrraedd yn y nos! Dim diolch!

Eryl: A deud y gwir, dw i'n meddwl bod Ynys Enlli yn braf iawn ym mis Tachwedd!

- Tasech chi'n cael cynnig mynd i Baris am y penwythnos (a fasai dim rhaid i chi dalu), sut fasech chi'n teithio yno?
- Tasech chi'n trefnu trip i Lundain, sut fasech chi'n mynd?
- Be fasech chi'n hoffi ei weld yn Mharis?
- Be fasech chi'n hoffi ei weld yn Llundain?

Siaradwch – Teithio

Efo'ch partner, sgwennwch dair brawddeg yn defnyddio rhai o'r geiriau yma.

1. .....

2. .....

3. .....

- Sut ddaethoch chi i'r dosbarth? Sut oedd y daith?
- Sut dach chi'n hoffi teithio?
- Dach chi'n gyrru car?
- Dach chi'n hoffi gyrru ar draffordd neu ar ffyrdd yn y wlad?
- Dach chi'n hoffi mynd ar awyren? Pryd aethoch chi ar awyren ddiwetha? I le?
- Dach chi'n hoffi mynd ar drên? Pryd aethoch chi ar drên ddiwetha? I le?
- Pryd ewch chi ar drên neu awyren nesa?
- Pryd aethoch chi ar fws ddiwetha?
- Pryd aethoch chi ar long neu fferi ddiwetha?
- Dach chi neu oeddech chi'n gyrru yn eich gwaith chi? (e.e. lori, tacsi, tractor)
- Sut oeddech chi'n mynd i'r ysgol pan oeddech chi'n blentyn?

Robin Radio

a) **Atebwch:**
I bwy mae Mair wedi bod yn codi pres?

.....

I bwy fydd Mair yn codi pres y tro nesa?

.....

Lle mae'r dudalen 'Rhoi i Redwyr'?

.....

b) **Gwrandewch am:**

Diolch am y gwahoddiad.	*Thank you for the invitation.*
y degfed tro	*the tenth time*
os ca i ddeud...	*if I may say so...*

c) **Cyfieithwch:**

The Eisteddfod is in our county. .....

How can we sponsor you? .....

Thank you for the opportunity. .....

Help llaw

Dysgwch ddyfodol (*future tense*) **mynd:**

mi a i	mi awn ni	a i ddim	awn ni ddim
mi ei di	mi ewch chi	ei di ddim	ewch chi ddim
mi eith o/hi	mi ân nhw	eith o/hi ddim	ân nhw ddim

Future Mynd 1

Uned 12 – Mi ga i dost i frecwast yfory. Ga i dost, os gweli di'n dda?

Nod

Gofyn am ganiatâd a'i roi *Asking for and giving permission*
(mi ga i, mi gei di, mi geith o/hi, mi gawn ni, mi gewch chi, mi gân nhw)

Geirfa

Gwlad Groeg	*Greece*
sgrin (sgriniau)	*screen(s)*
technoleg	*technology*

copïo	*to copy*
diffodd	*to switch off*
disgwyl	*to expect*
esbonio	*to explain*
smocio/ysmygu	*to smoke*
trydar	*to tweet; to twitter*

hyderus	*confident*
tywyll	*dark*

bwystfil(od)	*monster(s)*
cigydd(ion)	*butcher(s)*
y cyfryngau cymdeithasol	*social media*
cytundeb(au)	*contract(s)*
grawnfwyd(ydd)	*cereal(s)*
grawnffrwyth	*grapefruit*
llonydd	*peace and quiet*
tŵr (tyrau)	*tower(s)*

hyn	*this*
ar ben fy hun	*on my own*

Geiriau pwysig i mi...

....

....

....

Dach chi'n cofio?

Mi ges dost i frecwast.

Dysgwch rŵan:

Mi ga i uwd i frecwast yfory.	*I'll have porridge for breakfast tomorrow.*
Mi ga i ffrwythau i frecwast.	*I'll have fruit for breakfast.*
Mi ga i ŵy i frecwast.	*I'll have an egg for breakfast.*
Mi ga i dost i frecwast.	*I'll have toast for breakfast.*
Be gei di i frecwast?	*What will you have for breakfast?*
Be gei di i ginio?	*What will you have for lunch?*
Be gewch chi i ginio?	*What will you have for lunch?*
Be gewch chi i swper?	*What will you have for supper?*

Yfory...

Enw				
brecwast				
cinio				
swper				

Mi geith Huw dost i frecwast.	*Huw will have toast for breakfast.*
Mi geith Huw frechdan i ginio.	*Huw will have a sandwich for lunch.*
Mi geith Huw fwyd Eidalaidd i swper.	*Huw will have Italian food for supper.*
Be geith Huw?	*What will Huw have?*
Mi gawn ni amser cyffrous yn y gêm griced.	*We'll have an exciting time in the cricket game.*
Mi gawn ni amser gwych yn Iwerddon.	*We will have a great time in Ireland.*
Mi gân nhw amser diddorol yn Amsterdam.	*They'll have an interesting time in Amsterdam.*
Mi gân nhw amser tawel ar Ynys Enlli.	*They'll have a quiet time on Bardsey Island.*

Efo'ch partner – Dilynwch y patrwm:

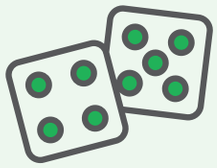
Mi eith Gwyn i Gaerffili.
Mi wneith o weld y castell.
Mi geith o gaws i fwyta.
Mi geith o baned o de i yfed.

	Lle	Gweld	Bwyd	Diod
A – Tom	Tokyo	kimonos	sushi	sake
2 – Nesta	Napoli	Vesuvius	pitsa	cappuccino
3 – Helen	Hong Kong	marchnad stryd	dim sum	te gwyrdd
4 – Idris	India	Taj Mahal	cyrri	te chai masala
5 – Mair	Madrid	fflamenco	tapas	gwin Rioja
6 – Sara	Sydney	Y Tŷ Opera	barbeciw	lager
7 – Matt	Moscow	Y Kremlin	stroganoff	fodca
8 – Iwan	Inverness	bwystfil Loch Ness	hagis	wisgi
9 – Prys	Paris	Y *Mona Lisa*	croissant	siampên
10 – Bethan	Berlin	Wal Berlin	sauerkraut	cwrw
Jac – Jac	Jamaica	grwpiau *Reggae*	cyrri gafr	coctêl
Brenhines – Liz	Llundain	Tŵr Llundain	te prynhawn	te
Brenin – Wil	Gwlad Groeg	Y Parthenon	moussaka	ouzo

Cha i ddim post heddiw.	*I won't get any post today.*
Cha i ddim ebost heno.	*I won't get an email tonight.*
Cha i ddim llythyr yfory.	*I won't get a letter tomorrow.*
Cha i ddim byd.	*I won't get anything.*

1 - Mi a i i'r siop fara ond cha i ddim bara brith.
2 - Mi ei di i'r sinema ond chei di ddim popcorn.
3 - Mi eith o i'r siop lysiau ond cheith o ddim moron.
4 - Mi awn ni i'r swyddfa bost ond chawn ni ddim pres.
5 - Mi ewch chi i'r traeth ond chewch chi ddim lliw haul.
6 - Mi ân nhw i'r siop ddillad ond chân nhw ddim bargen.

Dach chi'n cofio?

Ga i ffôn newydd?	Cei/Na chei.
Ga i fenthyg pres?	Cewch/Na chewch.

Dysgwch rŵan:

Gawn ni air?	Cewch.	*May we have a word?*	*Yes.*
Gawn ni ddiffodd y golau?	Cewch.	*May we switch off the light?*	*Yes.*
Gawn ni lonydd?	Na chewch.	*Can we have peace and quiet?*	*No.*
Gawn ni drafod hyn?	Na chewch.	*Can we discuss this?*	*No.*

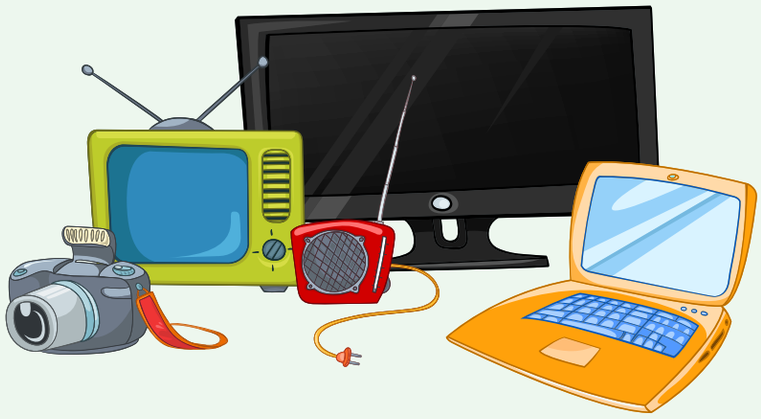
Llongau rhyfel

defnyddio eich ffôn chi?	copïo dy waith cartref di?	benthyg ugain punt?	eich helpu chi?	agor y drws?
benthyg dy gar di?	lifft i'r Sadwrn Siarad?	benthyg dy eiriadur di?	mynd i gael coffi?	dŵad i'r parti heno?
chwarae golff efo ti dydd Sul?	eich ffonio chi heno?	diffodd y golau?	siarad Cymraeg efo chi?	mynd i'r dafarn efo ti nos Sadwrn?
cau'r ffenest?	gweld dy ffeil di?	gadael yn gynnar?	siarad Saesneg yn y dosbarth?	smocio yma?

Sgwrs

Person y siop:	Ga i helpu?
Cwsmer:	Cewch. Ga i air efo chi am y ffôn 'ma?
Person y siop:	Cewch, wrth gwrs.
Cwsmer:	Mi brynes i'r ffôn dau fis yn ôl yn y siop yma. Dydy o ddim yn gweithio o gwbl erbyn hyn. Roedd o'n ddrud iawn a dw i'n talu llawer am y cytundeb.
Person y siop:	Be ydy'r broblem?
Cwsmer:	Mae'r sgrin yn dywyll pan dw i'n tecstio, a dw i ddim yn medru clywed y llais pan mae rhywun yn ffonio.
Person y siop:	Dw i'n gweld.
Cwsmer:	Mae o'n gwneud sŵn "ping" pan dw i ddim yn disgwyl clywed "ping".
Person y siop:	Ga i weld y ffôn?
Cwsmer:	Cewch, wrth gwrs. Dyma chi.
Person y siop:	Dach chi wedi trio diffodd y ffôn?
Cwsmer:	Ym... do, wrth gwrs...
Person y siop:	Ga i wneud?
Cwsmer:	Cewch. ("*ping*")
Person y siop:	Dyma chi. Mae popeth yn iawn rŵan.
Cwsmer:	Diolch.
Person y siop:	Ga i helpu efo rhywbeth arall? Ga i esbonio'r ffôn yn iawn i chi?
Cwsmer:	Dim diolch. Dw i'n dallt popeth rŵan. Hwyl!
Person y siop:	Hwyl! ... Tan y tro nesa!

Siaradwch – Technoleg

Nodwch o leia 6 gair fydd yn eich helpu chi i siarad am dechnoleg:

Sgwrs

A: Dach chi'n hoffi defnyddio technoleg?
B: Ydw, mae gen i ddiddordeb mewn technoleg.
A: Sgynnoch chi lawer o bethau technegol?
B: Oes, mae gen i ffôn newydd.
A: Oedd y ffôn yn ddrud?
B: Oedd, ond roedd o'n werth pob ceiniog.
A: Ga i fenthyg eich ffôn chi?
B: Na chewch wir, mae o'n rhy ddrud! Be tasech chi'n torri'r ffôn?
A: Mi fydda i'n ofalus iawn...

- Pa dechnoleg dach chi'n defnyddio bob dydd?
- Dach chi'n dda/hyderus efo technoleg?
- Dach chi'n hoffi defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol?
- Dach chi'n defnyddio technoleg i ddysgu Cymraeg?
- Sut dach chi'n gwylio rhaglenni teledu?

'Technoleg' gan Emyr Davies

Pan fydda i'n hen ofnadwy
A'r teulu wedi mynd,
Dw i'n gwybod erbyn hynny –
Y we fydd yma'n ffrind.

A bydda i'n dweud 'Alexa...
Ga i gwrw bach?' bob awr!
A bydd hi'n mynd i'r oergell –
Dw i'n edrych 'mlaen yn fawr.

Bydd hi'n glanhau'r carpedi,
Bydd hi'n cael bwyd o'r siop,
A bydd hi'n galw'r meddyg
Pan fydda i ar stop.

Robin Radio

a) **Atebwch:**
Be oedd y broblem efo *sat nav* Catrin?

.....

Be oedd y broblem efo ffôn Catrin?

.....

Mi gaeth Catrin gyfweliad am swydd. Be oedd y swydd?

.....

b) **Gwrandewch am:**

Sut hwyl gest ti?	*How did you get on?*
Mae'n gas gen i dechnoleg.	*I hate technology.*
Gobeithio cei di well lwc y tro nesa.	*I hope you get better luck next time.*

c) **Cyfieithwch:**

May I ask why? .....

My sat nav doesn't work in a storm. .....

I didn't have a signal. .....

Help llaw

1. **Dysgwch:**

mi ga i	mi gawn ni
mi gei di	mi gewch chi
mi geith o/hi	mi gân nhw

2. *The verb* **cael** *has two functions.*
It firstly means 'to have' or 'to get':

Mi geith o gawl. – *He'll have soup.*

However, it is also used to ask for permission:

Ga i fynd i'r parti? *May I go to the party?*

3. *Notice the* treiglad llaes *following* na – na **ch**ei.
Hefyd, mae 'na dreiglad llaes yn y frawddeg negyddol:

Mi geith o amser da. **Ch**eith o ddim amser da.

4. *As in the past tense,* mae 'na dreiglad meddal *after a short form verb:*

tost = Mi ges i **d**ost./Mi ga i **d**ost.
coffi = Mi ges i **g**offi./Mi ga i **g**offi.

Future Cael 1

Uned 13 – Un flwyddyn, dwy flynedd, tair blynedd

Nod

Trafod cyfnodau o amser *Discussing periods of time*

Geirfa

Almaeneg	*German*
Eryri	*Snowdonia*
gradd(au)	*degree(s)*
iaith (ieithoedd)	*language(s)*
myfyrwraig	*student*
sgwrs (sgyrsiau)	*conversation(s)*
treth(i)	*tax(es)*
Y Swistir	*Switzerland*

datblygu	*to develop*

lleol	*local*
rhugl	*fluent*

cyfreithiwr (cyfreithwyr)	*solicitor(s)*
eiliad(au)	*second(s)*
glanhäwr (glanhawyr)	*cleaner(s)*
glöwr (glowyr)	*miner(s)*
milfeddyg(on)	*vet(s)*
myfyriwr (myfyrwyr)	*student(s)*
peiriannydd (peirianwyr)	*engineer(s)*
plymwr (plymwyr)	*plumber(s)*
presennol	*(the) present*

ger	*near*

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Enw	yn wreiddiol	byw rŵan

Dysgwch:

un flwyddyn	chwe blynedd
dwy flynedd	saith mlynedd
tair blynedd	wyth mlynedd
pedair blynedd	naw mlynedd
pum mlynedd	deg mlynedd

Dw i'n byw yn yr ardal ers blwyddyn.	*I have been living in the area for a year.*
Dw i'n byw yn yr ardal ers dwy flynedd.	*I have been living in the area for two years.*
Dw i'n byw yn yr ardal ers tair blynedd.	*I have been living in the area for three years.*
Dw i'n byw yn yr ardal ers blynyddoedd.	*I have been living in the area for years.*

Ers faint wyt ti'n byw yn yr ardal?	*How long have you been living in the area?*
Ers faint wyt ti'n dysgu Cymraeg?	*How long have you been learning Welsh?*
Ers faint dach chi'n gyrru?	*How long have you been driving?*
Ers faint dach chi'n gweithio?	*How long have you been working?*

yr ysgol gynradd – Ro'n i yno am saith mlynedd.	*I was there for seven years.*
yr ysgol uwchradd – Roedd Rhys yno am saith mlynedd.	*Rhys was there for seven years.*
y coleg – Roedd Carys yno am ddwy flynedd.	*Carys was there for two years.*
y brifysgol – Roedd y plant yno am flynyddoedd.	*The children were there for years.*

Am faint oeddet ti'n byw yn Llandudno?	*How long did you live in Llandudno for?*
Am faint oeddech chi'n byw yn Abergele?	*How long did you live in Abergele for?*
Am faint oedd Marc yn byw ym Bethesda?	*How long did Marc live in Bethesda for?*
Am faint oedd Cari yn byw yng Nghaerdydd?	*How long did Cari live in Cardiff for?*

	Dewi	**Dona**
1980–1985	Wrecsam	Y Rhyl
1985–1988	Abertawe	Y Rhyl
1988–1989	Abertawe	Bethesda
1989–1997	Treorci	Caernarfon
1997–2007	Glyn Nedd	Caernarfon
2007–2009	Pontypridd	Caernarfon
2009–2014	Caerdydd	Machynlleth
2014–2016	Caerdydd	Caerdydd
2016–presennol	Aberystwyth	Aberystwyth

Mi brynes i gar newydd bedair blynedd yn ôl.	*I bought a new car four years ago.*
Mi ges i swydd newydd bum mlynedd yn ôl.	*I got a new job five years ago.*
Mi wnes i symud tŷ chwe blynedd yn ôl.	*I moved house six years ago.*
Mi wnes i adael yr ysgol dri deg mlynedd yn ôl.	*I left school thirty years ago.*

Ennill y loteri

Mi enillon ni'r loteri bum mlynedd yn ôl.
Mi wnaethon ni ymddeol bum mlynedd yn ôl.
Mi brynon ni dŷ mawr iawn bedair blynedd yn ôl.
Mi aethon ni ar wyliau drud dair blynedd yn ôl.
Mi aethon ni'n ôl i'r gwaith ddwy flynedd yn ôl.

Be oeddet ti'n wneud...?

Enw	**llynedd**	**bum mlynedd yn ôl**	**ddeg mlynedd yn ôl**	**ugain mlynedd yn ôl**
tiwtor				
fi				

Darllen a siarad

Mae eich canolfan chi'n chwilio am diwtor newydd. I bwy fasech chi'n rhoi'r swydd? Darllenwch ac yna siaradwch.

Claudine dw i. Dw i'n dŵad o'r Swistir yn wreiddiol felly dw i'n siarad Ffrangeg ac Eidaleg, a thipyn bach o Almaeneg. Mi symudes i i Gymru ddeg mlynedd yn ôl i weithio mewn canolfan ddringo. Mae gen i blentyn tair oed sy'n mynd i'r ysgol feithrin Gymraeg yn y pentre. Dw i wedi dysgu Cymraeg yn rhugl mewn dosbarth ond dw i'n siarad Ffrangeg efo Juliette, fy merch, yn y tŷ. Dw i isio bod yn diwtor achos dw i'n hoffi ieithoedd yn fawr a dw i wedi mwynhau pob eiliad o'r gwersi Cymraeg!

Sara dw i. Dw i'n byw yn Abercastell ers deg mlynedd ond mi ges i fy ngeni yng Nghaerdydd. Ro'n i'n fyfyrwraig ym Mhrifysgol Abertawe lle ges i radd dosbarth cyntaf yn y Gymraeg. Mi wnes i gwrs ymarfer dysgu wedyn ym Mangor i ddysgu plant bach. Dw i'n gweithio i'r cyngor lleol ers blwyddyn. Ond dw i ddim isio gweithio mewn swyddfa, dw i isio dysgu Cymraeg i bobol.

Dafydd dw i. Cyfreithiwr wedi ymddeol dw i. Mi ymddeolais i bedair blynedd yn ôl – yn gynnar wrth gwrs! Dw i ddim wedi dysgu Cymraeg i neb ond dw i'n trefnu cwis a sesiwn sgwrs yn y dafarn leol bob mis i ddysgwyr. Dw i'n dŵad o'r ardal yma'n wreiddiol. Dw i'n meddwl bod dysgwyr yn hoffi cael tiwtor sy'n byw'n lleol.

I bwy fasech chi'n rhoi'r swydd?

.....

Pam? .....

.....

Efo'ch partner, ailsgwennwch baragraff 1: Claudine ydy hi.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwrando

Cyfweliad am swydd

1. Am faint oedd Mrs Roberts yn byw yn Llundain? .....

2. Ers faint mae hi'n byw yn yr ardal?.....

3. Pryd ddechreuodd hi ddysgu Cymraeg?.....

4. Pryd fydd hi'n gallu cael y swydd, ella?.....

Sgwrs

Hywel: Wel, wel, Mari, sut wyt ti ers oesoedd?

Mari: Helô, Hywel, dw i'n dda iawn. Wyt ti wedi symud o Gaerdydd?

Hywel: Ydw, efo'r teulu.

Mari: Lle dach chi'n byw erbyn hyn?

Hywel: Dan ni'n byw ger Machynlleth. Mae gen i swydd yn Aberystwyth.

Mari: Ers pryd?

Hywel: Mi symudon ni ddwy flynedd yn ôl. Mae'r amser wedi hedfan.

Mari: Dach chi wedi setlo?

Hywel: Do, roedden ni'n byw yn Birmingham am dair blynedd cyn Caerdydd felly mae byw yng nghefn gwlad yn braf iawn. Lle dach chi'n byw erbyn hyn?

Mari: Dw i'n dal i fyw yng Nghaerdydd; a deud y gwir, faswn i ddim yn hoffi byw yn y wlad.

Hywel: Pam?

Mari: Dw i'n lwcus iawn , dw i wedi byw yng Nghaerdydd erioed. Merch y ddinas dw i.

Siaradwch – Gwaith

Sgwennwch o leia 10 gair ar y thema Gwaith (eich gwaith chi eich hun neu waith pobol eraill):

- Be ydy'ch gwaith chi? / Be oedd eich swydd ddiwetha chi?
- Ers faint dach chi'n gwneud y gwaith yma?/ Am faint oeddech chi yn eich swydd ddiwetha chi?
- Be oedd eich swydd gynta chi?
- Be dach chi/oeddech chi'n hoffi am eich gwaith?
- Beth dach chi/doeddech chi ddim yn hoffi am eich gwaith?
- Oedd gynnoch chi swydd pan oeddech chi yn yr ysgol?
- Edrychwch ar y swyddi yma. Efo'ch partner, trafodwch pa swydd fasech chi'n hoffi ei gwneud, pa swydd fasech chi ddim yn hoffi ei gwneud.

tiwtor Cymraeg	deintydd	garddwr
milfeddyg	peilot	glöwr
plymwr	glanhäwr	athro gyrru
nyrs	peiriannydd	actor

Robin Radio

a) **Atebwch:**

Pwy oedd yn siarad Cymraeg efo Llinos? .....

Lle fydd Llinos ym mis Medi? .....

Be fydd yn digwydd mewn pum mlynedd? .....

b) **Gwrandewch am:**

Dw i'n eich clywed chi'n gofyn.	*I hear you ask.*
Mae hi'n ganol nos.	*It's the middle of the night.*
siwrne saff	*safe journey*

c) **Cyfieithwch:**

I moved twenty years ago. .....

She speaks Welsh fluently. .....

We have come to Wales for a month. .....

Help llaw

1. Dan ni'n defnyddio **blynedd** ar ôl rhif, ond dim ar ôl **un**:

un flwyddyn	chwe blynedd
dwy flynedd	saith mlynedd
tair blynedd	wyth mlynedd
pedair blynedd	naw mlynedd
pum mlynedd	deg mlynedd

The mutations look complicated but follow the common principles:

Singular feminine nouns always mutate following **un** – un **f**erch (blwyddyn *is a singular feminine noun*).
Dau *and* **dwy** *always cause a* treiglad meddal – dau **f**ab, dwy **f**erch
Tair *and* **pedair** *never cause a mutation* – tair punt, pedair punt

Some like to remember the following to help them remember the mutation pattern: ***f****ish* ***f****ingers,* ***b****aked* ***b****eans,* ***m****ore* ***b****read,* ***mmmm****! (the first letter of each word is the same as the mutation!)*

2. *Notice how* **pump** *becomes* **pum** *and* **chwech** *becomes* **chwe** *before the word* **blynedd** *and other nouns*.

pum mlynedd chwe blynedd

3. *We use* **ers** *when the action/activity is ongoing. We also use the present tense, which is different to English.* Does 'na **ddim** treiglad ar ôl **ers**:
Dw i'n byw yng Nghaerdydd ers dwy flynedd.
We use **am** *when the action/activity referred to is completed and in the past.* Mae 'na **dreiglad meddal** ar ôl **am**:
Ro'n i'n byw yng Nghaerdydd am ddwy flynedd.

4. Ar ôl 10, *it is easier to say* XX **o flynyddoedd** (*of years*), e.e. tri deg saith o flynyddoedd.

5. *Notice that there is a* **treiglad meddal** *on the number when we use* yn ôl.

ddwy flynedd yn ôl.

Duration

Uned 14 – Adolygu ac ymestyn

Nod

Adolygu unedau 7–13 – Trefnu mynd i ddigwyddiadau *Arranging to go to events*

Geirfa

calon(nau)	*heart(s)*
cantores(au)	*singer(s)*
dawns(feydd)	*dance(s)*
gwisg(oedd)	*uniform(s), costume(s)*
santes(au)	*saint(s)*

bwcio	*to book*
gweddïo	*to pray*
gwylltio	*to lose one's temper*
lliwio	*to colour*

bardd (beirdd)	*poet(s)*
bedd(au)	*grave(s)*
canwr (cantorion)	*singer(s)*
cwt (cytiau)	*hut(s)*
ffŵl (ffyliaid)	*fool(s)*
grŵp (grwpiau)	*group(s)*
Norman(iaid)	*Norman(s)*
sant (saint)	*saint(s)*
teithiwr (teithwyr)	*traveller(s)*
twrci	*turkey*
tywod	*sand*
ymwelydd (ymwelwyr)	*tourist(s), visitor(s)*

anffodus	*unfortunate*
creulon	*cruel*
rhesymol	*reasonable*
unig	*lonely; only*

gwisg ffansi	*fancy dress*
Noswyl Nadolig	*Christmas Eve*
sef	*i.e. (that is)*
yn ystod	*during*

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gêm o gardiau

				
A	Ers faint dach chi'n dysgu Cymraeg?	Lle ewch chi ar wyliau nesa?	Ers faint dach chi'n byw yn eich tŷ chi?	Pwy ffoniest ti ddiwetha?
2	Pryd aethoch chi ar drên ddiwetha?	Dach chi'n defnyddio cyfrifiadur?	Fasech chi'n hoffi bod yn diwtor Cymraeg?	Be gewch chi i frecwast yfory?
3	Be wnewch chi fwyta dydd Nadolig?	Be oedd eich swydd gynta chi?	Dach chi'n mwynhau hedfan?	Pryd wnewch chi brynu car newydd?
4	Pryd wnewch chi godi yfory?	Efo pwy wnewch chi siarad Cymraeg wythnos nesa?	Sgynnoch chi hoff anifail 'egsotig'?	Efo pwy gewch chi baned nesa?
5	Pryd aethoch chi ar fws ddiwetha?	Dach chi'n gyrru car?	Ers faint dach chi'n byw yn yr ardal yma?	Am faint o'r gloch ewch chi i'r gwely heno?
6	Sut ewch chi ar wyliau nesa?	Fasech chi'n hoffi bod yn filfeddyg?	Oedd gynnoch chi anifail anwes pan oeddech chi'n blentyn?	Be ydy'ch hoff lyfr chi?
7	Dach chi'n mwynhau defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol?	Pan gewch chi baned nesa, be gewch chi?	Dach chi'n bwyta llawer o siocled?	Be ydy'ch hoff raglen gomedi chi?
8	Pryd aethoch chi i'r sinema ddiwetha?	Lle wnewch chi eich siopa Nadolig chi?	Be dach chi'n ei feddwl o griced?	Lle ewch chi ar ôl y dosbarth?
9	Lle ewch chi mis Awst nesa?	Be gewch chi i ginio dydd Sul?	Pryd ewch chi i ffwrdd dros nos nesa?	Be dach chi'n ei feddwl o operâu sebon?
10	Oes 'na ffilm yn y sinema fasech chi'n hoffi ei gweld?	Sut ewch chi adre o'r dosbarth?	Sgynnoch chi ofn rhywbeth?	Fyddwch chi'n anfon ebost at rywun heddiw?
Jac	Be wnewch chi yfory?	Be ydy'ch hoff ffilm chi?	Oeddech chi'n hoffi darllen pan oeddech chi'n blentyn?	Sgynnoch chi anifail anwes?
Brenhines	Dach chi'n hoffi gwrando ar y radio yn y car?	Lle ewch chi i siopa nesa?	Be wnewch chi penwythnos nesa?	Be wnewch chi wylio ar y teledu dros y penwythnos?
Brenin	Be wnaethoch chi penwythnos diwetha?	Be wnewch chi dydd Sul?	Oes 'na chwaraeon ar y teledu ar hyn o bryd?	Be wnewch chi ddarllen dros y penwythnos?

Adolygu – Be ydy'r cwestiwn?

.....? Mi wna i godi am saith o'r gloch.
.....? Mi wna i bobi cacen ar ôl y dosbarth.
.....? Mi a i i'r sinema yfory.
.....? Mi ga i uwd i frecwast yfory.

Cael

Ga i gau'r ffenest?	Cei, wrth gwrs. Mae hi'n oer yma.
Geith o gau'r ffenest?	Ceith, wrth gwrs. Mae hi'n oer yma.
Gawn ni gau'r ffenest?	Cewch, wrth gwrs. Mae hi'n oer yma.
Gân nhw gau'r ffenest?	Cân, wrth gwrs. Mae hi'n oer yma.

Ga i gau'r ffenest?	Na chei, mae'n ddrwg gen i. Mae hi'n gynnes yma.
Geith hi gau'r ffenest?	Na cheith, mae'n ddrwg gen i. Mae hi'n gynnes yma.
Gawn ni gau'r ffenest?	Na chewch, mae'n ddrwg gen i. Mae hi'n gynnes yma.
Gân nhw gau'r ffenest?	Na chân, mae'n ddrwg gen i. Mae hi'n gynnes yma.

Cysylltwch y cwestiynau â'r atebion cywir.

Yn y tŷ

Ga i addurno fy ystafell wely i?	Na cheith, mae'n ddrwg gen i. Mae hi yn y gwaith.
Geith Dafydd ddŵad i fy mharti i?	Cewch, wrth gwrs. Mae'r tywydd yn braf.
Geith Anti Mair roi lifft i mi?	Na chewch. Rhaid i chi wneud eich gwaith cartref chi.
Ga i wario fy mhres poced i heddiw?	Ceith, wrth gwrs. Mi wna i ffonio ei fam o.
Ga i liwio efo fy mhensiliau newydd i?	Na chei, dan ni ddim yn mynd i'r dre heddiw.
Geith Jac a fi fynd i'r parc?	Cei, wrth gwrs. Mae 'na baent yn y garej.
Ga i archebu esgidiau newydd ar y we?	Cei, wrth gwrs, ar ôl i ti orffen dy fwyd.
Gawn ni chwarae ar yr X-box?	Na chei, maen nhw'n rhy ddrud.

Cysylltwch y cwestiynau â'r atebion cywir eto.
Yn y gwaith

Ga i archebu papur i'r swyddfa?	Dw i ddim yn gwybod y manylion eto.
Ga i fenthyg eich ffôn chi?	Oes 'na broblem?
Ga i ebostio'r gwesty rŵan?	Sgen i ddim batri ar ôl.
Ga i gofrestru ar gwrs cyfrifiaduron?	Dw i ddim wedi gorffen efo hi eto.
Geith y bòs eich gweld chi am funud?	Does 'na ddim ar ôl?
Geith Siân ac Aled weld y ffeil?	Mae'n bwysig dysgu pethau newydd.

Mi gei di fynd allan i chwarae.	*You may go out to play.*
Mi gei di fynd i'r parc.	*You may go to the park.*
Mi gewch chi fynd i'r parc.	*You may go to the park.*
Mi gewch chi chwarae yn yr ardd.	*You may play in the garden.*

Dw i ddim yn cael...	**Pan o'n i'n blentyn, do'n i ddim yn cael...**
siarad Saesneg yn y dosbarth Cymraeg.	bwyta siocled yn ystod yr wythnos.
smocio yn y tŷ.	aros fyny yn hwyr.
.....	.....
.....	.....

Ynganu

Mae pawb yn gwybod am Dewi Sant ond mae gynnon ni Santes Cariadon yng Nghymru hefyd. Dwynwen ydy enw Santes y Cariadon a dan ni'n anfon cerdyn at ein cariad ar Ionawr 25. Mae eglwys Santes Dwynwen yn Llanddwyn, Ynys Môn. Mae'n lle hyfryd iawn. Wrth gwrs, mae hi'n bosib anfon cerdyn Sant Ffolant at eich cariad ym mis Chwefror hefyd os dach chi'n rhamantus.

Calendr y flwyddyn

Parwch y diffiniadau (*definitions*):

saith diwrnod	Dydd Calan
24 awr	Dydd Gŵyl Dewi
chwe deg eiliad	Nos Galan
chwe deg munud	Calan Mai
pedair wythnos	Calan Gaeaf
deuddeg mis	wythnos
deg mlynedd	munud
can mlynedd	diwrnod
25 Rhagfyr	blwyddyn
26 Rhagfyr	awr
31 Rhagfyr	mis
1 Ionawr	degawd
1 Mawrth	Dydd Nadolig
1 Mai	canrif
31 Hydref	Gŵyl San Steffan

Be wnewch chi flwyddyn nesa?

Dyma galendr o ddigwyddiadau eich menter iaith leol am y flwyddyn. Mae mentrau iaith yn trefnu digwyddiadau Cymraeg.

Siaradwch efo'ch partner. Dilynwch y patrwm.

A: Lle ewch chi ym mis xx?

B: Mi a i i'r xx.

A: A finnau. Mi a i i'r xx hefyd. **neu** Mi a i i'r xx.

Oes 'na ddigwyddiad dach chi'n cytuno dach chi ddim yn ei hoffi?

Ionawr 25	Cyngerdd Santes Dwynwen. Neuadd fawr Abercastell.	Disgo Santes Dwynwen. Dewch i ddawnsio – clwb nos y Bont, Bryncastell.
Chwefror ___	Dewch i weld gêm rygbi Cymru v Lloegr ar S4C. Clwb Rygbi Trecastell.	Cwis Tafarn. Yn y Llew Du, Abercastell. Gwobrau bendigedig!
Mawrth 1	Cinio Gŵyl Dewi. Gwesty'r Castell, Bryncastell. Cawl, cinio a bara brith am £15.	Cyngerdd yng Nghapel y Groes, Abercastell efo côr y capel a llawer mwy.
Ebrill 1	Noson gomedi Ffŵl Ebrill. Clwb Comedi'r Castell. Bar tan hanner nos. Oedolion yn unig!	Dewch i ddeud eich jôcs yn neuadd ysgol Abercastell. Llawer o hwyl i bawb o bob oed.
Mai 1	Ffair mis Mai – cae Ysgol y Bryn, Bryncastell.	Sêl cist car. Dewch i gael bargen! Maes parcio Canolfan Hamdden Abercastell.
Mehefin 21	Gŵyl Ganol Haf. Dewch â phicnic i fwynhau cyngerdd jazz - Gerddi Plas Abercastell.	Barbeciw Canol Haf – Fferm Cae Llwyd, Bryncastell. Bwyd a band!
Gorffennaf 29	Taith Gerdded ar lan y môr. Croeso i bawb. Parciwch yn y maes parcio, traeth Abercastell.	Carnifal Trecastell. Parêd yn dechrau am 10 o'r gloch o faes parcio'r ysgol, drwy'r stryd fawr at y Ffair.
Awst 7	Bws i'r Eisteddfod Genedlaethol. Dechrau o Ganolfan Hamdden Bryncastell am 7 y bore. Yn ôl erbyn 7 y nos.	Gêm griced rhwng athrawon a rhieni ysgol Abercastell, yn y Clwb Criced.
Medi 13	Bore Coffi i ddysgwyr – Croeso'n ôl! Canolfan Gymraeg Trecastell.	Gêm bêl-droed rhwng Abercastell Athletig a Bois Bryncastell. Bwffe wedyn yn y Clwb Pêl-droed.
Hydref 31	Parti Calan Gaeaf i deuluoedd yr ardal. Gwisg ffansi a gemau. Neuadd y dre, Abercastell.	Dawns Calan Gaeaf i bobl dros 18 – Tafarn y Bont, Abercastell. Gwobr i'r wisg ffansi orau!
Tachwedd 3	Noson Tân Gwyllt! Parc Llanbryncastell. Tân gwyllt a bwyd poeth gan ddynion tân Abercastell. £5.	Drama Gymraeg – "Cuddio yn y cwt" – clwb drama ardal Abercastell. Yn Theatr Bryncastell.
Noswyl Nadolig	Gwasanaeth carolau Cymraeg yn Eglwys y dre, Llancastell.	Cinio twrci – clwb hen bobol Trecastell. Dewch i helpu ac i roi Parti Nadolig gwych i hen bobol yr ardal.

Sgwrs 1

Mae'r tiwtor yn trefnu bore coffi dydd Sadwrn nesa. Mi fydd y bore coffi yn yr ystafell ddosbarth.

Tiwtor: Dach chi'n cofio am y bore coffi i godi pres i Oxfam dydd Sadwrn? Pwy sy'n medru dŵad?

Ceri: **Mi ddo i**.

Eryl: Dw i ddim yn medru dŵad, mae'n ddrwg gen i, achos dw i'n gweithio. Ond mi **ddaw** fy chwaer i.

Tiwtor: Sam a Chris, be amdanoch chi?

Sam: **Mi ddown ni** ar ôl mynd â'r plant i'r wers jiwdo. Wyt ti isio help?

Tiwtor: Mae'n iawn, ond mi fasai cacen neu wobr raffl yn wych.

Chris: Mi ddo i â bara brith.

Tiwtor: Diolch yn fawr.

Chris: Mi fydd y plant yn medru helpu – maen nhw'n hoffi gwerthu tocynnau raffl!

Tiwtor: Bendigedig. Dewch i helpu Oxfam ac ymarfer siarad Cymraeg efo fi a fy ffrindiau!

Be ydy:

mi ddo i	_____
mi ddaw fy chwaer	_____
mi ddown ni	_____

Dyfodol dŵad

Mi ddo i yn y car.	*I'll come in the car.*
Mi ddo i ar y bws.	*I'll come on the bus.*
Mi ddo i ar y trên.	*I'll come on the train.*
Mi ddo i ar y beic.	*I'll come on the bike.*
Sut ddowch chi i'r dosbarth?	*How will you come to class?*
Sut ddowch chi i'r parti?	*How will you come to the party?*
Sut ddoi di i'r parti?	*How will you come to the party?*
Sut ddoi di i'r gwaith?	*How will you come to work?*

Parti Gwisg Ffansi

Sut ddoi di i'r parti?
Fel be ddoi di i'r parti?

Mi ddo i ar y bws.
Mi ddo i fel Batman.

Enw	Dŵad i'r parti sut?	Dŵad i'r parti fel...

Mi ddaw Ceri fel Batman.
Mi ddaw Sam fel canwr opera.
Mi ddaw o fel bachgen ysgol.
Mi ddaw Dafydd a Siân fel bwystfilod.

Ceri will come as Batman.
Sam will come as an opera singer.
He'll come as a schoolboy.
Dafydd and Siân will come as monsters.

Mi ddown ni i'r cyfarfod nesa.
Ddown ni ddim i'r cyfarfod nesa.
Mi ddôn nhw i'r cyfarfod nesa.
Ddôn nhw ddim i'r cyfarfod nesa.

We'll come to the next meeting.
We won't come to the next meeting.
They'll come to the next meeting.
They won't come to the next meeting.

Mi ddo i â bara brith.
Mi ddo i â llefrith.
Mi ddo i â bisgedi.
Mi ddo i â choffi.

I'll bring bara brith.
I'll bring milk.
I'll bring biscuits.
I'll bring coffee.

Gwrando a gwylio

Mae ‘na lawer o lefydd arbennig yng Nghymru. Edrychwch ar y fideo o Dalacharn *(Laugharne)* yn sir Gaerfyrddin ac atebwch y cwestiynau.

1. Be ydy enw *Pendine* yn Gymraeg?

.....

2. Mae ‘na ddau gastell yn y fideo. Lle maen nhw?

.....

3. Pam mae Talacharn yn enwog?

.....

4. Lle wnaeth Dylan Thomas farw?

.....

5. Lle mae ei fedd o?

.....

6. Mae ‘na lawer o ymwelwyr o un rhan o’r byd yn dŵad i Dalacharn. O le?

.....

Trefnu taith ddosbarth yn yr ardal

Lle awn ni?	Be wnawn ni yno?
Pryd awn ni?	Be wnawn ni weld yno?
Sut awn ni?	Be gawn ni i fwyta ac yfed yno?
O le awn ni?	Pryd ddown ni’n ôl?

Sgwrs 2

Sam: Mae Taid yn dathlu ei ben-blwydd yn saith deg mis nesa.

Chris: Ydy. Be wnawn ni i ddathlu?

Sam: Be am fynd â fo i'r Llew Aur yn Llanbryncastell?

Chris: Pam wyt ti isio mynd i'r Llew Aur?

Sam: Dw i'n meddwl bod y Llew Aur yn gyfleus. Mi gawn ni ginio dydd Sul da yna. Ac mae Taid yn nabod y staff yn dda.

Chris: Ac mae'r cwrw'n eitha rhesymol.

Sam: Dw i'n hoff iawn o'r pwdinau hefyd – dw i wrth fy modd efo'r gacen gaws!

Chris: Mmmm – a finnau!

Sam: Mae'r pwll tywod yn dda yn yr ardd gwrw, mi wneith y plant chwarae'n hapus ac mi gawn ni lonydd!

Chris: Chawn ni ddim glaw, gobeithio.

Sam: Wel os ceith y plant bach bapur lliwio, ac os ceith y plant mawr eu ffonau symudol, mi fyddan nhw'n hapus.

Chris: Rwyt ti'n iawn, yn anffodus. Pa anrheg gawn ni iddo fo?

Sam: Dydy o ddim isio dim byd, dim ond gweld y teulu!

Chris: Chwarae teg iddo fo. Mi ddo i â chacen.

Sam: Syniad da!

Siaradwch – Y flwyddyn nesa

Ticiwch bopeth byddwch chi'n ei wneud y flwyddyn nesa:

mynd ar wyliau	**dathlu rhywbeth arbennig**	**mynd i ŵyl (e.e. yr Eisteddfod)**
gwylio chwaraeon	**mynd i grŵp yn yr ardal (e.e. côr)**	**mynd ar drip (e.e. i siopa)**
gweld ffrindiau	**dechrau hobi newydd**	**dysgu Cymraeg**

Be fyddwch chi'n ei wneud flwyddyn nesa – yn y gwanwyn, yn yr haf, yn yr hydref ac yn y gaeaf?

Be dach chi'n ei wneud fel arfer amser Nadolig a dros y Pasg? Fyddwch chi'n gwneud rhywbeth gwahanol flwyddyn nesa?

Sut fyddwch chi'n ymarfer eich Cymraeg?

Robin Radio

a) **Atebwch:**

Pryd aeth Llinos ar wyliau ddiwetha?

.....

Pwy helpodd Radio Rocio pan oedd Robin ac Anti Mair i ffwrdd?

.....

Lle fydd Anti Mair ar ddydd Nadolig?

.....

b) **Gwrandewch am:**

Rwyt ti newydd symud tŷ.	*You have just moved house.*
munud ola	*last minute*
hen bryd	*high time*

c) **Cyfieithwch:**

I hate discussing the rota. .....

Will he come back with you? .....

His granny was from Wales. .....

Help llaw

1. Dyfodol **dŵad** – Mae dyfodol **dŵad** yn wahanol i'r berfau eraill achos dan ni'n defnyddio'r llythyren (*letter*) **o,** dim **a**:

gwneud		**mynd**		**cael**		**dŵad**	
mi wna i	mi wnawn ni	mi a i	mi awn ni	mi ga i	mi gawn ni	mi ddo i	mi ddown ni
mi wnei di	mi wnewch chi	mi ei di	mi ewch chi	mi gei di	mi gewch chi	mi ddoi di	mi ddowch chi
mi wneith o/hi	mi wnân nhw	mi eith o/hi	mi ân nhw	mi geith o/hi	mi gân nhw	mi ddaw o/hi	mi ddôn nhw

2. Cofiwch: **dwad/dod â** = *to bring.* Mae **â** yn achosi *(cause)* treiglad llaes. Mae **â** yn troi yn **ag** o flaen llafariaid *(vowels).*

Mi ddo i â bisgedi.

Mi ddo i â choffi.

Mi ddo i ag afalau.

Future Dod 1

Uned 15 – Disgrifio

Nod yr uned hon ydy...

Disgrifio pobl a phethau *Describing people and places* (Pa mor dal dach chi? mor dal â)

Geirfa

barf(au)	*beard(s)*
blows(us)	*blouse(s)*
cardigan(au)	*cardigan(s)*
daear	*earth*
ffrog(iau)	*dress(es)*
modfedd(i)	*inch(es)*
pluen (plu)	*feather(s)*
sandal(au)	*sandal(s)*
sgarff(iau)	*scarf (scarves)*
sgert(iau)	*skirt(s)*
siaced(i)	*jacket(s)*
siwmper(i)	*jumper(s)*
troedfedd(i)	*foot (feet)*

croen	*skin*
crys T (crysau T)	*T shirt(s)*
drwm (drymiau)	*drum(s)*
locsyn (locsys)	*beard(s)*
mwstas(his)	*moustache(s)*
triongl(au)	*triangle(s)*
trowsus	*trousers*
tŷ teras (tai teras)	*terraced house(s)*

anobeithiol	*hopeless*
blewog	*hairy*
cyfeillgar	*friendly*
cyrliog	*curly*
isel	*low*
moel	*bald*
peryglus	*dangerous*
tal	*tall*
trwm	*heavy*
uchel	*high*

chwyrnu	*to snore*
disgrifio	*to describe*

diolch byth	*thank goodness*
dwywaith	*twice*
o dro i dro	*from time to time*
o'r diwedd	*at last, finally*
tair gwaith	*three times*

Geiriau pwysig i mi...

.....

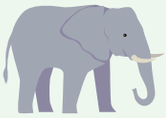
.....

.....

.....

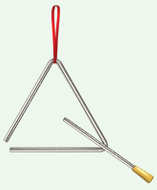
Disgrifio pethau

Mae'r car yn swnllyd.	*The car is noisy.*
Mae'r car yn dawel.	*The car is quiet.*
Mae'r car yn araf.	*The car is slow.*
Mae'r car yn gyflym.	*The car is fast.*

Efo'ch partner, ysgrifennwch frawddegau am y lluniau yma, e.e.
Mae'r awyren yn gyflym ond mae'r beic yn araf.

swnllyd	tawel
tal	byr
trwm	ysgafn
mawr	bach

Disgrifio pobol

Edward | Bob | Rhys | Omar | Tim

Efo'ch partner, dewiswch frawddegau o'r blwch isod ac ysgrifennwch nhw o dan yr enw cywir. Mae un frawddeg yn barod i chi.

Edward

Mae gynno fo wallt golau.

.....

.....

Bob

.....

.....

.....

Rhys

.....

.....

.....

Omar

.....

.....

.....

Tim

.....

.....

.....

Mae gynno fo wallt hir.	Mae gynno fo wallt byr.	Mae gynno fo wallt cyrliog.
Mae gynno fo wallt brown.	Mae gynno fo wallt syth.	Mae gynno fo farf.
Mae gynno fo wallt tywyll.	Mae gynno fo wallt golau.	Mae gynno fo sbectol.
Mae gynno fo ben moel.	Does gynno fo ddim gwallt.	Does gynno fo ddim sbectol.

Efo'ch partner, edrychwch ar y llun a llenwch y bylchau. Be ydy enwau'r merched?

Mae gan Delyth a Maya	wallt cyrliog.
Mae gan Katie a Monika	wallt syth.
Mae gan Monika a Delyth	ffôn symudol.
Mae gan Delyth a Samia	sgert hir.
Mae gan	fag melyn.
Mae gan a	siaced las.
Mae gan	wallt gwyn.
Mae gan a	wallt hir.
Mae gan	sbectol.
Mae gan	sgarff ddu.
Mae gan	fag glas golau.
Mae gan	gardigan binc.
Mae gan	sandalau.
Mae gan	fag coch.
Mae gan	siaced lwyd.
Mae gan	gylchgrawn.

Pa mor...?

Pa mor dal dach chi?	*How tall are you?*	Pum troedfedd.
Pa mor dal wyt ti?	*How tall are you?*	Pum troedfedd, pum modfedd.
Pa mor dal ydy o?	*How tall is he?*	Chwe throedfedd.
Pa mor dal ydy hi?	*How tall is she?*	Chwe throedfedd, dwy fodfedd.

Pa mor dda dach chi'n medru nofio?	Yn dda iawn.
Pa mor dda dach chi'n medru canu?	Yn eitha da.
Pa mor dda dach chi'n medru coginio?	Dw i ddim yn ddrwg.
Pa mor dda dach chi'n medru dawnsio?	Dw i'n ofnadwy.

Edrychwch ar y grid a gofynnwch y cwestiynau i o leia 5 o bobl.
Defnyddiwch y symbolau yma yn eich ateb chi:

✔ ✔ ✔ = da iawn
✔ ✔ = eitha da
✔ = ddim yn ddrwg
✘ = ofnadwy

	Enw	Enw	Enw	Enw	Enw
coginio					
nofio					
reidio beic					
siarad Ffrangeg					
canu					
codi yn y bore					
cysgu yn y nos					
cofio penblwyddi					

Pa mor aml dach chi'n mynd ar wyliau?	Unwaith y flwyddyn.
Pa mor aml dach chi'n mynd at y deintydd?	Dwywaith y flwyddyn.
Pa mor aml dach chi'n mynd i'r sinema?	Tair gwaith y flwyddyn.
Pa mor aml dach chi'n teithio ar y trên?	Pedair gwaith y flwyddyn.
Pa mor aml dach chi'n golchi'r car?	Byth!

Siaradwch – Pa mor aml dach chi'n...

yfed coffi?
darllen papur newydd?
mynd i'r gampfa/ganolfan hamdden?
mynd am dro yn y wlad?
prynu ffrwythau a llysiau?
gwrando ar Radio Cymru?
edrych ar S4C?
mynd i dafarn?
mynd i dŷ bwyta?

Efo'ch partner, cysylltwch y cwestiwn â'r ateb.

1. Pa mor bell dach chi'n cerdded bob dydd?	**a.** Tua ugain troedfedd.
2. Pa mor aml dach chi'n siopa am fwyd?	**b.** Chwe wythnos.
3. Pa mor drwm ydy'r deisen?	**c.** Tua dwy awr a hanner.
4. Pa mor aml dach chi'n mynd at y deintydd?	**ch.** Bob wythnos.
5. Pa mor dal ydy jiráff?	**d.** Bob chwe mis.
6. Pa mor hir fydd y cyfarfod?	**dd.** Fel Tom Jones.
7. Pa mor hen dach chi?	**e.** Tua dwy filltir.
8. Pa mor hen ydy'r babi erbyn hyn?	**f.** Fel pysgodyn.
9. Pa mor dda dach chi'n medru canu?	**ff.** Fel Geraint Thomas.
10. Pa mor dda dach chi'n medru nofio?	**g.** Bob pum munud.
11. Pa mor aml dach chi'n edrych ar eich ffôn chi?	**ng.** Dros ddau ddeg un.
12. Pa mor dda dach chi'n medru reidio beic?	**h.** Dau gilogram.

Cymharu

Dydy hi ddim mor gynnes â ddoe.	*It's not as warm as yesterday.*
Dydy hi ddim mor oer â ddoe.	*It's not as cold as yesterday.*
Dydy hi ddim mor wlyb â ddoe.	*It's not as wet as yesterday.*
Dydy hi ddim mor wyntog â ddoe.	*It's not as windy as yesterday.*

Mae hi'n swnllyd heddiw.	Ydy, ond ddim mor swnllyd â ddoe.
Mae hi'n brysur heddiw.	.....
Mae hi'n ddiflas heddiw.	.....
Mae hi'n dywyll heddiw.	.....
Mae hi'n llawn heddiw.	.....

Ydy'r Wyddfa'n uchel?	Ydy, ond ddim mor uchel â Ben Nevis.
Ydy *prosecco* yn ddrud?	.....
Ydy hi'n oer heddiw?	.....
Ydy rygbi'n gyffrous?	.....
Ydy cathod yn flewog?	.....
Ydy Abertawe'n fawr?	.....
Ydy teithio ar y bws yn ddrud?	.....

Sgwrs

Mynd i Gaerdydd

Dyma sgwrs rhwng ffrindiau yng ngorsaf Caerdydd. Maen nhw ar eu ffordd i gêm rygbi.

Catrin: Gwych – yma o'r diwedd.

Dai: Pa mor hir oedd dy daith di?

Catrin: Pump awr! Mae dŵad o Landudno'n cymryd drwy'r dydd. Roedd rhaid i mi newid yng Nghaer.

Dai: Dydy hi ddim yn rhy ddrwg o Gaerfyrddin – dim ond dwy awr a chwarter.

Edrychwch ar yr amserlen a newidiwch y sgwrs.

Amseroedd trenau i Gaerdydd o brif orsafoedd Cymru	
Abertawe	1 awr
Wrecsam	2 awr, 15 munud
Bangor	4 awr
Abergwaun	3 awr
Aberystwyth	4 awr (newid yn Amwythig)
Llandudno	5 awr (newid yng Nghaer)
Y Rhyl	3 awr, 30 munud
Pwllheli	6 awr (newid yn Amwythig)
Casnewydd	15 munud

Cymdogion

Darllen – Ar fy stryd

Dw i'n byw mewn tŷ teras. Mae 'na bum tŷ ar fy stryd. Mae'r parc gyferbyn â ni.

Dw i'n byw yn rhif 5 ac mae gen i gymdogion cyfeillgar.

Yn rhif 1 mae Mario a Mair yn byw. Mae gynnyn nhw dri o blant – Gethin, Eva a Carlos. Mae Mario yn dŵad o Golombia a Mair o Aberystwyth. Mi wnaethon nhw gyfarfod yn Llundain. Mi gaeth eu babi cynta nhw ei eni yno, ond mi symudon nhw yma cyn cael y ddau arall. Mae'r plant yn siarad Cymraeg efo Mair a Sbaeneg efo Mario.

Yn rhif 2 mae Mrs Casi Roberts. Mae hi'n dŵad o'r dre'n wreiddiol. Roedd hi'n byw yma efo'r gŵr, Owen, ond mae o wedi marw ers blynyddoedd. Mae gynni hi blant ac wyrion yn yr ardal. Dw i'n mwynhau siarad Cymraeg efo Mrs Roberts achos dw i'n hoffi clywed yr acen leol yn fawr.

Yn rhif 3 mae David a Dylan. Mae David o Lundain a Dylan o Gaernarfon. Mi symudon nhw yma o Gaerdydd llynedd. Does gynnyn nhw ddim plant. Dydy David ddim mor dal â Dylan, a dydy Dylan ddim mor hen â David. Mae Dylan yn siarad Cymraeg, wrth gwrs, ac mae David yn dysgu yn y dosbarth efo fi.

Yn rhif 4 mae'r teulu Tomos. Mae Julie a Jack yn dŵad yn wreiddiol o Abertawe. Dydyn nhw ddim yn siarad Cymraeg yn y tŷ ond mae Julie yn dysgu yn y gwaith, ac mae eu merch nhw, Lydia, yn mynd i'r ysgol leol ac yn siarad Cymraeg yn rhugl.

Atebwch y cwestiynau efo'ch partner

1. Faint o bobol ar y stryd sy'n siarad Cymraeg yn rhugl?

2. Faint o bobol ar y stryd sy'n dysgu Cymraeg?

3. Faint o bobol ar y stryd sy ddim yn siarad Cymraeg?

4. Faint o bobol ar y stryd gaeth eu geni yng Nghymru?

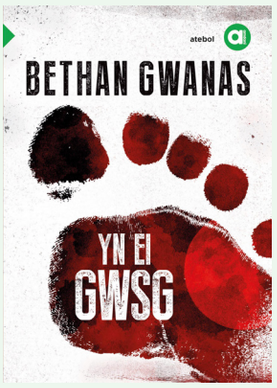
5. Edrychwch ar y llun a dewiswch un person sy'n byw ar y stryd a disgrifiwch y person – sut mae o/hi'n edrych, be mae o/hi'n ei wisgo ac o le mae o/hi'n dŵad. Dach chi'n medru dyfalu'r oedran! Mi fyddwch chi'n disgrifio'r person i'r dosbarth.

Siaradwch

- Pwy ydy eich cymdogion chi?
- Disgrifiwch eich cymdogion chi.
- Dach chi'n nabod eich cymdogion chi'n dda?
- Be maen nhw'n wneud?
- Pa mor aml dach chi'n siarad efo nhw? Am be dach chi'n siarad?
- Ydyn nhw'n siarad Cymraeg?
- Dach chi'n cofio eich cymdogion chi pan oeddech chi'n blentyn?

Darllen

Dach chi rŵan yn medru darllen *Yn ei gwsg* gan Bethan Gwanas.
Dach chi'n medru prynu'r llyfr yn eich siop Gymraeg leol, neu ar www.gwales.com Dyma'r paragraff cyntaf:

Roedd gan Dafydd Jones broblem. A dweud y gwir, roedd gynno fo lawer o broblemau: roedd ei wraig wedi ei adael; roedd y peiriant golchi wedi torri; roedd malwod yn bwyta ei letys ac roedd y car wedi methu ei MOT (eto). Ond roedd gynno fo un broblem oedd yn broblem fawr ers blynyddoedd: roedd Dafydd yn cerdded yn ei gwsg.

Robin Radio

a) Atebwch

Be ydy problem Delyth, Carwyn a Geraint? .....

Pam mae Gavin Griffiths yn enwog? .....

Pa mor aml mae Gavin yn defnyddio'r jacwsi? .....

b) Gwrandewch am:

Pa fath o gymdogion sgynnoch chi?	*What kind of neighbours do you have?*
y dyn ei hun	*the man himself*
Mae'n anodd canolbwyntio.	*It's difficult to concentrate.*

c) Cyfieithwch:

Who have we got now? .....

I played a record for you. .....

How often does he go? .....

Help llaw

1. Treigladau

Mae ansoddeiriau (*adjectives*) yn treiglo'n feddal ar ôl **yn**:

Mae hi'n **b**rysur/**g**ynnes/**d**al.
Mae o'n **g**yflym/**d**rwm/**dd**iflas.

Ond dydy **ll** a **rh** ddim yn treiglo:

Maen nhw'n **rh**ad/**ll**awn.

Mae 'na dreiglad meddal ar ôl enw **benywaidd unigol** *(feminine singular noun)*:

llyfr cyffrous, ond ffilm **g**yffrous
ci du, ond cath **dd**u
tŷ llawn, ond ystafell **l**awn
llyfr rhad, ond nofel **r**ad

2. Pa mor? I ddeud *how + adjective*, 'dan ni'n deud **Pa mor...?**

mawr > Pa mor **f**awr?
drud > Pa mor **dd**rud?
da > Pa mor **dd**a? (*how good + how well*)

Mae 'na **dreiglad meddal** ar ôl **mor** ond ddim efo **ll** a **rh**:

Pa mor llawn?
Pa mor rhad?

3. mor _____ **â** **=** *as* _____ *as*

mor fawr â = *as big as*
mor hen â = *as old as*

Mae 'na **dreiglad llaes** ar ôl y gair **â**: Dydy Abertawe ddim mor fawr â **Ch**aerdydd.

Dydy coffi ddim mor rhad â **th**e.
Dydy trydan ddim mor ddrud â **ph**etrol.

Cofiwch: Dim **yn** cyn **mor:**
Mae hi mor hen â fi.

Mae **â** yn troi'n **ag** o flaen llafariad (*vowel*):

Dydy Cymru ddim mor fawr **ag** Awstralia.
Dydy hi ddim mor brysur **ag** arfer.

Compare 1

Describe Place

Fashion

Uned 16 – Mae hi'n oerach heddiw!

Nod yr uned hon ydy...

Cymharu ansoddeiriau *Comparison of adjectives* (talach, mwy, llai, gwell, gwaeth)

Geirfa

fferm(ydd)	*farm(s)*
llygoden fawr (llygod mawr)	*rat(s)*
neidr (nadroedd)	*snake(s)*
straen	*strain, stress, tension*
telyn(au)	*harp(s)*

afal(au)	*apple(s)*
cais (ceisiadau)	*application(s)*
cais (ceisiau)	*rugby try (tries)*
cysylltiad(au)	*contact(s); connection(s)*
hiraeth	*longing*
oren(au)	*orange(s)*
pennill (penillion)	*verse(s)*
pry copyn (pryfaid cop)	*spider(s)*
rhiant (rhieni)	*parent(s)*

bas	*bass; shallow*
cyfoethog	*rich*
ffasiynol	*fashionable*
heini	*fit*
lliwgar	*colourful*
poenus	*painful*
syml	*simple*
tenau	*thin*
tew	*fat*
tlawd	*poor, poverty-stricken*

astudio	*to study*
beicio	*to bike, to cycle*
penderfynu	*to decide*

cadw mewn cysylltiad	*to keep in touch*
erbyn hyn	*by now*
hyd yn oed	*even*
o hyd	*still*
o'r blaen	*before*
yn y bôn	*basically*

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

Cymharu ansoddeiriau

Dw i'n dalach na chi.	*I am taller than you.*
Dw i'n fyrrach na chi.	*I am shorter than you.*
Dw i'n gyflymach na chi.	*I am faster than you.*
Dw i'n gyflymach na phawb.	*I am faster than everyone.*
Mae hi'n oerach heddiw.	*It is colder today.*
Mae hi'n sychach heddiw.	*It is drier today.*
Mae hi'n gynhesach heddiw.	*It is warmer today.*
Mae hi'n wlypach heddiw.	*It is wetter today.*

Mae Llundain yn bell.
London is far.

Mae Paris yn bellach.
Paris is further.

Mae Aberystwyth yn agos.
Aberystwyth is near.

Mae Llandudno yn agosach.
Llandudno is closer/nearer.

Mae Llundain yn ddrud.
London is expensive.

Mae Paris yn ddrutach.
Paris is more expensive.

Mae pasta'n rhad.
Pasta is cheap.

Mae tatws yn rhatach.
Potatoes are cheaper.

Efo'ch partner, edrychwch ar y lluniau ac ysgrifennwch frawddegau sy'n cymharu.

Dyma Helen a Delyth.
Mae Helen yn ..... na Delyth. (hapus)
Mae Delyth yn ..... na Helen. (trist)

Dyma Dafydd a Gwyn.

.....

.....

Teigr

Twm

Dyma Teigr a Twm.
Mae Teigr yn ..... (tew) na Twm.
Mae Teigr yn dr**y**mach na Twm.

Mae Twm yn den**eu**ach na Teigr.
Mae Twm yn ..... (ysgafn) na Teigr.

Mae Caerdydd yn fwy nag Abertawe.	*Cardiff is bigger than Swansea.*
Mae Caerdydd yn llai na Llundain.	*Cardiff is smaller than London.*
Mae pêl-droed yn well na rygbi.	*Football is better than rugby.*
Mae gwynt yn waeth na glaw.	*Wind is worse than rain.*

Efo'ch partner, gorffennwch y brawddegau:

Mae Abertawe'n fawr.
Mae Caerdydd .....

Mae Llanrwst yn fach.
Mae Llanuwchllyn.....

Roedd Dracula yn ddrwg.
Roedd Frankenstein .....

Mae bwyd Ffrainc yn dda.
Mae bwyd Cymru.....

Roedd gôl Giggs yn dda.
Roedd gôl Bale.....

Roedd Elvis yn canu'n dda.
Roedd Sinatra.....

Mae hwyaden yn nofio'n dda.
Mae pysgodyn.....

Gwrando – Llenwch y bylchau

Doedd dim byd .....**na siopa**

O hyd, ...**o'r blaen;**

Roedd .....**yn lkea**

Yn .....**o straen.**

Mae pethau'n .....**o lawer**

I ..... **fel fi'n y bôn:**

Dw i'n..... **prynu** .....

Mewn ..... **ar y** .....**!**

Siaradwch

- Dach chi'n siopa ar-lein? Be dach chi'n ei brynu ar-lein?

Mwy o ansoddeiriau

Mae Mam yn hen.	Mae Nain yn hŷn.	*Granny is older.*
Mae plentyn yn ifanc.	Mae babi yn fengach.	*A baby is younger.*
Mae'r Wyddfa'n uchel.	Mae Ben Nevis yn uwch.	*Ben Nevis is higher.*
Mae Ben Nevis yn uchel.	Mae Everest yn uwch.	*Everest is higher.*
Mae llais alto yn isel.	Mae llais bas yn is.	*A bass voice is lower.*
Mae tri yn rhif isel.	Mae un yn rhif is.	*One is a lower number.*

Mae hi'n fwy heini na fo.

Mae o'n llai heini na hi!

Mae pêl-droed yn fwy diddorol na **ch**riced.
Mae rygbi'n fwy cyffrous na **ph**êl-droed.
Mae trombôn yn fwy swnllyd na **th**elyn.
Mae oren yn fwy blasus na**g** afal.

Soccer is more interesting than cricket.
Rugby is more exciting than soccer.
A trombone is noisier than a harp.
An orange is tastier than an apple.

Edrychwch ar y lluniau efo'ch partner a deudwch dair brawddeg am bob pâr.

Y dillad yn siop Steil a siop Oxfam (e.e. ffasiynol, newydd, drud, rhad).

Y tŷ a'r bwthyn (e.e. newydd, hen, bach, mawr, diddorol, drud, rhad).

Yr oriawr ddu a'r oriawr goch (e.e. lliwgar, mawr, bach, drud, rhad, diddorol).

Y car mawr a'r car bach (e.e. newydd, hen, ffasiynol, drud, rhad, cyflym, araf).

Y Tywydd

Sut oedd y tywydd ddoe?	Sut mae'r tywydd heddiw?
Roedd hi'n wlypach ddoe.	Mae hi'n sychach heddiw.
Roedd hi'n fwy stormus ddoe.	Mae hi'n llai stormus heddiw.
Roedd hi'n fwy cymylog ddoe.	Mae hi'n fwy heulog heddiw.
Roedd hi'n fwy gwyntog ddoe.	Mae hi'n llai gwyntog heddiw.

Ymarfer

Dewiswch un blwch o'r chwith ac un blwch o'r dde i wneud brawddegau, e.e. Mae pasta'n fwy blasus na reis.

pasta/ reis	**Lloegr/ Cymru**	prysur	cyffrous
Tŵr Blackpool/ Tŵr Eiffel	**bara/ tatws**	diflas	blasus
rygbi/ criced	**smwddio/ garddio**	uchel	ffasiynol
Yr Wyddfa/ Ben Nevis	**sgio/ nofio**	drud	oer
eira/ rhew	**siocled/ bara brith**	rhad	anodd
Ferrari/ Mercedes	**cwrw/ gwin**	hardd	cynnes
Tenerife/ Y Sahara	**Milan/ Paris**	mawr	melys
dŵr tap/ dŵr potel	**Nadolig/ Nos Galan**	pell	cyflym

Sgwrs – Y Cyfweliad

A: Croeso i'r cyfweliad.

B: Diolch.

A: Felly, y cwestiwn cynta: Pam dach chi isio swydd newydd?

B: A bod yn onest, roedd y bòs diwetha'n ofnadwy.

A: O? Pam felly?

B: Roedd hi'n rhoi llawer o bwysau ar y staff. Dw i isio swydd efo llai o straen.

A: Dw i'n gweld. Felly pam dach chi wedi gwneud cais am y swydd yma?

B: Mae'r ganolfan yma'n fwy cyfleus na'r swyddfa lle dw i'n gweithio rŵan. Dw i'n medru cael bws i fama.

A: Unrhyw beth arall?

B: Dw i angen mwy o wyliau. Ac mae tiwtor Cymraeg yn cael llawer iawn o wyliau.

A: Wel, mae gwyliau'r haf yn hir....

B: A dw i angen mwy o bres i fynd ar wyliau, wrth gwrs. Dw i'n dlawd rŵan. Dw i angen bod yn fwy cyfoethog i gael gwyliau gwell.

A: Mae gwyliau **yn** bwysig, ond mae'r tymor yn bwysicach. Reit, cwestiwn dau. Barod?

B: Barod.

A: Dach chi'n berson amyneddgar?

B: Does 'na neb mwy amyneddgar na fi.

A: Iawn. Un cwestiwn arall. Dach chi'n hapus i weithio gyda'r nos?

B: Gyda'r nos? Dach chi'n fwy creulon na'r bòs diwetha! Mi fyddwch chi'n gofyn i mi weithio ar ddydd Sadwrn nesa! Dw i isio **llai** o waith, dim **mwy** o waith. Hwyl i chi!

Darllen a gwrando

Gwrandewch a darllenwch ar yr un pryd. Wedyn, efo'ch partner, atebwch y cwestiynau.

Symud i Awstralia
Mae Beca Jones a'i theulu wedi symud i Awstralia i fyw. Yr wythnos diwetha, mi wnaethon nhw ddeud ffarwél wrth y teulu a'r cymdogion, cyn dal yr awyren i Melbourne. Pam felly mae mam ifanc wedi gadael fferm yng ngorllewin Cymru i weithio mewn ysbyty yn ne-ddwyrain Awstralia?

'Doedd ffermio ddim yn talu,' meddai Beca, 'roedd rhaid gwneud rhywbeth. Mae fy ngŵr i wedi bod yn Melbourne sawl gwaith yn y gorffennol, ond dw i erioed wedi teithio dramor. Mae fy mhlant i wedi teithio'n bellach na fi hyd yn oed! Ro'n i wedi bod yn meddwl am y peth am flynyddoedd a deud y gwir, ond ar ôl i ni golli llawer o anifeiliaid yn yr eira mawr y llynedd, mi wnaethon ni benderfynu ni... iawn, dyma'r amser! Roedd y gaeaf diwetha yn anodd a doedd gynnon ni ddim llawer o bres.'

Sut gaethon nhw ddigon o bres i fynd i Awstralia, felly? 'Mae'r ateb yn syml,' meddai Beca, 'gwerthu'r fferm. Doedd fy rhieni i ddim yn rhy hapus am hynny, a bod yn onest, achos mae'r fferm yn y teulu ers dros gan mlynedd. Doedd gynnyn nhw ddim ots bod eu merch nhw'n symud i wlad arall i fyw – roedden nhw'n poeni mwy am golli'r fferm.'

Sut byddan nhw'n cadw mewn cysylltiad efo'r teulu yng Nghymru, felly? Mi fyddwn ni'n medru siarad drwy Skype, wrth gwrs. Dw i'n poeni y bydd y plant yn colli eu Cymraeg nhw. Dyna'r unig iaith maen nhw'n ei siarad yn y tŷ. Mae'n bwysig eu bod nhw'n dysgu siarad Saesneg, wrth gwrs. A chyn bo hir mi fyddan nhw'n gwneud ffrindiau newydd ac yn siarad efo acen Awstralaidd.

'Nid ni ydy'r teulu cynta i symud i Awstralia, ac mae gynnon ni le neis iawn i fyw ynddo. Mi fydd hiraeth am Gymru fach yn llai poenus pan fydd yr haul yn gynnes a'r tywydd yn braf, dw i'n siŵr!'

1. Chwiliwch am: *My children have travelled further than me.*

.....

The longing for Wales will be less painful.

.....

2. Be ydy'r ddwy ffordd o ddeud *to tell the truth?*

.....

3. Chwiliwch am dair enghraifft o'r treiglad trwynol yn y darn.

.....

4. Mi fydd Beca'n gweithio...

a) mewn banc.
b) ar fferm.
c) mewn ysgol.
ch) mewn ysbyty.

5. Mae Beca wedi bod yn Awstralia...

a) unwaith.
b) ddwywaith.
c) sawl gwaith.
ch) ddim o gwbl.

6. Mi wnaethon nhw golli anifeiliaid llynedd...

a) oherwydd yr eira.
b) ar ôl eu gwerthu nhw.
c) daeth TB ar y fferm.
ch) doedd 'na ddim pres i'w bwydo nhw.

7. Y broblem i fam a thad Beca ydy...

a) ei bod hi'n symud dramor.
b) ei bod hi'n gwerthu fferm y teulu.
c) bod y plant yn mynd i siarad Saesneg.
ch) defnyddio Skype.

8. Adre mae'r plant yn sgwrsio...

a) yn Gymraeg.
b) yn Gymraeg a Saesneg.
c) yn Saesneg.
ch) efo acen Awstralaidd.

Siaradwch

- Dach chi'n nabod rhywun sy wedi symud i wlad bell i ffwrdd?
- Dach chi wedi byw mewn gwlad sy'n bell o Gymru neu fasech chi'n hoffi gwneud hynny?

Siaradwch – Dw i ddim yn hoffi ...

Sgwrs 2
A: Be dach chi ddim yn hoffi ei fwyta?
B: Mae'n gas gen i dreiffl.
A: Pam? Mae treiffl yn fendigedig!
B: Dydy o ddim. Mae o'n rhy felys.
A: Wel, dw i wrth fy modd efo treiffl. Dach chi'n hoffi hufen iâ 'ta?
B: Ydw wir, mae hufen iâ'n flasus iawn.
A: Be ydy'ch hoff flas chi?
B: Mefus, dw i'n meddwl.
A: Wel wel, dw i'n cytuno!

Be dach chi ddim yn hoffi? Ysgrifennwch un peth dach chi ddim yn hoffi ym mhob categori yn y tabl a siaradwch!

Ydy'r bobl eraill yn y dosbarth yn cytuno? Siaradwch efo 5 o bobol a marciwch yn y tabl faint sy'n cytuno a faint sy'n anghytuno.

Ddim yn hoffi...	**cytuno**	**anghytuno**
cerddoriaeth		
bwyd		
diod		
tywydd		
lle		
person enwog		
chwaraeon		
rhaglen deledu		
ffilm		
gwaith tŷ		

Dach chi'n hoff o'r anifeiliaid yma?

Robin Radio

a) Atebwch:

Pam mae llawer o bobol isio gwybod sut fydd y tywydd yn yr ardal dros y penwythnos?

.....

Pryd fydd hi'n stormus?

.....

Be mae Robin yn mynd i wisgo dydd Sul?

.....

b) Gwrandewch am:

y bwletin tywydd	*the weather bulletin*
Allan â fo!	*Out with it!*
Mae'n ddrwg gen i ddeud.	*I'm sorry to say.*

c) Cyfieithwch:

better than last week .....
It will be worse tomorrow. .....
no colder than today .....

Help llaw

1. Yn Saesneg, dan ni'n defnyddio ansoddair (*adjective*) + -**er** *to make comparisons, e.g. tall – taller.*

Yn Gymraeg, dan ni'n defnyddio ansoddair + -**ach**.

tal > talach tew > tewach oer > oerach

2. I ddeud *taller **than***, dan ni'n deud: talach **na**.

Mae 'na **dreiglad llaes** (t, c, p) ar ôl **na**:
Dw i'n dalach na **ph**awb.
Mae **na** yn troi'n **nag** cyn llafariaid (*vowels*):
Dw i'n dalach **nag** Angharad.

3. Rhad, gwlyb, teg. Os bydd ansoddair (*adjective*) yn gorffen efo **d**, **b**, **g**, mae'r llythyren yma (*this letter*) yn newid pan dan ni'n ychwanegu (*add*) -**ach**:

rha**d** > rha**t**ach gwly**b** > gwly**p**ach te**g** > te**c**ach

4. Mawr, bach, da, drwg, uchel, isel, hen, ifanc. Mae'r wyth ansoddair yma'n afreolaidd (*irregular*). Rhaid i chi eu dysgu nhw'n iawn:

mawr > **mwy** *(bigger, more)*
bach > **llai** *(smaller, less)*
da > **gwell**
drwg > **gwaeth**
uchel > **uwch**
isel > **is**
hen > **hŷn**
ifanc > **fengach**

Efo **ansoddeiriau hir**, a geiriau sy'n gorffen efo -**og** fel **cyfoethog**, **gwyntog**, **niwlog**, a rhai geiriau eraill fel **diflas**, defnyddiwch **mwy**/**llai** o flaen yr ansoddair:

Mae fy chwaer yn **fwy cyfoethog** na fi.
Mi fydd hi'n **fwy gwyntog** fory.
Roedd o'n edrych yn **llai diflas** ddoe.

5. Does 'na ddim treiglad ar ôl **mwy** na **llai**. Hefyd, mae **mwy** yn treiglo'n feddal ar ôl **yn**, ond dydy **llai** ddim:

Mae hi'n **f**wy gwyntog heddiw.
Mae hi'n llai cyfoethog na fo.

Prefer

Compare 2

Uned 17 – Y wlad gynhesa? Y wlad oera!

Nod yr uned hon ydy...

Cymharu ansoddeiriau *Comparison of adjectives* (tala, mwya, lleia, gorau, gwaetha)

Geirfa

cornel(i)	*corner(s)*
golygfa (golygfeydd)	*view(s), scenery*
potel(i)	*bottle(s)*
sesiwn (sesiynau)	*session(s)*
sosban (sosbenni)	*saucepan(s)*

dechreuwr (-wyr)	*beginner(s)*
maint (meintiau)	*size(s)*
mynydd(oedd)	*mountain(s)*
powdr	*powder*
reis	*rice*
taldra	*height*

costio	*to cost*
ffansïo	*to fancy*
rhannu	*to share*

yn y pen draw	*eventually*

call	*sensible*
cryf	*strong*
iach	*healthy*
plaen	*plain*
trefnus	*organised*

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Adolygu Uned 16

Dechrau	tal	ffasiynol	da	pell
heini	drwg	rhad	lliwgar	mawr
drud	poenus	bach	trist	diddorol
uchel	hen	stormus	isel	cyflym
swnllyd	cyffrous	araf	oer	**Yn ôl i'r dechrau**

Geraint ydy'r tala. *Geraint is the tallest.*
Geraint ydy'r cryfa. *Geraint is the strongest.*
Geraint ydy'r hyna. *Geraint is the oldest.*
Geraint ydy'r fenga. *Geraint is the youngest.*

Ann ydy'r hyna. *Ann is the oldest.*
Ann ydy'r fenga. *Ann is the youngest.*
Ann ydy'r dala. *Ann is the tallest.*
Ann ydy'r galla. *Ann is the most sensible.*

Tim pêl-rwyd bechgyn Ysgol y Llan

	Dyddiad geni	**Taldra**	**Cyflymder (amser 100m)**
Siôn	1 Hydref 2010	4'10"	13 eiliad
Dafydd	3 Mawrth 2009	5'	13.3 eiliad
Aled	2 Mai 2010	4'8"	15 eiliad
Bryn	1 Rhagfyr 2008	4'10"	14 eiliad
Derec	3 Ionawr 2009	4'9"	14.2 eiliad
Martin	1 Rhagfyr 2010	5'1"	13.9 eiliad
Sam	3 Tachwedd 2009	4'9"	15.2 eiliad

Tim pêl-rwyd merched Ysgol y Llan

	Dyddiad geni	Taldra	Cyflymder (amser 100m)
Siân	2 Mai 2010	4'6"	14 eiliad
Nia	3 Tachwedd 2009	5'2"	14.3 eiliad
Angharad	3 Mawrth 2009	4'10"	16 eiliad
Elin	1 Rhagfyr 2010	4'10"	12.9 eiliad
Efa	1 Hydref 2010	4'9"	15 eiliad
Mandy	1 Rhagfyr 2008	4'11"	14.9 eiliad
Cara	3 Ionawr 2009	5'	13.6 eiliad

Fo ydy'r gorau.	*He is the best.*
Fo ydy'r gwaetha.	*He is the worst.*
Fo ydy'r mwya.	*He is the biggest.*
Fo ydy'r lleia.	*He is the smallest.*
Hi ydy'r orau.	*She is the best.*
Hi ydy'r waetha.	*She is the worst.*
Hi ydy'r fwya.	*She is the biggest.*
Hi ydy'r lleia.	*She is the smallest.*

Yn eich teulu/grŵp o ffrindiau chi...

Pwy ydy'r nofiwr gorau? Gareth ydy'r gorau/Ann ydy'r orau.

	gorau	gwaetha
nofiwr		
dawnsiwr		
canwr/cantores		
gyrrwr		
cogydd		

Caerdydd ydy'r ddinas fwya yng Nghymru.	*Cardiff is the biggest city in Wales.*
Tyddewi ydy'r ddinas leia yng Nghymru.	*St Davids is the smallest city in Wales.*
Caerdydd ydy'r ddinas fwya swnllyd.	*Cardiff is the noisiest city.*
Tyddewi ydy'r ddinas leia swnllyd.	*St Davids is the least noisy city.*
Y Sosban ydy'r bwyty gorau.	Y Sosban *is the best restaurant.*
Y Sosban ydy'r bwyty gwaetha.	Y Sosban *is the worst restaurant.*
Siop y Gornel ydy'r siop ddruta.	Siop y Gornel *is the most expensive shop.*
Siop y Gornel ydy'r siop rata.	Siop y Gornel *is the cheapest shop.*
Pwy ydy'r tala yn y teulu?	Taid ydy'r tala.
Pwy ydy'r fenga yn y teulu?	Ifan ydy'r fenga.
Pwy ydy'r mwya gofalus yn y teulu?	Siân ydy'r fwya gofalus.
Pwy ydy'r mwya trefnus yn y teulu?	Fi ydy'r mwya trefnus. Fi ydy'r fwya trefnus.

Yn eich barn chi...

Be ydy...?

Enw	y llyfr gorau	y lle gorau i fynd am dro	y gân orau	y siop orau	y caffi gwaetha	y ffilm drista	y rhaglen fwya doniol

Caerdydd ydy'r lle prysura yng Nghymru?
Ia, Caerdydd ydy'r lle prysura.

Llandudno ydy'r lle dela yng Nghymru?
Naci/Na, Llangollen ydy'r lle dela.

Llanrwst ydy'r lle gwlypa yng Nghymru?
Naci/Na, Blaenau Ffestiniog ydy'r lle gwlypa.

Pwllheli ydy'r traeth gorau yng Nghymru?
Naci/Na, Prestatyn ydy'r traeth gorau.

Ymarfer

Edrychwch ar y llun o Gareth, Ann a Geraint. Efo'ch partner, deudwch dair brawddeg yn eu cymharu nhw. Defnyddiwch **tal**, **hen**, **ifanc**.

Lle dan ni'n mynd am y penwythnos?
Mae Manceinion yn bell, mae Glasgow yn bellach, ond Caeredin ydy'r bella.

Mae Glasgow yn ddrud, mae Manceinion yn ddrutach, ond Caeredin ydy'r ddruta.

Mae Manceinion yn oer, mae Glasgow yn oerach, ond Caeredin ydy'r oera.

Mae Manceinion yn ddiddorol, mae Caeredin yn fwy diddorol, ond Glasgow ydy'r fwya diddorol.

Efo'ch partner, cymharwch y dinasoedd yma. Defnyddiwch **pell**, **drud**, **oer** a **diddorol**.

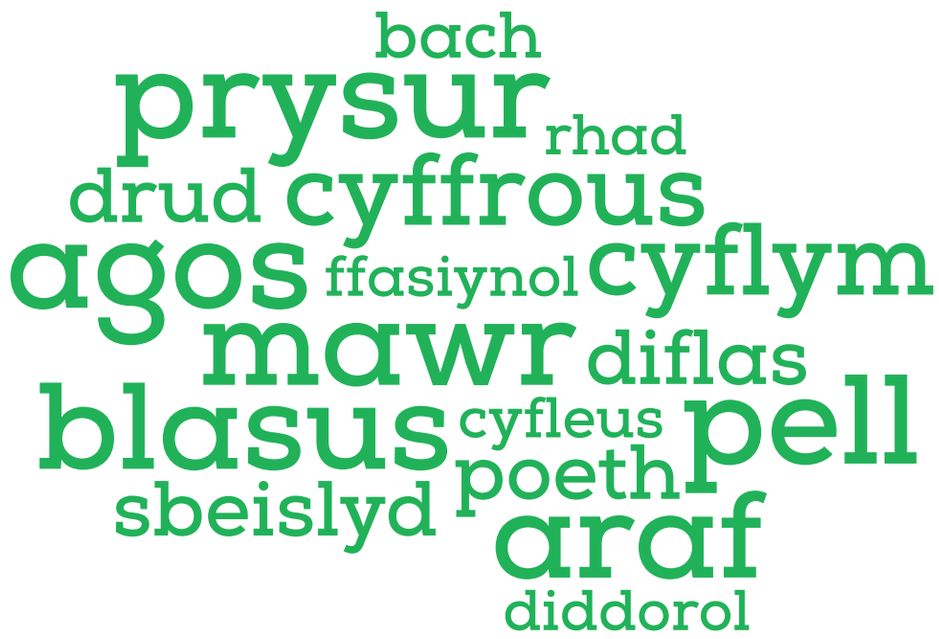
a)	Paris	Amsterdam	Berlin
b)	Barcelona	Lerpwl	Llundain

Grid cymharu

Mewn grwpiau o dri, dewiswch un o'r ansoddeiriau dan y grid i wneud tair brawddeg, e.e.

Person 1: Mae bara'n rhad.
Person 2: Mae reis yn rhatach.
Person 3: Tatws ydy'r rhata.

pasta cinio rhost bwyd Mecsican	tractor lori beic	Barcelona Milan Paris	criced snwcer rygbi	cyrri corma cyrri findalŵ chili
hwfro garddio smwddio	Caernarfon Wrecsam Llandudno	bara tatws llefrith	Mercedes Rolls Royce Skoda	mynd i'r theatr darllen llyfr gwylio ffilm

Mynyddoedd Cymru

Yr Wyddfa

Cadair Idris

Pen y Fan

Yr Wyddfa	1,085 metr
Tryfan	917 metr
Cadair Idris	893 metr
Pen y Fan	886 metr
Moel Hebog	783 metr
Yr Aran	747 metr

Efo'ch partner, cymharwch ddau fynydd. Dilynwch y patrwm:

Yr Wyddfa a'r Aran

Yr Wyddfa ydy'r mynydd ucha (*highest*). Yr Aran ydy'r mynydd isa (*lowest*).

Tryfan a Moel Hebog

.....

.....

Cadair Idris a Moel Hebog

.....

.....

Pen y Fan a'r Aran

.....

.....

Yr Wyddfa a Tryfan

.....

.....

Darllen

Sganiwch ac atebwch:

Cwrs Coginio

Addas i ddechreuwyr.
Bob nos lau, 6.30–9pm. Dechrau 20 Medi.
Cwrs i oedolion. Lle i 10 o bobl yn unig.
Y cogydd Pierre Alain fydd y tiwtor. Mi fydd o'n dysgu sut i wneud bwyd o Ffrainc a sut i fwynhau gwin.

Ffi: £150 am ddeuddeg sesiwn, yn cynnwys pryd ar y diwedd i ddathlu. Ffoniwch y coleg i gofrestru.

Cwrs Sbaeneg

Croeso i bawb... os dach chi'n siarad tipyn o'r iaith yn barod!
Bob nos lau, 7–9pm. Dechrau 20 Medi.
Os dach chi wedi gwneud cwrs blwyddyn gynta, neu os dach chi'n gwneud cwrs Sbaeneg yn yr ysgol, mi fydd 'na groeso i chi yn nosbarth Ann Jones.
Lle i 15 o ddysgwyr.

Ffi: £80 am ddeuddeg sesiwn. Ffoniwch y coleg i gofrestru.

Cyfrifiaduron

Bob nos Fercher, 7–9pm. Dechrau 19 Medi.
Cwrs i bobl sy ddim wedi defnyddio'r cyfrifiadur o'r blaen. Dim ond lle i 10 sy ar y cwrs yma. Tiwtor: Glyn Davies. Dechreuwyr yn unig.
Cwrs i bobl dros 60 oed yn unig.

Ffi: £50 am ddeuddeg sesiwn. Ffoniwch y coleg i gofrestru.

Cwrs loga i'r teulu

Addas i bawb dros 6 oed. Does dim ots os dach chi ddim wedi gwneud ioga o'r blaen. Bob prynhawn lau, 5 –7pm. Dechrau 20 Medi. Lle i 20 yn y neuadd.
Rhaid bod yn iach i wneud ioga, a rhaid dod â dillad addas i'r cwrs. Y tiwtor fydd Heini Williams.

Ffi: £60 am ddeuddeg sesiwn (£12 y plentyn). Ffoniwch y coleg i gofrestru.

1. Pa un ydy'r cwrs druta?

.....

2. Pa un ydy'r cwrs rhata?

.....

3. Pa gwrs sy ar gael i blant ifanc?

.....

4. Pa gwrs sy ddim yn addas i ddechreuwyr?

.....

5. Pa gwrs ydy'r hira?

.....

6. Pwy sy ddim yn cael mynd ar y cwrs cyfrifiaduron?

.....

7. Pam dydy hi ddim yn bosib gwneud y cwrs ioga a'r cwrs coginio?

.....

Siaradwch

- I ba gwrs fasech chi'n hoffi mynd? Pam?
- I ba un fasech chi ddim yn mynd? Pam?

Sgwrs 1 – Noson allan – Tŷ Bwyta Bangla Blasus

Fo: Reit, be wyt ti isio?

Hi: Pa un ydy'r cyrri poetha?

Fo: Findalŵ, wrth gwrs. Ond Madras ydy'r mwya blasus.

Hi: Iawn, dw i isio Findalŵ cig oen – hyfryd iawn. Efo bara naan.
Be wyt ti isio?

Fo: Wel, dw i ddim yn rhy hoff o fwyd sbeislyd, be sy ddim yn boeth?

Hi: Tandwri – neu corma....

Fo: Corma i mi felly, un llysiau dw i'n meddwl. Efo reis plaen. Dyna'r rhata hefyd.

Hi: Wyt ti isio gwin neu gwrw? Cwrw ydy'r gorau efo cyrri fel arfer.

Fo: Dŵr tap i mi; dw i'n gyrru.

Hi: Wel, dw i'n mynd i drio'r gwin o India.

****

Fo: Iawn, gawn ni dalu rŵan? Dw i isio mynd adre...

Hi: Wrth gwrs, wel, roedd y gwin yn fendigedig – y gwyn a'r coch! Ond y coch oedd y mwya blasus, dw i'n meddwl!

Fo: Ia? Roedd y dŵr yn dda.

Hi: Felly be am rannu'r bil hanner a hanner...?

Fo: O diar... (Oes rhaid i ni?)

Bwydlen

Tŷ Bwyta Bangla Blasus

Cyrri Llysiau £5 /Caws + 50c / Cyw iâr + £1 / Pysgod + £2 /Cig Oen + £3
(Pob pryd yn cynnwys reis/bara naan)

Tandwri	🌶
Corma	🌶🌶
Madras	🌶🌶🌶
Findalŵ	🌶🌶🌶🌶

Dŵr o Gymru	£1.00
Sudd mango o India	£1.50
Cwrw o Gymru	£3.00
Cwrw o India	£3.50
Prosecco	£6.00
Gwin gwyn o India	£5.50
Gwin coch o Awstralia	£6.00
Gwin coch o India	£5.50

Dewiswch fwyd a diod.

Siaradwch: Pwy sy wedi dewis y pryd druta/rhata/mwya sbeislyd?

I'ch helpu chi: Dw i wedi dewis...
Pryd Dewi ydy'r rhata.
Fy mhryd i ydy'r mwya sbeislyd.

Sgwrs 2 – Yn yr archfarchnad

Gwrandewch ar Sgwrs 2 a llenwch y bylchau.

A. Mae hi'n ofnadwy o brysur yma.

B. Ydy. Nos Wener ydy'r noson ..... bob amser. Dos i nôl powdr golchi, wnei di?

A. Pa faint wyt ti isio?

B. Yr un ..... .

A. Ond mae o'n costio dros bedair punt!

B. Dw i'n gwybod, ond dyna'r fargen ..... yn y pen draw. Be wyt ti'n ffansïo i ginio dydd Sul?

A. Dan ni ddim wedi cael stêc ers tipyn.

B. Stêc! Rhy ddrud o lawer. Bacwn ydy'r cig ..... .

A. Ond....

B. O, dos i nôl *Super-Whiskas*.

A. Wyt ti wedi gweld ei bris o? *Super-Whiskas* ydy'r peth ..... yma. Be am *Paws*? Dim ond ugain ceiniog...

B. *Super-Whiskas* mae Pws yn licio, felly mae Pws yn cael *Super-Whiskas.* lawn?

A. Pwy ydy'r ..... yn ein tŷ ni, fi ta'r gath?

B. Pws ydy'r ..... .

Siaradwch – Hoff lefydd a hoff bethau

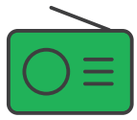
I'ch helpu chi: Fy hoff le i ydy.../Dw i'n hoffi/Dw i'n hoff o

Hoff lefydd
Lle mae eich hoff le chi:
• yn yr ardal?
• yng Nghymru (tu allan i'r ardal)?
• yn y byd (tu allan i Gymru)?

Hoff bethau
Edrychwch ar y categorïau yn y grid a siaradwch yn eich grŵp chi.

bwyd	**diod**	**dinas**	**tŷ bwyta**
lliw	**rhaglen deledu**	**tymor**	**pwdin**
llyfr	**actor**	**golygfa**	**ffilm**
tywydd	**anifail**	**blodyn**	**ffrwyth**

Robin Radio

a) Atebwch:

O le symudodd Barbara? .....

Pam mae Barbara yn sôn am **chi** a **ti**? .....

Be mae Quentin Spielberg isio ei wneud? .....

b) Gwrandewch am:

Galwch fi'n Barbara.	*Call me Barbara.*
Dyma'r lle mwya rhamantus yng Nghymru.	*This is the most romantic place in Wales.*
y mynydd efo'r grug	*the mountain with the heather*

c) Cyfieithwch:

This is the prettiest place in Wales. .....

I don't drive, of course. .....

I feel very old... .....

Help llaw

1. Yn Saesneg, pan dan ni'n cymharu pethau, dan ni'n ychwanegu *the ending* -***est*** *to some adjectives, e.g. tall – tallest*.

Yn Gymraeg, *we add* -**a**:

tal > tal**a** poeth > poeth**a**

Os ydy o'n helpu, meddyliwch am y gair **fiesta**. -***est*** (yn Saesneg) = -**a** (yn Gymraeg).

2. Edrychwch ar y brawddegau isod (*below*). *Notice the emphasis in the pattern:*

Fi ydy'r tala yn y teulu.

Caerdydd ydy'r lle mwya yng Nghymru.

Richard Burton oedd yr actor gorau.

John fydd y capten.

Mae'r goddrych (*subject*) yn dŵad gynta ac mae'r ferf bob amser yn y **trydydd person unigol** (*singular*).

3. Cofiwch fod **treiglad meddal** efo merched/enwau benywaidd unigol (*feminine singular nouns*) ar ôl **y**. Felly:

Gareth ydy'r tala.	Mari ydy'r **d**ala.
Y bachgen ydy'r tala.	Y ferch ydy'r **d**ala.
ond	Y merched ydy'r tala.

4. Rhad, teg, gwlyb. Unwaith eto, os bydd ansoddair (*adjective*) yn gorffen efo **d**, **g**, **b**, mae'r llythyren yma (*this letter*) yn newid pan dan ni'n ychwanegu (*add*) -**a**:

rhad > rha**t**a teg > te**c**a gwlyb > gwly**p**a

5. Dysgwch yr ansoddeiriau afreolaidd (*irregular*):

mawr > mwya (*biggest,most*)	bach > lleia (*smallest, least*)
da > gorau (*best*)	drwg > gwaetha (*worst*)
uchel > ucha (*highest*)	isel > isa (*lowest*)

6. Efo geiriau sy'n gorffen ag **-us**, ac **-og**, ac efo ansoddeiriau hir, rhaid i ni roi **mwya**/**lleia** o flaen yr ansoddair. Mae **mwya** a **lleia**'n treiglo'n feddal ar ôl enwau benywaidd unigol (*feminine singular nouns*).

y noson fwya stormus

y plentyn mwya swnllyd

y llyfr lleia diddorol

y ffilm leia rhamantus

7. Achos bod pwyslais (*emphasis*) yn y patrwm, yr ateb i'r cwestiwn ydy **Ia** / **Naci** neu **Na**:

Siarad ydy'r peth pwysica? Ia.

Abba oedd y grŵp gorau? Naci, y Beatles!

Felly dyma'r patrwm i gyd:

tal	talach	tala
drud	drutach	druta
teg	tecach	teca
gwlyb	gwlypach	gwlypa
mawr	mwy	mwya
bach	llai	lleia
da	gwell	gorau
drwg	gwaeth	gwaetha
uchel	uwch	ucha
isel	is	isa
diddorol	mwy diddorol	mwya diddorol

Compare 3

Uned 18 – Pwy? Be? Pryd? Sut? Lle? Pam?

Nod yr uned hon ydy...

Cyfnewid gwybodaeth ffeithiol a phersonol *Exchanging factual and personal information*

Geirfa

coeden deuluol	*family tree*
cymuned(au)	*community (-ies)*
gwybodaeth	*information*
Gŵyl San Steffan	*Boxing Day*
heulwen	*sunshine*
seremoni (seremonïau)	*ceremony (ceremonies)*

aelod(au)	*member(s)*
balŵn (balwnau)	*balloon(s)*
cwrt (cyrtiau)	*court(s)* (chwaraeon)
chwaraewr (-wyr)	*player(s)*
dathliad(au)	*celebration(s)*
jeli	*jelly*

chwythu	*to blow*
gofalu am	*to look after, to care for*
rhentio	*to rent*

erbyn	*by* (amser)
y rhan fwya	*the majority*

Geiriau pwysig i mi...

....

....

....

Pwy ydy o?

Pwy ydy'r person enwog?	Nelson Mandela.
Be ydy'r rhif?	Saith deg wyth.
Faint ydy'r tocyn?	Ugain punt.
Faint o'r gloch ydy hi?	Chwarter wedi deg.

Pa mor bell ydy...?

Pa mor bell ydy'r ysgol?	Milltir.
Pa mor bell ydy'r orsaf?	Dwy filltir.
Pa mor bell ydy'r archfarchnad?	Tair milltir.
Pa mor bell ydy'r arfordir?	Pedair milltir.

Pwy sy...?

Pwy sy yn y llun?	Mae 'na fam, babi a nyrs yn y llun.

Be sy yn y llun?

Mae 'na fuwch yn y llun.

Faint sy yn y llun?

Mae 'na bedwar yn y llun.

Pwy sy'n gweithio mewn ysbyty?	Mae nyrs yn gweithio mewn ysbyty.
Be sy'n digwydd yfory?	Mae 'na gyfarfod yn y neuadd.
Faint sy'n chwarae mewn tîm pêl-rwyd?	Mae 'na saith yn chwarae mewn tîm pêl-rwyd.

Lle mae o?

Lle mae'r dosbarth?	Yn y neuadd.
Pryd mae'r dosbarth?	Nos Fercher.
Faint o'r gloch mae'r dosbarth?	O saith o'r gloch tan naw.

Edrychwch ar yr hysbysebion yma i ymarfer gofyn cwestiynau efo **lle**, **pryd** a **faint o'r gloch**.

Ffilm newydd	**Cyngerdd**	**Gêm bêl-droed**
Sinema'r dref Nos Fawrth 7.30pm	Ysgol Gynradd Aberwylan Nos Wener 7.00pm	Parc Brynglas Dydd Sadwrn 3.00pm

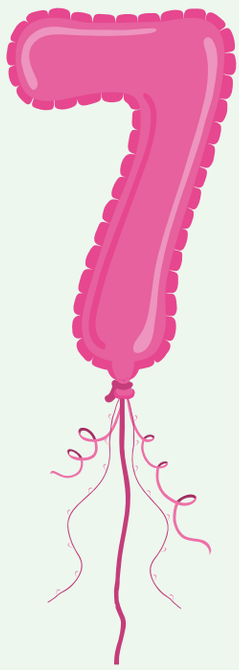
Parti Pen-blwydd Ffion
Gofynnwch gwestiynau i'ch partner i lenwi'r grid:

Partner A

Enw	**oed**	**hoff fwyd**	**byw**
Sara	7		
Llinos			Treffynnon
Gwen	8	jeli pinc	
Gwyn	6		
Gareth		pizza	Prestatyn
Catrin	6		Dinbych
Rhian		brechdan jam	
Marc	7	hufen iâ	
Elin			Yr Wyddgrug

Partner B

Enw	oed	hoff fwyd	byw
Sara		sglodion	Prestatyn
Llinos	6	hufen iâ	
Gwen			Dinbych
Gwyn		brechdan jam	Yr Wyddgrug
Gareth	8		
Catrin		ffrwythau	
Rhian	7		Treffynnon
Marc			Prestatyn
Elin	6	jeli oren	

Gwrando – Be sy ymlaen dros y penwythnos?

Be?	Lle?	Pryd?	Amser dechrau?	Pris?
Comedi				
Gêm bêl-droed				
Bore coffi				
Noson Tapas				

Siaradwch

- I ba un fasech chi'n hoffi mynd? Pam?
- I ba un fasech chi ddim yn hoffi mynd? Pam?

Gofyn cwestiwn

Canolfan Hamdden Abercastell

Efo'ch partner, darllenwch yr hysbyseb am Ganolfan Hamdden Abercastell. Mae 'na fylchau yna. Pa gwestiynau mae rhaid i chi eu gofyn i lenwi'r bylchau? Ysgrifennwch y cwestiynau.

Canolfan Hamdden Abercastell

Mae Canolfan Hamdden Abercastell ar agor! Mae'r cwrt sboncen, y gampfa a'r trac rhedeg ar gael. Erbyn mis ..... (1), mi fydd y pwll nofio'n barod. Prynhawn Sul nesa, mae'r chwaraewr pêl-droed enwog, ... (2), yn agor y ganolfan hamdden. Bydd mynediad am ddim i bawb! Mae'r seremoni'n dechrau am ..... (3) o'r gloch. Mae 'na baned a chacen am ddim i bawb yn y ..... (4) hefyd.

Cost mynd i'r ganolfan: £5 y sesiwn, neu £ ..... (5) y flwyddyn. Mae 'na bris arbennig i deuluoedd. I wybod mwy, ffoniwch y ganolfan ar ..... (6). Mae'n hawdd ffeindio'r ganolfan, dim ond ..... (7) milltir o'r ysgol uwchradd.

1. .....
2. .....
3. .....
4. .....
5. .....
6. .....
7. .....

Cwestiynau personol

Be ydy'ch enw llawn chi?	Ffion Eleri Jones.
Be ydy'ch rhif ffôn chi?	07406 716269.
Be ydy'ch cyfeiriad chi?	33 Bryn Castell, Llanaber.
Be ydy'ch cyfeiriad ebost chi?	ffion33@cymraeg.cymru
Be ydy'ch dyddiad geni chi?	Mawrth y cynta, 1995.

Gwrando

Gwrandewch ar y pedwar person ac ysgrifennwch yr atebion yn y grid:

enw llawn	rhif ffôn	cyfeiriad	cyfeiriad ebost	dyddiad geni

Sgwrs

Ceri: Eryl...

Eryl: Ia, cariad...

Ceri: Mae gynnon ni ymwelydd wythnos nesa.

Eryl: Pwy?

Ceri: Miriam Morris, fy modryb i o Ganada.

Eryl: Wel, wel! Pam mae hi'n dŵad yma?

Ceri: Mae hi'n gobeithio gweld lle oedd ei hen nain hi'n byw.

Eryl: Sut mae hi'n dŵad yma?

Ceri: Ar y trên o Lundain. Mae hi isio mynd o gwmpas gogledd Cymru.

Eryl: Sut mae hi'n mynd i deithio o gwmpas os ydy hi'n dŵad ar y trên?

Ceri: Mae hi wedi rhentio bws mini bach.

Eryl: Ydy hi'n medru gyrru?

Ceri: Wel...mae hi'n gobeithio byddi di'n medru cael gwyliau.

Eryl: Pam mae hi'n dŵad yma, 'ta?

Ceri: Mae hi isio ysgrifennu am y goeden deuluol. Ac mae hi isio dysgu Cymraeg.

Eryl: Efo pwy mae hi'n dŵad? Mae hi'n naw deg pump oed!

Ceri: Efo ei theulu i gyd!

Eryl: O na! Lle maen nhw'n mynd i aros?

Ceri: Efo ni, wrth gwrs!

Dathlu

Efo'ch partner, ysgrifennwch o leia chwe gair ar y thema dathlu:

Siaradwch

- Ym mha fis mae eich pen-blwydd chi?
- Sut wnaethoch chi ddathlu eich pen-blwydd diwetha?
- Be wnaethoch chi Nadolig diwetha?
- Pa un dach chi'n hoffi fwya – Noswyl y Nadolig, Dydd Nadolig, Gŵyl San Steffan, Nos Galan neu Ddydd Calan ?
- Dach chi'n dathlu unrhyw beth arall bob blwyddyn yn eich teulu chi neu yn eich cymuned chi?
- Dach chi'n dathlu Dydd Gŵyl Dewi?
- Fyddwch chi'n dathlu unrhyw beth arbennig yn ystod y flwyddyn nesa?
- Pryd aethoch chi i barti ddiwetha? Siaradwch amdano fo.
- Dach chi'n cofio un parti neu un dathliad yn arbennig? Siaradwch amdano fo.

Gwrando

Gwrandewch ar y deialogau ac atebwch y cwestiynau:

1. Mae Jac isio help ei fam...

a) i edrych ar ôl ei blant.
b) i fynd â'r plant i dŷ Tom.
c) i roi gwersi piano i'r plant.
ch) i wneud swper iddo fo.

2. Be fydd Tom yn ei wneud heno? .....

3. Mae Mrs Williams isio...

a) anfon siec yn y post.
b) mynd ar wyliau yr wythnos nesa.
c) pasbort newydd.
ch) talu £20 dros y ffôn.

4. Be ydy pris pasbort newydd? .....

5. Mae'r cwsmer...

a) isio blodau a tedi bêr.
b) isio codi'r blodau o'r siop.
c) isio mynd â'r blodau i'r ysbyty.
ch) isio i'r siop anfon blodau at ei chwaer.

6. Pam mae'r cwsmer isio blodau? .....

Robin Radio

a) Atebwch

Pam mae Barbara yn hoffi fflamingos? .....
Be oedd hoff fwyd Barbara? .....
Be ydy hoff liw Barbara? .....

b) Gwrandewch am:

y dyddiau hyn	*these days*
y cwestiwn ola	*the last question*
Wyt ti'n medru dyfalu?	*Can you guess?*

c) Cyfieithwch:

I prefer Turkish Delight. .....
What do you like doing? .....
The news is so sad. .....

Help llaw

Cofiwch:

1. Pwy?, Be?, Faint?:

Before anything definite (enw person, y, *pronoun*), dan ni'n defnyddio **ydy**:

Pwy ydy John?
Be ydy o?
Faint ydy'r tocyn?

Before a preposition, verb or adjective, dan ni'n defnyddio **sy**:

Pwy sy yn y llun?
Pwy sy'n dysgu? (dim treiglad efo berfau)
Pwy sy'n gyflym? (treiglad meddal efo ansoddeiriau, ond dim **ll** a **rh**)

2.Lle?, Pryd?, Sut?, Pam?:

'Dan ni'n defnyddio **mae** ar ôl y geiriau yma:

Lle mae'r dosbarth?
Pryd mae'r cyngerdd?
Sut mae'r bwyd?

3. Faint o'r gloch?

Byddwch yn ofalus:

Faint o'r gloch **ydy** hi?
Am faint o'r gloch **mae**'r dosbarth?

Distance & Size

Uned 19 – Trowch i'r dde

Nod yr uned hon ydy...
Cyfarwyddo a chyfeirio *Giving directions and instructions*

Geirfa

cylchfan(nau)	*roundabout(s)*
cyllell (cyllyll)	*knife (knives)*
darlith(oedd)	*lecture(s)*
fforc (ffyrc)	*fork(s)*
ffordd osgoi (ffyrdd osgoi)	*by-pass(es)*
llwy(au)	*spoon(s)*
milfeddygfa (milfeddygfeydd)	*veterinary surgery(-ies)*
powlen(ni)	*bowl(s)*
rysáit (ryseitiau)	*recipe(s)*
ton(nau)	*wave(s)*

ciwb(iau)	*cube(s)*
chwys	*sweat*
gorchymyn (gorchmynion)	*command(s)*
goriad(au)	*key(s)*
perlysiau	*herbs*
pupur	*pepper*
safle (safleoedd) bws	*bus stop(s)*
stadiwm	*stadium*
tun(iau)	*tin(s)*

blasu	*to taste*
cyfarwyddo	*to direct, to instruct*
cyfeirio	*to direct*
gratio	*to grate*
pilio	*to peel*
taflu	*to throw*
tynnu	*to pull; to take off*
ychwanegu (at)	*to add (to)*

caled	*hard*
ffres	*fresh*
llysieuol	*vegetarian*
pren	*wooden*
traddodiadol	*traditional*

dal y lein	*to hold the line*
gair o gyngor	*word of advice*
papur bro	papur Cymraeg lleol
tra	*while*

Geiriau pwysig i mi...

....

....

....

Gorchmynion

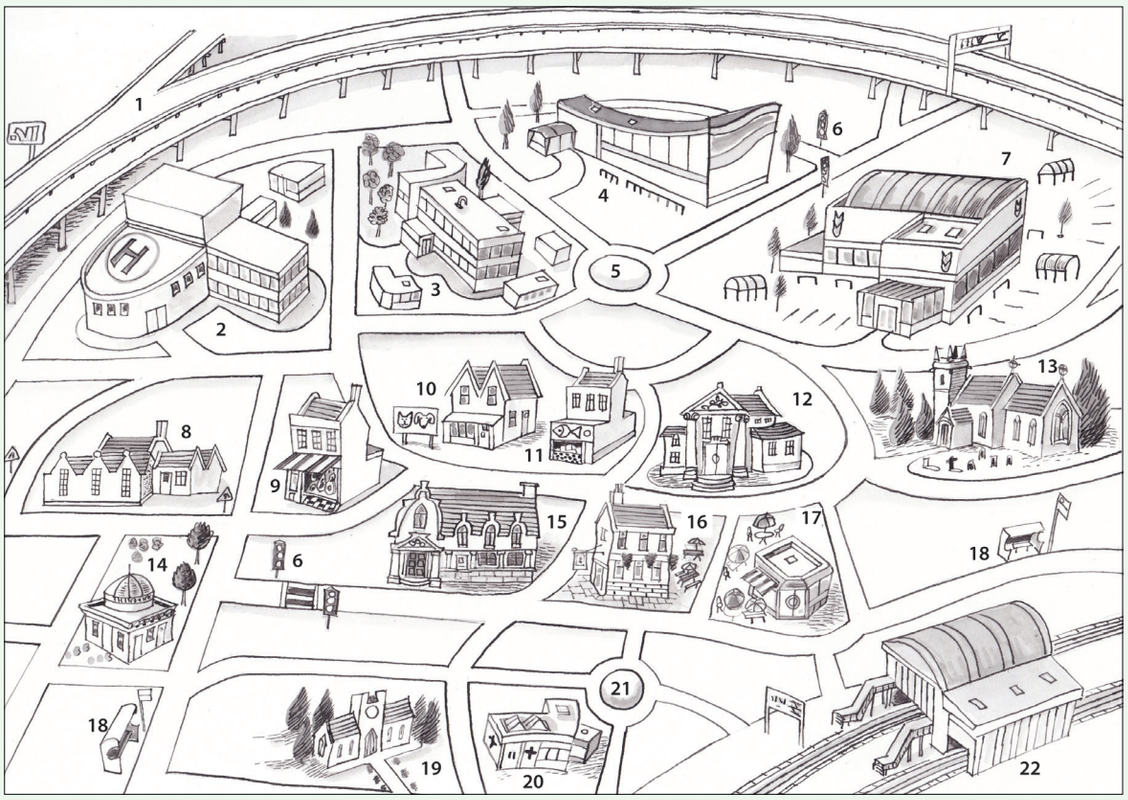
Dach chi'n cofio...?

Ychwanegu **-wch** at y berfenw	**-wch** yn lle'r llafariad ola	Ychwanegu **-wch** at fôn (*stem*) y ferf	Arall
eistedd eisteddwch	**codi** codwch	**rhedeg** rhedwch	**mynd** ewch
darllen darllenwch	**bwyta** bwytwch	**cerdded** cerddwch	**dod** dewch
edrych edrychwch	**canu** canwch	**aros** arhoswch	**gwneud** gwnewch
	ffonio ffoniwch	**cymryd** cymerwch	**troi** trowch
	peidio peidiwch	**dal** daliwch	**rhoi** rhowch
			bod byddwch

Yn y dre

Efo'ch partner, edrychwch ar y map o'r dre.

Lle dach chi? Dewch allan o'r ysbyty. Ewch heibio'r ysgol uwchradd ar y chwith. Trowch i'r chwith ar y gylchfan. Mae'r ..... ar y dde.

Allwedd:

1. Y ffordd osgoi
2. Yr ysbyty
3. Yr ysgol uwchradd
4. Y ganolfan hamdden
5. Y gylchfan fawr
6. Y goleuadau traffig
7. Yr archfarchnad
8. Yr ysgol gynradd
9. Siop y cigydd
10. Y filfeddygfa
11. Y siop bysgod a sglodion
12. Y llyfrgell
13. Yr eglwys
14. Y mosg
15. Y banc
16. Y dafarn
17. Y pizzeria
18. Y safle bws
19. Y capel
20. Y feddygfa
21. Y gylchfan fach
22. Yr orsaf drenau

Mwynhewch y penwythnos!	*Enjoy the weekend!*
Mwynhewch y dathlu!	*Enjoy the celebrating!*
Gadewch y llestri!	*Leave the dishes!*
Gadewch y bagiau!	*Leave the bags!*
Gwrandewch ar y neges!	*Listen to the message!*
Gwrandewch ar Radio Cymru!	*Listen to Radio Cymru!*

Coginio cawl – Cawl tomato cogydd diog

Efo'ch partner, llenwch y bylchau.

_____ dun o domatos. **(agor)**

_____ y tomatos mewn powlen fawr. **(rhoi)**

_____ y tomatos â chyllell. **(torri)**

_____ hanner litr o ddŵr mewn sosban, efo ciwb stoc os dach chi isio. **(berwi)**

_____ berlysiau sych yn y dŵr. **(rhoi)**

_____ y tomatos at y sosban, a thipyn bach o bupur a halen. **(ychwanegu)**

_____ bopeth â llwy bren. **(troi)**

_____ y cawl i ferwi am bum munud. **(gadael)**

Tra mae'r cawl yn berwi, _____ ddarn o gaws. (**gratio**)

_____ y cawl mewn powlen. **(rhoi)**

_____ y caws ar ben y cawl. **(rhoi)**

_____ ! **(mwynhau)**

Gorchmynion

Wyt ti'n cofio...?

Ychwanegu **-a** at y berfenw	**-a** yn lle'r llafariad ola	Ychwanegu **-a** at fôn (*stem*) y ferf	Arall
eistedd eistedda **darllen** darllena **edrych** edrycha	**codi** coda **bwyta** bwyta **canu** cana **ffonio** ffonia	**rhedeg** rheda **cerdded** cerdda **aros** arhosa	**mynd** dos/cer **dod** tyrd **gwneud** gwna **troi** tro **rhoi** rho **bod** bydd **peidio** paid

Gair o gyngor

Efo'ch partner, llenwch y bylchau.

Annwyl Ceri ,

Dyma lythyr oddi wrth dy nain di cyn i ti ddechrau yn y coleg. Dw i isio rhoi ychydig o gyngor i ti. Paid ag ..... gormod o gwrw. Dwyt ti ddim wedi yfed llawer o'r blaen. Paid â ..... gormod o bres yn y mis cynta. Mae gen ti ffôn symudol newydd, felly cofia ..... adre yn aml. ..... i mewn ar nos Sul, neu mi fyddi di wedi blino bob bore dydd Llun. ..... 'n gynnar bob bore yn yr wythnos, a .....i dy ddarlithoedd di. ..... dy hun ond plîs ..... dipyn bach o waith hefyd. A ..... yn ofalus!

Ysgrifennwch y llythyr eto, y tro yma at Ceri ac Eryl.

Annwyl Ceri ac Eryl

Dyma lythyr oddi wrth eich nain chi.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dos/Cer i'r dde.	*Go right.*
Dos/Cer i'r chwith.	*Go left.*
Dos/Cer i'r siop.	*Go to the shop.*
Dos/Cer adre.	*Go home.*
Tyrd yma.	*Come here.*
Tyrd i fewn.	*Come in.*
Tyrd adre.	*Come home.*
Tyrd ata i.	*Come to me.*
Dos/Cer â'r biniau allan!	*Take the bins out!*
Dos/Cer â'r ci am dro!	*Take the dog for a walk!*
Dos/Cer â'r car i'r garej!	*Take the car to the garage!*
Dos/Cer â'r llythyr i'r ysgol!	*Take the letter to school!*
Tyrd â'r ffeil yma!	*Bring the file here!*
Tyrd â'r papur yma!	*Bring the paper here!*
Tyrd â'r llyfr yma!	*Bring the book here!*
Tyrd â'r ddogfen yma!	*Bring the document here!*

Pryna fara!	*Buy bread!*
Pryna betrol!	*Buy petrol!*
Pryna lefrith!	*Buy milk!*
Pryna bapur newydd!	*Buy a newspaper!*

Sgwrs

Pennaeth:	Bore da, bawb. Croeso i'r cyfarfod. Croeso arbennig i Twm Tomos o swyddfa Abercastell.
Twm Tomos:	Diolch.
Pennaeth:	Dach chi wedi bod yn Swyddfa Caerheli o'r blaen, Twm?
Twm:	Naddo, erioed.
Pennaeth:	Twm, dyma Llinos, Llion, Ffion, Rhian, Ryan, Rhys, Rhodri a Rhiannon.
Pawb:	Helô, Twm.

Twm Tomos: Siaradwch yn araf os gwelwch chi'n dda. Dw i ddim yn medru cofio enwau pawb.

Pennaeth: Peidiwch â phoeni. Reit, mae gynnon ni broblem fawr. Dw i isio dechrau efo'r ffigyrau yma. Trowch eich cyfrifiaduron chi ymlaen. Edrychwch ar y graff.

Twm Tomos: Esgusodwch fi, dydy'r cyfrifiadur yma ddim yn gweithio.

Pennaeth: Wel, edrychwch ar y cyfrifiadur efo Llinos, 'ta.

Twm Tomos: Iawn, diolch.

Pennaeth: Reit, edrychwch ar y graff.

Twm Tomos: O diar, dw i ddim yn dallt graffiau'n dda iawn.

Pennaeth: Mae'n hawdd – mae 'na lai o werthu bob mis, yn arbennig ym mis Awst yn Abercastell. Deudwch wrthon ni be sy'n bod, Twm.

Twm Tomos: Wel, ro'n i ar fy mhen fy hun yn y swyddfa ym mis Awst. Roedd Siân yn sâl, mae Beti wedi cael babi ac roedd Gwyn yn gweithio yma.

Pennaeth: Yma yn swyddfa Caerheli. Pam?

Twm Tomos: Achos roeddech chi a deg o bobl o'r swyddfa yma ar y cwrs 'Ymlacio gyda loga' ar Ynys Madeira am fis.

Pennaeth: Dw i'n gweld. Wel, peidiwch â meddwl am ymlacio rŵan! Rhaid i ni weithio'n galed! Reit, amser paned dw i'n meddwl. Gwna baned i bawb, Ryan. Wedyn, dan ni angen trafod y parti Nadolig, Twm.

Darllen – Bwyd

Atebwch y cwestiynau efo'ch partner.

Y Gegin

Wrth yr eglwys, milltir o ganol y dre.

Y bwyd gorau o ffermydd lleol.

Ar agor:
11am-9pm (ar gau dydd Iau).

£20 am ddau gwrs.
neu
2 gwrs am £10 os dach chi'n bwyta cyn 6:30pm.

Llysiau'r Llan

Yng nghanol y dre, drws nesa i'r llyfrgell ar y stryd fawr.

Tŷ bwyta llysieuol.

Ar agor (Llun-Sadwrn):
10:00-8:00 y nos.

Dau gwrs am £8 (yn cynnwys diod ddi-alcohol).

Bwydlen arbennig i'r plant.

Pizzeria Cambria

Newydd agor!
Yn y Ganolfan Siopa yn Stryd y Llan.

Os dach chi'n hoffi bwyd yr Eidal dewch i flasu ein pizzas ni!

Popeth wedi ei goginio'n ffres gan ein cogydd ni, Giovanni Jones.
Pryd o fwyd i ddau: £9.
Ar agor bob dydd o 11am tan ganol nos.

Potel o win am ddim efo copi o'r hysbyseb yma.

Caffi'r Cwm

Gyferbyn â'r orsaf.

Ar agor 8am-8pm bob dydd.
Bwyd syml am bris rhesymol.
Dim byd yn costio mwy na £6!

Brecwast llawn ar gael trwy'r dydd am £3.50.

Te/coffi am ddim efo brecwast cyn 9 o'r gloch.

1. Pa dŷ bwyta ydy'r druta?

.....

2. Lle fasech chi'n medru bwyta ar ôl 10 o'r gloch y nos?

.....

3. Lle dach chi **ddim** yn medru bwyta ar ddydd Sul?

.....

4. Sut dach chi'n medru cael gwin am ddim?

.....

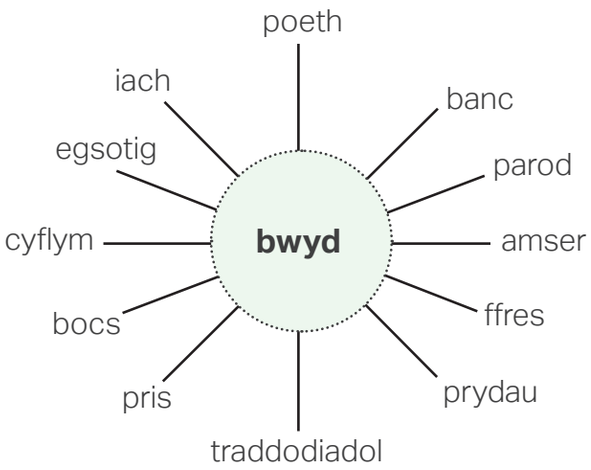
5. Sut dach chi'n medru cael te neu goffi am ddim?

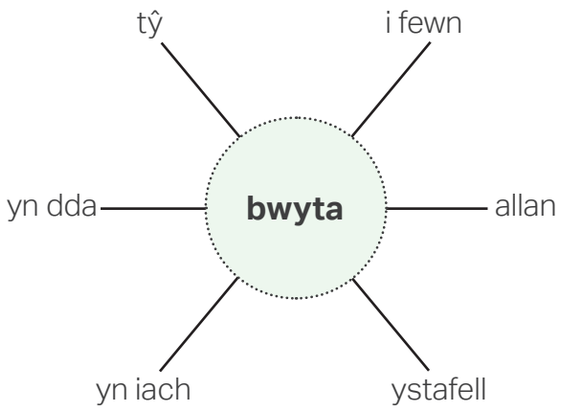
.....

Siaradwch

- I ba dŷ bwyta fasech chi'n mynd? Pam?
- I ba dŷ bwyta fasech chi ddim yn mynd? Pam?

Geirfa

Efo'ch partner, ysgrifennwch 6 brawddeg:

1. .....

2. .....

3. .....

4. .....

5. .....

6. .....

Siaradwch

- Be dach chi wedi ei fwyta heddiw?
- Be fyddwch chi'n ei fwyta yfory?
- Dach chi'n hoffi bwyta tu allan (picnic/barbeciw) neu dach chi'n hoffi bwyta tu mewn, yn y tŷ neu mewn tŷ bwyta?
- Be doeddech chi ddim yn hoffi ei fwyta pan oeddech chi'n blentyn? Dach chi'n bwyta'r bwyd yna rŵan?
- Tasech chi mewn tŷ bwyta rŵan, be fasech chi'n ei ddewis fel cwrs cynta, prif gwrs a phwdin?
- Disgrifiwch un pryd bwyd arbennig. Pam dach chi'n cofio'r pryd yna'n dda?

Gofynnwch i bawb am eu hoff dŷ bwyta nhw yn yr ardal. Oes gan y dosbarth hoff dŷ bwyta?

Enw	Hoff dŷ bwyta?	Pam?

Gwrando

Gwrandewch ar y negeseuon ac atebwch y cwestiynau:

Neges 1

Oddi wrth:_____ i: _____
Mae hi'n gweithio mewn _____
Mae goriad yr ystafell fawr yn _____
Mae angen prynu _____

Neges 2

Oddi wrth:_____ i: _____
Mae Dafydd wedi colli
_____
_____
_____

Neges 3

Oddi wrth:_____ i: _____
Mae hi'n byw yn _____
Mae hi isio _____
Mae hi'n gobeithio am _____

Neges 4

Oddi wrth:_____ i: _____
Mae hi isio iddo fo ddŵad â _____
a) _____
b) _____
c) _____

Neges 5

Oddi wrth:_____ i: _____
Mae o'n chwilio am berson i siarad ar Radio Cymru sy'n _____
a) _____
b) _____
c) _____

Robin Radio

a) Atebwch

I bwy mae Cwnstabl Jones yn gweithio?

.....

Be sy'n bwysig i chi ei gau, yn ôl Cwnstabl Jones?

.....

Lle yn y stryd dach chi angen parcio'r car?

.....

b) Gwrandewch am:

cyngor doeth iawn	*very wise advice*
dim byd gwerthfawr	*nothing valuable*
dwyn o dai	*stealing from houses*

c) Cyfieithwch:

Leave your mobile phone number.	.....
Make sure...	.....
on the way to work	.....

Help llaw

1. Yn yr uned yma, dan ni'n ymarfer patrwm ddysgon ni yn Uned 20 Mynediad.

I roi gorchymyn (*command*), dan ni'n ychwanegu'r terfyniad (*ending*) -**wch** (chi) neu -**a** (ti) fel arfer, e.e.

eistedd	eisteddwch	eistedda

2. Mae **mynd** a **dod** yn afreolaidd:

mynd	ewch	dos/cer
	Ewch allan!	Dos/Cer â'r ci am dro.
dod	dewch	tyrd
	Dewch yma.	Tyrd â gwobr raffl.
gwneud	gwnewch	gwna
	Gwnewch eich gorau.	Gwna dy waith cartre.

3. Mae **bod** ychydig yn wahanol hefyd:

bod	byddwch	bydd

4. Dan ni'n defnyddio **â** ar ôl **Peidiwch/Paid:**

Peidiwch â mynd. Paid â gadael.

Cofiwch y treiglad llaes (**+h**) ar ôl **t**, **c** a **p**:

Peidiwch â **ph**oeni/**ph**arcio. Paid â **ch**odi/**th**alu.

Mae **â** yn troi yn **ag** o flaen llafariaid (*vowels*):

Paid **ag** aros.

5. Mae **treiglad meddal** pan fydd enw'n dŵad yn syth ar ôl gorchymyn:

papur Pryna **b**apur.

tocyn Cymerwch **d**ocyn.

Commands 1

Commands 2

Uned 20 – Ydw! Oes! Do!

Nod yr uned hon ydy...
Ymarfer atebion. *Practising answers.*

Geirfa

atig(au)	*attic(s)*
coron(au)	*crown(s)*
gem(au)	*gem(s)*
lein(iau)	*line(s)*
seler(i)	*cellar(s)*
ystafell wydr (ystafelloedd gwydr)	*conservatory (conservatories)*

ar wahân (i)	*separate (to); apart (from)*

hwfro	*to hoover*
sychu	*to dry*
tacluso	*to tidy*

boeler(i)	*boiler(s)*
carped(i)	*carpet(s)*
dodrefn	*furniture*
dyfodol	*future*
ffermdy (ffermdai)	*farmhouse(s)*
glo	*coal*
gris(iau)	*step(s), stair(s)*
gwres canolog	*central heating*
meicrodon	*microwave*
newyddiadurwr (-wyr)	*journalist(s)*
olew	*oil*
to(eau)	*roof (roofs/rooves)*
trydanwr (-wyr)	*electrician(s)*
tŷ gwydr (tai gwydr)	*greenhouse(s)*

ar hyn o bryd	*at the moment*
ar-lein	*online*
fyny grisiau	*upstairs*
lawr grisiau	*downstairs*
uwchben	*above*
wrth ymyl	*near*

Geiriau pwysig i mi...

....

....

Atebion

Darllen

Wyt ti'n mwynhau darllen?	Ydw.
Oeddet ti'n mwynhau darllen pan oeddet ti'n blentyn?	O'n.
Fyddi di'n darllen yn ystod yr wythnos nesa?	Bydda.
Faset ti'n hoffi darllen mwy?	Baswn.
Wyt ti wedi darllen llyfr Cymraeg?	Do.
Ddarllenaist ti bapur newydd ddoe?	Do.

Efo'ch partner, ysgrifennwch chwe chwestiwn ar **siopa**, **chwaraeon** neu **gwyliau**.

1. ..... Ydw.

2. ..... O'n.

3. ..... Bydda

4. ..... Baswn.

5. ..... Do.

6. ..... Do.

Y Tywydd

Oes 'na law ar y ffordd?	Oes.
Ydy hi'n braf heddiw?	Ydy.
Oedd hi'n braf ddoe?	Oedd.
Fydd hi'n braf yfory?	Bydd.
Ydy hi wedi bwrw glaw heddiw?	Do.
Gyrhaeddodd y storm eich ardal chi?	Do.

Pwy fydd yn medru mynd i'r cyfarfod a phryd?
Partner A

Enw	heddiw	yfory
John	X	
Jac		
Mari	X	
Siân		X
Awen	X	

Partner B

Enw	**heddiw**	**yfory**
John		X
Jac	X	
Mari		X
Siân	X	
Awen		X

Oes/Ydy

Oes gynnoch chi goffi? Oes.
Ydy'r coffi'n gryf? Ydy.

Ysgrifennwch ddau gwestiwn fel hyn bob tro.

ystafell wydr

.....

.....

bwthyn

.....

.....

plant

.....

.....

brechdanau

.....

.....

Teithio

Dach chi'n mwynhau teithio?	Ydyn.
Oeddech chi'n mynd dramor pan oeddech chi'n blant?	Oedden.
Fyddwch chi'n mynd ar drên yr wythnos nesa?	Byddwn.
Fasech chi'n hoffi teithio mwy?	Basen.
Dach chi wedi bod ar feic modur?	Do.
Aethoch chi ar fws yr wythnos diwetha?	Do.

Plant

Ydy plant yn hoffi chwarae?	Ydyn.
Oedd plant yn arfer darllen mwy?	Oedden.
Fydd plant yn fwy heini yn y dyfodol?	Byddan.
Fasai plant yn hoffi mynd i'r ysgol ar fore Sadwrn?	Basen.

Tasech chi'n gofyn i gant o bobl roi ateb yn y categorïau yma, be fasen nhw'n ei ddweud? Be fasai'r ateb mwya poblogaidd?

lliw	
ffordd o deithio	
rhywbeth yn yr ystafell ymolchi	
rhywbeth sy'n dod mewn carton	
ffrwyth ar goeden	
rhywbeth sy'n dod mewn pâr	
rhywbeth yn y swyddfa bost	

Ymarfer

Cysylltwch y cwestiwn â'r ateb:

a.	John wyt ti?	**i.**	Wna i.
b.	Wnei di dacluso dy ystafell?	**ii.**	Bydda.
c.	Ga i gerdded ar y carped newydd?	**iii.**	Ydw.
ch.	Wyt ti ar-lein ar hyn o bryd?	**iv.**	Ia.
d.	Ydy'r plant yn cysgu fyny grisiau?	**v.**	Byddan.
dd.	Fyddwch chi'n codi arian i elusen?	**vi.**	Ydyn.
e.	Fasech chi'n byw dramor?	**vii.**	Cei.
f.	Fydd y staff yn anfon ebost?	**viii.**	Baswn.

Nesa, ysgrifennwch gwestiynau:

1. ..... Oes.

2. ..... Ydy.

3. ..... Cewch.

4. ..... Wna i.

5. ..... Bydda.

Ymatebion

Mae hi'n braf.	Ydy, wir.
Mae hi'n oer.	Ydy, wir.
Mae hi'n stormus.	Ydy, wir.
Mae hi'n niwlog.	Ydy, wir.
Mae 'na fwyd ar ôl.	Oes.
Mae 'na ddigon o fwyd ar ôl.	Oes.
Mae 'na ormod o fwyd ar ôl.	Oes.
Mae 'na ychydig o fwyd ar ôl.	Oes.
Mae o'n goffi cryf.	.....
Mae 'na goffi cryf yn y siop yma.	.....
Mae 'na eli haul yn y bag.	.....
Mae'r eli haul dros y brechdanau.	.....
Mae'r fferm yn hen iawn.	.....
Mae 'na fferm hyfryd yn yr ardal.	.....
Mae o'n feddyg da.	.....
Mae 'na feddyg da iawn yn y pentre.	.....

Sgwrs 1

A: Mae gen i newyddion.

B: .....? Be?

A: Dw i'n symud i Aberystwyth.

B: Aberystwyth! Waw! Wyt ti wedi cael swydd newydd?

A: ....., dw i wedi cael swydd newydd yn y Llyfrgell Genedlaethol.

B: Llongyfarchiadau!

A: Diolch. Dw wrth fy modd efo Aberystwyth. Mi fydda i'n byw wrth ymyl y môr.

B: Wyt ti wedi cael rhywle i fyw?

A: ....., dw i wedi prynu tŷ.

B: Fydd rhaid i ti wneud llawer o waith ar y tŷ?

A: ....., dim ond prynu carpedi newydd.

B: Wel, dw i'n edrych ymlaen at gael gwahoddiad i ddod i aros, 'ta.

A: Wrth gwrs.

Sgwrs 2

A: Mae hi'n oer y bore 'ma!

B: Be sy'n bod? O na, dydy'r gwres canolog ddim yn gweithio! Fydda i ddim yn medru cael cawod.

A: ..... 'r olew wedi gorffen?

B: ....., ond mae'r boeler yn oer.

A: Mi fydd rhaid i mi ffonio'r plymwr.

B: ..... Pob lwc – mi fydd pawb isio plymwr heddiw – ac mae hi'n bwrw eira!

A: ....., yn drwm erbyn hyn. O wel, does dim rhaid i mi gael cawod achos fydda i ddim yn medru mynd i'r gwaith.

B: ..... Rwyt ti'n medru hwfro'r tŷ. Mae'n ofnadwy yma.

A: ..... .

Darllen

Efo'ch partner, atebwch y cwestiynau:

Bryn Awel, Ffordd y Mynydd

Hen dŷ fferm,
tua phum milltir o Lanaber.

Dwy ystafell wely,
ystafell fyw, cegin,
dim ystafell ymolchi ar hyn o bryd.

Gardd fawr yn y cefn.

Rhaid cael ffenestri newydd cyn symud i mewn.

Pris: £95,000

5, Stryd yr Eglwys

Tŷ modern:
popeth yn barod, a dim gwaith i'w wneud.

Dwy ystafell wely, ystafell ymolchi, ystafell fyw fawr, cegin fodern, swyddfa, ystafell deledu.

Digon o le i barcio.

Gardd fach yn y blaen. Dim ond 2 filltir o'r dre.

Pris: £200,000

Golwg y Mynydd

Tŷ newydd, ugain milltir o'r dre.

Chwech ystafell wely, cegin fodern, ystafell fyw, gardd fach.

Garej newydd.

Pris: £158,000
(yn cynnwys carpedi a llenni)

Angen to newydd cyn symud i mewn.

28, Y Stryd Fawr

Fflat fach, un ystafell wely uwchben Caffi Dewi.
Pum munud o gerdded i ganol tre Llanaber.

Patio bach yn y cefn.

Rhaid aros nes i'r tenant gael lle newydd.

Yn addas fel cartre cynta.
Pris: £65,000

1. Pa un ydy'r tŷ druta?

.....

2. Pa un ydy'r tŷ agosa i'r dre?

.....

3. Tasech chi isio tyfu llysiau, pa dŷ fasai'r dewis gorau? Pam?

.....

4. Pam fasai teulu mawr isio prynu Golwg y Mynydd?

.....

5. Tasech chi isio symud i fewn yn gyflym, pa dŷ fasai'n rhaid i chi ei ddewis? Pam?

.....

6. Pa dŷ fasech chi'n ei brynu? Pam?

.....

7. Pa dŷ fasech chi ddim yn ei brynu? Pam?

.....

Y Tŷ

tŷ teras

tŷ pâr

tŷ ar wahân

Edrychwch ar y cwmwl geiriau ac ysgrifennwch bum brawddeg yn defnyddio o leia un gair o'r cwmwl ym mhob brawddeg.

1. .....

2. .....

3. .....

4. .....

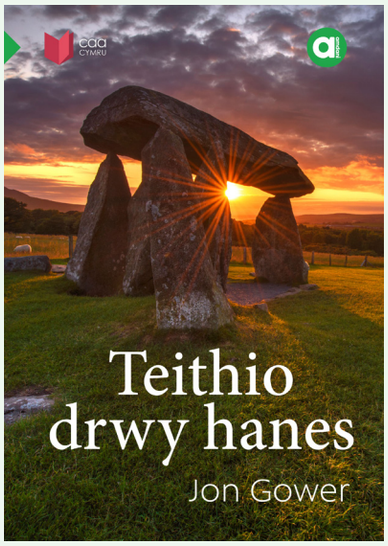
5. .....

Siaradwch

- Pryd wnaethoch chi symud i'ch cartref presennol chi? O le?
- Disgrifiwch eich tŷ chi, e.e. pa fath o dŷ ydy o, faint o ystafelloedd i fyny'r grisiau a lawr grisiau, eich gardd chi.
- Pa fath o wres canolog sgynnoch chi? Dach chi'n sychu dillad yn y tŷ neu ar lein ddillad yn yr ardd?
- Pa un ydy eich hoff ystafell chi yn y tŷ? Pam?
- Oes gynnoch chi atig? Os oes, be sy yn yr atig?
- Tasech chi'n medru newid un peth am eich tŷ chi, beth fasech chi'n hoffi ei wneud?
- Oes rhaid i chi wneud gwaith ar y tŷ eleni, e.e. addurno, adeiladu?
- Dach chi'n meddwl byddwch chi'n symud yn y deg mlynedd nesa? Pam? I le?

Dach chi rŵan yn medru darllen ***Teithio drwy Hanes*** gan Jon Gower (CAA). Dach chi'n medru prynu'r llyfr yn eich siop Gymraeg leol chi, neu ar www.gwales.com.

Mae'r newyddiadurwr Simon Jenkins yn disgrifio Erddig fel 'gem fawr yng nghoron tai cefn gwlad Cymru'. Dydy Erddig ddim mor drawiadol â Chastell Powis. Dydy e ddim mor gyffrous â gwylio tân gwyllt yng Nghastell Caerdydd. Beth sydd yn Erddig ydy'r teimlad bod pobl go iawn wedi byw yma. Mae'r hanes yn dod yn fyw i ymwelwyr.

Help llaw

1. Mae brawddegau yn Gymraeg fel arfer yn dechrau efo berf (*verb*). Rhaid i chi wrando'n ofalus ar y ferf i wybod sut i ateb, e.e.

Ydy o'n mynd?	**Ydy/Nac ydy.**
Fyddwch chi'n mynd?	**Bydda/Na fydda.**
Fasen nhw'n gofyn?	**Basen/Na fasen.**

Do ydy'r ateb i bob cwestiwn yn y gorffennol cryno (*concise past*).

Est ti?	**Do/Naddo.**
Glywodd hi?	**Do/Naddo.**
Welon nhw?	**Do/Naddo.**

Oes yn y cwestiwn = **Oes** yn yr ateb.

2. *If there is any part of speech apart from a verb at the beginning of a question, then this is considered emphatic and the answer is* **Ia/Naci/Na**.

Siân wyt ti?	**Ia/Naci.**
Brawd Siân wyt ti?	**Ia/Naci.**

3. *We also respond with an answer to statements*. Uned 20 *concentrates on* **Ydy** *and* **Oes. Ydy** *is definite and* **Oes** *is indefinite*.

Mae'r coffi yn gryf. (*The coffee is strong.*)	**Ydy.**
Mae 'na goffi cryf yn y caffi. (*There is strong coffee in the cafe.*)	**Oes.**
Mae hi'n stormus. (*It is stormy.*)	**Ydy.**
Mae 'na storm ar y ffordd. (*There is a storm on the way.*)	**Oes.**

Robin Radio

a) Atebwch:

Lle mae Anti Mair wedi bod? .....

Pryd fydd Anti Mair ar y rhaglen? .....

Be ydy cyfeiriad ebost Robin? .....

b) Gwrandewch am:

ar ôl y daith	*after the journey*
ei thaith ddiweddara	*her latest journey*
Does 'na ddim byd arall.	*There is nothing else.*

c) Cyfieithwch:

I'll drive to the airport. .....

I'll ask the questions. .....

I'll look forward to hearing the questions. .....

Uned 21 – Gwyliau

Nod yr uned hon ydy...
Adolygu ac ymestyn *Revision and extension*

Geirfa

antur	*adventure*
cymdeithas rieni	*parents' association*
sbectol haul	*sunglasses*
twristiaeth	*tourism*
ysgol fabanod	*infant school*

clirio	*to clear*
cyhoeddi	*to announce*

ar fai	*to blame; at fault*

adroddiad(au)	*report(s)*
cyhoeddiad(au)	*announcement(s)*
dyffryn(noedd)	*valley(s)*
niwl(oedd)	*fog(s), mist(s)*
swyddog(ion)	*officer(s)*
sychwr gwallt	*hair dryer*

anturus	*adventurous*
bodlon	*willing; contented, satisfied*
canolog	*central*
coll	*lost*
gwag	*empty*
hen ffasiwn	*old-fashioned*
naturiol	*natural*
ychwanegol	*additional*

Geiriau pwysig i mi...

....

....

....

Adolygu – Gêm o Gardiau

				
A	Pa mor bell dach chi'n byw o'r dosbarth?	Be fyddwch chi'n ei ddathlu nesa?	Cymharwch ddau fis. (Defnyddiwch -**ach**)	Deudwch rywbeth am eich cymdogion chi.
2	Be dach chi'n hoffi ei fwyta amser brecwast?	Cymharwch y tywydd heddiw a ddoe.	Pa mor hen ydy eich car chi?	Be dach chi'n ei fwynhau am y Nadolig?
3	Pa fis ydy'r gwlypa yng Nghymru?	Pa un ydy eich hoff ffilm chi?	Pa fwyd dach chi ddim yn ei hoffi?	Be ydy enw'r gwesty druta yn yr ardal?
4	Pwy ydy eich hoff ganwr/gantores chi?	Be ydy'ch enw llawn chi?	Deudwch rywbeth am eich tŷ chi pan oeddech chi'n blentyn.	Pwy ydy'r fenga yn eich teulu chi?
5	Be ydy'r peth anodda am ddysgu Cymraeg?	Be dach chi'n hoffi ei goginio?	Be ydy'r rhaglen deledu orau ar hyn o bryd?	Be ydy'ch cyfenw chi?
6	Pa mor hir ydy eich taith chi i'r dosbarth? (amser)	Pa mor braf oedd hi ddoe?	Pa fis ydy'r oera yng Nghymru?	Oes 'na anifail dach chi ddim yn ei hoffi?
7	Pa waith yn y tŷ dach chi ddim yn ei hoffi o gwbl?	Be oedd eich cyfenw chi pan gaethoch chi eich geni?	Be wnaethoch chi nos Sadwrn?	Cymharwch ddwy dref. (prysur)
8	Cymharwch ddwy siop. (drud)	Dach chi'n hoffi dathlu Nos Galan? Pam?/Pam ddim?	Pwy ydy'r person mwya doniol ar y teledu?	Deudwch rywbeth am eich tŷ chi.
9	Be doeddech chi ddim yn hoffi ei fwyta pan oeddech chi'n blentyn?	Cymharwch ddau fwyd. (blasus)	Be wnaethoch chi ddathlu ddiwetha?	Pa mor brysur fyddwch chi penwythnos yma/nesa?
10	Pa fath o gerddoriaeth dach chi ddim yn ei hoffi?	Ym mha fis mae eich pen-blwydd chi?	Pa un ydy eich hoff dŷ bwyta chi?	Pa ddiod dach chi ddim yn ei hoffi?
Jac	Pwy ydy'r hyna yn eich teulu chi?	Be dach chi ddim yn ei fwynhau am y Nadolig?	Pa fath o raglenni teledu dach chi ddim yn eu hoffi?	Deudwch rywbeth am eich hoff le chi yn yr ardal.
Brenhines	Be ydy'r peth pwysica wrth ddysgu Cymraeg?	Deudwch rywbeth am eich tŷ diwetha chi.	Pwy ydy'r person prysura dach chi'n nabod?	Pa mor bell ydy'r orsaf drenau agosa o'ch tŷ chi?
Brenin	Pryd dach chi hapusa?	Pa mor braf oedd hi mis Awst diwetha?	Pryd siaradoch chi efo'r cymdogion ddiwetha?	Pa mor brysur oeddech chi penwythnos diwetha?

Adolygu – Gwrando, darllen ac ynganu

Gwrandewch ar y cyhoeddiadau. (Dach chi'n medru eu darllen nhw yr un pryd.) Lle fasech chi'n eu clywed nhw?

1. .....

2. .....

3. .....

4. .....

5. .....

6. .....

Efo'ch partner, darllenwch yn uchel:

1. Diolch i bawb am ddŵad heno. Fy enw i ydy Carwyn Cartwright. Dan ni'n mynd i drafod y ffordd osgoi newydd. Y person cynta i siarad ydy Geraint Griffiths o'r cyngor cymuned.

2. Digwyddodd protest y tu allan i Neuadd y Sir heddiw. Roedd pum deg o blant a rhieni'n anghytuno efo penderfyniad y Cyngor i gau ysgol gynradd Coed-y-Glyn ym mis Medi. Mi ddeudodd Mrs Mari Morgan, o'r gymdeithas rieni, fod y Cyngor ar fai yn cau ysgol mor dda, efo llawer mwy o blant yn barod i ddechrau yn yr ysgol y flwyddyn nesa.

3. Y trên nesa i gyrraedd ydy'r gwasanaeth saith munud wedi wyth i Gaergybi, yn galw yn Wrecsam, Caer, Prestatyn, y Rhyl, Cyffordd Llandudno a Bangor. Mi fydd y trên yn cyrraedd Caergybi am hanner dydd. Cymerwch ofal wrth fynd ar y trên, mae bwlch rhwng y trên a'r platfform.

4. Dyma'r bwletin tywydd. Mi fydd hi'n oerach heddiw na ddoe, ac yn fwy gwyntog. Ond mae'r niwl wedi clirio dros nos ac mi fydd 'na ddigon o haul, efo'r tymheredd yn cyrraedd un deg saith gradd. Mwynhewch y penwythnos!

5. Mi fydd y ddrama 'Y Dyffryn Du' yn dechrau mewn pum munud, felly wnewch chi gymryd eich seddau chi, os gwelwch yn dda? Diffoddwch eich ffonau symudol cyn mynd i mewn. Diolch.

6. Tawelwch, os gwelwch chi'n dda. Y person nesa i ganu ydy Ffion Philips o Ffostrasol. Mae Ffion yn mynd i ganu 'Ffal-di-ral-di-ral'. Diolch yn fawr. Ydy'r beirniad yn barod? Caewch y drysau, os gwelwch chi'n dda.

Adolygu – Llenwi bylchau

Efo'ch partner, llenwch y bylchau:

1. Mae hi'n ..... (oer) heddiw na ddoe.

2. Lle .....'r cyfarfod heno?

3. Pa mor ..... ydy'r plentyn? Pedair troedfedd, dwy fodfedd.

4. Pwy ..... tiwtor eich cwrs chi?

5. ..... (aros) os gwelwch chi'n dda!

6. Pwy ..... gweithio yn y banc bwyd heddiw?

7. Caffi Coch ydy'r caffi ..... (da) yn y dre.

8. ..... ! (brysio) Mi fydd dy fws di yma mewn 5 munud!

9. Faint o'r gloch ..... ddrama'n gorffen?

10. Be ..... bod?

11. Gawn ni ofyn cwestiwn? (✓) .....

12. Wyt ti'n mwynhau'r gwyliau? (✗) .....

Gwyliau

Baled y Bagiau Coll – Mae Gareth, Ann a Geraint yn cyfarfod ym maes awyr Caerdydd.

Dyma Ann o Aberdyfi,
Mae ei ches yn Lanzarote,
Efo Gareth o Gaerffili,
Mae ei fagiau yn Alicante.
Ond mae Geraint o Gaergybi
Wedi colli pawb o'r teulu:
Er ei fod o'n ôl yng Nghymru,
Mae pawb arall yn Miami!

Efo'ch partner, atebwch y cwestiynau:
Pwy sy wedi colli dillad?

.....

Be mae Gareth wedi ei golli?

.....

Pwy sy'n byw bella o Gaerdydd?

.....

Pwy sy'n byw agosa i Gaerdydd?

.....

Siaradwch

• Dach chi wedi colli rhywbeth ar wyliau?

Gwylio 1

Rhowch ✓o dan bob un o'r gweithgareddau sy'n digwydd yng Nglan-llyn.

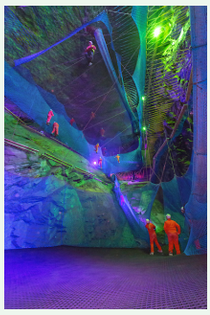
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Siaradwch

- Be fasech chi'n hoffi ei wneud yng Nglan-llyn?
- Be fasech chi ddim yn hoffi ei wneud?

Sgwrs – Yn y ganolfan dwristiaeth

Swyddog y Ganolfan: Bore da, croeso i Aber-pwll.

Berwyn Blin: Bore da, dan ni yma ar wyliau am bythefnos.

Swyddog y Ganolfan: Da iawn. Lle dach chi'n aros?

Berwyn: Yn y parc carafanau ar y bryn.

Swyddog y Ganolfan: Braf iawn! Dach chi'n gweld y môr o'r garafán?

Berwyn: Nac ydan, dydy'r niwl ddim wedi clirio o gwbl.

Swyddog y Ganolfan: Beth bynnag, sut dw i'n medru eich helpu chi?

Berwyn: Be dw i'n medru ei wneud efo'r teulu yma yn Aber-pwll?

Swyddog y Ganolfan: Mae 'na draeth enwog iawn yma, wrth gwrs, efo lle braf iawn i nofio.

Berwyn: Dw i ddim yn hoff o nofio yn y glaw. Oes 'na bwll nofio yma?

Swyddog y Ganolfan: Wel, nac oes, ond mae 'na bwll padlo ar y prom.

Berwyn: Dw i ddim yn licio padlo yn y glaw chwaith. Oes 'na sinema yma?

Swyddog y Ganolfan: Nac oes, ond dach chi'n medru benthyg DVDs o'r llyfrgell.

Berwyn: DVDs? Am hen ffasiwn! Oes 'na dafarn dda yn y pentre?

Swyddog y Ganolfan: Oes wir, y Llew Gwyn, efo bwyd blasus iawn.

Berwyn: O na, dw i wedi bod yna, doedden nhw ddim yn hoffi'r ci.

Swyddog y Ganolfan: Dach chi'n medru bwyta efo'r ci yn yr ardd gwrw.

Berwyn: Dw i ddim yn hoffi bwyta tu allan yn y glaw chwaith.

Swyddog y Ganolfan: Dach chi isio map efo llefydd picnic da yn yr ardal?

Berwyn: Nac oes, wir! Dw i ddim yn dŵad i Aber-pwll ym mis Tachwedd eto!

Darllen

Efo'ch partner, darllenwch yr hysbysebion gwyliau ac atebwch y cwestiynau:

Llundain

2-4 Hydref
Dwy noson yng ngwesty'r Hilton yng nghanol y ddinas.
Sioe nos Sadwrn.
£205
(ddim yn cynnwys brecwast, ond mae ar gael am £9.50).

Caerdydd

22-25 Hydref
(hanner tymor yr ysgol).
Aros am dair noson yng ngwesty'r Angel yng nghanol y ddinas
(gwely a brecwast).

Tocynnau ar gael i weld sioe yng Nghanolfan y Mileniwm
(cost tocyn yn ychwanegol)
£210.

Stratford-Upon-Avon

5-8 Tachwedd
Nos lau, nos Wener a nos Sadwrn mewn gwesty pedair seren ychydig tu allan i'r dre.
Bws i'r theatr
£175
(gan gynnwys tocyn i'r theatr).

Paris

8-12 Tachwedd
Gwesty dwy seren yng nghanol Paris am bedair noson.

Taith diwrnod i barc Eurodisney
£199
(gan gynnwys gwely, brecwast, cinio a thocyn i Eurodisney).

1. Pa un ydy'r gwyliau hira?

.....

2. Pa wyliau fasai'n gyfleus i deulu efo plant? Pam?

.....

.....

3. Pa westy sy ddim yn ganolog?

.....

4. I gael be fasai'n rhaid i chi dalu mwy

a) yng Nghaerdydd?:

.....

b) yn Llundain?:

.....

Siaradwch

- Dach chi wedi bod yn Llundain, Paris neu Stratford-upon-Avon?
- Be oeddech chi'n feddwl o'r llefydd yma?
- Pa un o'r gwyliau sy'n apelio atoch chi? Pam?
- Pa un o'r gwyliau sy ddim yn apelio atoch chi? Pam?

Gwylio 2

Gwyliwch y siaradwyr yn siarad am le maen nhw'n hoffi mynd ar wyliau.
Ysgrifennwch ddwy ffaith am dri o'r bobol.

1. Enw: .....

a) .....

b) .....

2. Enw: .....

a) .....

b) .....

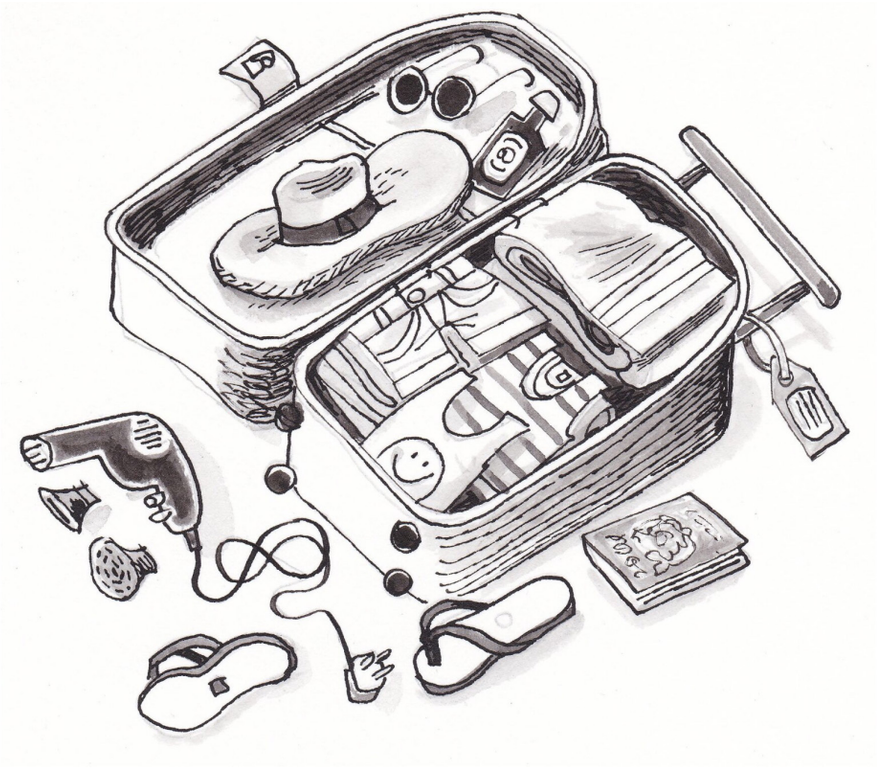
3. Enw: .....

a) .....

b) .....

Gwyliau

Efo'ch partner, deudwch be sy yn y ces.

Siaradwch

Mi fydd eich tiwtor chi'n gofyn i chi ddysgu un o'r cwestiynau yma. Gofynnwch y cwestiwn i bawb yn y dosbarth.

- Faint o'r pethau yma sy yn eich ces chi fel arfer?
- Be sy bob amser yn eich ces chi?
- Lle aethoch chi ar eich gwyliau diwetha?
- Lle fyddwch chi'n mynd ar eich gwyliau nesa?
- Disgrifiwch y lle mwya diddorol dach chi wedi bod.
- Lle mae'r lle prysura dach chi wedi bod?
- Lle fasech chi'n hoffi mynd ar wyliau yn y dyfodol?
- Dach chi'n hoffi mynd ar wyliau i lefydd newydd, neu dach chi'n hoffi mynd yn ôl i'r un llefydd?

Gwrando

Gwrandewch ar yr eitem ac atebwch y cwestiynau:

1. Mae Hanna isio i bobl eraill...
a. siarad amdani hi.
b. aros adre.
c. edrych ar y teledu.
ch. ddŵad i chwarae bingo.

2. Erbyn hyn, mae hi'n mynd i'r bingo...
a. bob nos.
b. efo hen ffrind.
c. i chwilio am ŵr.
ch. ar ei phen ei hun.

3. Mae Hanna wedi ennill...
a. potel o siampên.
b. dim byd.
c. gwyliau yn Fflorida.
ch. llawer o bres.

4. Yn y briodas, roedd...
a. teulu a ffrindiau.
b. ffrindiau o'r bingo.
c. gweithwyr o'r ysbyty.
ch. cacen arbennig.

5. Dydy John ddim yn mynd i'r bingo achos...
a. mae o'n casáu bingo.
b. mae o yn y gwaith.
c. mae o'n chwarae golff.
ch. does gynnyn nhw ddim pres.

6. Mae'r bingo yn Aberefail...
a. ddwywaith yr wythnos.
b. bob nos.
c. ar y penwythnos.
ch. dair gwaith yr wythnos.

Robin Radio

a) Atebwch:

Pwy ydy Alejandro? .....
Be fydd gwaith Alejandro? .....
Pa mor hir oedd gwyliau Anti Mair? .....

b) Gwrandewch am:

Dach chi'n ôl i aros?	*Are you back to stay?*
ambell waith	*sometimes*
ar ôl yr holl deithio	*after all the travelling*

c) Cyfieithwch:

We must live somewhere. .....
We enjoy travelling a lot. .....
So, where was the best country? .....

Revision 4

Uned 22 – Mi ddylet ti fynd!

Nod yr uned hon ydy...

Dysgu sut i gynghori *Learning how to give advice* (mi ddylwn i, mi ddylet ti, mi ddylai fo, mi ddylai hi, mi ddylen ni, mi ddylech, mi ddylen nhw)

Geirfa

cadwyn(i)	*chain(s)*
ffi(oedd)	*fee(s)*
jar(iau)	*jar(s)*
prifddinas(oedd)	*capital city (-ies)*
siwt(iau)	*suit(s)*
sliper(i)	*slipper(s)*

canslo	*to cancel*
cloi	*to lock*
cwyno	*to complain*
dilyn	*to follow*
gwella	*to get better, to improve*
llogi	*to hire*

angladd(au)	*funeral(s)*
castell neidio	*bouncy castle*
clustdlws (clustdlysau)	*earring(s)*
drôr (droriau)	*drawer(s)*
gemwaith	*jewellery*
gwydr(au)	*glass(es)*
gwydraid	*glassful*
pen-blwydd priodas	*wedding anniversary*
rhiwbob	*rhubarb*

arian	*silver*

cofion	*regards*
er enghraifft	*for example*
rhag ofn	*just in case*

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dach chi'n cofio...?

Mi fas**wn** i'n hoffi mynd i'r Eidal.
Fas**et** ti'n medru gwarchod y plant heno?
Mi fas**ai** Sam yn deud.
Mi fas**en** ni'n dewis te.
Mi fas**ech** chi'n medru aros mewn bwthyn.
Mi fas**en** nhw'n dewis coffi.

Dydd Sul...

Mi ddylwn i smwddio.	*I should do the ironing.*
Mi ddylwn i hwfro.	*I should hoover.*
Mi ddylwn i olchi'r car.	*I should wash the car.*
Mi ddylwn i dorri'r lawnt.	*I should cut the lawn.*

Be ddylet ti wneud heno?	*What should you do tonight?*
Be ddylet ti wneud yfory?	*What should you do tomorrow?*
Be ddylet ti wneud dros y penwythnos?	*What should you do over the weekend?*
Be ddylet ti wneud yr wythnos nesa?	*What should you do next week?*

Enw	**yfory**	**dydd Sul**	**nos Sul**	**yr wythnos nesa**

Mi ddylai Sam gloi'r drws.	*Sam should lock the door.*
Mi ddylai fo olchi'r llestri.	*He should wash the dishes.*
Mi ddylai hi olchi'r car.	*She should wash the car.*
Mi ddylai'r plant gerdded i'r ysgol.	*The children should walk to school.*

Mi ddylen ni helpu.	*We should help.*
Mi ddylen ni adael.	*We should leave.*
Mi ddylen nhw adael.	*They should leave.*
Mi ddylen nhw aros.	*They should stay.*

Os dach chi isio gwella eich Cymraeg chi:

Mi ddylech chi wylio mwy o S4C.	*You should watch more S4C.*
Mi ddylech chi wrando mwy ar Radio Cymru.	*You should listen more to Radio Cymru.*
Mi ddylech chi wylio llai o ffilmiau.	*You should watch fewer films.*
Mi ddylech chi wrando llai ar Radio Un.	*You should listen less to Radio One.*

Cynghori

Dan ni'n newydd i'r ardal –

Lle ddylen ni fynd i brynu petrol? Mi ddylech chi fynd i Garej Gareth.

Lle ddylen ni fynd i ymarfer Cymraeg? .....

Lle ddylen ni fynd am dro yn yr ardal? .....

Lle ddylen ni fynd i weld ffilm? .....

Lle ddylen ni fynd i gael pryd o fwyd da? .....

Lle ddylen ni fynd i gael coffi da? .....

Lle ddylen ni fynd i brynu llysiau? .....

Lle ddylen ni fynd i dorri ein gwallt ni? .....

Lle ddylen ni fynd i drwsio'r car? .....

Lle ddylwn i fynd?

Enw	ymarfer Cymraeg	mynd am dro	cael pryd blasus o fwyd	prynu llysiau	torri gwallt

Prynu anrheg

Be ddylech chi brynu yn anrheg

a) i'r tiwtor?
b) i nain? (85 oed)
c) i Tomos? (6 oed)
ch) i'r gath
d) i berson enwog?

Y Negyddol

Ddylwn i ddim mynd allan heno.	*I shouldn't go out tonight.*
Ddylwn i ddim gwario gormod dros y penwythnos.	*I shouldn't spend too much over the weekend.*
Ddylwn i ddim mynd i'r dafarn wythnos nesa.	*I shouldn't go to the pub next week.*
Ddylwn i ddim gweithio ar wyliau.	*I shouldn't work on holidays.*

Edrychwch ar y rhestr isod ac ysgrifennwch bob un yn y golofn **Mi ddylwn i** neu **Ddylwn i ddim:**

anfon llawer o gardiau Nadolig
diffodd y golau pan dw i'n gadael ystafell
taflu bwyd i'r bin
gwneud mwy o ymarfer corff
smwddio yn fwy aml
codi'n gynnar ar ddydd Sadwrn
bwydo'r adar yn y gaea
ebostio ffrindiau yn lle ffonio
torheulo
ffrio bwyd
siarad Cymraeg tu allan i'r dosbarth
bwyta llai o gig

Mi ddylwn i ...	Ddylwn i ddim ...

Atebion

Ddylwn i fynd adre rŵan?	Dylet!	Na ddylet!
Ddylet ti fynd adre rŵan?	Dylwn!	Na ddylwn!
Ddylai Sam fynd adre rŵan?	Dylai!	Na ddylai!
Ddylen ni fynd adre rŵan?	Dylen!/Dylech!	Na ddylen!/Na ddylech!
Ddylech chi fynd adre rŵan?	Dylwn!/Dylen!	Na ddylwn!/Na ddylen!
Ddylen nhw fynd adre rŵan?	Dylen!	Na ddylen!

bwyta cacen hufen arall	cael gwydraid arall o win	cyrraedd y dosbarth yn hwyr
gofyn cwestiwn i'r tiwtor	prynu cyrri bob nos Sadwrn	ateb y ffôn symudol yn y cyfarfod
edrych ar y we bob pum munud	cofio gwneud y gwaith cartre	dal y bws adre
gyrru i siop y gornel	cwyno am y gwaith	edrych ar S4C
nofio yn y môr ym mis Chwefror	rhoi chwe siwgr yn y coffi	gyrru'n gyflym drwy'r pentre

Gwrando

Neges 1

Oddi wrth: ..... i: .....

Bydd y Cwrs Coginio'n dechrau .....

Mi ddylai hi ddod â .....

Rhaid talu'r ffi .....

Neges 2

Oddi wrth: ..... i: .....

Mae'r trên yn .....

Mi ddylai fo roi .....

.....

Rhaid iddo fo gofio .....

.....

Neges 3

Oddi wrth: ..... i: .....

Mi fydd y tacsi'n dŵad .....

Mi ddylai hi roi'r goriad .....

.....

Rhaid iddi hi bacio .....

.....

Sgwrs

Fo: Ddylwn i brynu'r rhain?

Hi: Na ddylet, wir! Mae gen ti ddigon o esgidiau du yn barod.

Fo: Be am y crys 'ma?

Hi: Faint o grysau gwyn plaen sy gen ti yn barod? Ddylet ti ddim prynu un arall.

Fo: Mi fasai hi'n neis cael un newydd....

Hi: Ddylen ni ddim gwario gormod o bres, cofia am y gwyliau yn y Seychelles!

Fo: Rwyt ti'n iawn, mae'n siŵr. Ond rhaid i mi gael tei newydd. Be am hwn?

Hi: Ych a fi! Dw i ddim yn hoffi'r lliw arian o gwbl.

Fo: Pa liw ddylwn i gael, 'ta?

Hi: Oren!

Fo: Oren? Ond dw i ddim yn hoffi oren.

Hi: Mi fydd oren yn edrych yn dda.

Fo: Mi ddylwn i gael siwt newydd, beth bynnag.

Hi: Dylet, wrth gwrs, cariad. Mi ddylet ti a dy frawd logi siwt o siop Trefor Davies.

Fo: Ond...

Hi: Meddylia am y gwyliau yn y Seychelles!

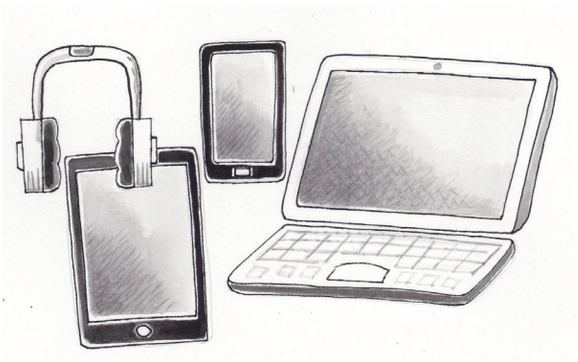
Fo: O'r gorau. Ond ga i ofyn un cwestiwn?

Hi: Cei, wrth gwrs.

Fo: Faint fydd cost dy ffrog briodas di?

Hi: Hm...

Siaradwch

Dan ni wedi siarad am lawer o bethau yn y cwrs Sylfaen.
Efo'ch partner, meddyliwch am frawddeg am y pynciau yma.
Defnyddiwch **Mi ddylwn i** neu **Ddylwn i ddim**.

Bwyd .....

Cymdogion .....

Darllen .....

Siopa .....

Gwaith .....

Teithio .....

Technoleg .....

Y tŷ .....

Teulu/Ffrindiau .....

Y flwyddyn nesa .....

Y penwythnos nesa .....

Siaradwch – Dillad

Efo'ch partner, ysgrifennwch o leia chwe gair ar y pwnc **dillad**.

Dach chi'n dilyn y ffasiwn?

- Be sy bob amser yn eich cwpwrdd dillad/drôr chi?
- Oes gynnoch chi hoff ddillad?
- Oes 'na unrhyw ddillad dach chi ddim yn hoffi eu gwisgo?
- Dach chi'n hoffi gwisgo crys a thei/ffrog smart?
- Dach chi'n gwisgo gemwaith, er enghraifft cadwyn neu glustdlysau?
- Be ydy eich hoff liw chi? Dach chi'n gwisgo'r lliw yna'n aml? Dach chi'n gwisgo'r lliw yna heddiw?
- Be oedd lliw eich gwisg ysgol chi? Dach chi'n hoffi gwisgo'r lliw(iau) yna erbyn hyn?

Be ddylech chi wisgo i fynd i:

- gyfarfod efo'r rheolwr banc?
- cyfweliad i fod mewn cwmni dawns?
- parti pen-blwydd plentyn bach mewn canolfan hamdden efo castell neidio?
- priodas?
- angladd?
- noson mewn clwb nos?

Robin Radio

a) Atebwch:

Pam doedd Carys ddim angen car yn y brifddinas?

.....

Pam mae Carys isio dysgu gyrru rŵan?

.....

Be ydy cyfeiriad ebost Gari?

.....

b) Gwrandewch am:

fel mae'n digwydd	*as it happens*
i fod i	*supposed to*
yr unig un	*the only one*

c) Cyfieithwch:

The buses and trains were excellent. .....

You must learn to drive at once. .....

the first time .....

Help llaw

1. Dyma'r patrwm yn llawn:

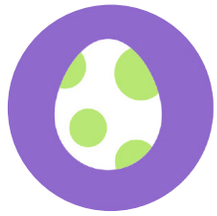
	Negyddol	**Cwestiwn**	**Ateb**
Mi ddylwn i	Ddylwn i ddim	Ddylwn i?	Dylwn/Na ddylwn
Mi ddylet ti	Ddylet ti ddim	Ddylet ti?	Dylet/Na ddylet
Mi ddylai fo/hi	Ddylai fo/hi ddim	Ddylai fo/hi?	Dylai/Na ddylai
Mi ddylen ni	Ddylen ni ddim	Ddylen ni?	Dylen/Na ddylen
Mi ddylech chi	Ddylech chi ddim	Ddylech chi?	Dylech/Na ddylech
Mi ddylen nhw	Ddylen nhw ddim	Ddylen nhw?	Dylen/Na ddylen

2. Mae 'na dreiglad meddal ar ôl y person: Mi ddylwn i **f**ynd.
Ddylwn i **dd**im mynd.

3. Mae 'na dreiglad meddal efo cwestiwn: **Dd**ylech chi fynd?

4. Mae 'na dreiglad meddal yn y negyddol: **Dd**ylet ti ddim mynd.

Give Advice

Conditional

Uned 23 – Mi hoffwn i, mi fedrwn i

Nod yr uned hon ydy...

Mynegi dymuniad a'r gallu i wneud rhywbeth *Expressing a wish and the ability to do something* (mi hoffwn i, mi fedrwn i)

Geirfa

awyr	*air; sky*
baner(i)	*flag(s)*
coedwig(oedd)	*forest(s)*
craig (creigiau)	*rock(s)*
draig (dreigiau)	*dragon(s)*
galwad(au)	*call(s)*
mynedfa (mynedfeydd)	*entrance(s)*
soser(i)	*saucer(s)*
sws(us)	*kiss(es)*

casáu	*to hate*
diswyddo	*to make redundant*
ffitio	*to fit*
gweiddi	*to shout*
gwnïo	*to sew*
hysbysebu	*to advertise*
meddwi	*to get drunk*
sgwrsio	*to chat*
treulio	*to spend time*

achos(ion)	*cause(s); case(s)*
bywyd(au)	*life (lives)*
cartref henoed (cartrefi henoed)	*old people's home(s)*
Gog(s)	*North Walian(s)*
Hwntw(s)	*South Walian(s)*
penelin(oedd)	*elbow(s)*
pen-glin (pengliniau)	*knee(s)*
pen ôl (penolau)	*bottom(s)*
rheswm (rhesymau)	*reason(s)*
tafarnwr (-wyr)	*innkeeper(s)*
tebot(au)	*teapot(s)*

anabl	*disabled*
balch	*proud; pleased*
brys	*pressing, urgent; emergency*
caredig	*kind*
cyhoeddus	*public*
Gwyddelig	*Irish* (e.e. coffi)
melys	*sweet*
poblogaidd	*popular*

braidd	*rather*
Cymru am byth!	*Wales for ever!*
meddai	*he/she said*
mynd ati (i wneud rhywbeth)	*to go about (doing something)*
wrth ochr	*by the side of*
yn union	*exactly*

Geiriau pwysig i mi...

....

Mi hoffwn i fynd i Affrica.	*I would like to go to Africa.*
Mi hoffai hi fynd i America.	*She would like to go to America.*
Mi hoffen ni fynd i Ffrainc.	*We would like to go to France.*
Mi hoffen nhw fynd i'r Almaen.	*They would like to go to Germany.*
Lle hoffet ti fynd ar wyliau?	*Where would you like to go on holiday?*
Lle hoffech chi fynd ar wyliau?	*Where would you like to go on holiday?*
Lle hoffai fo fynd ar wyliau?	*Where would he like to go on holiday?*
Lle hoffen nhw fynd ar wyliau?	*Where would they like to go on holiday?*
Mi fedrwn i redeg marathon.	*I could run a marathon.*
Mi fedrai fo redeg marathon.	*He could run a marathon.*
Mi fedren ni redeg marathon.	*We could run a marathon.*
Mi fedren nhw redeg marathon.	*They could run a marathon.*
Fedrwn i ddim newid olwyn.	*I couldn't change a wheel.*
Fedrai fo ddim newid olwyn.	*He couldn't change a wheel.*
Fedren ni ddim newid olwyn.	*We couldn't change a wheel.*
Fedren nhw ddim newid olwyn.	*They couldn't change a wheel.*

Fedrech chi gyrraedd yn gynnar?	*Could you arrive early?*	Medren./Na fedren.
Fedret ti gyrraedd yn gynnar?	*Could you arrive early?*	Medrwn. /Na fedrwn.
Fedrai hi gyrraedd yn gynnar?	*Could she arrive early?*	Medrai./ Na fedrai.
Fedren nhw gyrraedd yn gynnar?	*Could they arrive early?*	Medren./Na fedren.

Enw	chwarae 'chopsticks' ar y piano	nofio can metr	deud yr wyddor yn Gymraeg	pobi cacen

Gwrando

Gwrandewch ar y darn a gorffennwch y brawddegau:

1. Mi orffennodd Rhodri Hughes y ras mewn…

a. 1 awr. b. 1 awr 40 munud.
c. 2 awr. ch. 2 awr 40 munud.

2. Mae Rhodri'n cadw'n heini fel arfer drwy…

a. chwarae pêl-droed. b. nofio.
c. redeg. ch. fynd i'r gampfa.

3. Roedd Rhodri wedi gwisgo fel…

a. Batman. b. Superman.
c. Spiderman. ch. Superted.

4. Rhan fwya anodd y ras i Rhodri oedd…

a. y dechrau. b. bryn uchel.
c. y diwedd. ch. wrth y stadiwm.

5. Roedd Rhodri'n codi pres i…

a. Ambiwlans Awyr Cymru. b. Ysbyty Plant Cymru.
c. Oxfam. ch. Tenovus.

6. Eleni, mae Rhodri wedi codi…

a. llai na £200. b. £200.
c. £500. ch. dros £500.

Darllen

Dewiswch y pennawd mwya tebygol fel pwnc i bob neges ebost. Mae dau bennawd ychwanegol amherthnasol. Rhowch y 'rhif neges' (1, 2, ac ati) wrth y pedwar pennawd mwya addas yn y tabl yma:

Choose the most likely heading as a subject for each e-mail message. There are two extra irrelevant headings. Put the 'message number' (1, 2, etc.) next to the four most appropriate headings in this table:

	Pwnc	**Rhif neges**
a.	Pen-blwydd arbennig	
b.	Noson mewn tafarn	
c.	Recordio cwis	
ch.	Archebu te prynhawn	
d.	Cyfarfod i drafod swyddi	
dd.	Ffitio ffrog briodas	

1. Oddi wrth: Gwilym Griffiths

I: Caffi 'Y Tebot a'r Soser', Bryncastell

Prynhawn da. Gwilym Griffiths yma o gartref henoed Craig y Dyffryn. Mi hoffen ni ddŵad i'r te prynhawn dydd Mercher nesa yn eich caffi chi. Mae Maisie James yn cael ei phen-blwydd yn gant oed! Mae'r hen bobol yn hoff iawn o bethau melys! Oes 'na fynedfa i'r anabl os gwelwch chi'n dda? Dydy Maisie ddim yn medru cerdded yn bell, ac mi fydd rhaid i mi barcio'n agos. Mae hi'n defnyddio cadair olwyn. Wnewch chi roi galwad i mi ar 07835 275179? Diolch.

2. Oddi wrth: Helen Roberts, Clerc y Dref

At: Sam Roberts, Aelod Cynulliad Abercastell

Bore da, Mr Roberts. Mi hoffwn i eich gwahodd chi i gyfarfod cyhoeddus brys prynhawn Gwener yma yn Neuadd y Dre. Os bydd y cwmni Gwyddelig yn prynu'r ffatri dillad isa, mi fydd rhaid i lawer o bobol symud i lwerddon neu gael eu diswyddo. Does 'na neb isio colli eu gwaith nhw cyn y Nadolig. Dach chi'n medru ateb yr ebost yma erbyn prynhawn 'ma os gwelwch chi'n dda? Diolch!

3. Oddi wrth: Ffion Clwyd, Teledu'r Goedwig

I: Papur Bro Abercastell

Os gwelwch chi'n dda, wnewch chi roi'r hysbyseb yma yn eich papur chi? Hoffech chi gael noson o chwerthin? Mae S4C yn recordio'r cwis poblogaidd *Pen ôl, Penelin, Pen-glin* ym muarth Tafarn y Plas Coch nos Wener, Mehefin yr ail. Dewch i weld tîm rygbi Porthmadog yn erbyn tîm pêl-droed Pontypridd yn cystadlu mewn gemau llawn hwyl. Gogs yn erbyn Hwntws! Mi fydd 'na ddigon o jôcs, efo'r tafarnwr enwog, Twm Tomos, yn arwain yn ei ffordd arbennig ei hun. Mynediad am ddim! Diolch!

4. **Oddi wrth:** Gwenno

At: Rhian

Helô Rhian, wyt ti'n barod am heno? Cyfarfod yn y dafarn am hanner awr wedi saith? Mi drefna i dacsi'n ôl – ond dim meddwi, a dim cyrri ar ddiwedd y noson! Rwyt ti isio i dy ffrog briodas di ffitio!

Ymarfer Gofyn Cwestiwn

Gofynnwch gwestiynau i'ch partner chi i lenwi'r bylchau.

Partner A

Dewch i'r gêm rygbi fawr nesa yng ..... .

Mi fydd Cymru yn chwarae rygbi yn erbyn .....

ar ddydd Sadwrn ..... y cynta.

Cofiwch ddŵad â baneri Draig Goch!

Cymru am byth!

Mae ..... o lefydd ar y bws.

Bws yn gadael Bryncastell am ..... y bore. Yn ôl cyn amser cau tafarn y Llew.

Pris y tocynnau bws ydy ..... . Mi fydd y bws yn gadael o'r ..... .

Rhaid i chi brynu tocyn i'r gêm eich hun!

Dewch i'r gêm bêl-droed fawr nesa yn Berlin.

Mi fydd Cymru yn chwarae pêl-droed yn erbyn Yr Almaen

ar ddydd Sadwrn Rhagfyr y cynta.

Cofiwch ddŵad â digon o Ewros!

Mae 25 o lefydd ar y bws.

Bws yn gadael Bryncastell am 6 y bore ar y dydd Gwener. Mi fyddwn ni'n hedfan o Lerpwl. Yn ôl nos Sul tua 8 o'r gloch.

Pris y tocynnau ydy £100 o'r Clwb Pêl-droed. Yn cynnwys y teithio i gyd a'r gwesty. Rhaid i chi brynu bwyd, diod a thocyn i'r gêm eich hun!

Partner B

Dewch i'r gêm rygbi fawr nesa yng Nghaerdydd.
Mi fydd Cymru yn chwarae rygbi yn erbyn Seland Newydd
ar ddydd Sadwrn Mawrth y cynta.
Cofiwch ddŵad â baneri Draig Goch!
Cymru am byth!
Mae 20 o lefydd ar y bws.
Bws yn gadael Bryncastell am 7 y bore. Yn ôl cyn amser cau tafarn y Llew.
Pris y tocynnau bws ydy £12. Mi fydd y bws yn gadael o'r Clwb Rygbi.
Rhaid i chi brynu tocyn i'r gêm eich hun!

Dewch i'r gêm bêl-droed fawr nesa yn ..... .
Mi fydd Cymru yn chwarae pêl-droed yn erbyn .....
ar ddydd Sadwrn ..... y cynta.
Cofiwch ddŵad â digon o Ewros!
Mae ..... o lefydd ar y bws.
Bws yn gadael Bryncastell am ..... y bore ar y dydd Gwener. Mi fyddwn ni'n hedfan o ..... . Yn ôl ..... tua 8 o'r gloch.
Pris y tocynnau ydy ..... o'r .....
Yn cynnwys y teithio i gyd a'r gwesty. Rhaid i chi brynu bwyd, diod a thocyn i'r gêm eich hun!

Gwrando

Gwrandewch ar y gân yma – 'Ynys Llanddwyn', efo grŵp o'r enw Mynediad am Ddim yn canu. Cân ydy hi am rywle da i roi sws i rywun!

Faint o weithiau dach chi'n clywed y gair **Hoffwn**?

.....

Eglwys pwy sy ar Ynys Llanddwyn?

.....

Sut mae'r tywydd yn ystod y gân?

.....

Dach chi wedi bod yn Ynys Llanddwyn? Fasech chi'n hoffi mynd?

.....

Siaradwch

Mewn grŵp, trafodwch lle hoffech chi fynd allan i ymarfer eich Cymraeg chi efo'r dosbarth cyn diwedd y cwrs. Mi fyddwch chi'n trafod fel dosbarth ac yn dewis y syniad gorau.

Ysgrifennu

Sgwennwch y nodyn yma efo'ch partner.

Helô .....

Dan ni'n trefnu cyngerdd i godi pres i ..... yn ..... nos ..... , Mehefin ..... . Mi fydd ..... yn canu a ..... yn dawnsio. Mi fydd ..... yn deud jôcs.

Fedret ti ddŵad â gwobr i'r raffl? Mi fasai ..... yn grêt! Mi wela i di yna!

Hwyl, ...

Sgwrs

A: Esgusodwch fi, fedrech chi helpu os gwelwch chi'n dda?

B: Wrth gwrs.

A: Lle mae'r bocs ffôn agosa?

B: Bocs ffôn? Does 'na ddim un yn gweithio yn yr ardal yma ers oesoedd.

A: Dw i'n cofio defnyddio hen giosg coch yma pan o'n i yn ysgol y dre, ond dydy o ddim yma rŵan...

B: Arhoswch funud, hoffech chi fenthyg fy ffôn i?

A: Diolch, dach chi'n garedig iawn. Fydda i ddim yn hir.

B: Pwy dach chi isio ffonio?

A: Fy mab... yn Seland Newydd.

A: O, dw i ddim yn meddwl...

B: Mae o'n chwarae rygbi yno.

A: Be ydy enw eich mab chi?

B: Barry Edwards.

A: Y Barry Edwards?

B: Ia, mae o'n chwarae rygbi yno efo tîm rygbi Cymru ar eu taith haf. Hoffech chi siarad efo fo?

A: Croeso i chi gael fy ffôn i, wrth gwrs! (Waw, Barry Edwards!)

B: Diolch.

Siaradwch – Byw'n iach

Efo'ch partner, sgwennwch o leia chwe gair ar y pwnc **byw'n iach.**

- Be dach chi'n ei wneud i fyw'n iach?
- Dach chi'n hoffi treulio amser yn yr awyr agored? Lle dach chi'n hoffi mynd?
- Dach chi'n gwneud unrhyw ymarfer corff?
- Be am eich deiet chi? Dach chi'n bwyta'n iach?
- Sut dach chi'n ymlacio?

Efo'ch partner, rhowch 5 cyngor i'r dosbarth ar sut i fyw'n iach. Defnyddiwch **Mi ddylech chi, Mi fedrech chi** a **Rhaid i chi**.

1. .....

2. .....

3. .....

4. .....

5. .....

Dan ni wedi siarad am lawer o bethau yn y cwrs Sylfaen.
Efo'ch partner, sgwennwch frawddeg am y pynciau yma. Defnyddiwch **Mi hoffwn i** neu **Hoffwn i ddim**.

Anifeiliaid

.....

Dathlu

.....

Diddordebau

.....

Yr ardal

.....

Chwaraeon

.....

Gwyliau

.....

Rhaglenni teledu

.....

Hoff le

.....

Dillad

.....

Robin Radio

a) Atebwch:

Pa fath o de mae Robin yn yfed? .....

Be fydd Robin yn ei gael efo'i gacen? .....

Pam oedd Anti Mair yn hoffi helpu ei chymdogion hi? .....

b) Gwrandewch am:

Mae gen i syched ofnadwy.	*I am terribly thirsty.*
Mae hi braidd yn hwyr.	*It's rather late.*
Mae bywyd yn rhy fyr.	*Life's too short.*

c) Cyfieithwch:

I must try to live healthily. .....

I got it from my neighbours. .....

Every morning and every night. .....

Help llaw

1. Mae terfyniadau (*endings*) **Hoffi** a **Medru** yn yr amodol (*conditional*) yr un peth â Dylwn i a Baswn i:

Mi hoff**wn** i	Mi fedr**wn** i
Mi hoff**et** ti	Mi fedr**et** ti
Mi hoff**ai** fo/hi	Mi fedr**ai** fo/hi
Mi hoff**en** ni	Mi fedr**en** ni
Mi hoff**ech** chi	Mi fedr**ech** chi
Mi hoff**en** nhw	Mi fedr**en** nhw

2. Mae ystyr (*meaning*) **Mi faswn i'n hoffi mynd** a **Mi hoffwn i fynd** yr un peth.

3. *This pattern is an excellent way of demonstrating the two ways of using verbs* yn Gymraeg:

i. Mi faswn i (*part of the verb* **bod**) + yn/wedi + **dim** treiglad ar y berfenw:

Mi faswn i'n hoffi darllen. (Dw i'n hoffi darllen. Ro'n i'n hoffi darllen.)

ii. Mi hoffwn i (*using the verb* **hoffi** *itself rather than* bod) + **dim** yn/wedi + **treiglad meddal:**

Mi hoffwn i ganu. (Mi glywes i ganu.)

Would Hoffi Gallu | Conditional 2

Uned 24 – y cynta(f), yr ail, y trydydd

Nod yr uned hon ydy...

Dysgu trefnolion *Learning ordinal numbers* (cynta(f) – degfed)

Geirfa

bioleg	*biology*
cemeg	*chemistry*
egwyl	*a break, break time*
ffiseg	*physics*
hosan (sanau)	*sock(s)*
plât (platiau)	*plate(s)*
sinc(iau)	*sink(s)*
storm(ydd)	*storm(s)*
stumog(au)	*stomach(s)*

bocs bwyd (bocsys bwyd)	*food box(es)*
cae(au)	*field(s)*
cas pensilliau (casys pensiliau)	*pencil case(s)*
cerdyn credyd	*credit card*
coridor(au)	*corridor(s)*
disgybl(ion)	*pupil(s)*
gwaelod	*bottom*
haearn	*iron*
sŵn (synau)	*sound(s)*
tap(iau)	*tap(s)*
tywel(i)	*towel(s)*
yswiriant	*insurance*

chwysu	*to sweat*
hwylio	*to sail*
pysgota	*to fish*

Cymreig	*Welsh (*bwyd, diod ac ati*)*
siomedig	*disappointing; disappointed*
swil	*shy*

ar goll	*lost*
awr ginio	*lunch hour*
cas beth	*pet hate*
cofion cynnes	*warm regards*
Cylch Meithrin	*pre-school nursery*
dyna i gyd	*that's all*
oddi wrth	*from (person)*
wedi'r cyfan	*after all*

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

Y tŷ cynta	*The first house*
Yr ail dŷ	*The second house*
Y trydydd tŷ	*The third house*
Y pedwerydd tŷ	*The fourth house*
Y pumed tŷ	*The fifth house*

Mi brynes i'r tŷ cynta yn 1998.

Dyma'r car cynta.
Dyma'r ail gar.
Dyma'r trydydd car.
Dyma'r pedwerydd car.
Dyma'r pumed car.

Pryd wnest ti basio'r prawf gyrru?

Y tro cynta.	*The first time.*
Yr ail dro.	*The second time.*
Y trydydd tro.	*The third time.*
Y pedwerydd tro.	*The fourth time.*
Y pumed tro.	*The fifth time.*
Y chweched tro.	*The sixth time.*
Y seithfed tro.	*The seventh time.*
Yr wythfed tro.	*The eighth time.*
Y nawfed tro.	*The ninth time.*
Y degfed tro.	*The tenth time.*

1 - 1af
2 - 2ail
3 - 3ydd
4 - 4ydd
5 - 5ed
6 - 6ed

Faint o weithiau wyt ti wedi gweld *The Sound of Music*? Dyma'r tro cynta.
Faint o weithiau wyt ti wedi bod yng Nghaerdydd?
Faint o weithiau wyt ti wedi bod yn y caffi yma?
Faint o weithiau wyt ti wedi bod yng nghastell Caernarfon?
Faint o weithiau wyt ti wedi bod mewn Sadwrn Siarad?
Faint o weithiau wyt ti wedi ennill raffl?

Unig blentyn ydy hi.	*She is an only child.*
Hi ydy'r ail blentyn yn y teulu.	*She is the second child in the family.*
Fo ydy'r trydydd plentyn yn y teulu.	*He is the third child in the family.*
Fo ydy'r pedwerydd plentyn yn y teulu.	*He is the fourth child in the family.*

Efo'ch partner, edrychwch ar y lluniau a siaradwch am y plant.

Penblwyddi

Pryd mae dy ben-blwydd di?

Ionawr y cynta.
Chwefror yr ail.
Mawrth y trydydd.
Ebrill y pedwerydd.
Mai'r pumed.
Mehefin y chweched.
Gorffennaf y seithfed.
Awst yr wythfed.
Medi'r nawfed.
Hydref y degfed.
Tachwedd yr unfed ar ddeg.
Rhagfyr y deuddegfed.

Calendr Canolfan Iaith Cae'r Cymro – Dewch draw!
Partner A

10 Ionawr	Peintio plât neu wydr – yn barod at Santes Dwynwen!
3 Chwefror	
1 Mawrth	Cinio Gŵyl Dewi
7 Ebrill	
6 Mai	Gemau i'r teulu – ar y maes chwarae
2 Mehefin	
9 Gorffennaf	Picnic canol haf (yng Nghanolfan Arddio Abercastell)
4 Awst	Taith i'r Eisteddfod Genedlaethol
8 Medi	
2 Hydref	
5 Tachwedd	Noson Guto Ffowc
10 Rhagfyr	

Calendr Canolfan laith Cae'r Cymro – Dewch draw!
Partner B

10 Ionawr	
3 Chwefror	Parti croeso i ymwelwyr o Batagonia
1 Mawrth	
7 Ebrill	Parti Pasg
6 Mai	
2 Mehefin	Taith i Eisteddfod yr Urdd
9 Gorffennaf	
4 Awst	
8 Medi	Taith Gerdded o gwmpas y llyn, cyfle i bysgota neu i hwylio
2 Hydref	Sgwrs dros awr ginio yn y Ganolfan
5 Tachwedd	
10 Rhagfyr	Gwneud hosan Nadolig

Ffurfiau benywaidd (*Feminine forms*)
Y flwyddyn **g**ynta
Yr ail flwyddyn
Y **d**ryd**edd f**lwyddyn
Y bedwar**edd f**lwyddyn
Y bumed **f**lwyddyn

Sgwrs 1

Mam: Mi ddechreues i yn yr ysgol uwchradd yn y flwyddyn gynta.

Mab: Mi ddechreues i yn yr ysgol uwchradd ym mlwyddyn saith.

Mam: Mi wnes i Lefel O yn y bumed flwyddyn.

Mab: Mi wnes i TGAU ym mlwyddyn un ar ddeg.

Mam: Mi wnes i Lefel A yn y chweched dosbarth.

Mab: Mi wnes i AS ym mlwyddyn deuddeg a Lefel A ym mlwyddyn un deg tri.

Mam a Mab: Ond mi wnaethon ni ddechrau ni yn y brifysgol yn y flwyddyn gynta!

Nofelau

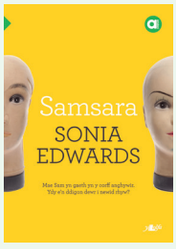
Dyma'r nofel Gymraeg gynta.

Dyma'r ail nofel Gymraeg.

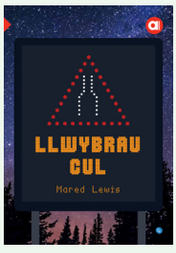
Dyma'r drydedd nofel Gymraeg.

Dyma'r bedwaredd nofel Gymraeg.

Dyma'r bumed nofel Gymraeg.

Llenwch y bylchau:

tŷ

Mi brynes i fy nhŷ cynta yn Llandudno.

Mi brynes i fy ..... dŷ yn ..... .

Mi brynes i fy ..... tŷ yn ..... .

taith

Mi es i i ..... ar fy nhaith dramor gynta.

Mi es i i ..... ar fy ..... daith dramor.

Mi es i i ..... ar fy ..... daith dramor.

Sgwrs 2

Derbynnydd:	Croeso i Westy'r Cymro. Croeso Cymreig i bawb.
Ceri:	Croeso Cymreig?
Derbynnydd:	Ia, mae pawb ar y staff yn siarad Cymraeg ac mae'r tyweli'n goch, gwyn a gwyrdd.
Ceri:	Gwych! Dyma ein tro cynta ni yma.
Derbynnydd:	Dim y tro ola, gobeithio!
Ceri:	O, rhaid i mi smwddio fy siaced i cyn ein cyfarfod ni yfory. Oes 'na haearn smwddio yn yr ystafell?
Derbynnydd:	Oes wrth gwrs, a bwrdd smwddio hefyd – yn y cwpwrdd ger y sinc efo'r tapiau aur.
Ceri:	Ardderchog!
Derbynnydd:	Mae'r tŷ bwyta ar y pumed llawr ac mae'r bar ar y degfed llawr. Mae 'na olygfa hyfryd o'r to.
Ceri:	Bendigedig!
Derbynnydd:	Dyma eich goriad chi. Ystafell 601. Dach chi ar y chweched llawr. Ewch lawr y coridor ac mae'r grisiau ar y chwith.
Ceri:	Grisiau? Lle mae'r llifft?
Derbynnydd:	Mae'r lifft wedi torri, mae'n ddrwg gen i.
Ceri:	O na, mi fydda i'n chwysu, yn mynd i fyny ac i lawr y grisiau. Felly, lle mae'r pwll nofio?
Derbynnydd:	Ar y llawr gwaelod, wrth gwrs. Ond yn anffodus, mae'r pwll ar gau ar hyn o bryd. Mwynhewch eich noson chi.
Ceri:	Hmff.

Sgwrs 3

A: Dw i ddim isio mynd i'r ysgol.
B: Am y trydydd tro – coda!
A: Mae'n gas gen i ginio ysgol – pwdin reis, ych a fi!
B: Dw i wedi pacio dy focs bwyd di, cariad.
A: Dw i wedi colli fy nghas pensiliau i hefyd!
B: Mae o yma, ar y bwrdd!
A: Ac mae'n gas gen i'r bumed wers heddiw – ffiseg, ych a fi. Dw i'n casáu'r ail wers hefyd. Cemeg – gwaeth na ffiseg!
B: Mae hi bron yn hanner tymor, cariad. Mi ddylet ti fynd.
A: A deud y gwir, dw i'n casáu'r gwersi i gyd. Wel, mae bioleg ychydig bach yn well – mae bioleg yn y drydedd wers.
B: Coda, neu mi fyddi di'n hwyr iawn!
A: Dw i ddim yn mynd heddiw, mae gen i boen bol!
B: Ond rhaid i ti fynd, ti ydy'r Pennaeth Gwyddoniaeth!

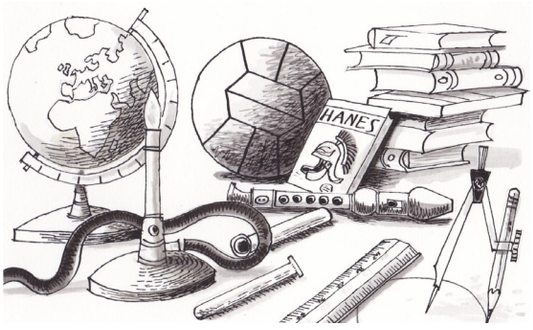

Dyddiau Ysgol

Siaradwch

- Be oedd enw eich ysgol gynta chi? Be dach chi'n ei gofio am yr ysgol?
- Be oeddech chi'n hoffi ei wneud yno?
- Lle aethoch chi i'r ysgol uwchradd? Be oedd eich hoff bwnc chi?
- Be oedd eich cas bwnc chi?
- Oeddech chi'n hoffi cinio ysgol? Oeddech chi'n mynd â bocs bwyd?
- Dach chi'n cofio rhyw drip ysgol yn arbennig?
- Dach chi'n gweld eich ffrindiau ysgol chi rŵan?
- Dach chi'n nabod unrhyw blant sy wedi bod mewn Cylch Ti a Fi/Meithrin Cymraeg?

Gwrando

Neges 1

1. Be ydy prif bwynt y neges ffôn? ☐

a) Mae ffurflen Siân wedi cyrraedd.
b) Mae ei bag hi ar goll.
c) Mae hi wedi anghofio rhif y pasport.
ch) Mae gynni hi gamera newydd.

2. Be ydy gwaith John Davies? .....

Neges 2

3. Be ydy prif bwynt y neges ffôn? ☐

a) Mae'r llyfrgell ar gau.
b) Mae'r plant angen stori.
c) Mi fydd Miss Jones yn hwyr.
ch) Mae Rhys Wlliams yn sâl.

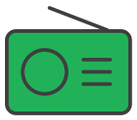
4. Lle mae Miss Jones yn gweithio? .....

Neges 3

5. Be ydy prif bwynt y neges ffôn?

a) Mae gan ŵr Jen boen bol.
b) Mae o angen ei esgidiau rygbi o.
c) Mae o wedi colli ei gerdyn credyd o.
ch) Mae o wedi tynnu lluniau o'r gwyliau.

6. Lle mae gŵr Jen yn gweithio? .....

Robin Radio

a) Atebwch:

Be ddigwyddodd dydd Gwener diwetha? .....

Faint oedd oed y plant oedd yn canu? .....

Pwy fydd yn mynd i Eisteddfod yr Urdd? .....

b) Gwrandewch am:

Llongyfarchiadau i bawb am gymryd rhan.	*Congratulations to everyone for taking part.*
gan gynnwys	*including*
Roedd 'na gystadlaethau da iawn.	*There were very good competitions.*

c) Cyfieithwch:

Some children are shy. .....

They like singing in a group. .....

two left feet .....

Help llaw

1. Ar lefel Sylfaen, rhaid i chi wybod y trefnolion o **1** i **10**.

Dyma bob rhif mewn mis calendr. Dach chi'n medru dysgu dyddiad eich pen-blwydd eich hun os dach chi isio. Mi fyddwn ni'n gwneud mwy o waith efo'r rhifau ar ôl deg yn y cwrs Canolradd.

1af cynta(f)	**2**il ail	**3**ydd trydydd/ trydedd	**4**ydd pedwerydd/ pedwaredd	**5**ed pumed	**6**ed chweched	**7**fed seithfed
8fed wythfed	**9**fed nawfed	**10**fed degfed	**11**eg unfed ar ddeg	**12**fed deuddegfed	**13**eg trydydd ar ddeg	**14**eg pedwerydd ar ddeg
15fed pymthegfed	**16**eg unfed ar bymtheg	**17**eg ail ar bymtheg	**18**fed deunawfed	**19**eg pedwerydd ar bymtheg	**20**fed ugeinfed	**21**ain unfed ar hugain
22ain ail ar hugain	**23**ain trydydd ar hugain	**24**ain pedwerydd ar hugain	**25**ain pumed ar hugain	**26**ain chweched ar hugain	**27**ain seithfed ar hugain	**28**ain wythfed ar hugain
29ain nawfed ar hugain	**30**ain degfed ar hugain	**31**ain unfed ar ddeg ar hugain				

2. Mae ffurf fenywaidd (*feminine form*) gyda **3** a **4**. Mae **treiglad meddal** gyda'r benywaidd:

Y trydydd bachgen	Y dry**dd**edd **f**erch
Y pedwerydd bachgen	Y be**d**warae**dd** **f**erch
Y pumed bachgen	Y **b**umed **f**erch
Y chweched bachgen	Y chweched **f**erch
Y seithfed bachgen	Y seithfed **f**erch
Yr wythfed bachgen	Yr wythfed **f**erch
Y nawfed bachgen	Y nawfed **f**erch
Y degfed bachgen	Y **dd**egfed **f**erch

3. Mae popeth yn treiglo'n feddal gyda **2**:

dau **f**achgen	dwy **f**erch	yr ail **f**is
y **dd**au	y **dd**wy	

Uned 25 – Pan o'n i'n blentyn...

Nod yr uned hon ydy...
Adolygu gwahanol ffurfiau ar yr amser gorffennol
Revising different forms of the past tense

Geirfa

amlen(ni)	*envelope(s)*
brest(iau)	*chest(s), breast(s)*
bresychen (bresych)	*cabbage(s)*
doli(au)	*doll(s)*
Ewrop	*Europe*
ffa pob	*baked beans*
Prydain	*Britain*
selsigen (selsig)	*sausage(s)*
ysgwydd(au)	*shoulder(s)*

blog(iau)	*blog(s)*
bwced(i)	*bucket(s)*
côr (corau)	*choir(s)*
cwmwl (cymylau)	*cloud(s)*
gwersyll(oedd)	*camp(s)*
ofn(au)	*fear(s)*
salwch	*illness, sickness*
technegydd (technegwyr)	*technician(s)*
ymbarél (ymbarelau)	*umbrella(s)*

arlunio	*to draw*
blogio	*to blog*
bwrw cenllysg	*to hail*
crafu	*to scrape, to scratch*
cysylltu (â)	*to contact*
gofalu am	*to care for*
gwersylla/campio	*to camp*
llungopïo	*to photocopy*
palu	*to dig*
reidio	*to ride*
rhewi	*to freeze*
teipio	*to type*
tisian	*to sneeze*

gweinyddol	*administrative*
mwyn	*mild*

ffwrdd â ni	*off we go*
adre	*at home*
rhywbryd	*sometime*

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

Efo'ch partner, sgwennwch frawddegau. Dilynwch y patrwm:

Marie Curie – dynes 1 – ennill gwobr Nobel. Marie Curie oedd y ddynes gynta i ennill gwobr Nobel.

1. Roger Bannister - person 1 - rhedeg milltir dan bedwar munud

.....

2. Matthew Webb – person 1 – nofio'r Sianel

.....

3. Catherine Zeta-Jones – Cymraes 1 – ennill Oscar

.....

4. Yuri Gagarin – person 1 – mynd i'r gofod

.....

5. Geraint Thomas – Cymro 1 – ennill y Tour de France

.....

6. Neil Armstrong – person 1 – cerdded ar y lleuad

.....

7. Buzz Aldrin – person 2 – cerdded ar y lleuad

.....

8. Ray Milland – Cymro 1 – ennill Oscar

.....

9. Hugh Griffiths – Cymro 2 – ennill Oscar

.....

Pan o'n i'n blentyn

Mi ddysges i ddarllen pan o'n i'n blentyn.

Mi ddysges i yrru car pan o'n i'n oedolyn ifanc.

Mi ddysges i ddawnsio salsa pan o'n i'n oedolyn.

Pan o'n i'n blentyn, ro'n i wrth fy modd yn chwarae efo doliau.

Pan oedd hi'n blentyn, roedd mam wrth ei bodd yn arlunio.

Pan oedd o'n blentyn, roedd dad wrth ei fodd yn chwarae pêl-droed.

chwarae efo doliau	**reidio beic**	**gwersylla**	**chwarae efo ceir bach**
darllen	**dawnsio bale**	**mynd i'r traeth**	**mynd i'r sinema**
gwneud jig-so	**lliwio**	**arlunio**	**chwarae pêl-droed**
casglu sticeri	**chwarae efo Lego**	**gwylio cartwnau**	**chwarae yn y parc**

Adolygu – Gêm o Gardiau

				
A	Lle brynoch chi ddillad ddiwetha?	Lle oeddech chi am saith o'r gloch neithiwr?	Lle dach chi'n hoffi mynd i siopa yng Nghymru? Pryd aethoch chi yno ddiwetha?	Pa waith tŷ wnaethoch chi ddiwetha?
2	Pen-blwydd pwy wnaethoch chi ddathlu ddiwetha?	Sut ddaethoch chi yma heddiw?	Pryd wnaethoch chi wylio chwaraeon ar y teledu ddiwetha? Be?	Efo pwy wnaethoch chi siarad ar y ffôn ddiwetha?
3	Beth ddarllenoch chi ddiwetha? (llyfr/papur newydd/ rhywbeth ar y we)	Be wnaethoch chi i ymlacio wythnos diwetha?	Oeddech chi'n brysur yn y gwaith/ adre dydd Gwener diwetha?	Pa dechnoleg ddefnyddioch chi ddiwetha?
4	Be gaethoch chi i swper neithiwr?	Beth wnaethoch chi i fyw'n iach dros y mis diwetha?	Pryd wnaethoch chi wrando ar y radio ddiwetha? Ar beth?	Lle wnaethoch chi ddechrau dysgu Cymraeg?
5	Pryd wnaethoch chi siarad efo'r cymdogion ddiwetha?	Be oedd eich swydd gynta chi?	Lle wnaethoch chi eich prawf gyrru chi?	I le aethoch chi ar awyren ddiwetha?
6	Be doeddech chi ddim yn ei hoffi yn yr ysgol?	Lle oeddech chi dydd Nadolig diwetha?	Lle aethoch chi i siopa am fwyd ddiwetha?	Be oedd y peth mwya diddorol wnaethoch chi yn yr ardal llynedd?
7	Lle oeddech chi'n byw pan oeddech chi'n 18 oed?	Pa raglen deledu oeddech chi'n hoffi sy ddim ar y teledu rŵan?	Oeddech chi'n hoffi mynd i'r ysgol?	Wnaethoch chi siarad Cymraeg wythnos diwetha?
8	Gaethoch chi frecwast heddiw?	I le aethoch chi ar fws ddiwetha?	Be oedd enw eich tiwtor Cymraeg cynta chi?	Dach chi wedi gwrando ar y radio heddiw?
9	Pryd wnaethoch chi godi y bore 'ma?	Lle oeddech chi'n aros ar eich gwyliau diwetha chi?	Pryd oeddech chi ar lan y môr ddiwetha? Lle?	Be wnaethoch chi y penwythnos diwetha?
10	Be oedd ar y teledu neithiwr?	Lle gaeth eich mam chi ei geni?	Lle oeddech chi nos Galan ddiwetha?	I le aethoch chi ar eich gwyliau diwetha chi?
Jac	Be oedd eich swydd ddiwetha chi?	Sut oedd y tywydd y penwythnos diwetha?	Lle gaethoch chi eich geni?	Be oedd ar y teledu nos Sadwrn?
Brenhines	Lle wnaethoch chi eich siopa Nadolig chi llynedd?	Pryd oedd eich dosbarth Cymraeg cynta chi?	Efo pwy aethoch chi ar eich gwyliau diwetha chi?	Be oeddech chi'n ei wneud pan o'ch chi'n ugain oed?
Brenin	Be oedd eich car cynta chi?	Sut oedd y tywydd ar eich gwyliau diwetha chi?	I le aethoch chi ar drên ddiwetha?	I le aethoch chi allan am bryd o fwyd ddiwetha?

Ynganu

Darllenwch y paragraff yn uchel efo'ch partner.

"Pan o'n i'n blentyn, ro'n i wrth fy modd yn mynd efo fy nheulu i'r maes carafanau ger Pwllheli ac yn gwersylla ger y traeth. Bob bore ro'n i'n mynd i'r traeth, yn palu'r tywod am oriau ac yn adeiladu castell tywod. Ro'n i'n cario dŵr y môr yn fy mwced bach coch i roi dŵr o gwmpas y castell. Wedyn ro'n i'n cael selsig a sglodion o'r siop Pysgod a Sglodion – ro'n i'n casáu pysgod! Ro'n i'n cysgu'n drwm bob nos ar ôl cael digon o awyr iach. Roedd hi'n heulog bob dydd – dw i'n siŵr o hynny!"

Efo'ch partner, sgwennwch y paragraff eto:

Pan oedd Jac yn blentyn, roedd o .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Siaradwch

- Be oeddech chi'n hoffi ei wneud ar lan y môr pan oeddech chi'n blentyn?
- Lle oeddech chi'n mynd fel arfer?

Gwrando

Sgwrs rhwng nain, (80 oed) tad (50 oed) a merch (20 oed).

	Nain	Tad	Merch
bwyd			
darllen			
gwylio			
trip ysgol			

Siaradwch

Enw	hoff fwyd	cas fwyd	hoff far siocled	hoff raglen deledu

Gwledydd a'r bobol sy'n byw yno

Y wlad	Y dyn	Y ddynes	Y bobol	Yr iaith
Sbaen	Sbaenwr	Sbaenes	Sbaenwyr	Sbaeneg
Yr Eidal	Eidalwr	Eidales	Eidalwyr	Eidaleg
Yr Almaen	Almaenwr	Almaenes	Almaenwyr	Almaeneg
America	Americanwr	Americanes	Americanwyr	Saesneg
Yr Alban	Albanwr	Albanes	Albanwyr	Gaeleg
Ffrainc	Ffrancwr	Ffrances	Ffrancwyr	Ffrangeg
Cymru	Cymro	Cymraes	Cymry	Cymraeg
Iwerddon	Gwyddel	Gwyddeles	Gwyddelod	Gwyddeleg
Lloegr	Sais	Saesnes	Saeson	Saesneg

Dysgwch y rhai sy'n ddefnyddiol i chi! Defnyddiol iawn os dach chi'n edrych ar rygbi neu bêl-droed ar S4C!

Llenwch y bylchau: Gofynnwch i'r tiwtor am help os dydy eich atebion chi ddim ar y rhestr.

Pan o'n i'n blentyn, ro'n i'n byw yn .....
Ro'n i'n siarad ..... adre.
Rŵan, dw i'n byw yn .....
Dw i'n medru siarad ..... a .....
Dw i'n hoffi mynd ar wyliau i .....

Gwylio

Gwyliwch y fideo o bobol yn siarad am pan oedden nhw'n blant. Rhowch yr enw wrth y disgrifiad.

	helpu ar y fferm a chwarae pêl-droed
	chwarae ar y stryd, criced, pêl-droed, cuddio
	adrodd, canu, chwarae rownders
	gwneud llyfrau – gwneud llyfr allan o bapur, gwneud lluniau wedyn sgwennu stori
	crwydro'r coed, cerdded, mynd â'r ci am dro, garddio, gwneud dens
	mynd ar feic, cerdded, chwarae'r piano
	mynd ar feic a gwneud karate
	chwarae efo'i brawd a'i chwaer, allan ac yn y tŷ

Pan oeddech chi'n blentyn, pa un o'r plant yma fasai eich ffrind chi? Pam?

Sgwrs

Eryl: Mae cystadleuaeth Corau Plant y Byd yn dŵad i Gymru ym mis Tachwedd.

Ceri: Cyffrous!

Eryl: Ydy, mae 'na lawer o gorau yn cystadlu. Mi enillodd côr plant Abercastell yn Eisteddfod yr Urdd llynedd, felly ella bydd rhai o'r plant isio aros efo plant Abercastell.

Ceri: Syniad da. Ella bydd plant Abercastell yn medru mynd i aros efo nhw wedyn.

Eryl: Rhaid i ni gysylltu efo'r ysgolion ein hunain. Mae 'na restr o enwau'r athrawon yma: Claudine Macron o Bordeaux...

Ceri: Ffrances? Dw i ddim yn siŵr, dan ni ddim yn siarad llawer o Ffrangeg.

Eryl: Be am Franz Klinsmann o Berlin?

Ceri: Almaenwr? O na, dan ni ddim yn siarad Almaeneg o gwbl! Ydy pob côr yn dŵad o Ewrop?

Eryl: Wel, mae 'na rai o Brydain, ond dydyn nhw ddim angen aros dros nos. Be am Crystal Kerry o Galiffornia?

Ceri: Americanes! W... Mae hi'n braf iawn yng Nghaliffornia! Ond rhaid i ni fod yn ofalus, mi fasai trip yn ôl yn rhy ddrud.

Eryl: Be am Ciaran O'Docherty?

Ceri: O le mae o'n dŵad?

Eryl: O ardal Galway yn lwerddon. Ac maen nhw'n siarad Gwyddeleg yn yr ysgol hefyd!

Ceri: Perffaith! A fasai Galway ddim yn rhy bell!

Eryl: Mi fedren ni hedfan o Lerpwl neu gael cwch o Gaergybi.

Ceri: Ffwrdd â ni i lwerddon, 'ta!

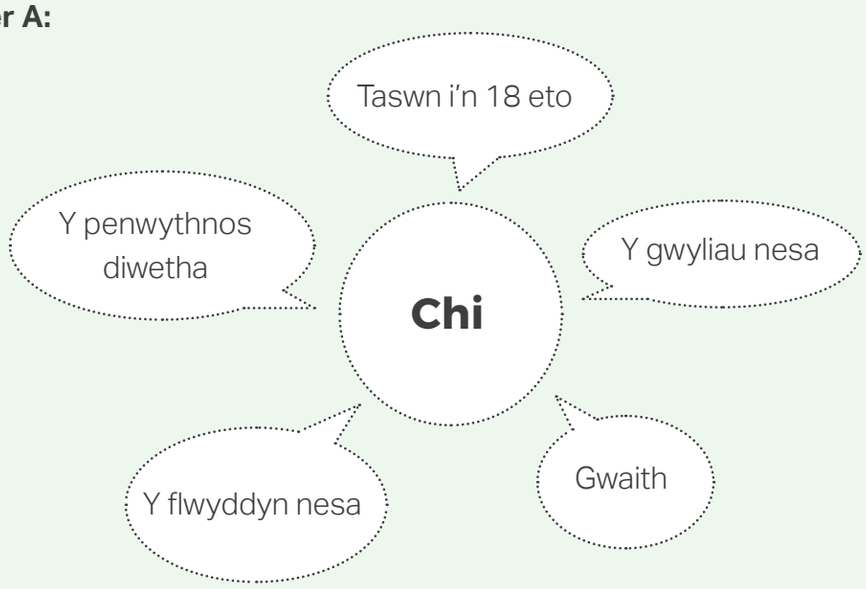
Siaradwch

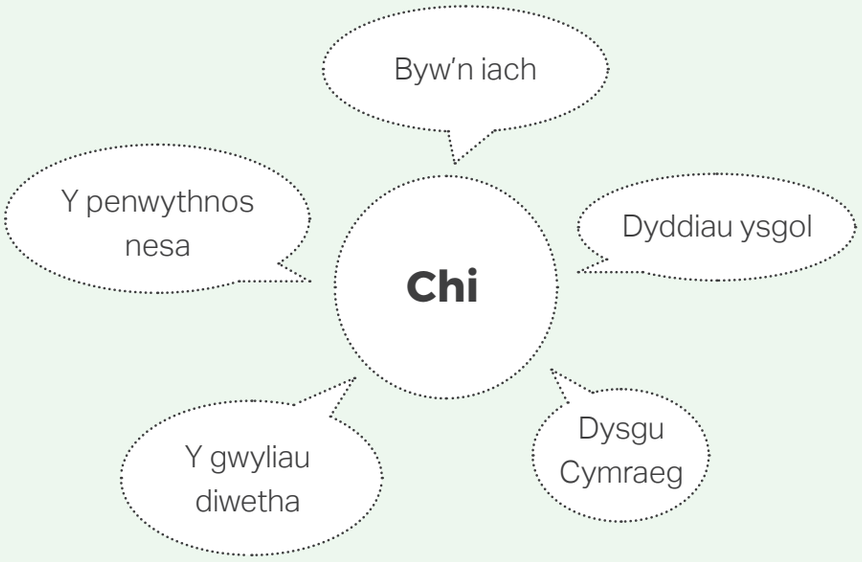
- Dach chi'n cofio trip ysgol neu daith i ffwrdd pan oeddech chi'n blentyn?
- Dach chi'n cofio plant o rywle arall yn aros efo chi?

Siaradwch

Partner A:

Partner B:

Gwrando

Gwrandewch ar y deialogau ac atebwch y cwestiynau.

1. Rhaid i Sam... (Ticiwch un)

a) fynd i'r ysbyty. ☐
b) deipio'r agenda. ☐
c) ffonio'r technegydd. ☐
ch) fynd i'r llyfrgell. ☐

2. Be mae Sam isio? .....

3. Mae Aled isio...

a) bwyta allan ☐
b) gweithio'n hwyr ☐
c) mynd i gyfarfod ☐
ch) mynd i nofio ☐

4. Lle mae Siân yn gweithio? _____

5. Mae John...

a) wedi anghofio am ei gyfarfod ☐
b) wedi colli'r trên ☐
c) wedi cysgu'n hwyr ☐
ch) wedi prynu cloc larwm newydd ☐

6. Sut fydd gwraig John yn helpu? _____

Gofyn cwestiynau

Partner A

Gofynnwch gwestiynau i'ch partner i gael yr wybodaeth i lenwi'r bylchau am y Clwb Darllen Cymraeg. Atebwch gwestiynau eich partner am Gwrs Yoga'r Haf.

Clwb Darllen Cymraeg

i bobol sy'n _____
Yn _____ Abercastell.
Bob nos Fawrth am _____ o'r gloch.
Cyfarfod 1af:_____
Mi fyddwn ni'n darllen Llyfrau Amdani.
Dim ond £_____ y sesiwn.
Paned a bisged am ddim!
Cofrestrwch ar www.darllen.cymru

Cwrs Yoga'r Haf

i bobol sy dros 50 oed.
Ym Mharc Llanaber
(yn y neuadd os bydd glaw!)
Bob nos lau o 6pm tan 7pm.
Dechrau nos lau gyntaf Mehefin.
Ffi: Dim ond £5 am 6 sesiwn.
Tiwtor: Tom Huws
Cofrestrwch ar www.yoga.cymru

Partner B

Gofynnwch gwestiynau i'ch partner i gael yr wybodaeth i lenwi'r bylchau am Gwrs Yoga'r Haf. Atebwch gwestiynau eich partner am y Clwb Darllen Cymraeg.

Cwrs Yoga'r Haf

i bobol dros _____ oed.
Ym _____ Llanaber
(yn y neuadd os bydd glaw!)
Bob nos lau o 6pm tan _____
Dechrau nos lau gyntaf Mehefin.
Ffi: Dim ond £_____ am 6 sesiwn.
Tiwtor: _____
Cofrestrwch ar www.yoga.cymru

Clwb Darllen Cymraeg

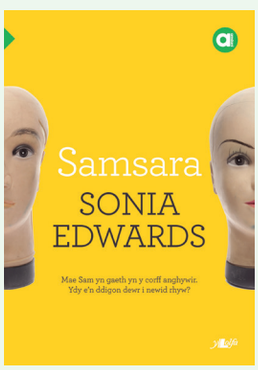
i bobol sy'n dysgu Cymraeg.
Yn Llyfrgell Abercastell.
Bob nos Fawrth am 7 o'r gloch.
Cyfarfod 1af: Mehefin 10fed
Mi fyddwn ni'n darllen llyfrau Amdani.
Dim ond £2 y sesiwn.
Paned a bisged am ddim!
Cofrestrwch ar www.darllen.cymru

Siaradwch

Deudwch ddau beth am bob un o'r pynciau yma gan ddechrau eich brawddeg gynta chi efo "Pan o'n i'n blentyn..." Gofynnwch un cwestiwn i'ch partner am bob pwnc.

dillad	anifeiliaid	hoff le	y tŷ	pen-blwydd	gwyliau
chwaraeon	ffrindiau	darllen	diddordebau	gwaith	defnyddio technoleg
bwyd	teledu neu radio	yr ardal	do'n i ddim yn hoffi....	cymdogion	siopa

Darllen

Dach chi rŵan yn medru darllen *Samsara* gan Sonia Edwards. Dach chi'n medru prynu'r llyfr yn eich siop lyfrau leol neu ar www.gwales.com. Dyma'r clawr a'r paragraff cynta:

Mae'r peiriant coffi yn chwyrnu fel peth byw. Peth peryglus, sydd wedi bod yn cysgu'n rhy hir dan y ddaear. Rhywbeth sydd yn deffro tu ôl i'r cownter.

Robin Radio

a) Atebwch:

Sut mae'r tywydd yn Abercastell heddiw?

.....

Lle oedd Anti Mair yn mynd ar wyliau pan oedd hi'n blentyn?

.....

Pam?

.....

b) Gwrandewch am:

does dim dwywaith	*there's no two ways about it*
o'r diwedd	*finally*
o hyn ymlaen	*from now on*

c) Cyfieithwch:

every morning .....
Spring is coming. .....
I had no idea. .....

Help llaw

Dysgwch yr idiom. Yr ystyr ydy hoffi rhywbeth yn fawr iawn.

wrth fy modd	wrth ein bodd(au)
wrth dy fodd	wrth eich bodd(au)
wrth ei fodd	wrth eu bodd(au)
wrth ei bodd	

Uned 26 – Adolygu – Y Dyfodol

Nod yr uned hon ydy...

Adolygu'r dyfodol *Revising the future tense*

Geirfa

boch(au)	*cheek(s)*
fest(iau)	*vest(s)*
hances(i)	*handkerchief(s)*
modrwy(au)	*ring(s)*
poced(i)	*pocket(s)*
sianel(i)	*channel(s)*

canol dydd	*midday*
cyn bo hir	*before long*
heb sôn am	*not to mention*
hunan	*self*
rhyw fath	*some sort*
yn lle	*instead of, in the place of*

arian parod	*cash*
blaen	*front*
botwm (botymau)	*button(s)*
clwt (clytiau)	*nappy(-ies)*
gwaed	*blood*
gwregys(au)	*belt(s)*
tafod(au)	*tongue(s)*
trôns	*underpants*
twmpath dawns	*barn dance*

ceisio	*to try*
llwgu	*to starve*

clir	*clear*
glân	*clean*

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Y Dyfodol

Mi fydda i yn y tŷ heno.
Mi a i i'r dre yfory.
Mi ga i frechdan i ginio yfory.
Mi wna i edrych ar y teledu nos yfory.

A: Lle ewch chi dydd Sadwrn?
A: Be wnewch chi yno?
A: Be gewch chi i yfed?
A: Be gewch chi i fwyta?
A: Lle wnewch chi eistedd?

B: Mi a i i'r dre.
B: Mi a i i Gaffi'r Cwm.
B: Mi ga i cappucino.
B: Mi ga i fara brith.
B: Mi wna i i eistedd wrth y ffenest.

Newidiwch y ddeialog i sôn am Nerys, ac yna Nerys a Megan.
e.e. **A:** Lle eith Nerys dydd Sadwrn? **B:** Mi eith hi 'r dre.

Gwylio

Gwrandewch ar y siaradwyr yn deud be fydd yn digwydd yn y dyfodol. Ysgrifennwch enwau 3 o'r bobol a be maen nhw'n ei ddeud.

Enw	Be maen nhw'n ei ddeud?

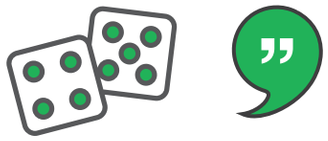
Siaradwch efo'ch partner – Dach chi'n cytuno?

Yna, ewch o gwmpas y dosbarth yn gofyn i bobol eraill. Rhowch X yn y blwch 'Cytuno' neu 'Anghytuno'.

Enw	Cytuno	Anghytuno
1.		
2.		
3.		

Siaradwch

cymdogion	anifeiliaid	hoff le	taswn i'n 18 oed eto....
chwaraeon	pan o'n i'n blentyn	darllen	diddordebau
bwyd	y gwyliau nesa	y dyfodol	dw i ddim yn hoffi....
byw'n iach	siopa	technoleg	dyddiau ysgol
y flwyddyn nesa	gwaith	dathlu	dillad
y penwythnos diwetha	teulu neu ffrindiau	yr ardal	teledu neu radio
y gwyliau diwetha	y tŷ	y penwythnos nesa	dysgu Cymraeg

Cyn y cwrs Canolradd

Gorffennwch y brawddegau yma efo'ch partner. Sut fyddwch chi'n gwella eich Cymraeg chi?

Mi wnawn ni siarad .....

Mi wnawn ni edrych .....

Mi wnawn ni ddarllen .....

Mi wnawn ni brynu .....

Mi ddylen ni .....

Mi fasen ni'n hoffi .....

Mi fedren ni .....

Sgwrs

Sipsi Rosa: Dewch i mewn.

Gwyn: Dw i ddim yn credu hyn, ond mae 'ffrind' wedi gofyn i mi ddŵad i weld be dach chi'n ei ddeud ... fel ... 'bet'.

Sipsi Rosa: Dim problem, Gwyn, eisteddwch.

Gwyn: Waw! Sut oedd hi'n gwybod fy enw i?

Sipsi Rosa: Rŵan 'ta, Gwyn, be ydy'r broblem? Pam dach chi isio gwybod am y dyfodol?

Gwyn: Wel, dw i ddim yn rhy hapus yn y gwaith.

Sipsi Rosa: Does neb yn garedig wrth warden traffig, Gwyn.

Gwyn: Waw! Sut oedd hi'n gwybod be ydy fy ngwaith i?

Sipsi Rosa: Rhowch eich llaw chi i mi. Wel, Gwyn, mi fyddwch chi'n cael swydd newydd cyn bo hir. Mi fyddwch chi'n cyfarfod llawer o bobol glên iawn.

Gwyn: Be fydda i'n ei wneud, Sipsi Rosa?

Sipsi Rosa: Mi fyddwch chi'n diwtor Cymraeg. Mi fyddwch chi'n gweithio yn Nant Gwrtheyrn! Wedyn, ar ôl blwyddyn, mi fyddwch chi'n ennill y loteri.

Gwyn: Ond dw i ddim yn gwneud y loteri.

Sipsi Rosa: Mi gewch chi docyn yn anrheg gan un o'r dysgwyr. Wedyn, mi fyddwch chi'n priodi'r dysgwr yna ac yn prynu tŷ yn Rhosneigr.

Gwyn: Waw! Mae angen ennill y loteri i brynu tŷ yn Rhosneigr.

Sipsi Rosa: Mi fyddwch chi'n ymddeol yn gynnar, ac mi fyddwch chi'n byw'n hapus am byth ar lan y môr.

Gwyn: Wel, diolch i chi Sipsi Rosa, dw i'n mynd i ffonio'r Ganolfan laith yn syth!

Sipsi Rosa: Weithiau mae hyn yn rhy hawdd. Mi glywes i ffrind Gwyn yn deud ei enw o tu allan, doedd gynno fo ddim modrwy briodas, ac roedd o'n gwisgo ei wisg Warden Traffig! Ond dach chi byth yn gwybod be fydd yn digwydd yn y dyfodol!

Gwrando

Neges 1

Oddi wrth: ..... i : .....

Mi fydd hi'n cael prawf gwaed ..... .

Ddylai hi ddim ..... cyn y prawf.

Rhaid iddi hi fod yn y Ganolfan Iechyd erbyn ..... .

Neges 2

Oddi wrth: ..... i : .....

Mae o wedi bod ..... .

Mae o isio ..... .

Rhaid iddi hi fynd i'r ..... .

Neges 3

Oddi wrth: ..... i : .....

Mae ..... wedi torri.

Mae hi angen ..... i'r ymwelwyr.

Does gan John ddim ..... .

Neges 4

Oddi wrth: ..... i : .....

Mae'r plant yn ..... ar hyn o bryd.

Rhaid iddyn nhw ..... yn y car.

Mi fydd angen prynu ..... .

Ysgrifennu

Ysgrifennwch y nodiadau yma efo'ch partner chi.

1. Annwyl .....,

Dw i'n mynd i golli dy barti ..... di, mae'n ddrwg gen i. Dw i'n mynd ar wyliau i .....efo .....

Mi wna i brynu ..... yn anrheg i ti! A dan ni'n medru mynd allan am ..... pan fydda i adre!

Hwyl a mwynha'r dathlu,

.....

2. Annwyl ..... ,

Sut wyt ti? Wyt ti'n medru dŵad i aros efo ni penwythnos nesa?

Mi fyddwn ni'n mynd i'r..... nos Wener ac yna'n cael bwyd yn

..... os byddwn ni'n llwgu! Mi fasen ni'n hoffi mynd i'r sinema

dydd Sadwrn. Dan ni isio gweld ..... .

Mi fydd ein ..... ni'n dŵad allan efo ni nos Sadwrn. Ac wedyn,

be am ..... cyn i ti fynd adre dydd Sul?

Cofion,

.....

Adolygu – Gêm o Gardiau

				
A	Lle ewch chi ar wyliau nesa?	Sut fyddwch chi'n dathlu eich pen-blwydd nesa chi?	Fyddwch chi'n prynu car yn y pum mlynedd nesa?	Fyddwch chi'n prynu rhywbeth newydd 'technolegol' cyn bo hir?
2	Lle ewch chi ar drên nesa?	Fyddwch chi'n smwddio dros y penwythnos?	Sut fydd y tywydd yfory?	Fyddwch chi'n siarad efo cymdogion yn ystod y mis nesa?
3	Pryd ewch chi i Lundain nesa?	Fyddwch chi'n ceisio bwyta'n iach penwythnos yma?	Sgynnoch chi hoff le yng Nghymru? Fyddwch chi'n mynd yno cyn bo hir?	Dach chi'n meddwl byddwch chi'n rhedeg marathon yn y dyfodol?
4	Fyddwch chi'n ffonio rhywun heddiw?	Fyddwch chi'n mynd am dro penwythnos yma?	Fyddwch chi'n symud o'r ardal yma yn y dyfodol?	Pryd ewch chi allan nesa?
5	Pen-blwydd pwy fyddwch chi'n dathlu nesa?	Fyddwch chi'n siopa ar-lein wythnos yma?	Fyddwch chi'n coginio yfory?	Sut fyddwch chi'n cadw'n heini dros y mis nesa?
6	Fyddwch chi'n dringo'r Wyddfa yn y dyfodol?	Llun pwy fydd yn y papurau newydd yfory?	Fyddwch chi'n prynu car trydan yn y dyfodol?	Fyddwch chi'n garddio penwythnos yma?
7	Fyddwch chi'n edrych ar y teledu heno?	Be wnewch chi penwythnos nesa?	Fyddwch chi'n gweithio dydd Llun nesa?	Fyddwch chi'n gwylio gêm rygbi nesa Cymru?
8	Be gewch chi i swper nos yfory?	Pryd ewch chi ar wyliau nesa?	Fyddwch chi'n edrych ar eich ffôn/ tabled chi cyn mynd i gysgu heno?	Sut fyddwch chi'n dathlu'r Nadolig?
9	Fyddwch chi'n prynu paneli solar yn y dyfodol?	Fydd rhywun yn y teulu'n gwneud rhywbeth diddorol cyn bo hir?	Be wnewch chi yfed ar ôl y dosbarth?	Be wnewch chi weld ar y teledu dros y penwythnos?
10	Efo pwy ewch chi ar wyliau nesa?	Sut fyddwch chi'n byw'n fwy iach yn y dyfodol?	Lle fyddwch chi'n prynu dillad newydd nesa?	Be gewch chi i ginio dydd Nadolig?
Jac	Fyddwch chi'n gwneud gwaith ar y tŷ cyn bo hir?	Lle ewch chi ar ôl y dosbarth?	Fyddwch chi'n symud tŷ yn y deg mlynedd nesa?	Pryd fyddwch chi'n mynd i'r archfarchnad nesa? Pa un?
Brenhines	Pwy fydd yn y newyddion flwyddyn nesa?	Fydd rhywbeth newydd yn dŵad i'r ardal cyn bo hir?	Fyddwch chi'n edrych ar chwaraeon yn ystod y mis nesa?	Be fydd rhaid i chi ei wneud dros y penwythnos?
Brenin	Pryd fyddwch chi'n gwrando ar y radio nesa? Ar ba orsaf radio?	Fyddwch chi'n gwneud gwaith tŷ dros y penwythnos?	Fyddwch chi'n gwneud y cwrs Canolradd nesa?	Be gewch chi i frecwast bore fory?

Sgwrs

Diwedd y cwrs

Tiwtor: Reit, dyma ni unwaith eto! Dosbarth ola'r cwrs Sylfaen. Llongyfarchiadau i bawb! Dan ni wedi gorffen y cwrs!

Dosbarth: Hwrê!

Tiwtor: Cyn i ni fynd i'r Twmpath Dawns i ddathlu, rhaid i chi lenwi ffurflen eto eleni am y cwrs.

Dosbarth: Oes rhaid i ni?

Tiwtor: .....! Ga i wneud ymarfer bach yn gynta?

Dosbarth: ..... , os oes rhaid.

Tiwtor: Dach chi wedi mwynhau'r cwrs Sylfaen?

Dosbarth: ..... , wrth gwrs.

Tiwtor: Wnaethoch chi fwynhau siarad am bob math o bynciau gwahanol?

Dosbarth: ..... , wrth gwrs.

Tiwtor: Fasech chi'n deud wrth ddysgwr arall am wneud y Cwrs Sylfaen?

Dosbarth: ..... , wrth gwrs.

Tiwtor: Oedd y cwrs yma'n ddiddorol?

Dosbarth:..... , wrth gwrs.

Tiwtor: Fyddwch chi'n gwneud y cwrs Canolradd nesa?

Dosbarth: ..... , wrth gwrs.

Tiwtor: Wnewch chi ymarfer Cymraeg cyn y cwrs nesa?

Dosbarth: ..... , wrth gwrs.

Tiwtor: Ddylech chi edrych ar S4C bob wythnos?

Dosbarth: ..... , wrth gwrs.

Tiwtor: Fydd Radio Cymru yn eich ceir chi bob dydd?

Dosbarth: ..... , wrth gwrs.

Tiwtor: Sgynnoch chi gwestiwn?

Dosbarth: ..... , dim byd.(x)

Tiwtor: Dach chi isio ffurflen gofrestru i'r cwrs nesa?

Dosbarth: ..... , wrth gwrs.

Tiwtor: Da iawn chi – ffwrdd â ni i'r Twmpath rŵan!

Robin Radio

a) Atebwch:

Pam mae Robin yn drist? .....

Pwy sy'n deud dylai Anti Mair ymddeol? .....

Be ydy newyddion Llinos? .....

b) Gwrandewch am:

Ga i air?	*Can I have a word?*
ar glo	*locked up*
Coda dy galon!	*Cheer up! (lit: lift up your heart!)*

c) Cyfieithwch:

What's the matter? .....

There's not enough money. .....

It will be very sad. .....

Revision3 Adverbs2

Uned Arholiad

Mae 'na 4 rhan i'r arholiad Sylfaen.

1. Darllen a deall a bylchau (15%)
2. Ysgrifennu (15%)
3. Gwrando (20%)
4. Siarad. (50%)

Mae'r marciau allan o 400.
Mae'r arholiad fel arfer yn dechrau am 9.30 yn y bore. Mae tasgau 1-3 yn y bore, a 4 yn y prynhawn.

1. Darllen a deall a bylchau (40 munud)

Mi fyddwch chi'n gwneud 3 tasg.

i. Darllen erthygl ac ateb cwestiynau.
Mae'r cwestiwn yma yn y **Gwaith cartref** yn unedau 16, 18, 21, 23 a 25.

ii. Adnabod ergyd (*gist*) neges
Mae'r cwestiwn yma yn y **Gwaith cartref** yn unedau 20, 22 a 24. Gweithiwch efo'ch partner i ddarllen y negeseuon yma a gwneud y dasg.

Dewiswch y pennawd mwya tebygol i bob neges ebost.
Mae 'na ddau bennawd ychwanegol amherthnasol.

Choose the most likely heading for a subject for each email message.
There are two irrelevant headings.

	Pwnc	**Rhif neges**
a.	Newid dyddiad	
b.	Dathlu	
c.	Swyddfa'n cau	
ch.	Angen help	
d.	Cwrs newydd	
dd.	Casglu at achos da	

Neges 1

Oddi wrth: Catrin

At: Meic

Pwnc: _____

Bore da. Rhaid i mi fynd ar gwrs cyfrifiaduron yr wythnos nesa o ddydd Llun i ddydd Mercher, yn anffodus. Wnei di ofalu am y staff newydd am dri diwrnod? Sori bod hyn wedi codi, ond does 'na neb arall ar gael. Anfona neges os ydy hynny'n iawn. Diolch yn fawr. Mi fydda i'n dathlu pan fydd y cwrs 'ma wedi gorffen.

Cathryn

Neges 2

Oddi wrth: Elin

At: Y Staff

Pwnc: _____

Helô bawb. Mi fyddwch chi'n cofio bod 'na gyfarfod i siarad am ddyfodol y project i fod dydd Gwener nesa, ond mae parti dathlu pen-blwydd Gwyn ar y diwrnod hwnnw. Felly, mae'r pennaeth wedi penderfynu symud y cyfarfod i'r trydydd o Fai. Wnewch chi nodyn yn eich dyddiaduron, os gwelwch chi'n dda? Gan fod y swyddfa ar gau dydd Llun, mae hynny'n well i bawb, dw i'n meddwl.

Elin

Neges 3

Oddi wrth: Dafydd

At: Y Staff

Pwnc: _____

Prynhawn da. Dw i'n sgwennu ar ran cymdeithas y staff. Yn ein cyfarfod prynhawn ddoe, mi benderfynon ni godi pres i helpu'r bobl ddigartref yn y dre. Mi fydd Sam Jones yn dŵad o gwmpas efo amlen heddiw ac yfory, ac mae croeso i chi roi unrhyw beth. Fel dach chi'n gwybod, mae hyn yn broblem fawr yn Aberheli ar hyn o bryd. Diolch i Sam am ei help.

Dafydd

Neges 4

Oddi wrth: Alun

At: Y Staff

Pwnc: _____

Bore da. Dach chi isio dysgu mwy am eich pensiwn, a sut i reoli eich pres? Mae Enid Jones o *ThinkFinance* yn dŵad i wneud pedair sesiwn yma yn ein swyddfa ni i'n helpu ni i ddysgu mwy. Dyma'r tro cynta i ni wneud rhywbeth fel hyn, felly os dach chi isio dŵad i'r hyfforddiant, anfonwch ebost ata i. Mi fydd y sesiwn gynta ar fore dydd Gwener 3 Gorffennaf, rhwng 8 a 9 o'r gloch, yn yr ystafell gyfarfod.

Diolch! Alun

iii. Llenwi bylchau
Efo'ch partner, llenwch y bylchau.

1. Mae heddiw yn ..... (oer) na ddoe.
2. Mae hi'n gweithio yno ers pum ..... (blwyddyn).
3. ..... (gwneud) nhw ddim byd neithiwr.
4. Twm ydy enw fy ..... (brawd) i.
5. ..... nhw yn yr ysgol yfory?
6. Edrychwch ..... (ar) nhw!
7. Yng Nghaerdydd mae'r Senedd? ..... . (√)
8. ..... hi ddim yn braf ddoe.
9. ..... (troi) i'r dde ar ôl yr ysbyty, os gwelwch chi'n dda.
10. John ydy'r person ..... (hen) yn y dosbarth.
11. Aethoch chi i weld y cyngerdd ddoe? ..... . (√)
12. Dw i'n hoffi pêl-droed...dw i wrth fy ..... yn mynd i weld y tîm yn chwarae.

Rŵan, llenwch y bylchau yma.

1. Mae heddiw yn ..... (sych) na ddoe.
2. Mae hi'n gweithio yno ers tair ..... . (blwyddyn)
3. ..... (gwneud) ti ddim byd neithiwr.
4. Dafydd ydy enw fy ..... (tad) i.
5. ..... di yn yr ysgol yfory?
6. Gwrandewch ..... (ar) hi!
7. Ydy'r plant yn yr ysgol heddiw? ..... (√)
8. ..... hi ddim yn braf heddiw.
9. ..... (rhedeg) ar ôl y bêl os dach chi isio sgorio.
10. Y Llew Du ydy'r bwyty ..... (da) yn yr ardal.
11. Fasech chi'n hoffi paned? ..... (X)
12. Mae hi wrth ei ..... yn mynd i'r theatr.

2. Ysgrifennu (40 munud)

Mi fyddwch chi'n gwneud 2 dasg:

i. Ysgrifennu neges rhwng 40 a 50 o eiriau. Ysgrifennwch y neges bydd eich tiwtor yn ei ddeud yma:

.....
.....
.....
.....

Mae'r dasg yma yn y **Gwaith cartref** yn unedau 10, 14, 22 a 23.

ii. Tasg 2 ydy ysgrifennu ebost rhwng 70 ac 80 o eiriau.

Efo'ch partner, edrychwch ar y dasg yma ac ysgrifennwch neges ebost efo'ch gilydd. Mae'r dasg yma yn y **Gwaith cartref** yn unedau 18, 19, 21 a 24.

Dach chi wedi derbyn y neges ebost yma. Atebwch yr ebost, gan ymateb i'r cwestiynau i gyd. Ysgrifennwch rhwng 70 ac 80 o eiriau.

You have received this email message. Answer the message, responding to all of the questions. Write between 70 and 80 words.

At:

Oddi wrth: Helen

Pwnc: Taith y dosbarth

Mi ddudodd rhywun wrtha i dy fod ti wedi mynd ar daith efo'r dosbarth Cymraeg wythnos diwetha. Dw i isio trefnu taith i'r grŵp arall cyn bo hir, felly wyt ti'n medru helpu?

- I le aeth eich grŵp chi?
- Arhosoch chi am fwyd?
- Fasai'r daith yn dda i'r grŵp arall?

Diolch am unrhyw syniadau!

Helen

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Gwrando (tua 40 munud)

Mi fyddwch chi'n gwneud 3 tasg. Mi fyddwch chi'n clywed pob eitem 3 gwaith.

i. Negeseuon ffôn

Neges 1

Oddi wrth: ..... i: .....

Mi fydd y teledu'n cyrraedd am 10 o'r gloch dydd .....
Os fydd neb gartre, rhaid ffonio'r rhif yma .....
Mae angen iddo fo symud ei ..... cyn y bore.

Neges 2

Oddi wrth: ..... i: .....

Mi fydd y cwrs Sbaeneg yn dechrau...
Dyddiad .....
Amser .....
Ystafell .....

Neges 3

Oddi wrth: ..... i: .....

Heno, mi fydd hi'n gweld .....
Mi fydd hi'n mynd i'r clwb mewn .....
Rhaid iddo fo gofio cadw'r drws cefn .....

ii. Eitem o'r radio

1. Y rhaglen nesaf fydd...
a. y tywydd.
b. bwletin traffig.
c. newyddion.
ch. chwaraeon.

2. Mae Alan Davies yn...
a. athro.
b. chwaraewr rygbi.
c. blismon.
ch. chwaraewr pêl-droed.

3. Ddoe, roedd hi'n...
a. bwrw glaw.
b. oer.
c. wyntog.
ch. braf.

4. Y llynedd, roedd mab Alan Davies...
a. yn gweithio efo'i dad.
b. yn well.
c. yn chwarae pêl-droed.
ch. yn sâl.

5. Ar Ynys Môn,...
a. gaeth Alan ei eni.
b. mi fydd o'n canu.
c. mi fydd o'n dechrau'r daith.
ch. mi fydd o'n chwarae pêl-droed.

6. Mae o'n cerdded...
a. efo ffrind.
b. efo llawer o bobl eraill.
c. ar ei ben ei hun.
ch. efo'r ci.

iii. Prif neges mewn sgwrs

Sgwrs 1

1.1 Mae'r dyn isio mynd...

a.	i dŷ ffrind.	
b.	i siop Oxfam.	
c.	i'r banc.	
ch.	i'r dafarn.	

1.2 Mi fydd o'n cyrraedd yno erbyn .....

Sgwrs 2

2.1 Does ganddyn nhw ddim llawer o bres achos...

a.	dydyn nhw ddim yn siŵr be i'w brynu.	
b.	mae pawb yn casáu Monica.	
c.	roedden nhw'n hwyr yn dechrau casglu.	
ch.	doedd 'na ddim llawer o bobol yn nabod Monica.	

2.2 Maen nhw wedi penderfynu prynu .....

Sgwrs 3

3.1 Roedd hi'n meddwl bod y cyngerdd...

a.	yn rhy ddrud.	
b.	yn ardderchog.	
c.	yn ofnadwy.	
ch.	yn rhy hir.	

3.2 Fasai hi ddim yn mynd eto achos .....

Sgwrs 4

4.1 Fydd Elisabeth ddim yn yr ysgol achos...

a.	mae hi'n mynd i weld ei nain.	
b.	mae hi'n sâl.	
c.	mae hi'n mynd i'r traeth.	
ch.	mae hi'n mynd i Blackpool.	

4.2 Faint o blant sgan y dyn? .....

4. Siarad (tua 10 munud)

Mi fyddwch chi'n cael amser i gael cyfweliad 1-1 efo'r cyfwelydd yn y prynhawn. Mae 'na dair tasg:

i. Cael gwybodaeth
ii. Siarad amdanoch chi eich hun
iii. Gofyn cwestiynau i'r cyfwelydd

i. Yn gyntaf, mi fyddwch chi'n edrych ar hysbyseb fel hon ac yn gofyn cwestiynau i'r cyfwelydd i gael gwybod be sy yn y pum bwlch (*gap*). Dyma rai cwestiynau i'ch helpu chi.

Canolfan Hamdden Bryn Mawr

Mae Canolfan Hamdden Bryn Mawr wedi agor!
Mae'r pwll nofio ar gael.
Erbyn mis ..... , mi fydd y trac rhedeg yn barod.

Dydd Sadwrn nesa, mi fydd y chwaraewr tennis enwog, ... ,
yn agor y ganolfan hamdden.
Mi fydd y seremoni'n dechrau am ..... o'r gloch.

Mynediad dydd Sadwrn:
£ .....

Mae'n hawdd ffeindio'r ganolfan –
dim ond ..... milltir o'r dre.

Croeso!

Pa mor bell ydy'r ganolfan hamdden o'r ysgol?

Be ydy'r pris mynediad dydd Sadwrn?
Faint ydy'r pris mynediad dydd Sadwrn?

Am faint o'r gloch fydd y seremoni'n dechrau?
Am faint o'r gloch mae'r seremoni'n dechrau?

Pwy fydd yn agor y ganolfan hamdden?
Pwy sy'n agor y ganolfan hamdden?
Pwy ydy'r chwaraewr tennis enwog?

Pryd fydd y trac rhedeg yn barod?
Erbyn pryd fydd y trac rhedeg yn barod?

ii. Wedyn, mi fydd y cyfwelydd yn gofyn i chi ddewis cerdyn. Mi fydd y cerdyn yn edrych fel hyn:

Cerdyn A

Rhaid i chi ddeud tipyn bach am bob un o'r pum pwnc. Mi fydd y pynciau'n dŵad o'r rhestr yma:

Anifeiliaid
Bwyd
Byw'n iach
Cymdogion
Chwaraeon
Darllen
Dathlu
Diddordebau
Dillad
Dw i ddim yn hoffi...
Dyddiau ysgol
Dysgu Cymraeg
Gwaith
Y gwyliau diwetha
Y gwyliau nesa
Hoff le
Pan o'n i'n blentyn...
Siopa
Taswn i'n 18 oed eto...
Technoleg
Teithio
Teledu neu radio
Teulu neu ffrindiau
Y flwyddyn nesa
Y penwythnos diwetha
Y penwythnos nesa
Y tŷ
Yr ardal

Dan ni wedi bod yn trafod y pynciau yma i gyd yn y dosbarth.

iii. Wedyn rhaid i chi ddewis **un** o'r pynciau ar y cerdyn a gofyn cwestiynau i'r cyfwelydd. Mae'n bwysig gwrando yn ofalus ar beth mae hi/o'n ei ddeud a gofyn cwestiynau call (*sensible*) sy'n codi yn naturiol o'r ateb.

Pob lwc yn yr arholiad!

Gwaith cartref – Uned 1

1. Atebwch mewn brawddeg (*Answer in a sentence*):

i. Be ydy dy enw di? .....

.....

ii. Lle wyt ti'n byw? .....

.....

iii. O le wyt ti'n dŵad? .....

.....

iv. Be ydy dy waith di? .....

.....

v. Be wyt ti'n hoffi? .....

.....

vi. Be dwyt ti ddim yn licio? .....

.....

vii. Lle est ti wythnos diwetha? .....

.....

viii. Be wnest ti yno? .....

.....

2. Siopa – Gorffennwch y brawddegau (*Finish the sentences*):

Wythnos diwetha mi brynes i ..... yn .....

Dw i'n siopa am fwyd fel arfer yn .....

Rhaid i mi brynu ..... newydd.

Wythnos nesa mi fydda i'n prynu .....

3. Atebwch:

Wyt ti'n siopa mewn archfarchnad? (✓) .....

Ydy'r babi mewn meithrinfa? (✗) .....

Oes gen ti sedd? (✓) .....

Wnest ti gyrraedd y diwedd? (✓) .....

Oedd hi'n gyfleus? (✗) .....

Fyddwch chi'n dŵad i'r parti? (✗) .....

4. Geirfa

Be ydy Tesco a Lidl? .....

Be mae babi'n ei wneud cyn cerdded? .....

Be ydy lluosog lle? .....

Mae siop y gornel yn ..... i brynu llefrith.

5. Sgwennwch baragraff am 'Siopa'.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 2

1. Parwch y cwestiwn a'r ateb.

i. Be sy'n digwydd dros y penwythnos?	a. Mae 'na deulu o bump.
ii. Wyt ti'n nabod rhywun sy wedi bod yn Las Vegas?	b. Mae tua phum deg yno fel arfer.
iii. Faint o bobol sy'n byw drws nesa?	c. Dw i ddim yn nabod neb sy wedi bod yno.
iv. Pwy sy'n dysgu'r dosbarth wythnos nesa?	ch. Mae pawb yn brysur.
v. Be sy'n bod ar Jac?	d. Mae 'na ffair yn neuadd y pentre.
vi. Wyt ti'n nabod rhywun sy'n medru helpu nos yfory?	dd. Mae gynno fo annwyd.
vii. Faint o bobol sy'n mynd i'r Sadwrn Siarad?	e. Mae 'na rywun newydd yn perfformio.
viii. Pwy sy'n canu yn y cyngerdd?	f. Mae 'na diwtor newydd yn dŵad.

2. Cyfieithwch (*Translate*)

i. *Who comes from Aberystwyth?*

.....

ii. *I know someone who comes from Aberystwyth.*

.....

iii. *Who wants to work here?*

.....

iv. *I know someone who wants to work here.*

.....

v. *Who lived in London?*

.....

vi. *I have a cousin who lived in London.*

.....

vii. *Who will be working on Christmas Day?*

.....

viii. *I know someone who will be working on Christmas Day.*

.....

3. Pwy dach chi'n nabod? Dilynwch y patrwm (*Follow the pattern*):

Dw i'n nabod rhywun sy'n gyrru Mercedes. > Dw i'n nabod rhywun sy'n gyrru Porsche.

i. Dw i'n nabod rhywun sy'n gyrru Mercedes.

.....

ii. Dw i'n nabod rhywun sy'n prynu bwyd yn Waitrose.

.....

iii. Mae gen i ffrind sy'n medru dawnsio salsa.

.....

iv. Mae gen i ffrind oedd yn nabod John Lennon.

.....

4. Sgwennwch baragraff personol 'Chwaraeon'.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 3

1. Be ydy'r cwestiwn?

e.e. Lle fasech chi'n hoffi mynd ar wyliau? Majorca

i. ..... Las Vegas.

ii. ..... Cinio rhost efo cig oen.

iii. ..... Prosecco, os gwelwch yn dda.

iv. ..... Yng Nghaerdydd.

2. Atebwch mewn brawddeg lawn yn defnyddio mi faswn i ac ati:

i. Lle fasech chi'n hoffi mynd ar wyliau?

.....

ii. Pryd fasech chi'n hoffi codi bore fory?

.....

iii. Efo pwy fasech chi'n hoffi cael paned bore fory?

.....

iv. Lle fasech chi'n hoffi mynd allan i fwyta?

.....

v. Be fasech chi'n hoffi wneud dydd Sul nesa?

.....

3. Sgwennwch frawddegau i ymarfer 'Mae'n well gen i...'

Dw i'n hoffi ....., ond mae'n well gen i .....

.....

.....

.....

.....

4. Sgwennwch baragraff personol 'Dysgu Cymraeg'.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 4

1. Gorffennwch y brawddegau:

i. Mi faswn i'n licio.....

ii. Tasai gen i amser.....

iii. Taswn i'n ennill y loteri, ...

2. Cyfieithwch:

i. *I would go to the class if I could.*

.....

ii. *I'd come out if I had money.*

.....

iii. *What would they do if it rained?*

.....

iv. *We'd move if we retired.*

.....

v. *If I had time, I would learn to dance salsa.*

.....

3. Sgwennwch dair brawddeg yn dechrau efo 'Taswn i'n un deg wyth eto...'

i. .....

ii. .....

iii. .....

4. Edrychwch ar y pedair hysbyseb yn yr uned eto. Atebwch:

i. Pa ddosbarth sy ddim yn neuadd y ganolfan hamdden?

.....

ii. Pwy sy ddim yn medru mynd i'r cwrs ioga?

.....

iii. Pam dach chi ddim yn medru gwneud y dosbarth dawnsio bol a'r dosbarth nofio?

.....

iv. Pa un ydy'r cwrs hira *(longest)*? (wythnosau)

.....

v. Pa gwrs sy'n dechrau gynta? (y dyddiad/*the date*)

.....

5. Sgwennwch baragraff am eich diddordebau.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 5

1. Atebwch

i. Lle gest ti dy eni? .....

ii. Pryd gest ti dy eni? .....

iii. Lle gest ti dy fagu? .....

iv. Lle gaeth dy fam ei geni? .....

v. Lle gaeth dy dad ei eni? .....

vi. Lle gaethon nhw eu magu? .....

2. Pwy ydy o?

Mi gaeth o ei eni yn Stratford upon Avon yn 1564.
Mi gaeth o ei fagu yno hefyd.
Mi wnaeth o briodi Anne Hathaway.
Roedd gynnyn nhw dri o blant.
Mi wnaeth o sgwennu tri deg naw drama.
Mi wnaeth o farw yn 1616.
Pwy ydy o? .....

3. Sgwennwch dair neu bedair brawddeg am rywun enwog yn deud lle gaeth o ei eni, ei fagu/gaeth hi ei geni, ei magu, ac un neu ddau beth arall.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Llenwch y grid

mam	**m** ..... **u**	**t** .....**d**	**tadau**
chwaer	**ch** ..... **dd**	**brawd**	**b** ..... **r**
merch	**m** ..... **d**	**mab**	**m** ..... **n**
c ..... **r**	**cyfnitherod**	**cefnder**	**c** ..... **d**

5. Sgwennwch **y** neu **yr** o flaen y geiriau yma:

..... acen ..... pwysau

..... ffeil ..... ysgariad

..... twpsyn ..... oes

..... ysgol ..... crys

Gair gan y tiwtor:

Gwaith cartref – Uned 6

1. Edrychwch eto ar fideo Aberdaron. Atebwch:

Be dach chi'n medru ei wneud yn ..... (eich ardal chi)?

i. pan mae'r tywydd yn braf

.....

ii. pan mae'r tywydd yn wlyb

.....

iii. os oes gynnoch chi blant

.....

Be fasech chi'n hoffi ei weld yn eich ardal chi?

.....

2. Erbyn wythnos nesa, meddyliwch am daith bws yn dechrau o le mae'r dosbarth, yn mynd i bedwar lle diddorol yn yr ardal ac yn ôl i'r dosbarth. Wythnos nesa mi fyddwch chi'n gweld lle mae pawb wedi dewis.

Y dosbarth

i. .....

ii. .....

iii. .....

iv. .....

Yn ôl i'r dosbarth

3. Atebwch *yes* bob tro:

i. Fasech chi'n hoffi symud tŷ? .....

ii. Fasen nhw'n hoffi aros adre? .....

iii. Dach chi'n hoffi aros adre? .....

iv. Ydy o'n hoffi mynd allan? .....

v. Aeth o allan neithiwr? .....

vi. Oeddet ti yn y tŷ neithiwr? .....

vii. Oedd hi'n oer? .....

viii. Fydd hi'n oer yfory? .....

ix. Fydd y plant yn yr ysgol? .....

x. Oeddech chi'n hoffi'r ysgol? .....

xi. Fasech chi'n hoffi paned rŵan? .....

4. Sgwennwch baragraff am yr ardal.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 7

1. **Newidiwch** yr enw yn rhagenw (**fo**/**hi**/**nhw**). Dilynwch y patrwm:

i. Dw i'n meddwl bod John yn gerddorol. > Dw i'n meddwl ei fod o'n gerddorol.

ii. Dw i'n meddwl bod Jac yn ddoniol. .....

iii. Dw i'n meddwl bod Rhian yn brysur heno. .....

iv. Dw i'n meddwl bod y plant yn swnllyd. .....

v. Dw i'n meddwl bod y tiwtor yn amyneddgar. .....

vi. Dw i'n meddwl bod Cara'n siarad Eidaleg. .....

vii. Dw i'n meddwl bod Gareth a Dafydd yn mwynhau gwyddoniaeth. .....

.....

2. **Cyfieithwch:**

i. *I think the film is exciting.* .....

ii. *I think bara brith is tasty.* .....

iii. *I thought semolina was awful.* .....

iv. *I thought jelly was great.* .....

v. *I thought maths was easy.* .....

vi. *I thought art was difficult.* .....

3. **Atebwch y cwestiynau** (tua thair brawddeg/*about three sentences*):

i. Be dach chi'n ei hoffi ar y teledu?

ii. Pryd aethoch chi i'r sinema ddiwetha?

iii. Dach chi'n gwrando ar y radio?

4. **Erbyn wythnos nesa, edrychwch ar un rhaglen ar S4C a sgwennwch bum brawddeg am y rhaglen.** Be oedd y rhaglen? Be oeddech chi'n feddwl o'r rhaglen?

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 8

1. Llenwch y bylchau:

i. Wyt ti'n gweithio ..... Cyngor? Ydw, dwi'n gweithio ..... nhw ers 1990!

ii. Mi anfones i neges ..... nhw neithiwr.

iii. Dwyt ti ddim yn gwrando ..... i.

iv. Mi ofynnest ti ..... hi am help, gobeithio.

v. Pan wyt ti'n anfon y cerdyn ..... Ann, cofia fi ..... hi.

vi. Dan ni'n medru dibynnu ..... nhw.

vii. Gofynnwch ..... hi, mae hi'n gwybod yr ateb!

viii. Wyt ti wedi gofyn ..... fo eto?

ix. Mi ofynnes i ..... nhw anfon y bil ..... chi ddoe.

2. Cyfieithwch:

i. *I can ask him.* .....

ii. *Did he ask you?* .....

iii. *I wrote to him but he didn't answer.* .....

.....

iv. *I will be sending you the bill tomorrow.* .....

.....

v. *I would listen to them every day.* .....

.....

3. Dach chi isio prynu anrheg i'r tiwtor. Deudwch pa lyfr dach chi'n meddwl basai fo/hi yn ei hoffi, a pham.

4. Sgwennwch baragraff personol: 'Darllen'

Gair gan y tiwtor:

Gwaith cartref – Uned 9

1. Gorffennwch:

i. Gwenwch ..... y camera os gwelwch yn dda!

ii. Mi ddarllenes i ..... nhw yn y papur.

iii. Be ..... ti?

iv. Gwrandewch ..... fo'n cwyno!

v. Dwyt ti ddim yn edrych ..... ni.

vi. Mi ddeudes i ..... ti ddoe.

vii. Roedd o'n gwrando'n ofalus ..... chi.

viii. Wyt ti'n chwilio ..... i?

ix. Dach chi'n poeni ..... waith cartref y plant?

x. Lle mae'r goriadau? Mae o'n chwilio ..... nhw.

xi. Dw i ddim yn anghytuno ..... chi.

2. Dilynwch y patrwm:

Dw i'n poeni am y gwaith. > Dw i'n poeni amdano fo hefyd.

i. Dw i'n dibynnu ar Delyth. .....

ii. Dw i'n gwrando ar y rhaglen. .....

iii. Dan ni'n aros am y trên. .....

iv. Dw i'n poeni am yr anifeiliaid. .....

v. Mi anghofies i am y bil. .....

vi. Dw i isio siarad am fy mhroblemau. .....

vii. Mi edryches i ar rhaglenni. .....

3. Cyfieithwch:

i. *I love motorbikes.* .....

ii. *Are you* (ti) *listening to me?* .....

iii. *Look* (chi) *at us!* .....

iv. *The school is searching for new staff.* .....

v. *Listen to the programme tonight.* .....

vi. *He is looking for her.* .....

vii. *He is worried about you.* .....

viii. *I paid for them last time.* .....

ix. *Are you talking about me again?* .....

4. Be ydy'r lluosog (*plural*)?

i. mwnci .....

ii. cwningen .....

iii. buwch .....

iv. dafad .....

v. mochyn .....

vi. oen .....

5. Be ydy babi iâr? .....

Be ydy babi buwch? .....

Be ydy babi dafad? .....

6. Sgwennwch baragraff am anifeiliaid.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 10

1. Llenwch y bylchau:

i. Be ..... di nesa?
ii. Be ..... hi nesa?
iii. Be ..... nhw nesa?
iv. Be ..... chi nesa?
v. Be ..... ni nesa?
vi. Be ..... i nesa?

2. Gorffennwch y brawddegau:

i. ..... i'r cinio.
ii. ..... hi'r coffi.
iii. Wnei di..... y ffenest?
iv. ..... ni ddim byd.
v. Be..... nhw rŵan?
vi. Wnewch..... fy helpu i?

3. Cyfieithwch:

i. *She won't phone.* .....
ii. *I'll make the tea.* .....
iii. *Will you open the door?* (ti) .....
.....
iv. *Will you drive?* (chi) .....
.....

4. Gorffennwch y frawddeg gan ofyn ffafr *(asking a favour)***:**

e.e. Mae hi'n gynnes iawn yma, <u>wnei di agor y ffenest?</u>
i. Mae hi'n oer iawn yma, ... ?
ii. Does gen i ddim pres, ... ?
iii. Os wyt ti isio dŵad ar y bws, ... ?
iv. Mae pen-blwydd Nain yfory, ... ?
v. Mae'r bòs yn flin heddiw, ... ?

5. Atebwch:

i. Be wnewch chi bore fory? .....

.....

ii. Be wnewch chi prynhawn yfory? .....

.....

iii. Be wnewch chi nos yfory? .....

.....

iv. Be wnewch chi dros y penwythnos? .....

.....

6. Sgwennwch nodyn yn gofyn i'r cymdogion ofalu am eich tŷ.
Sgwennwch rhwng 40 a 50 o eiriau.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 11

1. Gorffennwch y brawddegau:

i. Mi a ..... yfory.
ii. Mi eith ..... ar ôl y gwaith.
iii. Ân nhw ..... eto.
iv. Pryd ..... di i'r parti?
v. Sut ..... chi i'r cyfarfod?
vi. Lle awn ..... ar wyliau?

2. Cyfieithwch:

i. *I won't go now.* .....

ii. *He'll go to the meeting.* .....

iii. *We'll go swimming.* .....

iv. *Where will they go?* .....

v. *What time will she go?* .....

vi. *What time will you go for a walk?* .....

3. Atebwch:

i. Lle ewch chi ar ôl y dosbarth? .....

ii. Lle ewch chi bore fory? .....

iii. Lle ewch chi nos yfory? .....

iv. Lle ewch chi dydd Sul? .....

v. Pryd ewch chi ar wyliau nesa? .....

vi. Pryd ewch chi i siopa nesa? .....

4. Sgwennwch lle ewch chi bob dydd yr wythnos nesa:
(Cofiwch: Mi wna i aros adre)

i. Dydd Sul .....

ii. Dydd Llun .....

iii. Dydd Mawrth .....

iv. Dydd Mercher .....

v. Dydd Iau .....

vi. Dydd Gwener .....

vii. Dydd Sadwrn .....

5. Sgwennwch baragraff personol am deithio (dim ar wyliau!).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 12

1. Llenwch y bylchau:

i. ..... i rawnfwyd i frecwast yfory.
ii. ..... nhw amser da yn y parti yfory.
iii. Be ..... di i swper yfory?
iv. ..... i fynd rŵan?
v. Gobeithio ..... chi amser da ar eich gwyliau yr wythnos nesa.
vi. Mi gân ..... swper efo ni heno.

2. Gorffennwch y brawddegau. Dilynwch y patrwm:

Os a i i'r llyfrgell, mi ga i lyfr.

i. ..... hi i'r banc, ...
ii. ..... ni i'r garej, ...
iii. ..... di i lan y môr, ...
iv. ..... i at y doctor, ...
v. ..... chi i swyddfa'r post, ...
vi. ..... nhw i siop y cigydd, ...

3. Cyfieithwch:

i. *May I have the salt?* .....
ii. *May we leave?* .....
iii. *We'll have a good time.* .....
iv. *You'll have a letter in the post.* (chi) .....
v. *She'll have a black coffee.* .....
vi. *They'll have chips.* .....

4. Atebwch:

i. Be gewch chi i frecwast yfory? .....

ii. Be gewch chi i ginio yfory? .....

iii. Be gewch chi i de yfory? .....

iv. Be gewch chi i swper yfory? .....

5. Sgwennwch baragraff personol am dechnoleg.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 13

1. Rhowch y ffurf gywir (blwyddyn/blynedd) yn y bylchau:

i. Dan ni'n aros ers .....(1) am y bil treth.
ii. Dw i'n dysgu Cymraeg ers tair .....
iii. Dan ni'n byw yma ers pum .....
iv. Dw i'n gyrru car ers .....
v. Roedd y teulu'n byw drws nesa am chwe .....
vi. Mae'r tiwtor yna'n dysgu Cymraeg ers un deg saith .....

2. Cyfieithwch:

i. *Since when have you retired?* .....
ii. *I retired five years ago.* .....
iii. *How long did you work in the school for?* .....

.....

iv. *We've been waiting for years.* .....
v. *We moved here ten years ago.* .....

3. Atebwch:

i. Lle oeddet ti'n byw llynedd?
Llynedd, ...
ii. Be oeddet ti'n ei wneud dair blynedd yn ôl?
Dair blynedd yn ôl, ...
iii. Be oeddet ti'n ei wneud ddeg mlynedd yn ôl?
Ddeg mlynedd yn ôl, ...
iv. Lle oeddet ti byw ddeg mlynedd yn ôl?
..... ddeg mlynedd yn ôl.
v. Lle oeddet ti'n byw ugain mlynedd yn ôl?
Ugain mlynedd yn ôl, ...
vi. Be oeddet ti'n ei wneud fel gwaith ugain mlynedd yn ôl?
..... ugain mlynedd yn ôl.
vii. Be oeddet ti'n hoffi ei wneud ugain mlynedd yn ôl?
..... ugain mlynedd yn ôl.
viii. Pryd wnest ti symud tŷ ddiwetha?

.....

4. Edrychwch eto ar y tri pharagraff darllen. Dach chi isio bod yn diwtor Cymraeg hefyd. Rhaid i chi sgwennu paragraff i drio am y swydd. Does dim rhaid i chi ddeud y gwir!

.....

.....

.....

.....

.....

5. Sgwennwch bum brawddeg am eich gwaith chi (rŵan a/neu yn y gorffennol).

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 14

1. Atebwch:

i. Sut ddoi di i'r dosbarth wythnos nesa? .....

ii. Efo pwy ddoi di i'r dosbarth wythnos nesa? .....

iii. Pryd ddoi di i'r dosbarth wythnos nesa? .....

iv. Am faint o'r gloch ddoi di i'r dosbarth wythnos nesa? .....

2. Llenwch y bylchau

i. Pryd ..... chi'n ôl?

ii. ..... 'r trên ddim rŵan..

iii. Ddôn ..... ddim adre cyn hanner nos.

iv. ..... i i'r dosbarth mewn tacsi wythnos nesa.

v. ..... ni ar ôl y dosbarth.

3. Cyfieithwch:

i. *They won't come late next week.*

.....

ii. *The letter won't come in the post today.*

.....

iii. *We won't come to the office before the meeting.*

.....

iv. *Will she come back to Wales after the holiday?*

.....

4. Rhowch y brawddegau yn eu trefn:

i. ôl swyddfa i'n ar cinio i'r ddo ôl mi.

.....

ii. fod brysur mae i hi'n flwyddyn mynd yn.

.....

iii. lifft gweli cyfarfod i'r dda ga os di'n i?

.....

iv. i'r adre papur wna gwaith mynd cyn mi.

.....

v. chi Awstralia wyliau i pryd ar ewch ?

.....

vi. anodd yr bod yn Ffrangeg ysgol yn ro'n meddwl i'n.

.....

5. Rhaid i chi fynd allan. Sgwennwch nodyn at rywun yn eich tŷ chi yn deud lle dach chi'n mynd, pam, a phryd ddowch chi'n ôl adre. Sgwennwch rhwng 40 a 50 o eiriau.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Sgwennwch baragraff am be fyddwch chi'n wneud dros y 12 mis nesaf. Does dim rhaid i chi sôn am bob mis!

y gwanwyn yr haf yr hydref y gaeaf

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 15

1. Atebwch y cwestiynau:

i. Pa mor dda dach chi'n cysgu fel arfer?

.....

ii. Pa mor dda dach chi'n cofio rhifau ffôn?

.....

iii. Pa mor bell dach chi/oeddech chi'n teithio i'r gwaith?

.....

iv. Pa mor iach dach chi'n bwyta?

.....

v. Pa mor brysur dach chi wythnos nesa?

.....

2. Gofynnwch gwestiwn yn dechrau gyda Pa mor...

i.	..... **?**	Deg milltir.
ii.	..... **?**	Bob deg munud.
iii.	..... **?**	Dw i'n anobeithiol.
iv.	..... **?**	Fel Bryn Terfel.
v.	..... **?**	Pedwar cilogram.
vi.	..... **?**	Chwe throedfedd.
vii.	..... **?**	Fel pysgodyn.
viii.	..... **?**	Byth!
ix.	..... **?**	Unwaith y flwyddyn.
x.	..... **?**	Bob pedair blynedd.

3. Sgwennwch frawddegau. Dilynwch y patrwm:

mis Chwefror – heulog – mis Mai	Dydy mis Chwefror ddim mor heulog â mis Mai.
te – drud – coffi	
mis Awst – gwlyb – mis Tachwedd	
bara – blasus – cacen	
cawl – sbeislyd – cyrri	

4. Digrifiwch un ffrind/aelod o'r teulu/cydweithiwr neu berson enwog.

Dw i'n mynd i ddisgrifio _____.

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 16

1. Dilynwch y patrwm:

i. Mae hipo yn fawr. Mae eliffant yn fwy.

ii. Mae BBC1 yn dda. .....

iii. Mae traffig yr M4 yn ofnadwy. .....

iv. Mae pwdin reis yn ddiflas. .....

v. Mae tatws yn rhad. .....

vi. Mae Sir Benfro yn hardd. .....

vii. Mae dysgu Cymraeg yn hawdd. .....

viii. Mae seidr yn ddrud. .....

ix. Mae Huw yn teipio'n gyflym. .....

x. Mae Carys yn teimlo'n hapus. .....

2. Rhatach neu **drutach? Dilynwch y patrwm:**

cwrw/gwin Mae cwrw'n rhatach na gwin.

i. dŵr/petrol .....

ii. gwin/cwrw .....

iii. te/coffi .....

iv. coffi/te .....

3. Cymharwch: (e.e. dwy wlad - Mae Cymru yn llai na Lloegr)

i. dwy dref .....

ii. dau ganwr/dwy gantores .....

iii. dau fath o fwyd .....

iv. dwy ffilm .....

v. dau actor/dwy actores .....

4. Cymharwch eich hun â phobl eraill: (5 brawddeg)
Compare yourself with other people: *(5 sentences)*

e.e. Dw i'n hŷn na fy mhlant.
Dw i'n canu'n well na fy mrawd.

.....

.....

.....

.....

.....

5. Darllenwch yr erthygl ac atebwch y cwestiynau.

Hanes Juri

Pan ddaeth Juri Tayama i Brifysgol Bangor i astudio Busnes, doedd o ddim yn gwybod dim byd am Gymru, a doedd gynno fo ddim syniad o gwbl fod pobl yn siarad Cymraeg.

Roedd o wedi bod yng Nghaerdydd am un bore pan aeth o ar wyliau efo'i rieni o gwmpas Ewrop, ond dim ond tair oed oedd o ar y pryd, felly doedd o ddim yn cofio hynny o gwbl. Roedd cyrraedd Bangor yn 2010 yn dipyn o sioc

iddo fo, felly. Mi gaeth o ei fagu yng nghanol dinas brysur Tokyo. Ar ôl y daith fawr o gwmpas Ewrop, aeth ei rieni o ddim ar wyliau efo'r teulu o gwbl wedyn. Pan ddaeth Juri i Fangor, felly, dyna'r tro cynta iddo fe weld mynyddoedd a môr. Roedd o wrth ei fodd. Mi ddechreuodd o nofio yn y môr bob dydd, beicio neu redeg yn y mynyddoedd bob penwythnos a dechrau cymryd rhan mewn cystadlaethau triathlon. Enillodd o Triathlon Cymru am y tro cynta yn 2011 ac eto'r llynedd. Mae o'n gobeithio ennill y fedal gynta erioed i Siapan yn y triathlon yn y Gemau Olympaidd nesa.

Y sioc fawr arall i Juri oedd yr iaith Gymraeg. Roedd o wedi dysgu siarad Saesneg yn rhugl mewn dosbarth nos yn Tokyo, ond pan gaeth o le i fyw mewn fflat ym Mangor efo tair merch o dde Cymru oedd yn siarad Cymraeg, doedd o ddim yn clywed Saesneg o gwbl! Roedd o isio mynd i ddosbarth Cymraeg neu wneud cwrs ar y we, ond doedd gynno fo ddim amser achos ei waith coleg. Ond achos ei fod o'n clywed Cymraeg drwy'r amser yn y tŷ, roedd o'n dallt mwy a mwy bob dydd. Erbyn hyn, mae o'n siarad Cymraeg yn rhugl heb fod ar gwrs o gwbl, ac mae gynno fo dipyn o acen Llanelli hefyd!

Mae Juri wedi gorffen ei gwrs yn y Brifysgol rŵan, ond dydy o ddim isio mynd yn ôl i Siapan eto. Ar hyn o bryd, mae o'n dysgu dosbarthiadau karate a jiwdo bob nos ym Mangor ac Ynys Môn, ac mae o'n dysgu bron pob dosbarth yn Gymraeg! Mi fydd ei fisa fo'n dŵad i ben ddiwedd mis Awst, felly dydy o ddim yn gwybod eto beth fydd yn digwydd wedyn. Mae o'n gobeithio'n fawr y bydd o'n cael aros yng Nghymru am flwyddyn arall, ac ennill Triathlon Cymru eto'r flwyddyn nesa, wrth gwrs!

1. Pam ddaeth Juri i Gymru gynta?

a. ar wyliau **b.** i fynd i'r Brifysgol

c. i gymryd rhan mewn triathlon **ch.** i ddysgu Cymraeg

2. Gaeth Juri ei fagu...

a. ar lan y môr **b.** yn y mynyddoedd

c. mewn dinas **ch.** mewn cartref plant

3. Faint o weithiau mae Juri wedi ennill Triathlon Cymru?

a. unwaith **b.** dwywaith

c. tair gwaith **ch.** pedair gwaith

4. Dysgodd Juri Gymraeg...

a. ar y we.
b. mewn dosbarth nos.
c. yn y coleg.
ch. trwy wrando ar bobol yn siarad.

5. Lle mae Juri'n defnyddio ei Gymraeg ar hyn o bryd?

a. ar y cwrs Busnes
b. yn ei waith fel tiwtor
c. yn Llanelli
ch. yn Siapan

6. Sgwennwch baragraff personol yn dechrau efo 'Dw i ddim yn hoffi...'

Gair gan y tiwtor

Gwaith cartref – Uned 17

1. Dilynwch y patrwm:

Mae criced yn gyffrous, mae pêl-droed yn fwy cyffrous, ond rygbi ydy'r mwya cyffrous.

i. mis Tachwedd – mis Rhagfyr – mis Ionawr (oer)

.....

ii. beic – beic modur – car (cyflym)

.....

iii. reis – bara – tatws (diflas)

.....

iv. afal – oren – mefus (melys)

.....

v. Ffrainc – Rwsia – Awstralia (pell)

.....

vi. adar – cŵn – plant (swnllyd)

.....

vii. darllen Cymraeg – gwrando – siarad (pwysig)

.....

2. Llenwch y bylchau:

i. Fi ydy'r ..... yn y teulu.

ii. ..... ydy'r lle ..... i siopa am fwyd.

iii. ..... ydy'r rhaglen orau ar y teledu.

iv. Caerdydd ydy'r lle ..... yng Nghymru.

v. Yr Wyddfa ydy'r mynydd ..... yng Nghymru.

vi. ..... ydy'r ffilm fwya ..... .

vii. ..... ydy'r lle dela yn y byd.

viii. ..... ydy'r peth ..... am y cwrs.

3. Sgwennwch adolygiad (*review*) o dafarn neu gaffi bendigedig neu ofnadwy – gwir neu ddychmygol (*imaginary*).

4. Sgwennwch baragraff personol: Fy hoff le.

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 18

1. Atebwch y cwestiynau:

i. Faint o'r gloch ydy hi?

.....

ii. Faint o'r gloch mae'r dosbarth yn gorffen?

.....

iii. Lle mae'r dosbarth?

.....

iv. Be sy yn eich poced chi?

.....

v. Be ydy'ch enw chi?

.....

2. Dyma'r ateb – be ydy'r cwestiwn? (defnyddiwch ydy/sy/mae)

i.	..... **?**	Yn Neuadd y Sir.
ii.	..... **?**	Am hanner nos.
iii.	..... **?**	Mam, Dad a'r plant.
iv.	..... **?**	Ugain punt.
v.	..... **?**	Mae tiwtor yn gweithio mewn dosbarth.
vi.	..... **?**	17 Stryd y Bont, Porthmadog.

3. Darllenwch y darn yma ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Anti Margaret yn 106

Mae Anti Margaret yn gant a chwech oed! Roedd 'na ddathlu mawr ym mhentre Mynachlog Fawr nos lau diwetha, achos roedd person hyna'r ardal, Margaret Jones, yn cael ei phen-blwydd y diwrnod hwnnw. Dros y penwythnos wedyn, mi ddaeth llawer o'r teulu i'r pentre i ddymuno 'pen-blwydd hapus' iddi hi. Mae pawb yn ei nabod hi fel Anti Margaret.

Erbyn hyn mae hi'n byw efo'i merch Hanna, sy'n gofalu amdani, er bod Hanna ei hun yn wyth deg oed. Wrth gwrs, mae pobl yn dŵad i'r tŷ i helpu bob dydd. Mae Margaret yn cerdded i'r pentre o hyd, ond roedd pethau'n anodd yn ystod yr eira ym mis Ionawr. Doedd hi ddim yn medru mynd am dro i dafarn y pentre fel arfer i gael sgwrs a choffi yn y bore.

Mi gaeth Margaret ei geni ym Mynachlog Fawr, a dyna lle mae hi wedi byw y rhan fwya o'i bywyd. Mi aeth hi a'i gŵr i fyw yn Lloegr am flwyddyn neu ddwy yn y tridegau i weithio, ond caeodd y ffatri, felly roedd rhaid iddyn nhw ddŵad adre unwaith eto. Mae hi'n byw yma'n hapus ers hynny.

'Dw i'n lwcus iawn,' meddai Margaret, 'dw i'n iach, a dyna be sy'n bwysig.' Be mae hi'n mynd i'w wneud dros y flwyddyn sy'n dŵad? 'Wel... mi faswn i'n hoffi mynd i Awstralia i weld fy mab i a'i deulu fo, ond mae'n rhy ddrud. Dw i'n hoffi edrych ar y lluniau mae o'n eu hanfon dros y we, ond dydy hynny ddim yr un peth,' meddai hi.

Pob lwc i Margaret, ac mae pawb yn edrych ymlaen at ddathlu ei phen-blwydd yn gant a saith y flwyddyn nesa.

i. Pryd roedd pen-blwydd Margaret?

a. Dydd lau diwetha. **b.** Dydd Gwener diwetha. ☐

c. Dydd Sadwrn diwetha. **ch.** Dydd Sul diwetha.

ii. Efo pwy mae Margaret yn byw?

a. Ar ei phen ei hun. **b.** Efo hen bobol mewn cartre. ☐

c. Efo ffrind. **ch.** Efo un o'r teulu.

iii. Doedd hi ddim yn medru mynd i'r dafarn ar ddechrau'r flwyddyn achos...

a. y tywydd. **b.** roedd hi'n sâl. ☐

c. roedd hi'n rhy bell. **ch.** doedd gynni hi ddim lifft.

iv. Pam symudodd Margaret a'i gŵr yn ôl i fyw yn y pentre? ☐

a. Roedd gynnyn nhw hiraeth.

b. Roedden nhw isio magu teulu.

c. Doedden nhw ddim yn hoffi Lloegr.

ch. Doedd ganddyn nhw ddim gwaith yn Lloegr.

v. Pam fydd hi ddim yn mynd i Awstralia? ☐

a. Dydy hi ddim yn cael hedfan.

b. Mae hi'n rhy hen.

c. Does gynni hi ddim digon o bres.

ch. Mae'n well gynni hi weld y lluniau ar y we.

4. Erbyn wythnos nesa, gwrandewch ar Robin Radio, a dewiswch berson enwog. Disgrifiwch y person - be ydy hoff liw, hoff fwyd, hoff ddiod, a hoff ffordd o deithio y person? Wythnos nesa mi fydd y dosbarth yn gofyn cwestiynau i chi ac mi fyddwch chi'n ateb.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Sgwennwch baragraff personol am ddathlu.

.....

.....

.....

.....

6. Dach chi wedi derbyn yr ebost yma. Atebwch yr ebost gan ymateb i'r cwestiynau i gyd. Sgwennwch rhwng 70 ac 80 o eiriau.

At:

Oddi wrth: Heulwen Haf, Gwyliau Cymru.

Dan ni'n casglu gwybodaeth am wyliau yng Nghymru. Dan ni isio gwybod am eich gwyliau diwetha:

- Lle aethoch chi?
- Be oedd y peth gorau am y gwyliau?
- Be fasech chi'n hoffi newid?

Diolch yn fawr am eich help.

Gair gan y tiwtor

Gwaith cartref – Uned 19

1. Cyfieithwch:

i. *Drive slowly!* (ti) .....
ii. *Go now, please!* (chi) .....
iii. *Pay the bill!* (chi) .....
iv. *Don't worry!* (ti) .....
v. *Go past the school.* (chi) .....
vi. *Turn left!* (ti) .....
vii. *Put the ice cream on the table.* (chi) .....
viii. *Buy a paper on the way home!* (ti) .....
ix. *Remember to buy milk.* (chi) .....

2. Trowch o 'ti' i 'chi':

i. Bydd yn ofalus! .....
ii. Stopia! .....
iii. Helpa fi! .....
iv. Bwyta dy frecwast! .....
v. Tyrd efo fi! .....
vi. Dos adre! .....

3. Trowch o 'chi' i 'ti':

i. Gwnewch eich gwaith cartref chi! .....
ii. Penderfynwch rŵan! .....
iii. Peidiwch â chwyno! .....
iv. Gorffennwch eich swper chi! .....
v. Dewch yma! .....

4. Sgwennwch bum gorchymyn (*command*) i'w deud wrth blentyn yn y tŷ.

i. .....

ii. .....

iii. .....

iv. .....

v. .....

5. Sgwennwch rysáit syml.

6. Sgwennwch baragraff personol: Bwyd.

7. Dach chi wedi derbyn yr ebost yma. Atebwch yr ebost gan ymateb i'r cwestiynau i gyd. Sgwennwch rhwng 70 ac 80 o eiriau.

At:

Oddi wrth: Buddug Roberts, Papur Bro y Castell.
Dan ni'n chwilio am bobl i sgwennu am eu hoff dŷ bwyta.
DACH CHI WEDI BWYTA ALLAN YN DDIWEDDAR?
Deudwch
- lle aethoch chi?
- sut oedd y bwyd?
- fasech chi'n mynd yno eto?

Anfonwch y darn at papurbro@ycastell.com
Mi fydd 'na wobr o £50 am y darn gorau!

Gair gan y tiwtor

Gwaith cartref – Uned 20

1. Atebwch 'Yes':

i. Oes gynnoch chi atig yn y tŷ? .....

ii. Ydy'r boeler wedi torri eto? .....

iii. Dach chi'n byw mewn tŷ ar wahân? .....

iv. Sychest ti'r dillad ar y lein? .....

v. Fasech chi'n hoffi byw ger y môr? .....

vi. Fyddwch chi'n prynu dodrefn newydd? .....

vii. Newyddiadurwr wyt ti? .....

viii. Oedd yr ystafell wydr yn gynnes? .....

2. Atebwch 'No':

i. Ydy'r plant wedi tacluso? .....

ii. Oes 'na wres canolog olew yn y tŷ? .....

iii. Oedd o ar-lein yn hwyr eto neithiwr? .....

iv. Fyddwch chi'n peintio fyny grisiau? .....

v. Trydanwr ydy hi? .....

vi. Ydy hi'n byw yn y fflat uwchben? .....

vii. Fasech chi'n hoffi blasu cig cangarŵ? .....

viii. Daflest ti'r bêl? .....

3. Y tro 'ma, atebwch yn onest ac sgwennwch frawddeg, e.e.

Oes gynnoch chi gymdogion da? Oes, mae gynnon ni gymdogion da iawn.

i. Dach chi'n nabod eich cymdogion yn dda?

.....

ii. Fasech chi'n hoffi byw dramor?

.....

iii. Ydy eich hoff le chi yng Nghymru?

.....

iv. Ddathloch chi rywbeth mis diwetha?

.....

v. Fyddwch chi'n bwyta allan dros y penwythnos?

.....

vi. Oes gynnoch chi ddiddordeb mewn chwaraeon?

.....

vii. Oeddech chi'n byw mewn pentre pan oeddech chi'n blentyn?

.....

viii. Dach chi wedi darllen llyfr Cymraeg?

.....

4. Sgwennwch un peth wnaethoch chi bob dydd yr wythnos diwetha:

Dydd Llun .....

.....

Dydd Mawrth .....

.....

Dydd Mercher .....

.....

Dydd Iau .....

.....

Dydd Gwener .....

.....

Dydd Sadwrn .....

.....

Dydd Sul .....

5. Dewiswch y pennawd mwya tebygol fel pwnc i bob neges ebost. Mae 'na ddau bennawd amherthnasol.

Choose the most likely heading for a subject for each email message. Two of the headings are irrelevant.

	Pwnc	**Rhif y neges**
a.	Cwrs newydd	
b.	Cwrs yn llawn	
c.	Dim digon o ystafelloedd	
ch.	Isio ystafell fwy	
d.	Newid dyddiad cyfarfod	
dd.	Swyddfa ddim yn agor	

Neges 1

Oddi wrth: John

At: Y Staff

Pwnc:

Mae'n ddrwg iawn gen i ond rhaid i ni newid dyddiad y cyfarfod staff nesa. Does 'na ddim un ystafell ar gael ar Fehefin 3ydd, felly dan ni'n mynd i symud y cyfarfod ymlaen un wythnos tan y 10fed. Gobeithio bod y dyddiad newydd yn iawn i chi. Mae'n ddrwg gen i eto.

Neges 2

Oddi wrth: Mari

At: Dafydd

Pwnc:

Ydy hi'n bosib cael ystafell wahanol ar gyfer y dosbarth Cymraeg, os gwelwch chi'n dda? Roedden ni'n meddwl basai 'na ddeuddeg yn y dosbarth ond mae gynnon ni un deg saith o enwau. Mi fydd y dosbarth yn cyfarfod bob bore Mawrth a bore lau rhwng 10am a 12pm. Gobeithio bydd hyn yn bosib – dan ni ddim isio troi pobl i ffwrdd.

Neges 3

Oddi wrth: Ben

At: Y Staff

Pwnc:

Dach chi isio help i ddefnyddio rhaglen PowerPoint yn well? Mi fydd 'na gwrs am ddau ddiwrnod yma yn y swyddfa dydd lau a dydd Gwener nesa. Dw i'n gwybod bod 'na ddim llawer o amser i drefnu cyn wythnos nesa ond dan ni wedi cael pris da gan y cwmni sy'n dŵad i wneud y cwrs. Enwau i mi erbyn diwedd y dydd heddiw, os gwelwch chi'n dda.

Neges 4

Oddi wrth: John

At: Dafydd

Pwnc:

Ar ôl edrych a gwrando'n ofalus ar y bwletinau tywydd, dan ni wedi penderfynu cau'r swyddfa yfory. Mae gofalu am ein staff yn bwysig i ni. Ond, ydy hi'n bosib i chi ateb eich ebyst o'r tŷ, os gwelwch chi'n dda? Gobeithio bydd yr eira wedi mynd erbyn dydd Llun.

Gair gan y tiwtor

Gwaith cartref – Uned 21

1. Llenwch y bylchau yn y brawddegau yma:

i. Be ..... (gwneud) nhw neithiwr?

ii. ..... hi ddim yn bwrw glaw yfory.

iii. Ydy'r tiwtoriaid yn deall Sbaeneg? ..... (√)

iv. Dw i'n gwrando ..... y radio bob nos.

v. Wnes i ..... byd o gwbl neithiwr, dim ond cysgu!

vi. Ydy John yn ..... (tal) na Jim?

vii. Faint o blant ..... gen ti erbyn hyn?

viii. ..... (troi) i'r chwith, yna cerddwch yn syth ymlaen.

ix. Fy hoff fwyd i ..... pasta.

x. Dw i'n byw yn Llanilar ar hyn o ..... .

2. Atebwch yr hysbyseb drwy sgwennu **75 gair** am wyliau yng **Nghymru**. Does dim rhaid i chi ddeud y gwir.

Cyngor Gwyliau / *Holiday Advice*

Lle aethoch chi?

Be oedd y peth gorau am eich gwyliau chi?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Darllenwch y darn yma ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Gwyneth yn Codi Pres

Mae merch ddeuddeg oed o Blas Mynydd, Gwyneth Jones, wedi codi wyth cant o bunnoedd i achosion da dros y ddwy flynedd diwetha. Cododd Gwyneth y pres drwy wneud llawer o bethau gwahanol, yna rhoi hanner y pres i Oxfam, a'r hanner arall i ysgol yn Kenya. Mae'r ysgol yn Kenya wedi cysylltu â Gwyneth i ddweud diolch. Ydy, mae Gwyneth wedi bod yn brysur iawn!

Pam felly aeth merch ysgol ddeuddeg oed ati i godi'r pres yma? Wel, does gan ei theulu hi ddim teledu adre, ond darllenodd hi am be oedd Oxfam yn ei wneud ac am yr ysgol yn Kenya yn un o'r papurau dydd Sul. Roedd rhaid iddi hi wneud rhywbeth. Mi aeth hi i'r farchnad bob bore Sadwrn â stondin fach yn gwerthu cacennau a phethau ail-law. Roedd pobol yn hapus iawn i roi pres, meddai hi.

Wythnos diwetha, mi ddaeth llythyr o ysgol fach ger Makindu yn Kenya i ddeud diolch arbennig i Gwyneth am y pres. 'Doedd gynnyn nhw ddim llawer o bethau yn yr ysgol, ond rŵan mae gynnyn nhw gyfrifiadur ym mhob dosbarth. Mae'n help iddyn nhw ddysgu Saesneg.' meddai Gwyneth. 'Gofynnodd pennaeth yr ysgol i mi fynd allan i Kenya i'w gweld nhw. Mi faswn i'n hoffi mynd un dydd, ond dw i ddim yn ddigon hen eto. Dw i isio mynd dros barc y Maasai Mara mewn awyren!'

Llongyfarchiadau i Gwyneth ar godi'r pres yma. Mae hi'n mynd i godi rhagor o bres i'r ysgol yn Kenya y flwyddyn nesa, i'w helpu nhw i brynu bws mini newydd. Pob lwc iddi hi!

i. Mae Oxfam wedi cael... ☐

a) £400.
b) £800.
c) £1,200.
ch) £2,000.

ii. Roedd Gwyneth yn gwybod am waith Oxfam trwy'r ☐

a) teledu.
b) ysgol.
c) we.
ch) papur newydd.

iii. Mi aeth Gwyneth i'r farchnad i werthu pethau...

a) bob dydd.
b) bob penwythnos.
c) unwaith.
ch) o Kenya.

iv. Efo'r arian, talodd yr ysgol yn Kenya am...

a) gyfrifiaduron.
b) athro Saesneg.
c) lyfrau.
ch) fws mini.

v. Fydd hi ddim yn mynd i Kenya rŵan, achos...

a) mae hi ofn hedfan.
b) does gynni hi ddim arian.
c) mae hi'n rhy ifanc.
ch) mae hi'n rhy brysur.

4. Sgwennwch baragraff personol am wyliau, e.e. lle roeddech chi'n mynd pan oeddech chi'n blentyn, eich gwyliau diwetha chi, eich gwyliau nesa chi, a lle fasech chi'n hoffi mynd yn y dyfodol.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor

Gwaith cartref – Uned 22

1. Atebwch:

i. Be ddylech chi wneud heno?

.....

ii. Be ddylech chi wneud yfory?

.....

iii. Be ddylech chi wneud dros y Sul?

.....

iv. Be ddylech chi wneud wythnos nesa?

.....

2. Cyfieithwch:

i. *She should learn to drive a car.* .....

ii. *We should send the message.* .....

iii. *We should leave tomorrow.* .....

iv. *What should I do now?* .....

v. *I should write a letter.* .....

vi. *I shouldn't stay.* .....

vii. *They should pay the bill.* .....

3. Gorffennwch:

i. Ddylai taid wneud naid bynji? ..... (x)

ii. Mae Dewi'n ..... (tal) na Gareth.

iii. ..... hi'n braf y penwythnos nesa?

iv. Rhaid ..... hi fynd i'r gwaith yfory.

v. ..... (golchi) eich dwylo chi cyn bwyta!

vi. Ble mae fy ..... (papur) i?

vii. Oedd hi'n wyntog ddoe? ..... (√)

viii. Llanaber ydy'r tîm ..... (drwg) yn y sir.

ix. Dim ond ..... (2) ferch sy yn y dosbarth.

x. ..... (gwneud) nhw'r gwaith cartref neithiwr?

xi. Dw i'n hoffi ..... â'r ci am dro.

xii. Est ti i'r cyngerdd neithiwr? ..... (x)

4. Darllen

Dewiswch y pennawd mwya tebygol fel pwnc i bob neges ebost. Mae dau bennawd ychwanegol amherthnasol. Rhowch y 'rhif neges' (1, 2, ac ati) wrth y pedwar pennawd mwya addas yn y tabl yma:

Choose the most likely heading as a subject for each email message. There are two extra irrelevant headings. Put the 'message number' (1, 2, etc) next to the four most appropriate headings in this table:

	Pwnc	**Rhif neges**
a.	Aros yn y gwaith yn hwyr	
b.	Trefnu cyfweliad	
c.	Gwybodaeth am swydd	
ch.	Gwyliau da	
d.	Apwyntiad ysbyty	
dd.	Awyren ddim yn hedfan	

Oddi wrth: Gwyn Griffiths **Neges 1**
At: Glesni Haf Jones
Pwnc: .....
Dw i wedi gweld eich hysbyseb chi am swydd gyda eich cwmni chi. Mae gen i lawer o ddiddordeb ond mi ddylwn i ddeud cyn gwneud cais ei bod hi'n amhosib i mi weithio dydd Sadwrn a gweithio ar ôl pedwar o'r gloch bob dydd. Dw i'n dad sengl ac mae gen i dri o blant bach. Fasai gwyliau'r Pasg a'r haf ddim yn ormod o broblem, ond faswn i ddim ar gael i weithio yn ystod gwyliau'r Nadolig. Fasech chi'n medru ateb fy ebost i ddeud oes 'na bwynt i mi wneud cais am y swydd? Hefyd pryd fydd y cyfweliad? Dw i ddim ar gael wythnos nesa o gwbl, dan ni'n mynd ar wyliau i Eurodisney.
Diolch, Gwyn Griffiths

Oddi wrth: Alex **Neges 2**
At: Pat
Pwnc: .....
Pat, dan ni'n dal yn Barcelona! Mae 'na broblem efo'r awyren. Felly rhaid i ni aros mewn gwesty dros nos. Paid â dŵad i'n nôl ni o'r maes awyr! Gobeithio byddi di'n gweld yr ebost yma! Dw i ddim isio i ti fod yn aros dros nos yn y maes parcio! Dan ni wedi cael gwyliau da beth bynnag ac mae gen i botel o Cava i ti.
Alex

Oddi wrth: Anwen Roberts **Neges 3**
At: Mr Huw Hughes
Pwnc: .....
Helô, Mr Hughes. Nodyn i ddeud bod popeth yn iawn i chi ddŵad i mewn am naw bore Llun. Ga i eich atgoffa chi, ddylech chi ddim bwyta dim byd ar ôl amser cinio dydd Sul ac mi ddylech chi yfed litr o ddŵr yn y bore ar ôl codi, cyn dŵad i mewn. Mae'n debyg byddwch chi adre ddiwedd y prynhawn. Ond mi ddylech chi ddŵad â bag o ddillad nos a phethau ymolchi efo chi rhag ofn bydd rhaid i chi aros dros nos. Ebostiwch fi yn ôl os oes gynnoch chi gwestiwn, neu ffoniwch 07841 62375 a gofynnwch am Anwen Roberts ar ward saith.
Diolch, Anwen Roberts

Oddi wrth: Llinos **Neges 4**
At: Carys
Pwnc: .....
Dw i'n dal yn y gwaith. Mae hi'n ofnadwy o brysur yma. Rhaid i ti gael bws adre o'r swyddfa, mi ddylet ti gael un o neuadd y dre. Wyt ti'n medru nôl llefrith o'r siop ar y ffordd adre hefyd? Wela i ti wedyn. Diolch, cariad! Gwyliau wythnos nesa, diolch byth!
Llinos

5. **Ysgrifennwch neges (rhwng 40 a 50 o eiriau)**. *Write a message (between 40 and 50 words).*

Dach chi isio mynd ar daith. Ysgrifennwch nodyn i berswadio ffrind i ddŵad efo chi.

6. **Ysgrifennwch baragraff personol: Dillad**

Gair gan y tiwtor

Gwaith cartref – Uned 23

1. Gorffennwch: (Rhaid i chi ddefnyddio **hoffi** neu **medru**.)

i. ..... i helpu.

ii. ..... ti aros?

iii. ..... nhw adael yn gynnar.

iv. ..... chi dalu'r bil?

v. ..... ni ddim aros dros nos

vi. ..... i ddim dysgu gwnïo.

vii. ..... hi ofyn cwestiwn i chi.

2. Cyfieithwch:

i. *I would like to travel more.* .....

ii. *He could help.* .....

iii. *She could send a card.* .....

iv. *She couldn't ask.* .....

v. *We couldn't pay.* .....

vi. *Would you like to collect the money?* .....

vii. *They wouldn't like to go.* .....

3. Darllenwch yr erthygl ac atebwch y cwestiynau.

Byw'n iach wedi newid bywyd

Mae Kevin Benjamin wedi colli llawer o bwysau. Nid pwys neu ddau, nid hanner stôn, ond saith stôn. Mae o wedi ennill cystadleuaeth 'Slimming World' hefyd ac mae o'n teimlo'n fwy iach o lawer.

Roedd ei feddyg a'i deulu wedi dweud wrtho fo dylai fo golli pwysau, ond nid dyna'r rheswm, yn ôl Kevin. 'Ro'n i isio codi pres i helpu Ysbyty Plant Cymru,' meddai, 'ac roedd sawl person wedi dweud basen nhw'n rhoi pres i mi, taswn i'n colli pwysau. Dw i byth yn gwrando ar fy meddyg!'

Ond sut aeth o ati? 'Dw i'n casáu rhedeg, a dw i'n casáu ymarfer corff. Dw i'n hoff iawn o fwyta pitsas a byrgers hefyd, felly roedd hi'n anodd. Yr ateb i mi oedd: cerdded. Dw i'n mynd â Smotyn y ci am dro ar y traeth bob nos. Dw i'n lwcus iawn, dw i'n byw mor agos i'r môr ac mae 'na ddigon o lwybrau hardd.'

Mae pethau eraill wedi digwydd i Kevin ers iddo fo golli pwysau. Wrth gerdded ar y traeth, mi wnaeth o gyfarfod Siân. Roedd hi hefyd yn mynd â'i labrador, Meg, am dro. Cyn hir, dechreuodd Kevin a Siân sgwrsio, ac ar ôl saith wythnos, symudodd Siân i mewn, ac mae hi a Kevin yn mynd i briodi yn yr haf!

Felly mae byd Kevin wedi newid. Mae o, Smotyn, Siân a Meg yn byw ar lan y môr ac wedi codi dwy fil o bunnoedd i'r Ysbyty Plant. Roedd y bobol oedd yn gweithio efo Kevin yn swyddfa'r heddlu yn arfer chwerthin am ei ben. Ond ddim rŵan; mae pawb yn falch iawn ohono fo.

Cwestiynau

Dewiswch yr ateb cywir, gan nodi llythyren y dewis cywir yn y blwch. *Choose the correct answer, noting the letter of the correct option in the box.*

i. Mae Kevin wedi colli...
a. hanner stôn. **b.** pwys neu ddau. **c.** 7 stôn. **ch.** ei waled. ☐

ii. Collodd o bwysau...
a. i gadw'n iach. **b.** i wneud ffrindiau. **c**. i ffitio yn ei ddillad. **ch**. i godi pres. ☐

iii. Collodd o bwysau drwy...
a. fynd â'r ci am dro. **b.** fynd ar ddeiet. **c.** redeg. **ch.** fwyta'n iachach. ☐

iv. Meg ydy...
a. ci Siân. **b.** cariad Kevin. **c.** gwraig Kevin. **ch.** ci Kevin. ☐

v. Mae Kevin yn gweithio...
a. mewn ysbyty. **b.** fel plismon. **c.** fel milfeddyg. **ch.** mewn campfa. ☐

4. Dach chi'n mynd i redeg marathon i godi pres at achos da. Ysgrifennwch nodyn (40–50 gair) at eich ffrind chi yn gofyn iddo fo/iddi hi eich noddi chi.
You're going to run a marathon to raise money for a good cause. Write a note to your friend asking him/her to sponsor you.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Ysgrifennwch baragraff personol: Byw'n iach

Gair gan y tiwtor

Gwaith cartref – Uned 24

1. Cyfieithwch:

i. *The first car* .....

ii. *The second plane* .....

iii. *The third train* .....

iv. *The third daughter* .....

v. *The fourth party* .....

vi. *The fourth cat* .....

vii. *The fifth person* .....

viii. *The sixth player* .....

ix. *The seventh storm* .....

x. *The eighth Easter egg* .....

xi. *The ninth swimmer* .....

xii. *The tenth dentist* .....

2. Atebwch:

i. Pryd mae eich pen-blwydd chi? .....

ii. Pryd mae Dydd Gŵyl Dewi? .....

iii. Pryd mae Dydd Calan? .....

iv. Pryd mae Dydd Guto Ffowc? .....

3. Llenwch y bylchau:

i. Mae Alun yn ..... (da) na'i frawd.

ii. ..... (gwneud) ti ddim byd o gwbl ddoe.

iii. ..... hi'n wyntog y penwythnos nesa?

iv. Dw i'n meddwl ..... y ffilm yn dda.

v. ..... i'n ennill y raffl, mi faswn i'n dewis y siocledi.

vi. Roedd pawb yn siarad ..... (am) hi.

vii. Oedd y tywydd yn oer ddoe? ..... (√)

viii. Mae fy mhen-blwydd i ar y .....(1af) o fis Mawrth.

ix. Dw i'n gweithio ..... ysgol fach.

x. Faset ti'n hoffi paned? ..... (x)

xi. Fi ydy'r ..... (3) ferch yn y teulu.

4. Dewiswch y pennawd mwya tebygol fel pwnc i bob neges ebost.
Mae 'na ddau bennawd amherthnasol.
Choose the most likely heading for a subject for each email message. Two of the headings are irrelevant.

	Pwnc	**Rhif neges**
a.	Cyfle i ddysgu nofio	
b.	Dim staff ar gael achos storm	
c.	Dydy'r gampfa ddim ar gael	
ch.	Mae gormod o bobl isio dysgu ioga	
d.	Rhaid dewis amser newydd	
dd.	Rhaid talu i fod yn aelod o'r gampfa	

Oddi wrth: John Williams **Neges 1**
At: Aelodau'r gampfa
Pwnc: .....
Mae'n ddrwg iawn gen i ond yn ystod y storm neithiwr daeth llawer o law i mewn i'r gampfa a dan ni ddim yn medru agor. Mae gynnon ni lawer o waith clirio ac felly dw i ddim yn siŵr pryd fyddwn ni'n medru agor nesa. Peidiwch â dŵad yma cyn i ni anfon ebost i ddeud pryd fydd y gampfa ar agor.
Diolch!

Oddi wrth: Mari Roberts **Neges 2**
At: Dafydd Evans
Pwnc: .....
Diolch yn fawr iawn am gofrestru ar y cwrs ioga am 6.30pm bob nos lau. Mae 'na lawer iawn o bobol isio gwneud ioga eleni, felly dan ni'n mynd i gael dau gwrs – un am 6pm ac un am 7pm. Dach chi'n medru anfon ebost i ddeud be ydy'r amser gorau i chi os gwelwch chi'n dda?
Diolch!

Oddi wrth: John Williams **Neges 3**
At: Amy Price
Pwnc: .....
Mae'n ddrwg gen i ond fyddwch chi ddim yn aelod o'r gampfa y flwyddyn nesa os dach chi ddim yn talu eich ffi cyn diwedd y dydd heddiw. Mae'n costio can punt am y flwyddyn. Mae croeso i chi ffonio a thalu dros y ffôn.

Oddi wrth: Mari Roberts **Neges 4**
At: Siân Dafis
Pwnc: .....
Newyddion da. Ar ôl bod ar y rhestr aros am dros chwe mis, dan ni rŵan yn medru cynnig lle i Rhys. Mi fydd dau ddosbarth nofio yn dechrau dydd Sadwrn nesa. Mi fydd y gwersi yn Gymraeg am 9am ac yn Saesneg am 9.45am. Mae enw Rhys ar y rhestr i fynd i'r dosbarth Cymraeg. Felly, dewch i'r pwll erbyn 8.45am dydd Sadwrn nesa. Dan ni'n edrych ymlaen at weld Rhys yn y dosbarth.

5. Dach chi wedi derbyn yr ebost yma. Atebwch yr ebost gan ymateb i'r cwestiynau i gyd. Ysgrifennwch rhwng 70 ac 80 o eiriau.

At:

Oddi wrth: Llinos Rhys, Cymdeithas Rhieni Ysgol Gynradd Bryncastell

Dan ni'n ysgrifennu llyfr i ddathlu pen-blwydd Ysgol Bryncastell yn 50 oed. Dach chi'n medru helpu drwy ysgrifennu tua 50–60 gair am eich amser chi yn yr ysgol?

- Pryd oeddech chi yno?
- Be dach chi'n ei gofio?
- Be oedd y pethau gorau a'r pethau gwaetha?

Diolch yn fawr i chi am eich help chi!

6. Ysgrifennwch ddau baragraff personol: Dyddiau'r ysgol gynradd a dyddiau'r ysgol uwchradd

Gair gan y tiwtor

Gwaith cartref – Uned 25

1. Atebwch:

i. Lle oeddech chi'n byw pan oeddech chi'n blentyn?

.....

ii. Be oeddech chi'n hoffi ei wneud pan oeddech chi'n blentyn?

.....

iii. Pa fath o gemau oeddech chi'n hoffi pan oeddech chi'n blentyn?

.....

2. Llenwch y bylchau:

i. Oedd hi'n bwrw cenllysg ddoe? ..... (x)

ii. Mae Catrin yn ..... (hapus) na Lowri.

iii. Maen nhw'n gweithio yma ers pum ..... .(blwyddyn)

iv. ..... (gwneud) nhw ddim byd dros y penwythnos.

v. Ceri ydy enw fy ..... (partner).

vi. ..... nhw yn yr ysgol yfory?

vii. Edrycha .....(ar) nhw!

viii. Est ti i'r dosbarth wythnos diwetha? ..... (√)

ix. ..... (troi) i'r dde wrth y Ganolfan Chwaraeon os gwelwch chi'n dda!

x. ..... hi ddim yn brysur yn y gwaith ddoe.

xi. Yng Nghaerdydd mae'r Senedd? ..... (√)

xii. .....(gweld) ti'r ffilm neithiwr?

3. Ysgrifennwch ateb i'r ebost yma:

Oddi wrth: Jac
Pwnc: Gwyliau yn y gorffennol!

Helô! Wyt ti'n medru helpu Catrin efo'i gwaith cartre? Rhaid iddi hi flogio am wyliau plant heddiw a phlant yn y gorffennol. Faset ti'n gallu ysgrifennu 50–60 gair yn disgrifio un gwyliau pan oeddet ti'n blentyn?

Wyt ti'n medru deud:
Lle est ti?
Be wnest ti yno?
Pam wyt ti'n cofio'r gwyliau yma?

Diolch!
Hwyl, Jac

4. Darllenwch yr erthygl a dewiswch yr ateb cywir.

Ffrindiau'n cyfarfod o'r diwedd

Yn 1953, pan oedd hi'n ddeg oed, ysgrifennodd Nansi Jones lythyr i gylchgrawn i ferched o'r enw *Ffrindiau* yn gofyn am 'ffrind drwy'r post' neu 'pen-pal'. Ar ôl mis neu ddau, gaeth hi amlen drwy'r post o'r Alban efo llythyr yn ôl gan ferch o'r enw Moira. Roedd y ddwy yr un oedran. Roedd y ddwy'n hoffi cerddoriaeth, ac roedden nhw'n ysgrifennu at ei gilydd yn aml efo newyddion am yr ysgol, y teulu a'u diddordebau nhw.

Ar ôl gadael yr ysgol, roedd y ddwy'n dal i ysgrifennu llythyrau, ond yn llai aml ella. Mi aeth y ddwy i weithio: Nansi fel nyrs, a Moira mewn canolfan waith. Mi briododd Nansi a chael teulu yng Nghymru, a phriododd Moira yr un flwyddyn ag Albanwr, yn Glasgow. Mae gan Nansi un mab erbyn hyn, ac mae gan Moira un ferch. Yn rhyfedd iawn, mi wnaeth mab Nansi gyfarfod merch Moira mewn hostel yn Bangkok bum mlynedd yn ôl.

Un tro, mi aeth Nansi ar ei gwyliau efo'r teulu i'r Alban i aros yn nhŷ Moira, ond roedd Moira yn Sbaen ar y pryd efo'i theulu hi! Felly, wnaethon nhw ddim cyfarfod yr adeg yna. Flwyddyn arall, roedd Moira wedi dŵad i Gaerdydd i weld gêm rygbi, ond doedd Nansi ddim yn medru dŵad yno i gyfarfod Moira achos bod hi wedi torri ei choes.

Mae'r ddwy wedi ymddeol erbyn hyn, ac ar ôl chwe deg mlynedd o ysgrifennu at ei gilydd, mi wnaethon nhw benderfynu bod rhaid iddyn nhw gyfarfod, cyn mynd yn rhy hen. Felly, ym mis Awst eleni, mi ddaeth Moira a'i gŵr i aros yn Llangrannog efo Nansi a'i gŵr, a chael amser bendigedig. 'O'r diwedd,' meddai Nansi, 'dan ni wedi cyfarfod. Dach chi ddim yn dŵad i nabod pobol yn iawn drwy ysgrifennu llythyrau... mae'n well cyfarfod wyneb yn wyneb.'

Mae Nansi wedi cadw'r cannoedd o lythyrau gaeth hi oddi wrth Moira, ac maen nhw'n mynd i ddal ati i ysgrifennu. Ond, o hyn ymlaen, mi fyddan nhw'n ysgrifennu llythyrau ebost at ei gilydd!

Cwestiynau

Dewiswch yr ateb cywir, gan nodi llythyren y dewis cywir yn y blwch. *Choose the correct answer, noting the letter of the correct option in the box.*

i. Ym 1953, roedd Moira'n...

a. ddwy oed. **b.** ddeg oed.
c. un ar ddeg oed. **ch.** ddeuddeg oed. ☐

ii. Roedd Nansi'n gweithio...

a. mewn swyddfa bost. **b.** mewn llyfrgell.
c. mewn siop. **ch.** mewn ysbyty. ☐

iii. Mae plant Nansi a Moira wedi cyfarfod...

a. wrth deithio. **b.** yn Llangrannog.
c. mewn gêm rygbi. **ch.** wrth sgio. ☐

iv. Mi wnaeth Moira a Nansi gyfarfod am y tro cynta...

a. yn Llangrannog. **b.** yn yr Alban.
c. yng Nghaerdydd. **ch.** yn Bangkok. ☐

v. Yn y dyfodol...

a. mi fyddan nhw'n gweld ei gilydd yn aml.
b. mi fyddan nhw'n mynd ar wyliau efo'i gilydd.
c. mi fyddan nhw'n cysylltu drwy'r cyfrifiadur.
ch. fyddan nhw ddim yn ysgrifennu at ei gilydd. ☐

5. Ysgrifennwch baragraff personol yn dechrau efo'r geiriau 'Pan o'n i'n blentyn...'

Gair gan y tiwtor

Gwaith cartref – Uned 26

Cyn y wers nesa, ysgrifennwch ddarn 50–60 gair ar gyfer 'Blog y dosbarth' yn dweud be fyddwch chi'n ei wneud i wella eich Cymraeg chi yn y dyfodol.

Gair gan y tiwtor

Geirfa

ans. – *adj.*, ben. – *fem.*, gwr. – *masc.*, gw. – *see*, bôn – *stem*

A

acen (ben.) – *an accent*; acenion – *accents*

actio – *to act* (bôn: acti-)

achos (gwr.) – *a cause, a case (legal)*; achosion – *causes, cases (legal)*

achub – *to save, to rescue* (bôn: achub-)

adar – *birds* (gw. aderyn)

adeilad (gwr.) – *a building*; adeiladau – *buildings*

aderyn (gwr.) – *a bird*; adar – *birds*

adloniant (gwr.) – *entertainment*; adloniannau – *entertainments*

adroddiad (gwr.) – *a report*; adroddiadau – *reports*

addas – *suitable*

addurno – *to decorate* (bôn: addurn-)

aelod (gwr.) – *a member*; aelodau – *members*

afal (gwr.) – *an apple*; afalau – *apples*

agos – *near*

anghytuno (â) – *to disagree (with)* (bôn: anghytun-)

angladd (gwr./ben.) – *a funeral*; angladdau – *funerals*

Albanes (ben.) – *Scottish woman*; Albanesau – *Scottish women*

Albanwr (gwr.) – *Scot*; Albanwyr – *Scots*

Almaen, yr (ben.) – *Germany*

Almaeneg (ben.) – *German (language)*
Almaenes (ben.) – *German woman*; Almaenesau – *German women*

Almaenwr (gwr.) – *German (man)*; Almaenwyr – *Germans*

allwedd (ben.) – *a key*; allweddi – *keys* (De Cymru)

Americanes (ben.) – *American woman*; Americanesau – *American women*

Americanwr (gwr.) – *American (man);* Americanwyr – *Americans*

amlen (ben.) – *an envelope*; amlenni – *envelopes*

amserlen – (ben.) – *a timetable*; amserlenni – *timetables*

amyneddgar – *patient* (ans.)

anabl – *disabled*

anfon – *to send* (bôn: anfon-)

anhygoel – *incredible*

anobeithiol – *hopeless*

antur (ben.) – *an adventure*; anturiau – *adventures*

anturus – *adventurous*

ar ben fy hun (Gogledd Cymru) – *on my own*

ar bwys – *near* (De Cymru)

archebu – *to book, to reserve, to order* (bôn: archeb-)

archfarchnad (ben.) – *a supermarket*; archfarchnadoedd – *supermarkets*

ardal (ben.) – *an area*; ardaloedd – *areas*

ar fai – *to blame, at fault*

arfordir (gwr.) – *a coast*; arfordiroedd – *coasts*

ar fy mhen fy hun (De Cymru) – *on my own*

arian (gwr.) – *money; silver*

arian parod (gwr.) – *cash*

ar-lein – *on-line*

arlunio – *to draw, to paint (a picture)* (bôn: arluni-)

ar ran – *on behalf of*

arswyd (gwr.) – *horror*

ar wahân – *separate* (ans.)

ar yr un pryd – *at the same time*

astudio – *to study* (bôn: astudi-)

atig (ben.) – *an attic*; atigau – *attics*

awr ginio (ben.) – *lunch hour*

awyr (ben.) – *air; sky*

B

balch – *proud, pleased*
bale (gwr.) – *ballet*
balŵn (gwr.) – *a balloon*; balwnau – *balloons*
baner (ben.) – *a flag, a banner*; baneri – *flags, banners*
bant â ni – *off we go* (De Cymru)
bardd (gwr.) – *a poet*; beirdd – *poets*
barf (ben.) – *a beard*; barfau – *beards*
bas – *bass; shallow*
bedd (gwr.) – *a grave*; beddau – *graves*
beicio – *to cycle, to ride a bicycle* (bôn: beici-)
beirdd – *poets* (gw. bardd)
benthyg – *to borrow, to lend* (bôn: benthyc-)
bin (gwr.) – *a bin*; biniau – *bins*
bioleg (ben.) – *biology*
blaen (gwr.) – *front*
blasu – *to taste* (bôn: blas-)
blasus – *tasty*
blawd (gwr.) – *flour*
blewog – *hairy*
blog (gwr.) – *a blog*; blogiau – *blogs*
blogio – *to blog* (bôn: blogi-)
blows (ben.) – *a blouse;* blowsus – *blouses*
bob yn ail – *every other, alternate*
bocs bwyd (gwr.) – *a food box*; bocsys bwyd – *food boxes*
boch (ben.) – *a cheek*; bochau – *cheeks*
bochdew (gwr.) – *a hamster*; bochdewion – *hamsters*
bodlon – *willing, contented, satisfied*
boeler (gwr.) – *a boiler;* boeleri – *boilers*
bôn (gwr.) – *a base*, *a stem*; bonion – *stems* (gw. yn y bôn)
botwm (gwr.) – *a button*; botymau – *buttons*
braidd – *rather, scarcely*
brest (ben.) – *a chest*; brestiau – *chests*
bresychen (ben.) – *a cabbage*; bresych – *cabbages, cabbage*
buwch (ben.) – *a cow*; buchod – *cows*
bwced (gwr.) – *a bucket*; bwcedi – *buckets*
bwcio – *to book* (bôn: bwci-)
bwrw cesair – *to hail* (De Cymru)
bwrw cenllysg - *to hail* (Gogledd Cymru)
bwthyn (gwr.) – *a cottage;* bythynnod – *cottages*
bwydo – *to feed* (bôn: bwyd-)
bwystfil (gwr.) – *a monster;* bwystfilod – *monsters*
bythynnod – *cottages* (gw. bwthyn)
byw (ans.) – *alive; live*
bywyd (gwr.) – *a life;* bywydau – *lives*

C

cadair olwyn (ben.) – *a wheelchair*; cadeiriau olwyn – *wheelchairs*
cadno (gwr.) – *a fox*; cadnoid – *foxes* (De Cymru)
cadw mewn cysylltiad – *to keep in touch* (bôn: cadw- mewn cysylltiad)
cae (gwr.) – *a field;* caeau – *fields*
cangarŵ (gwr.) – *a kangaroo;* cangarŵod – *kangaroos*
cais (gwr.) – *an application;* ceisiadau – *applications*
cais (gwr.) – *a rugby try;* ceisiau – *rugby tries*
caled – *hard*
calon (ben.) – *a heart;* calonnau – *hearts*
call – *sensible*
camp (ben.) – *a feat;* campau – *feats*
campio – *to camp* (bôn: campi-)
canol dydd – *midday*
canolog – *central*
canrif (ben.) – *a century;* canrifoedd – *centuries*
canslo – *to cancel* (bôn: cansl-)
cantores (ben.) – *a female singer;*

cantoresau – *female singers*
canwr (gwr.) – *a singer;* cantorion – *singers*
carafán (ben.) – *a caravan;* carafanau – *caravans*
cardiau credyd – *credit cards* (gw. cerdyn credyd)
cardigan (ben.) – *a cardigan;* cardigannau – *cardigans*
caredig – *kind*
carped (gwr.) – *a carpet;* carpedi – *carpets*
cartŵn (gwr.) – *a cartoon;* cartwnau – *cartoons*
cas beth (gwr.) – *a pet hate;* cas bethau – *pet hates*
cas pensiliau (gwr.) – *a pencil case;* casys pensiliau – *pencil cases*
castell (gwr.) – *a castle*; cestyll – *castles*
castell neidio (gwr.) – *a bouncy castle*
cefn gwlad (gwr.) – *the countryside*
ceiliog (gwr.) – *a cockrel*; ceiliogod – *cockrels*
ceisiadau – *applications* (gw. cais)
ceisiau – *rugby tries* (gw. cais)
ceisio – *to try, to attempt* (bôn: ceisi-)
celf (ben.) – *art*; celfyddydau – *arts*
celfi – *furniture* (gw. celficyn) (De Cymru)
cemeg (ben.) – *chemistry*
cerddorol – *musical* (ans.)
cerdyn credyd (gwr.) – *a credit card;* cardiau credyd – *credit cards*
cestyll – *castles* (gw. castell)
cewyn (gwr.) – *a nappy;* cewynnau – *nappies*
cigydd (gwr.) – *a butcher;* cigyddion – *butchers*
cimwch (gwr.) – *a lobster;* cimychiaid – *lobsters*
cinio (gwr.) – *a dinner;* ciniawau – *dinners*
cinio rhost (gwr.) – *a roast dinner;* ciniawau rhost – *roast dinners*
ciwb (gwr.) - *cube;* ciwbiau - *cubes*
clasurol – *classical*
clecs – *gossip*
clir (ans.) – *clear*
clirio – *to clear* (bôn: cliri-)
cloi – *to lock* (bôn: cloi-)
coeden (ben.) – *a tree;* coed – *trees*
coeden deuluol (ben.) – *a family tree*
coedwig (ben.) – *a forest;* coedwigoedd – *forests*
cofiant (gwr.) – *a biography;* cofiannau – *biographies*
cofion – *regards*
cofion cynnes – *warm regards*
cofrestru – *to register* (bôn: cofrestr-)
coleg (gwr.) – *a college;* colegau – *colleges*
coll – *lost* (ans.)
colli – *to lose* (bôn: coll-)
comedi (ben.) – *a comedy;* comedïau – *comedies*
copïo – *to copy* (bôn: copï-)
côr (gwr.) – *a choir;* corau – *choirs*
coridor (gwr.) – *a corridor;* coridorau – *corridors*
cornel (ben.) – *a corner;* corneli – *corners*
coron (ben.) – *a crown;* coronau – *crowns*
corryn (gwr.) – *a spider;* corynnod – *spiders* (De Cymru)
cost (ben.) – *a cost;* costau – *costs*
costio – *to cost* (bôn: costi-)
crafu – *to scrape, to scratch* (bôn: craf-)
craig (ben.) – *a rock;* creigiau – *rocks*
cranc (gwr.) – *a crab;* crancod – *crabs*
creisionen (ben.) – *a crisp;* creision – *crisps*
creulon – *cruel*
crïo – *to cry* (bôn: crï-)
croen (gwr.) – *skin;* crwyn – *skins*
croesair (gwr.) – *crossword;* croeseiriau – *crosswords*
cropian – *to crawl* (bôn: cropi-)
crwyn – *skins* (gw. croen)

cryf – *strong*

crys (gwr.) – *a shirt;* crysau – *shirts*

crys T (gwr.) – *a T shirt*

cusan (ben.) – *a kiss;* cusanau – *kisses*

cusanu – *to kiss* (bôn: cusan-)

cwch (gwr.) – *a boat;* cychod – *boats*

cwmwl (gwr.) – *a cloud;* cymylau – *clouds*

cwningen (ben.) – *a rabbit;* cwningod – *rabbits*

cwpwrdd (gwr.) – *a cupboard;* cypyrddau – *cupboards*

cwrdd (â) – *to meet (with)* (bôn: cwrdd-) (De Cymru)

cwrt (gwr.) – *court (sports);* cyrtiau – *courts (sports)*

cwsmer (gwr.) – *a customer;* cwsmeriaid – *customers*

cwt (gwr.) – *a hut;* cytiau – *huts*

cwympo – *to fall* (bôn: cwymp-) (De Cymru)

cwyno – *to complain* (bôn: cwyn-)

cychod – *boats* (gw. cwch)

cydweithiwr (gwr.) – *a colleague;* cydweithwyr – *colleagues*

cydweithwraig (ben.) – fem. *colleague;* cydweithwragedd – fem. *colleagues*

cyfarfod – *to meet*

cyfarwyddo – *to direct, to instruc*t (bôn: cyfarwydd-)

cyfeillgar – *friendly*

cyfeirio – *to direct* (cyfeiri-)

cyfle (gwr.) – *an opportunity, a chance;* cyfleoedd – *chances, opportunities*

cyfleus – *convenient*

cyflog (gwr.) – *a salary;* cyflogau – *salaries*

cyfoethog – *rich*

cyfreithiwr (gwr.) – *a solicitor;* cyfreithwyr – *solicitors*

cyfrwng (gwr.) – *a medium;* cyfryngau – *media*

cyfryngau cymdeithasol – *social media*

cyffrous – *exciting*

cyhoeddi – *to announce, to publish* (bôn: cyhoedd-)

cyhoeddiad (gwr.) – *an announcement;* cyhoeddiadau – *announcements*

cylch (gwr.) – *a circle;* cylchoedd – *circles*

cylchfan (ben.) – *a roundabout;* cylchfannau – *roundabouts*

cylch meithrin – *a pre-school nursery*

cylchgrawn (gwr.) – *a magazine;*

cylchgronau – *magazines*

cyllell (ben.) – *a knife;* cyllyll – *knives*

cymdeithas (ben.) – *a society;* cymdeithasau – *societies*

cymdeithas rieni (ben.) – *parents' acssociation*

cymdeithasu – *to socialise*

cymeriad (gwr.) – *a character;* cymeriadau – *characters*

Cymreig (ans.) – *Welsh*

cymuned (ben.) – *a community;* cymunedau – *communities*

cymylau – *clouds* (gw. cwmwl)

cynffon (ben.) – *a tail;* cynffonnau – *tails*

cynnig (gwr.) – *an offer;* cynigion – *offers*

cypyrddau – *cupboards* (gw. cwpwrdd)

cyrliog – *curly*

cysylltiad (gwr.) – *a contact, a connection;* cysylltiadau – *contacts, connections*

cysylltu (â) – *to contact, to connect (with)* (bôn: cysyllt-)

cytiau – *huts* (gw. cwt)

cytundeb (gwr.) – *a contract;*

cytundebau – *contracts*

cyw (gwr.) – *a chick;* cywion – *chicks*

Ch

chwarae teg – *fair play*

chwaraewr (gwr.) – *a player;* chwaraewyr – *players*

chwilio (am) – *to search (for)* (bôn: chwili-)

chwyrnu – *to snore* (bôn: chwyrn-)

chwys (gwr.) – *sweat*
chwysu – *to sweat* (bôn: chwys-)
chwythu – *to blow* (bôn: chwyth-)

D

daear (ben.) – *earth*
daearyddiaeth (ben.) – *geography*
dafad (ben.) – *a sheep;* defaid – *sheep*
dart (gwr.) – *a dart;* dartiau – *darts*
datblygu – *to develop*
dathliad (gwr.) – *a celebration;* dathliadau – *celebrations*
dawns (ben.) – *a dance;* dawnsfeydd – *dances*
dawnus – *talented*
dechreuwr (gwr.) – *a beginner;* dechreuwyr – *beginners*
defaid – *sheep* (gw. dafad)
derbynfa (ben.) – *a reception;* derbynfeydd – *receptions*
dibynnu (ar) – *to depend (upon), to rely on* (bôn: dibynn-)
difetha – *to spoil, to destroy* (bôn: difeth-)
diffodd – *to switch off, to extinguish* (bôn: diffodd-)
digartref – *homeless*
digidol – *digital*
dilyn – *to follow* (bôn: dilyn-)
dinas (ben.) – *a city;* dinasoedd – *cities*
diolch byth – *thank goodness*
diolchgar – *thankful, grateful*
disgrifio – *to describe* (bôn: disgrifi-)
disgwyl – *to expect* (disgwyli-)
disgybl (gwr.) – *a pupil;* disgyblion – *pupils*
distaw – *quiet* (Gogledd Cymru)
diswyddo – *to make redundant* (bôn: diswydd-)
diwedd (gwr.) – *end;* diweddion – *ends*
dogfen (ben.) – *a document;* dogfennau – *documents*
doli (ben.) – *a doll;* doliau – *dolls*
doniol – *funny, comical, amusing*
draig (ben.) – a dragon; dreigiau – *dragons*
dreigiau – *dragons* (gw. draig)
drôr (gwr.) – *a drawer;* droriau – *drawers*
dros – *over*
drwm (gwr.) – *a drum;* drymiau – *drums*
dwlu (ar) – *to love, to dote upon* (bôn: dwl-) (De Cymru)
dwylo – *hands* (gw. llaw)
dwywaith – *twice*
dydd (gwr.) – *a day;* dyddiau – *days* (gw. y dyddiau hyn)
dyddiad (gwr.) – *a date (as on a calendar);* dyddiadau – *dates*
dyddiadur (gwr.) – *a diary;* dyddiaduron – *diaries*
dyfodol (gwr.) – *future*
dyffryn (gwr.) – *a valley;* dyffrynnoedd – *valleys*
dyna i gyd – *that's all*

E

ebostio – *to email* (bôn: ebosti-)
egwyl (ben.) – *a break, break time*
Eidal, yr (ben.) - *Italy*
Eidalaidd – *Italian* (ans.)
Eidaleg – (ben.) *Italian (language)*
Eidales (ben.) – *Italian woman;* Eidalesau – *Italian women*
Eidalwr (gwr.) – *Italian man;* Eidalwyr – *Italians*
eiliad (ben./gwr.) – *a second (of time);* eiliadau – *seconds*
eitem (ben.) – *an item;* eitemau – *items*
eleni – *this year*
eli haul (gwr.) – *suncream*
eliffant (gwr.) – *an elephant;* eliffantod – *elephants*
elusen (ben.) – *a charity;* elusennau – *charities*
emyn (gwr.) – *a hymn;* emynau – *hymns*
er enghraifft – *for example*
erbyn – *by (time)*
erbyn hyn – *by now*

Eryri (ben.) – *Snowdonia*
esbonio – *to explain* (bôn: esboni-)
Ewrop (ben.) – *Europe*

F

fest (ben.) – *a vest*; festiau – *vests*
fyny grisiau – *upstairs* (Gogledd Cymru)

Ff

ffa – *beans* (gw. ffeuen)
ffa pob – *baked beans*
ffafr (ben.) – *a favour;* ffafrau – *favours*
ffansïo – *to fancy* (bôn: ffansï-)
ffantasi (gwr.) – *a fantasy;* ffantasïau – fantasies
ffasiwn (gwr.) – *a fashion;* ffasiynau – *fashions*
ffasiynol – *fashionable*
ffeil (ben.) – *a file;* ffeiliau – *files*
ffeithiol – *factual*
fferi (ben.) – *a ferry;* fferis – *ferries*
fferm (ben.) – *a farm;* ffermydd – *farms*
ffermdy (gwr.) – *a farmhouse;* ffermdai – *farmhouses*
ffeuen (ben.) – *a bean;* ffa – *beans*
ffi (ben.) – *a fee;* ffioedd – *fees*
ffiseg (ben.) – *physics*
ffitio – *to fit* (bôn: ffiti-)
fforc (ben.) – *a fork;* ffyrc – *forks*
ffordd (ben.) – *a road, a way;* ffyrdd – *roads, ways*
ffordd osgoi (ben.) – *a bypass (road);* ffyrdd osgoi – *bypasses*
Ffrangeg (ben.) – *French (language)*
Ffrainc (ben.) – *France*
Ffrances (ben.) – *French woman;* Ffrancesau – *French women*
Ffrancwr (gwr.) – *Frenchman*; Ffrancwyr – *French(men)*
ffres – *fresh*
ffrio – *to fry* (bôn: ffri-)
ffrog (ben.) – *a dress, a frock;* ffrogiau – *dresses, frocks*
ffŵl (gwr.) – *a fool;* ffyliaid – *fools*
ffwrn (ben.) – *an oven;* ffyrnau – *ovens* (De Cymru)
ffyrc – *forks* (gw. fforc)
ffyrdd – *roads, ways* (gw. ffordd)
ffyrnau – *ovens* (gw. ffwrn)

G

gafr (ben.) – *a goat;* geifr – *goats*
gair o gyngor – *a word of advice*
galwad (ben.) – *a call;* galwadau – *calls*
gartre – *at home* (De Cymru)
geifr – *goats* (gw. gafr)
gem (ben.) – *a gem;* gemau – *gems*
gemwaith (gwr.) – *jewellery*
geni – *to be born*
glân – *clean*
glanhäwr (gwr.) – *a cleaner;* glanhawyr – *cleaners*
glo (gwr.) – *coal*
glöwr (gwr.) – *collier;* glowyr – *colliers*
gofalu (am) – *to look after, to care (for)* (bôn: gofal-)
Gog (gwr.) – *a North Walian;* Gogs – *North Walians*
gôl (ben.) – *a goal;* goliau – *goals*
golygfa (ben.) – *a view, scenery;* golygfeydd – *views*
gorchymyn (gwr.) – *a command;* gorchmynion – *commands*
gorffennol (gwr.) – *past*
gradd (ben.) – *a degree;* graddau – *degrees*
gratio – *to grate* (bôn: grati-)
grawnfwyd (gwr.) – *cereal;* grawnfwydydd – *cereals*
grawnffrwyth (gwr.) – *a grapefruit;* grawnffrwythau – *grapefruits*
gris (gwr.) – *a step, a stair;* grisiau – *steps, stairs*
grŵp (gwr.) – *a group;* grwpiau – *groups*
gwaed (gwr.) – *blood*
gwael – *poor (quality)*
gwaelod (gwr.) – *bottom, base;*

gwaelodion – *bases*
gwag – *empty*
gwahanol – *different*
gwahoddiad (gwr.) – *an invitation;* gwahoddiadau – *invitations*
gwarchod – *to protect, to babysit* (bôn: gwarchod-)
gwario – *to spend (money)* (bôn: gwari-)
gwartheg (ben.) – *cattle/cows*
gwawr (ben.) – *a dawn;* gwawriau – *dawns*
gweddïo – *to pray* (bôn: gweddï-)
gwefan (ben.) – *a website;* gwefannau – *websites*
gweiddi – *to shout* (bôn: gweidd-)
gweinidog (gwr.) – *a minister;* gweindogion – *ministers*
gweinyddol – *administrative*
gweld eisiau – *to miss, to yearn for* (De Cymru) (bôn: gwel- eisiau)
gwella – *to improve, to get better* (bôn: gwell-)
gwersyll (gwr.) – *a camp;* gwersylloedd – *camps*
gwersylla – *to camp* (bôn: gwersyll-)
gwirfoddol – *voluntary*
gwisg (ben.) – *a costume, an uniform;* gwisgoedd – *costumes, uniforms,*
gwisg ffansi (ben.) – *fancy dress;* gwisgoedd ffansi – *fancy dresses*
gwiwer (ben.) – *a squirrel;* gwiwerod – *squirrels*
Gwlad Groeg (ben.) – *Greece*
gwnïo – *to sew* (bôn: gwnï-)
gwregys (gwr.) – *a belt;* gwregysau – *belts*
gwres (gwr.) – *temperature, heat, heating*
gwres canolog (gwr.) – *central heating*
gwrthod – *to refuse* (bôn: gwrthod-)
gwybodaeth (ben.) – *information*
gwych – *excellent*
gŵydd (ben.) – *a goose;* gwyddau – *geese*
Gwyddel (gwr.) – *Irishman;* Gwyddelod – *Irish (people)*
Gwyddeleg (ben.) – *Irish (language)*
Gwyddeles (ben.) – *Irish woman;* Gwyddelesau – *Irish women*
Gwyddelig – *Irish* (ans.)
gwyddoniaeth (ben.) – *science*
gwydr (gwr.) – *glass; a glass;* gwydrau – *glasses (drinking)*
gwydraid (gwr.) – *a glassful*
Gŵyl San Steffan (ben.) – *Boxing Day (The Feast of St Stephen)*
gwylltio – *to lose one's temper* (bôn: gwyllti-)

H

haearn (gwr.) – *iron*
hamdden (gwr.) – *leisure*
hardd – *beautiful*
heb sôn am – *not to mention*
heibio – *past*
heini – *fit*
hen ffasiwn – *old-fashioned*
heulwen (ben.) – *sunshine*
hiraeth (gwr.) – *longing (nostalgia)*
hofrennydd (gwr.) – *a helicopter;* hofrenyddion – *helicopters*
holl – *all, whole*
hosan (ben.) – *a sock;* hosanau – *socks*
hunan – *self*
hunangofiant (gwr.) – *autobiography;* hunangofiannau – *autobiographies*
hwfro – *to hoover* (bôn: hwfr-)
Hwntw (gwr.) – *a South Walian;* Hwntws – *South Walians*
hwyaden (ben.) – *a duck;* hwyaid – *ducks*
hwylio – *to sail* (bôn: hwyli-)
hyd yn oed – *even*
hyderus – *confident*
hyfforddi – *to train* (bôn: hyffordd-)
hyfforddiant (gwr.) – *training, coaching*
hyfforddwr (gwr.) – *a coach, a trainer;* hyfforddwyr – *coaches, trainers*
hyn – *this*

hysbysebu – *to advertise* (bôn: hysbyseb-)

I

iach – *healthy*
iaith (ben.) – *a language;* ieithoedd – *languages*
iâr (ben.) – *a hen;* ieir – *hens*
ieithoedd – *languages* (gw. iaith)
isel – *low*

J

jar (ben.) – *a jar;* jariau – *jars*
jeli (gwr.) – *jelly*
jiráff (gwr.) – *a giraffe;* jiraffod – *giraffes*

L

lan llofft – *upstairs* (De Cymru)
lawnt (ben.) – *a lawn;* lawntydd/lawntiau – *lawns;*
lawr grisiau – *downstairs* (Gogledd Cymru)
lawr llawr – *downstairs* (De Cymru)
lein (ben.) – *a line;* leiniau – *lines*
lori (ben.) – *a lorry;* lorïau – *lorries*

Ll

llall – *other;* lleill – *others*
llaw (ben.) – *a hand;* dwylo – *hands*
lle (gwr.) – *a place;* llefydd – *places* (gw. yn lle)
llefain – *to cry* (bôn: llef-) (De Cymru)
lleill – *others* (gw. llall; gw. y lleill)
lleol – *local*
lleuad (ben.) – *a moon*
llew (gwr.) – *a lion;* llewod – *lions*
lliwgar – *colourful*
lliwio – *to colour* (bôn: lliwi-)
llo (gwr.) – *a calf (cattle);* lloi – *calves*
llogi – *to hire, to rent* (bôn: llog-)
llonydd (ans.) – *still, tranquil*
llonydd (gwr.) – *peace and quiet*
llosgi – *to burn* (bôn: llosg-)
llungopïo – *to photocopy* (bôn: llungopï-)
llwgu – *to starve* (bôn: llwg-)
llwy (ben.) – *a spoon;* llwyau – *spoons*
llwybr (gwr.) – *a path;* llwybrau – *paths*
llwynog (gwr.) – *a fox;* llwynogod – *foxes*
llygoden (ben.) – *a mouse;* llygod – *mice*
llygoden fawr (ben.) – *a rat;* llygod mawr – *rats*
llym – *strict, sharp*
llysfam (ben.) - *stepmother*; llysfamau - *stepmothers*
llysieuol – *vegetarian* (ans.)
llystad (gwr.) - *stepfather;* llystadau - *stepfathers*
llythyr (gwr.) – *a letter* (*correspondence*); llythyrau – *letters*

M

mab (gwr.) – *a son;* meibion – *sons*
mae'n debyg – *it's likely, apparently*
maes (gwr.) – *a field, an area;* meysydd – *fields*
maes awyr (gwr.) – *airport;* meysydd awyr – *airports*
maint (gwr.) – *a size;* meintiau – *sizes*
malwen (ben.) – *a snail;* malwod – *snails*
marw – *to die;* hefyd (ans.) – *dead*
materion cyfoes – *current affairs*
mathemateg (ben.) – *mathematics*
meddai – *s/he said*
meddwi – *to get drunk* (bôn: meddw-)
meibion – *sons* (gw. mab)
meicrodon (gwr.) – *a microwave*
meintiau – *sizes* (gw. maint)
meithrinfa (gwr.) – *a crèche, a nursery;* meithrinfeydd – *crèches, nurseries*
melys – *sweet* (ans.)
merch (ben.) – *a girl, a daughter;* merched – *girls, daughters*

meysydd – *fields* (gw. maes)
milfeddyg (gwr.) – *a vet;* milfeddygon – *vets*
milfeddygfa (ben.) – *veterinary surgery;* milfeddygfeydd – *veterinary surgeries*
milltir (ben.) – *a mile;* milltiroedd – *miles*
mochyn (gwr.) – *a pig;* moch – *pigs*
modfedd (ben.) – *an inch;* modfeddi – *inches*
modrwy (ben.) – *a ring;* modrwyau – *rings*
moel – *bald*
mwg (gwr.) – *smoke*
mwnci (gwr.) – *a monkey;* mwncïod – *monkeys*
mwstas (gwr.) – *a moustache;* mwstashis – *moustaches*
mwy neu lai – *more or less*
mwyn – *mild*
myfyriwr (gwr.) – *a male student;* myfyrwyr – *male students*
myfyrwraig (ben.) – *a female student;* myfyrwragedd – *female students*
mynd ati (i wneud rhywbeth) – *to go about (doing something)*
mynedfa (ben.) – *an entrance;* mynedfeydd – *entrances*
mynydd (gwr.) – *a mountain;* mynyddoedd – *mountains*

N

nadredd – *snakes* (gw. neidr)
nadroedd – *snakes* (gw. neidr)
naid (ben.) – *a jump, a leap;* neidiau – *jumps, leaps*
natur (ben.) – *nature*
naturiol – *natural*
neges (ben.) – *a message;* negeseuon – *messages*
neidiau – *jumps* (gw. naid)
neidio – *to jump* (bôn: neidi-)
neidr (ben.) – *a snake;* nadroedd – *snakes;* hefyd, nadredd – *snakes*
newid – *to change* (bôn: newidi-)
newyddiadurwr (gwr.) – *a journalist;* newyddiadurwyr – *journalists*
niwl (gwr.) – *fog, mist;* niwloedd – *fogs, mists*
nodyn (gwr.) – *a note;* nodiadau – *notes (written),* nodau – *notes (musical)*
noddi – *to sponsor* (bôn: nodd-)
nofel (ben.) – *a novel;* nofelau – *novels*
Norman (gwr.) – *a Norman;* Normaniaid – *Normans*
Noswyl Nadolig (ben.) – *Christmas Eve*
nwyddau – *goods, merchandise*

O

o hyd – *still, yet*
oddi wrth – *from (a person)*
oedolion – *adults (gw. oedolyn)*
oedolyn (gwr.) – *an adult;* oedolion – *adults*
oen (gwr.) – *a lamb;* ŵyn – *lambs*
oergell (ben.) – *a refrigerator;* oergelloedd – *refrigerators*
oes (ben.) – *an age (time);* oesoedd – *ages*
ofn (gwr.) – *fear;* ofnau – *fears*
olew (gwr.) – *oil;* olewau – *oils*
olwyn (ben.) – *a wheel;* olwynion – *wheels*
opsiwn (gwr.) – *an option;* opsiynau – *options*
optegydd (gwr.) – *an optician;* optegwyr – *opticians*
o'r blaen – *before, previously*
o'r diwedd – *at last, finally*

P

palu – *to dig* (bôn: pal-)
pam lai? – *why not?*
panel (gwr.) – *a panel;* paneli – *panels*
papur (gwr.) – *a paper, a newspaper;* papurau – *papers, newspapers*
papur bro (gwr.) – *a community newspaper*
papuro – *to paper (decorating)* (bôn: papur-)

parsel (gwr.) – *a parcel;* parseli – *parcels*
pasio – *to pass* (bôn: pasi-)
peiriannydd (gwr.) – *an engineer;* peirianwyr – *engineers*
pêl-fasged (ben.) – *basketball*
pêl-rwyd (ben.) – *netball*
pen ôl (gwr.) – *bottom (body part);* penolau – *bottoms*
pen-blwydd priodas (gwr.) – *a wedding anniversary*
penderfynu – *to decide* (bôn: penderfyn-)
penelin (gwr.) – *an elbow;* penelinoedd – *elbows*
pen-glin (gwr.) – *a knee;* pengliniau – *elbows*
pennill (gwr.) – *a verse;* penillion – *verses*
Penrhyn Gŵyr (gwr.) – *the Gower Peninsula*
perlysieuyn (gwr.) – *a herb;* perlysiau – *herbs*
personol – *personal*
peryglus – *dangerous*
pilio - *to peel* (bôn: pili-)
plaen – *plain* (ans.)
plât (gwr.) – *a plate;* platiau – *plates*
pluen (ben.) – *a feather;* plu – *feathers*
plwg (gwr.) – *a plug;* plygiau – *plugs*
plymwr (gwr.) – *a plumber;* plymwyr – *plumbers*
pobi – *to bake* (bôn: pob-)
poblogaidd – *popular*
poced (ben.) – *a pocket;* pocedi – *pockets*
poenus – *painful*
poeth – *hot*
popty (gwr.) – *an oven;* poptai – *ovens* (Gogledd Cymru)
porthladd (gwr.) – *a port, a harbour;* porthladdoedd – *ports, harbours*
postio – *to post* (bôn: posti-)
potel (ben.) – *a bottle;* poteli – *bottles*
powdr (gwr.) – *powder*
powlen (ben.) – *a bowl;* powlenni – *bowls*
pren – *wooden*
presennol (gwr.) – *(the) present*
preswyl – *residential*
prifddinas (ben.) – *capital city;* prifddinasoedd – *capital cities*
priodas (ben.) – *a wedding;* priodasau – *weddings*
pris (gwr.) – *a price;* prisiau – *prices*
pry copyn (gwr.) – *a spider;* pryfaid cop – *spiders* (Gogledd Cymru)
Prydain (ben.) – *Britain*
pupur (gwr.) – *pepper*
pwdin (gwr.) – *a pudding;* pwdinau – *puddings*
pwrs (gwr.) – *a purse;* pyrsiau – *purses*
pwynt (gwr.) – *a point;* pwyntiau – *points*
pwys (gwr.) – *pound* (dim arian)*;* pwysau – *pounds*
pwysau (gwr.) – *weight, weights*
pysgota – *to fish* (bôn: pysgot-)
pythefnos (gwr.) – *a fortnight*

R

realiti (ben.) – *reality*
reidio – *to ride* (bôn: reidi-)
reis (gwr.) – *rice*
rysáit (ben.) – *a recipe;* ryseitiau – *recipes*

Rh

rhaeadr (gwr.) – *a waterfall;* rhaeadrau – *waterfalls*
rhag ofn – *(just) in case*
rhan fwya (ben.) – *a majority*
rhannu – *to share, to divide* (bôn: rhann-)
rhegi – *to swear, to curse* (bôn: rheg-)
rheilffordd (ben.) – *a railway;* rheilffyrdd – *railways*
rhentio – *to rent* (bôn: rhenti-) (Gogledd Cymru)
rhentu – *to rent* (bôn: rhent-) (De Cymru)

rheswm (gwr.) – *a reason;* rhesymau – *reasons*
rhesymol – *reasonable*
rhewgell (ben.) – *a freezer;* rhewgelloedd – *freezers*
rhewi – *to freeze* (bôn: rhew-)
rhiant (gwr.) – *a parent;* rhieni – *parents*
rhiwbob (gwr.) – *rhubarb*
rhoi – *to give, to put* (bôn: rhoi- neu rhodd-)
rhoi gwybod (i) – *to inform*
rhugl – *fluent*
rhydd – *free, loose, available*
rhyngwladol – *international*
rhyw fath – *some sort*
rhywbryd – *sometime*

S

Saesneg (ben.) – *English* (iaith)
Saesnes (ben.) – *Englishwoman*; Saesnesau – *Englishwomen*
safle bws (gwr.) – *a bus stop;* safleoedd bws – *bus stops*
salwch (gwr.) – *illness, sickness*
sandal (ben.) – *a sandal;* sandalau – *sandals*
sawdl (gwr.) – *a heel;* sodlau – *heels*
sawl – *several, many*
Sbaeneg (ben.) – *Spanish (language)*
sbectol (ben.) – *spectacles, glasses*
sbectol haul (ben.) – *sunglasses*
sbeislyd – *spicy*
sboncen (ben.) – *squash (sport)*
sebon (gwr.) – *soap*
sedd (ben.) – *a seat;* seddi – *seats*
sef – *i.e. (that is to say)*
seler (ben.) – *a cellar;* seleri – *cellars*
selsigen (ben.) – *a sausage;* selsig – *sausages*
senedd (ben.) – *a parliament, a senate;* seneddau – *parliaments*
seremoni (ben.) – *a ceremony;* seremonïau – *ceremonies*
sgarff (ben.) – *a scarf;* sgarffiau – *scarves*
sgert (ben.) – *a skirt;* sgertiau – *skirts*
sgrin (ben.) – *a screen;* sgriniau – *screens*
sgwrs (ben.) – *a conversation, a chat;* sgyrsiau – *conversations, chats*
sgwrsio – *to converse, to chat* (bôn: sgyrsi-)
siaced (ben.) – *a jacket;* siacedi – *jackets*
sianel (ben.) – *a channel;* sianeli – *channels*
sied (ben.) – *a shed;* siediau – *sheds*
sinc (ben.) – *a sink;* sinciau – *sinks*
siomedig – *disappointing, disapponted*
siwmper (ben.) – *a sweater, a jumper;* siwmperi – *sweaters, jumpers*
siwt (ben.) *a suit;* siwtiau – *suits*
sliper (ben.) – *a slipper;* sliperi – *slippers*
sodlau – *heels* (gw. sawdl)
sôn (am) – *to mention* (bôn: soni-)
sosban (ben.) – *a saucepan;* sosbenni – *saucepans*
soser (ben.) – *a saucer;* soseri – *saucers*
stadiwm (gwr.) – *a stadium;* stadiymau – *stadiums*
stori (ben.) – *a story;* storïau – *stories*
storm (ben.) – *a storm;* stormydd – *storms*
straen (ben.) – *a strain, a stress, tension*; straeniau – *strains, stresses, tensions*
stumog (ben.) – *a stomach;* stumogau – *stomachs*
suddo – *to sink* (bôn: sudd-)
swil – *shy, bashful*
Swistir, y (ben.) – *Switzerland*
sŵn (gwr.) – *a sound, a noise;* synau – *sounds, noises*
swyddog (gwr.) – *an officer;* swyddogion – *officers*
sychu – *to dry* (bôn: sych-)
sychwr gwallt (gwr.) – *a hairdryer*
sylwi (ar) – *to notice (something)* (bôn:

sylw-)
syml – *simple*

T

ta beth – *anyway* (De Cymru)
tacluso – *to tidy* (bôn: taclus-)
tacsi (gwr.) – *a taxi;* tacsis – *taxis*
tafarnwr (gwr.) – *an innkeeper;* tafarnwyr – *innkeepers*
taflu – *to throw* (bôn: tafl-)
tafod (gwr.) – *a tongue;* tafodau – *tongues*
tai – *houses* (gw. tŷ)
tair gwaith – *three times*
tal – *tall*
taldra (gwr.) – *height, stature, tallness*
tap (gwr.) – *a tap;* tapiau – *taps*
tawel – *quiet, calm*
tebot (gwr.) – *a teapot;* tebotau – *teapots*
technegydd (gwr.) – *a technician;* technegwyr – *technicians*
technoleg (ben.) – *technology*
tei (gwr.) – *a necktie;* teis – *neckties*
teigr (gwr.) – *a tiger;* teigrod – *tigers*
teipio – *to type* (bôn: teipi-)
teithiwr (gwr.) – *a traveller;* teithwyr – *travellers*
telyn (ben.) – *a harp;* telynau – *harps*
tenau – *thin*
tew – *fat (ans.)*
tisian – *to sneeze* (bôn: tisi-)
tlawd – *poor, poverty-stricken*
ton (ben.) – *a wave;* tonnau – *waves*
torheulo – *to sunbathe* (bôn: torheul-)
tra – *while, whilst*
tractor (gwr.) – *a tractor;* tractorau – *tractors*
traddodiadol – *traditional*
trafferth (ben.) – *trouble, bother;* trafferthion – *troubles*
traffordd (ben.) – *a motorway;* traffyrdd – *motorways*
trais (gwr.) – *violence*
tramor – *overseas, abroad*
trawiadol – *striking* (ans.)
trefnus – *organised, orderly*
treth (ben.) – *a tax;* trethi – *taxes*
treulio – *to spend (time)* (bôn: treuli-)
triongl (gwr.) – *a triangle;* trionglau – *triangles*
troedfedd (ben.) – *a foot* (measurement); troedfeddi – *feet*
trôns (gwr.) – *underpants*
trowsus (gwr.) – *trousers*
trwm – *heavy*
trwsio – *to repair, to mend* (bôn: trwsi-)
trydanwr (gwr.) – *an electrician;* trydanwyr – *electricians*
trydar – *to tweet, to twitter* (bôn: trydar-)
tun (gwr.) – *a tin, a can;* tuniau – *tins, cans*
twll (gwr.) – *a hole;* tyllau – *holes*
twmpath dawns (gwr.) – *a barn dance;* twmpathau dawns – *barn dances*
twnnel (gwr.) – *a tunnel;* twnelau – *tunnels*
twpsyn (gwr.) – *a silly person, a stupid person;* twpsod – *silly people*
tŵr (gwr.) – *a tower;* tyrau – *towers*
twrci (gwr.) – *a turkey;* twrcïod – *turkeys*
twristiaeth (ben.) – *tourism*
tŷ (gwr.) – *a house;* tai – *houses*
tŷ ar wahân – *detached house;* tai ar wahân – *detached houses*
tŷ gwydr (gwr.) – *a greenhouse;* tai gwydr – *greenhouses*
tŷ pâr – *semi-detached house;* tai pâr – *semi-detached houses*
tŷ teras (gwr.) – *a terraced house;* tai teras – *terraced houses*
tybed? – *I wonder?*
tynnu – *to pull, to take off* (bôn: tynn-)
tywel (gwr.) – *a towel;* tywelion – *towels*
tywod (gwr.) – *sand*
tywyll – *dark*

Th

theatr (ben.) – *a theatre;* theatrau – *theatres*

U

uchel – *high*
unig – *lonely, only*
union – *exact, direct* (gw. yn union)

W

wedi'r cyfan – *after all*
wrth ochr – *by the side of*
ŵyn – *lambs* (gw. oen)
ŵyr (gwr.) - *grandson*; wyrion - *grandsons, grandchildren*
wyres (ben.) - *granddaughter*; wyresau - *granddaughters*

Y

ychwanegol – *additional*
ychwanegu (at) – *to add (to)* (bôn: ychwaneg-)
y dyddiau hyn – *these days*
y lleill – *the others*
ymarfer – *to rehearse, to practise* (bôn: ymarfer-)
ymarfer corff (gwr.) – *physical education*
ymbarél (gwr.) – *umbrella;* ymbarelau – *umbrellas*
ymddiheuro – *to apologise* (bôn: ymddiheur-)
ymwelydd (gwr.) – *visitor;* ymwelwyr – *visitors*
ymyl (gwr.) – *an edge, rim;* ymylon – *edges, rims* (gw. yn ymyl)
yn lle – *instead of, in place of*
yn union – *exactly, directly*
yn y bôn – *basically*
yn ymyl – *near, beside*
yn ystod – *during*
Yr Eidal (ben.) – *Italy*
y rhan fwya – *the majority*
ysgafn – *light (of weight)* (ans.)
ysgariad (gwr.) – *a divorce;* ysgariadau – *divorces*
ysgol fabanod (ben.) – *an infant school;* ysgolion babanod – *infant schools*
ysgol gyfun (ben.) – *a comprehensive school;* ysgolion cyfun – *comp. schools*
ysgol gynradd (ben.) – *a primary* school; ysgolion cynradd – *primary schools*
ysgol uwchradd (ben.) – *a secondary school;* ysgolion uwchradd – sec. *schools*
ysgwydd (ben.) – *a shoulder;* ysgwyddau – *shoulders*
ysmygu – *to smoke* (bôn: ysmyg-)
ystafell (ben.) – *a room;* ystafelloedd – *rooms*
ystafell wydr (ben.) – *a conservatory;* ystafelloedd gwydr – *conservatories*
ystod (ben.) – *range* (gw. yn ystod)
yswiriant (gwr.) – *insurance*
Y Swistir (ben.) – *Switzerland*

Y Ganolfan
Dysgu Cymraeg
Genedlaethol —
National Centre
for Learning Welsh

www.dysgucymraeg.cymru